

EUROPOS KONVENTAS

SEKRETORIATAS

Briuselis, 2003 liepos 18

CONV 850/03

SUTARTIES PATVIRTINIMO RAŠTAS

---

iš: Sekretoriato

į: Konventą

Ankst. dok. Nr.: CONV 820/1/03 REV 1, CONV 847/03, CONV 848/03

Tema: Sutarties dėl Europos Konstitucijos priėmimo projektas

Konvento nariai ras pridedamą galutinį Sutarties dėl Europos projekto tekstą, pristatytą Europos Tarybos Pirmininkui 2003 m. liepos 18 d. Romoje.

SUTARTIS DĒL
EUROPOS
KONSTITUCIJOS
PRIĖMIMO

Priimta Europos Konvento visuotiniu sutarimu
2003 m. birželio 13 d. ir liepos 10 d.

PATEIKTA
EUROPOS TARYBOS PIRMININKUI
ROMOJE

2003 m. liepos 18 d.

PRATARMĖ

2003 m. birželio 20 d. Salonikuose /Thessaloniki/ vykusiame Europos Tarybos susirinkime buvo pateiktos sutarties dėl Europos Konstitucijos priėmimo projekto I ir II dalys.

PRATARMĖ

Europos Sąjungos Vadovų Taryba, susirinkusi Laekene (Belgija) 2001 m. gruodžio 14–15 d. ir konstatavusi, kad Europos Sąjunga pasiekė savo egzistavimo lūžio tašką, sukviėtė Europos Konventą dėl Europos ateities.

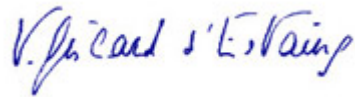
Šis Konventas buvo įpareigotas suformuluoti pasiūlymus trim temomis: piliečių suartinimas su Europos projektu ir Europos institucijomis; politinio gyvenimo ir Europos politinės sferos organizavimas išplėstoje Sąjungoje; Sąjungos pavertimas stabilizavimo veiksniumi ir modeliu naujoje pasaulio sąrangoje.

Atsakydamas į Laekeno deklaracijoje iškeltus klausimus, Konventas:

- siūlo geriau paskirstyti Sąjungos ir valstybių narių kompetencijas;
- rekomenduoja jungti sutartis ir suteikti Sąjungai juridinio asmens statusą;
- teikia supaprastinti Sąjungos veikimo priemones;
- siūlo ugdyti Europos Sąjungos demokratiškumą, skaidrumą ir veiksmingumą, plėtojant šalių parlamentų įnašą į Europos projekto teisėtumą, supaprastinant sprendimų priėmimą ir suteikiant Europos institucijų funkcionavimui daugiau skaidrumo bei suprantamumo;
- nustato priemones, būtinas kiekvienos iš trijų Sąjungos institucijų struktūrai tobulinti ir vaidmeniui stiprinti, ypač atsižvelgiant į išplėtimo padarinius.

Laekeno deklaracijoje taip pat klausiama, ar dėl sutarčių supaprastinimo ir pertvarkymo ilgainiui nebus priimtas Konstitucijos tekstas. Konvento darbą galiausiai vainikavo sutarties dėl Europos Konstitucijos priėmimo projekto, susilaukusio plataus pritarimo 2003 m. birželio 13 d. plenarinėje sesijoje, parengimas.

Šiandien, 2003 m. birželio 20 d., mums labai malonu Europos Konvento vardu pateikti šį tekstą Salonikuose [*Thessaloniki*] susirinkusiai Europos Sąjungos Vadovų Tarybai, linkint, kad jis taptų būsimosios Sutarties dėl Europos Konstitucijos priėmimo pagrindu.

Valéry Giscard d'Estaing
Konvento Pirmininkas

Giuliano Amato
Pirmininko pavaduotojas

Jean-Luc Dehaene
Pirmininko pavaduotojas

Projektas

SUTARTIS DĖL EUROPOS KONSTITUCIJOS PRIĖMIMO

PREAMBULĖ

Χρόμεθα γὰρ πολιτεία... καὶ ὄνομα μὲν διὰ τὸ μὴ ἐς ὀλίγους ἀλλ' ἐς πλείονας οἰκεῖν δημοκρατία κέκληται.

Mūsų Konstitucija... vadinasi demokratija, nes valdžia yra ne mažumos, bet daugumos rankose.

Tukididas II,37

Suvokdamos, kad Europos žemynas yra civilizacijos lopšys; kad jos gyventojai, banga po bangos atsikraustę čia nuo pirmųjų amžių, laipsniškai plėtojo humanizmą grindžiančias vertybes: žmonių lygybę, laisvę, pagarbą protui,

įkvėptos Europos kultūrinio, religinio ir humanistinio palikimo, kurio vertybės, visada akivaizdžios jos pavelde, įtvirtino visuomenės gyvenime supratimą, kad žmogaus asmenybės ir jos neliečiamų bei neatimamų teisių, taip pat pagarbos įstatymui vaidmuo labai svarbus,

įsitikinusios, kad vėl susivienijusi Europa ketina toliau eiti civilizacijos, pažangos ir klestėjimo keliu visų savo gyventojų, įskaitant silpniausius ir neturtingiausius, labui; kad ji nori ir toliau likti kultūrai, pažinimui ir socialinei pažangai atviras žemynas; ir kad ji trokšta gilinti demokratinį ir skaidrų savo viešojo gyvenimo pobūdį ir siekti taikos, teisingumo ir solidarumo visame pasaulyje,

būdamos tikros, kad savo tautine tapatybe ir istorija besididžiuojančios Europos tautos yra pasiryžusios peržengti ankstesnius susiskaldymus ir, dar labiau susitelkusios, kurti savo bendrą likimą,

tvirtai tikėdamos, kad „susivienijusi savo įvairovėje“ Europa teikia joms puikias galimybes, gerbiant kiekvieno žmogaus teises ir suvokiant savo atsakomybę būsimoms kartoms bei planetai, leisti į didelį rizikingą žygį, paverčiantį ją ypatinga žmogiškosios vilties erdve,

dėkodamos Europos Konvento nariams už šios Konstitucijos parengimą Europos piliečiams ir valstybėms,

[jos, apsikeitusios tinkamai informintais ir patvirtintais įgaliojamaisiais raštais, susitarė dėl šių nuostatų:]

I DALIS

I SKIRSNIS. SAJUNGOS APIBRĖŽIMAS IR TIKSLAI

1 straipsnis. Sąjungos steigimas

1. Šia Konstitucija, įkvėpta Europos piliečių ir valstybių valios kurti bendrą ateitį, steigiama Europos Sąjunga, kuriai valstybės narės patiki kompetencijas siekti joms bendrų tikslų. Sąjunga koordinuoja valstybių narių politiką, siekdama įgyvendinti savo tikslus, ir bendruomeniškai realizuoja jai perduotas kompetencijas.
2. Sąjunga atvira visoms Europos valstybėms, gerbiančioms jos vertybes ir įsipareigojusioms jas kartu puoselėti.

2 straipsnis. Sąjungos vertybės

Sąjunga grindžiama pagarbos žmogiškajam orumui, laisvės, demokratijos, lygybės, teisinės valstybės ir pagarbos žmogaus teisėms vertybėmis. Šios vertybės yra bendros valstybėms narėms visuomenėje, kuriai būdingas pliuralizmas, tolerancija, teisingumas, solidarumas ir nediskriminavimas.

3 straipsnis. Sąjungos tikslai

1. Sąjungos tikslas – puoselėti taiką, savo vertybes ir savo tautų gerovę.
2. Sąjunga teikia savo pilietėms ir piliečiams laisvės, saugumo bei teisingumo erdvę be vidaus sienų ir vieningą rinką, kurioje konkurencija yra laisva ir neiškreipta.
3. Sąjunga veikia vardan Europos tvarios plėtros, grindžiamos subalansuotu ekonomikos augimu, labai konkurencinga socialine rinkos ekonomika, orientuota į visišką užimtumą bei socialinę pažangą, ir aukštu aplinkos kokybės apsaugos bei gerinimo lygiu. Ji skatina mokslo ir technikos pažangą.

Ji kovoja su socialiniu atmetimu bei diskriminavimu ir puoselėja socialinį teisingumą bei apsaugą, moterų ir vyrų lygybę, kartų solidarumą ir vaikų teisių apsaugą.

Ji puoselėja ekonominę, socialinę bei teritorinę sanglaudą ir valstybių narių solidarumą.

Sąjunga gerbia didelę savo kultūrų bei kalbų įvairovę ir rūpinasi Europos kultūrinio paveldo saugojimu bei plėtojimu.

4. Santykiuose su likusiu pasauliu Sąjunga stiprina ir puoselėja savo vertybes bei interesus. Ji palaiko taiką, saugumą, planetos tvarią plėtrą, tautų solidarumą ir tarpusavio pagarbą, laisvą ir sąžiningą prekybą, skurdo šalinimą ir žmogaus, ypač vaikų, teisių apsaugą, taip pat griežtą tarptautinės teisės laikymąsi ir plėtojimą, įskaitant pagarbą Jungtinių Tautų chartijos principams.
5. Šių tikslų siekiama atitinkamomis priemonėmis, priklausomai nuo Sąjungai Konstitucijoje patiktų kompetencijų.

4 straipsnis. Pagrindinės laisvės ir nediskriminavimas

1. Sąjunga garantuoja savo viduje laisvą žmonių, turto, paslaugų bei kapitalo judėjimą, taip pat steigimosi laisvę pagal Konstitucijos nuostatas.
2. Taikant Konstituciją, nepažeidžiant joje numatytų konkrečių nuostatų, draudžiamas bet koks diskriminavimas dėl pilietybės.

5 straipsnis. Sąjungos ir valstybių narių santykiai

1. Sąjunga gerbia valstybių narių tautinę tapatybę, būdingą pagrindinėms politinėms ir konstitucinėms jų struktūroms, įskaitant vietovių ir regionų savivaldą. Ji gerbia pagrindines valstybės funkcijas, ypač tas, kuriomis siekiama garantuoti valstybės teritorijos vientisumą, palaikyti viešąją tvarką ir išlaikyti vidaus saugumą.
2. Pagal lojalaus bendradarbiavimo principą Sąjunga ir valstybės narės gerbia viena kitą ir padeda viena kitai vykdyti iš šios Konstitucijos plaukiančias užduotis.

Valstybės narės padeda Sąjungai vykdyti jos užduotį ir susilaiko nuo bet kokių priemonių, galinčių sukelti grėsmę šioje Konstitucijos skelbiamų tikslų įgyvendinimui.

6 straipsnis. Juridinis asmuo

Sąjunga yra juridinis asmuo.

II SKIRSNIS. PAGRINDINĖS TEISĖS IR SAJUNGOS PILIETYBĖ

7 straipsnis. Pagrindinės teisės

1. Sąjunga pripažįsta teises, laisves ir principus, skelbiamus Konstitucijos II dalį sudarančioje Pagrindinių teisių chartijoje.
2. Sąjunga siekia prisijungti prie Europos konvencijos dėl žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos. Toks prisijungimas nepakeis Sąjungos kompetencijų, apibrėžtų Konstitucijoje.
3. Pagrindinės teisės, garantuojamos Europos konvencijoje dėl žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos ir plaukiančios iš valstybėms narėms bendrų konstitucinių tradicijų, įeina į Sąjungos teisę kaip bendrieji principai.

8 straipsnis. Sąjungos pilietybė

1. Kiekvienas žmogus, turintis vienos iš valstybių narių pilietybę, turi ir Sąjungos pilietybę. Sąjungos pilietybė papildo šalies pilietybę, bet jos nepakeičia.
2. Sąjungos pilietės ir piliečiai naudojami teisėmis ir paklūsta pareigoms, numatytais Konstitucijoje. Jie turi:
  - teisę laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje;
  - balsavimo teisę ir teisę kandidatuoti rinkimuose į Europos Parlamentą bei vietovių savivaldos rinkimuose gyvenamoje valstybėje narėje tokiomis pat sąlygomis, kaip ir tos valstybės piliečiai;

- teisę trečiojoje šalyje, kurioje neatstovaujama jiems pilietybę suteikusiai valstybei narei, naudotis bet kurios valstybės narės diplomatinė ir konsulinė įstaigų apsauga tokiomis pat sąlygomis, kaip ir tos valstybės piliečiai;
  - peticijos Europos Parlamentui teisę, teisę kreiptis į Europos ombudsmeną ir Sąjungos institucijas bei patariamuosius organus viena iš Konstitucijos kalbų ir gauti atsakymą ta pačia kalba.
3. Šiomis teisėmis naudojama, laikantis Konstitucijoje ir jos taikymo nuostatose apibrėžtų sąlygų bei ribų.

III SKIRSNIS. SAJUNGOS KOMPETENCIJOS

9 straipsnis. Pagrindiniai principai

1. Sąjungos kompetencijas riboja priskyrimo principas. Sąjungos kompetencijų realizavimą reguliuoja subsidiarumo ir proporcingumo principai.
2. Pagal priskyrimo principą Sąjunga veikia neviršydamą kompetencijų, kurias Konstitucijoje jai priskyrė valstybės narės, siekdamas savo užsibrėžtų tikslų. Bet kokia kompetencija, Konstitucijoje nepriskirta Sąjungai, priklauso valstybėms narėms.
3. Pagal subsidiarumo principą į sritis, nepriklausančias išskirtinei jos kompetencijai, Sąjunga kišasi tik jei ir kadangi valstybės narės pačios negali deramai pasiekti numatytos veiklos tikslų tiek centriniame, tiek regionų ir vietovių lygmenyje, bet dėl numatytos veiklos masto arba padarinių geriau jų siekti Sąjungos lygmenyje.

Sjungos institucijos taiko subsidiarumo principą pagal Protokolą dėl subsidiarumo ir proporcingumo principų taikymo, pridedamą prie Konstitucijos. Pagal šiame Protokole numatytą procedūrą šalių parlamentai prižiūri, kaip laikomasi šio principo.

4. Pagal proporcingumo principą Sąjungos veiklos turinys ir forma neviršija to, kas būtina Konstitucijos tikslams pasiekti.

Institucijos taiko proporcingumo principą pagal Protokolo 3 dalį.

10 straipsnis. Sąjungos teisė

1. Realizuojant Sąjungai priskirtas kompetencijas viršenybę valstybių narių teisės atžvilgiu turi Konstitucija ir Sąjungos institucijų priimta teisė.
2. Valstybės narės imasi visų bendrųjų ar specialiųjų priemonių, būtinų iš Konstitucijos plaukiančių ar iš Sąjungos institucijų aktų kylančių išsipareigojimų vykdymui laiduoti.

11 straipsnis. Kompetencijų kategorijos

1. Konstitucijoje priskyrus Sąjungai išskirtinę kompetenciją apibrėžtoje srityje, tik ji gali nustatyti ir priimti teisiškai įpareigojančius aktus, o valstybės narės gali tai daryti tik jos įgalintos arba įgyvendindamos jos priimtus aktus.

2. Konstitucijoje priskyrus Sąjungai su valstybėmis narėmis pasidalijamą kompetenciją apibrėžtoje srityje, Sąjunga ir valstybės narės turi galią šioje srityje nustatyti ir priimti teisiškai įpareigojančius aktus. Valstybės narės realizuoja savo kompetenciją tada, kai Sąjunga nerealizuoja savo kompetencijos arba nusprendžia nutraukti jos realizavimą.
3. Sąjunga turi kompetenciją skatinti ir laiduoti valstybių narių ekonominės politikos ir užimtumo politikos koordinavimą.
4. Sąjunga turi kompetenciją apibrėžti bei įgyvendinti bendrąją užsienio ir saugumo politiką, įskaitant laipsnišką bendrosios gynybos politikos apibrėžimą.
5. Tam tikrose srityse Konstitucijoje numatytomis aplinkybėmis Sąjunga turi kompetenciją imtis veiksmų, palaikančių, koordinuojančių arba papildančių valstybių narių veiksmus, tačiau nepakeičiančių jų kompetencijos tose srityse.
6. Sąjungos kompetencijų realizavimo apimtis ir būdai apibrėžti specialiomis kiekvienos srities nuostatomis III dalyje.

12 straipsnis. Išskirtinės kompetencijos

1. Sąjunga turi išskirtinę kompetenciją nustatyti vidaus rinkos funkcionavimui būtinas konkurencijos taisykles, taip pat taisykles šiose srityse:
  - eurą įvedusių valstybių narių pinigų politika,
  - bendroji prekybos politika,
  - muitų Sąjunga,
  - jūrų biologinių išteklių išsaugojimas pagal bendrąją žvejybos politiką.

2. Sąjunga turi išskirtinę kompetenciją sudaryti tarptautinį susitarimą, kai tokia sutartis, numatyta Sąjungos teisiniame akte, būtina jos kompetencijos realizavimui vidaus lygmenyje arba gali paveikti Sąjungos vidaus aktą.

13 straipsnis. Pasidalijamos kompetencijos sritys

1. Sąjunga turi su valstybėmis narėmis pasidalijamą kompetenciją, jei Konstitucijoje jai priskirta kompetencija, nepriklausanti 12 ir 16 straipsnyje nurodytoms sritims.
2. Sąjungos ir valstybių narių pasidalijama kompetencija taikoma šiose pagrindinėse srityse:
  - vidaus rinka,
  - laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė,
  - žemės ūkis ir žvejyba, išskyrus jūrų biologinių išteklių išsaugojimą,
  - transportas ir europinis tinklas,
  - energetika,
  - socialinė politika III dalyje apibrėžtais aspektais,
  - ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda,
  - aplinka,
  - vartotojų apsauga,
  - bendrieji visuomenės sveikatos apsaugos tikslai.
3. Tyrimų, technologijos plėtros ir kosmoso srityse, ypač apibrėždama ir įgyvendindama programas, Sąjunga turi kompetenciją taip imtis veiklos, kad dėl šios kompetencijos realizavimo nebūtų sutrukdyta valstybėms narėms realizuoti savo kompetenciją.

4. Bendradarbiavimo plėtroje ir humanitarinės pagalbos srityse Sąjunga turi kompetenciją taip imtis veiklos ir vadovauti bendrajai politikai, kad dėl šios kompetencijos realizavimo nebūtų sutrukdyta valstybėms narėms realizuoti savo kompetenciją.

14 straipsnis. Ekonominės ir užimtumo politikos koordinavimas

1. Sąjunga imasi priemonių, laiduojančių valstybių narių ekonominės politikos koordinavimą, ypač nustatant svarbiausias šios politikos kryptis. Valstybės narės koordinuoja savo ekonominę politiką Sąjungos viduje.
2. Eurą įvedusioms valstybėms narėms taikomos specifinės nuostatos.
3. Sąjunga imasi priemonių, laiduojančių valstybių narių užimtumo politikos koordinavimą, ypač nustatant svarbiausias šios politikos kryptis.
4. Sąjunga gali imtis iniciatyvų, laiduojančių valstybių narių socialinės politikos koordinavimą.

15 straipsnis. Bendroji užsienio ir saugumo politika

1. Sąjungos kompetencija bendrosios užsienio ir saugumo politikos reikalais apima visas užsienio politikos sritis ir visumą su Sąjungos saugumu susijusių klausimų, įskaitant laipsnišką bendrosios gynybos politikos apibrėžimą, galintį atvesti į bendrąją gynybą.
2. Valstybės narės veikliai ir be išlygų remia Sąjungos bendrąją užsienio ir saugumo politiką tarpusavio lojalumo bei solidarumo dvasia ir laikosi Sąjungos priimtų šios srities aktų. Jos susilaiko nuo bet kokio veiksmo, prieštaraujančio Sąjungos interesams arba galinčio pakenkti jos veiksmingumui.

16 straipsnis. Paramos, koordinavimo arba papildymo veiksmų sritys

1. Sąjunga gali vykdyti paramos, koordinavimo arba papildymo veiksmus.
2. Paramos, koordinavimo arba papildymo veiksmų sritys Europos lygmenyje yra šios:
  - pramonė
  - žmonių sveikatos apsauga ir gerinimas
  - švietimas, profesinis mokymas, jaunimas ir sportas
  - kultūra
  - civilinė sauga
3. Teisiškai įpareigojančiuose aktuose, Sąjungos priimtuose III dalies specialiųjų nuostatų šiose srityse pagrindu, negali būti reikalavimų dėl valstybių narių įstatymų ir nuostatų derinimo.

17 straipsnis. Lankstumo sąlyga

1. Jei vienam iš Konstitucijoje nurodytų tikslų pasiekti Sąjungai atrodo būtina imtis veiksmo politinėje srityje, apibrėžtoje III dalyje, o tam reikalingų galių Konstitucijoje nenumatyta, atitinkamų priemonių imasi Ministrų Taryba, vienbalsiai priėmusi Komisijos pasiūlymą ir gavusi Europos Parlamento pritarimą.
2. Laikydamosi 9 straipsnio 3 dalyje nurodytos subsidiarumo principo kontroliavimo procedūros, Komisija atkreipia valstybių narių parlamentų dėmesį į šiuo straipsniu grindžiamus pasiūlymus.
3. Šio straipsnio pagrindu priimtose nuostatose negali būti reikalavimų dėl valstybių narių įstatymų ir nuostatų derinimo tais atvejais, kai Konstitucijoje toks derinimas atmetamas.

IV SKIRSNIS. SAJUNGOS INSTITUCIJOS

I skyrius. Institucinė sandara

18 straipsnis. Sąjungos institucijos

1. Sąjunga turi vieningą institucinę sandarą, kuria siekiama:

- įgyvendinti Sąjungos tikslus,
- puoselėti jos vertybes,
- tarnauti Sąjungos, jos piliečių ir valstybių narių interesams

ir laiduoti politikos bei veiksmų, kuriais ji siekia savo tikslų, vieningumą, veiksmingumą bei nenutrūkstamumą.

2. Šios institucinės sandaros dėmenys:

Europos Parlamentas,
Europos Sąjungos Vadovų Taryba,
Ministrų Taryba,
Europos Komisija,
Teisingumo Teismas.

3. Kiekviena institucija veikia neviršydamą Konstitucijoje jai priskirtų galių, laikydamasi joje numatytų procedūrų ir sąlygų. Institucijos tarpusavyje lojaliai bendradarbiauja.

19 straipsnis. Europos Parlamentas

1. Europos Parlamentas kartu su Ministrų Taryba atlieka teisėkūros ir biudžeto valdymo funkcijas, taip pat politinės kontrolės ir konsultavimo funkcijas Konstitucijos nustatytais sąlygomis. Jis renka Europos Komisijos Pirmininką.

2. Europos piliečiai renka Europos Parlamentą visuotiniuose tiesioginiuose rinkimuose laisvu ir slaptu balsavimu penkerių metų kadencijai. Narių skaičius neviršija septynių šimtų trisdešimt šešių. Europos piliečių atstovavimas laiduojamas proporcingai mažinant narių skaičių iki minimalaus keturių narių slenksčio vienai valstybei narei.

Pakankamai iš anksto prieš 2009 m. Europos Parlamento rinkimus, o vėliau prireikus ir prieš paskesnius rinkimus, Europos Sąjungos Vadovų Taryba, Europos Parlamento pasiūlymu ir pritarimu, vienbalsiai priima sprendimą, nustatantį Europos Parlamento sudėtį pagal pirmiau nurodytus principus.

3. Europos Parlamentas iš savo narių renka Pirmininką ir jo biurą.

20 straipsnis. Europos Sąjungos Vadovų Taryba

1. Europos Sąjungos Vadovų Taryba suteikia Sąjungai impulsų, būtinų jos plėtrai, ir apibrėžia jos kryptis bei bendruosius politinius prioritetus. Ji neatlieka teisėkūros funkcijų.
2. Europos Sąjungos Vadovų Tarybą sudaro valstybių narių vadovai arba valstybių narių vyriausybių vadovai, taip pat jos Pirmininkas ir Komisijos Pirmininkas. Jos veikloje dalyvauja Sąjungos Užsienio reikalų ministras.
3. Europos Sąjungos Vadovų Tarybą kas tris mėnesius sukviečia jos Pirmininkas. Jei tai būtina pagal darbotvarkę, Europos Sąjungos Vadovų Tarybos narių nutarimu gali dalyvauti ministras, Komisijos Pirmininko nutarimu – Europos komisaras. Prireikus Pirmininkas šaukia Europos Sąjungos Vadovų Tarybos neeilinį susirinkimą.
4. Išskyrus atvejus, kai Konstitucijoje numatyta kitaip, Europos Sąjungos Vadovų Taryba sprendimus priima bendru sutarimu.

21 straipsnis. Europos Sąjungos Vadovų Tarybos Pirmininkas

1. Europos Sąjungos Vadovų Tarybos Pirmininkas renkamas Europos Sąjungos Vadovų Tarybos kvalifikuotąja dauguma balsų dvejiems su puse metų ir vieną kartą gali būti išrinktas pakartotinai. Rimtų kliūčių arba klaidų atvejais Europos Sąjungos Vadovų Taryba gali nutraukti jo įgaliojimus, laikydamosi tos pačios procedūros.
2. Europos Sąjungos Vadovų Tarybos Pirmininkas:
  - pirmininkauja ir vadovauja Europos Sąjungos Vadovų Tarybos darbams,
  - laiduoja pasirengimą jiems ir jų nenutrūkstumą, bendradarbiaudamas su Komisijos Pirmininku ir remdamasis Bendrųjų reikalų tarybos darbais,
  - stengiasi palengvinti sanglaudą ir bendrą sutarimą Europos Sąjungos Vadovų Taryboje,
  - pateikia ataskaitą Europos Parlamentui po kiekvieno susirinkimo.

Europos Sąjungos Vadovų Tarybos Pirmininkas savo lygmenyje ir pagal savo padėtį laiduoja atstovavimą Sąjungai už jos ribų su bendrąja užsienio ir saugumo politika susijusiais klausimais, nepažeisdamas Sąjungos Užsienio reikalų ministro kompetencijų.

3. Europos Sąjungos Vadovų Tarybos Pirmininkas negali turėti šalies įgaliojimų.

22 straipsnis. Ministrų Taryba

1. Ministrų Taryba kartu su Europos Parlamentu atlieka teisėkūros ir biudžeto valdymo funkcijas, taip pat politikos apibrėžimo ir koordinavimo funkcijas Konstitucijoje nustatytais sąlygomis.
2. Į Ministrų Tarybą įeina po vieną kiekvienos valstybės narės paskirtą ministro lygio atstovą kiekvienai struktūrai. Tik šis atstovas yra įgaliotas įpareigoti jo atstovaujamą valstybę narę ir naudotis jos balso teise.
3. Išskyrus atvejus, kai Konstitucijoje numatyta kitaip, Ministrų Taryba priima sprendimus kvalifikuotąja balsų dauguma.

23 straipsnis. Ministrų Tarybos struktūros

1. Teisėkūros ir bendrųjų reikalų taryba laiduoja Ministrų Tarybos darbų vieningumą.

Atlikdama bendrųjų reikalų tarybos funkcijas, ji kartu su Komisija rengia Europos Sąjungos Vadovų Tarybos susirinkimus ir laiduoja jų nenutrūkstumą.

Atlikdama teisėkūros funkcijas, Ministrų Taryba kartu su Europos Parlamentu svarsto ir priima Europos įstatymus ir Europos įstatymų metmenis pagal Konstitucijos nuostatas. Atliekant šias funkcijas, kiekvienos valstybės narės atstovavimą laiduoja dar vienas arba du ministro lygio atstovai, kurių kompetencijos atitinka Ministrų Tarybos darbotvarkę.

2. Užsienio reikalų taryba rengia Sąjungos užsienio politiką pagal Europos Sąjungos Vadovų Tarybos apibrėžtas strategines gaires ir laiduoja savo veiksmų vieningumą. Jai pirmininkauja Sąjungos Užsienio reikalų ministras.
3. Europos Sąjungos Vadovų Taryba priima Europos sprendimą, nustatantį kitas struktūras, prie kurių gali jungtis Ministrų Taryba.
4. Ministrų Tarybos struktūroms, išskyrus užsienio reikalų struktūrą, rotacijos būdu mažiausiai vienerių metų laikotarpiu pirmininkauja Ministrų Taryboje esantys valstybių narių atstovai. Europos Sąjungos Vadovų Taryba priima Europos sprendimą, nustatantį šios rotacijos taisykles, atsižvelgdama į Europos politinę bei geografinę pusiausvyrą ir valstybių narių įvairovę.

24 straipsnis. Kvalifikuotoji dauguma

1. Europos Sąjungos Vadovų Tarybai arba Ministrų Tarybai priimant sprendimus kvalifikuotą daugumą balsų, ši apibrėžiama kaip dauguma valstybių narių, atstovaujančių mažiausiai trim penktadaliams Sąjungos gyventojų.
2. Kai Konstitucijoje nereikalaujama, kad Europos Sąjungos Vadovų Taryba arba Ministrų Taryba priimtą sprendimą Komisijos pasiūlymu arba kai Europos Sąjungos Vadovų Taryba arba Ministrų Taryba nepriima sprendimo Sąjungos Užsienio reikalų ministro iniciatyva, reikalaujamą kvalifikuotą daugumą balsų sudaro du trečdaliai valstybių narių, atstovaujančių mažiausiai trim penktadaliams Sąjungos gyventojų.
3. Pagal 19 straipsnio nuostatas 1 ir 2 dalies nuostatos įsigalios 2009 m. lapkričio 1 d., po Europos Parlamento rinkimų.
4. Kadangi Konstitucijos III dalyje numatyta, kad Ministrų Taryba priima Europos įstatymus arba Europos įstatymų metmenis pagal specialiąją įstatymų leidybos procedūrą, Europos Sąjungos Vadovų Taryba po mažiausiai šešių mėnesių trukmės patikrinimo savo iniciatyva ir vienbalsiai gali priimti sprendimą, įgalinantį šiuos įstatymus arba įstatymų metmenis priimti pagal bendrąją įstatymų leidybos procedūrą. Europos Sąjungos Vadovų Taryba priima sprendimą pasikonsultavusi su Europos Parlamentu ir pranešusi šalių parlamentams.

Kadangi Konstitucijos III dalyje numatyta, kad Ministrų Taryba priima sprendimą apibrėžtoje srityje vienbalsiai, Europos Sąjungos Vadovų Taryba savo iniciatyva ir vienbalsiai gali priimti Europos sprendimą, įgalinantį Ministrų Tarybai priimti sprendimą toje srityje kvalifikuotą dauguma balsų. Kiekviena Europos Sąjungos Vadovų Tarybos iniciatyva šios straipsnio dalies pagrindu perduodama šalių parlamentams mažiausiai keturis mėnesius iki sprendimo priėmimo.

5. Europos Sąjungos Vadovų Tarybos ir Komisijos Pirmininkai nedalyvauja Europos Sąjungos Vadovų Tarybos balsavime.

25 straipsnis. Europos Komisija

1. Europos Komisija puoselėja Europos bendruosius interesus ir šiuo tikslu imasi atitinkamų iniciatyvų. Ji stebi, kaip taikomos Konstitucijos nuostatos ir pagal ją priimtose institucijų nuostatos. Ji prižiūri, kaip kontroliuojant Teisingumo Teismui įgyvendinama Sąjungos teisė. Ji valdo biudžetą ir vadovauja programoms. Ji atlieka koordinavimo, vykdymo ir valdymo funkcijas Konstitucijoje nustatytais sąlygomis. Išskyrus bendrąją užsienio ir saugumo politiką bei kitus Konstitucijoje numatytus atvejus, ji atstovauja Sąjungai už jos ribų. Ji imasi Sąjungos metinio ir daugiamečio planavimo iniciatyvų, siekdama institucijų susitarimo.
2. Išskyrus atvejus, kai Konstitucijoje nustatyta kitaip, Sąjungos teisinis aktas gali būti priimtas tik Komisijos pasiūlymu. Kiti aktai priimami Komisijos pasiūlymu, kai taip nustatyta Konstitucijoje.

3. Komisija yra kolegija, sudaryta iš jos Pirmininko, Sąjungos Užsienio reikalų ministro/ Pirmininko pavaduotojo ir trylikos Europos komisarų, pagal lygios rotacijos sistemą renkamų iš valstybių narių. Ši sistema nustatyta Europos Sąjungos Vadovų Tarybos priimtu Europos sprendimu, grindžiamu šiais principais:

- a) apibrėžiant valstybių narių piliečių eilės tvarką ir buvimo trukmę kolegijoje, valstybės narės traktuojamos laikantis griežtos lygybės principo; todėl vienos valstybės narės piliečių bendras kadencijų skaičius niekada negali skirtis nuo kitos valstybės narės piliečių bendro kadencijų skaičiaus daugiau negu vienetu;
- b) atsižvelgiant į a) punktą, kiekviena paskesnė kolegija sudaroma taip, kad būtų pakankamai atspindėtas Sąjungos valstybių narių visumos demografinis ir geografinis diapazonas.

Komisijos Pirmininkas skiria komisarų be balsavimo teisės, parenkamus iš visų kitų valstybių narių pagal tuos pačius kriterijus, kaip ir kolegijos narius.

Šios nuostatos įsigalioja 2009 m. lapkričio 1 d.

4. Komisija vykdo savo pareigas visiškai nepriklausomai. Atlikdami savo užduotis, Europos komisarai ir komisarai nereikalauja ir nepriima instrukcijų iš jokios vyriausybės ir jokio organo.
5. Komisija kaip kolegija yra atsakinga Europos Parlamentui. Už komisarų veiklą Komisijos Pirmininkas atsakingas Europos Parlamentui. III-243 straipsnyje aprašytais būdais Europos Parlamentas gali priimti siūlymą pareikšti nepasitikėjimą Komisija. Priėmus tokį siūlymą, Europos komisarai ir komisarai privalo kartu atsisakyti savo funkcijų. Komisija toliau tvarko einamuosius reikalus iki naujos kolegijos paskyrimo.

26 straipsnis. Europos Komisijos Pirmininkas

1. Atsižvelgdama į Europos Parlamento rinkimus ir deramai pasikonsultavusi, Europos Sąjungos Vadovų Taryba kvalifikuotą daugumą balsų nutaria siūlyti Europos Parlamentui kandidatą į Komisijos Pirmininkus. Šis kandidatas išrenkamas Europos Parlamento narių balsų dauguma. Jei kandidatas nesurenka balsų daugumos, mėnesio laikotarpiu Europos Sąjungos Vadovų Taryba siūlo naują kandidatą į Europos Parlamentą pagal tą pačią procedūrą.
2. Kiekviena valstybė narė, nustatyta pagal rotacijos sistemą, sudaro trijų asmenų, atstovaujančių abiem lytims ir, jos manymu, pakankamai kvalifikuotų Europos komisaro tarnybai, sąrašą. Pasirinkęs po vieną asmenį iš pasiūlytų sąrašų, išrinktasis Pirmininkas skiria trylika Europos Komisarų, atrinktų pagal jų kompetenciją ir įsipareigojimus Europai, ir suteikia jiems visiškos nepriklausomybės garantiją. Pirmininkas, kolegijos nariais paskirti asmenys, įskaitant būsimą Sąjungos Užsienio reikalų ministrą, ir komisarais be balsavimo teisės paskirti asmenys turi būti kolektyviai patvirtinti balsavimu Europos Parlamente. Komisijos kadenciją sudaro penkeri metai.
3. Komisijos Pirmininkas:
  - apibrėžia kryptis, kuriomis Komisija vykdo savo misiją,
  - sprendžia dėl jos vidinės organizacijos, siekdamas laiduoti jos veiklos vieningumą, veiksmingumą ir kolegialumą,
  - skiria Pirmininko pavaduotojus iš Kolegijos narių.

Europos komisarai arba komisarai atsistatydina, Pirmininkui pareikalavus.

27 straipsnis. Sąjungos Užsienio reikalų ministras

1. Europos Sąjungos Vadovų Taryba kvalifikuotą daugumą balsų, Komisijos Pirmininko sutikimu, skiria Sąjungos Užsienio reikalų ministrą. Jis vadovauja bendrajai užsienio ir saugumo politikai. Europos Sąjungos Vadovų Taryba gali nutraukti jo įgaliojimus, laikydamosi tos pačios procedūros.
2. Sąjungos Užsienio reikalų ministras savo pasiūlymais prisideda prie bendrosios užsienio politikos rengimo ir vykdo ją kaip Ministrų Tarybos įgaliotinis. Taip pat jis veikia bendrojoje saugumo ir gynybos politikoje.
3. Sąjungos Užsienio reikalų ministras yra vienas iš Europos Komisijos Pirmininko pavaduotojų. Jis atsakingas už užsienio santykius ir kitų Sąjungos užsienio veiklos aspektų koordinavimą. Atlikdamas savo pareigas Komisijoje ir tik dėl šių pareigų Sąjungos Užsienio reikalų ministras paklūsta Komisijos veiklą reguliuojančioms procedūroms.

28 straipsnis. Teisingumo Teismas

1. Teisingumo Teismas apima Europos Teisingumo Teismą, civilinių bylų teismą ir specialiuosius teismus. Jis laiduoja pagarbą teisei aiškinant ir taikant Konstituciją.

Valstybės narės nustato apeliacijos teisę, būtiną veiksmingos teisinės apsaugos Sąjungos teisės srityje laidavimui.

2. Į Europos Teisingumo Teismą įeina po vieną teisėją iš kiekvienos valstybės narės ir generaliniai advokatai.

Į civilinių bylų teismą įeina mažiausiai po vieną teisėją iš kiekvienos valstybės narės; teisėjų skaičių nustatytas Teisingumo Teismo Statute.

Europos Teisingumo Teismo ir civilinių bylų teismo teisėjai ir generaliniai advokatai, išrinkti iš asmenų, kurių visiškai nepriklausomybės yra garantuota ir kurie atitinka III-260 ir III-261 straipsnyje nurodytas sąlygas, bendru sutarimu skiriami valstybių narių vyriausybių šešerių metų kadencijai, kurią galima atnaujinti.

3. Teisingumo Teismas priima sprendimus:
  - dėl ieškinių, pateiktų valstybės narės, institucijos, fizinių arba juridinių asmenų pagal III dalies nuostatas;
  - kaip šalių teismų prašomas ikiteismines nutartis dėl Sąjungos įstatymo aiškinimo arba dėl institucijų priimtų aktų galiojimo;
  - kitais Konstitucijoje numatytais atvejais.

II skyrius. Kitos institucijos ir organai

29 straipsnis. Europos centrinis bankas

1. Europos centrinis bankas ir šalių centriniai bankai sudaro Europos centrinių bankų sistemą. Europos centrinis bankas ir valstybių narių bankai, įvedę Sąjungos piniginių vienetą eurą, vadovauja Sąjungos pinigų politikai.
2. Europos centrinių bankų sistemai vadovauja Europos centrinio banko sprendžiamieji organai. Europos centrinių bankų sistemos pagrindinis tikslas – palaikyti kainų stabilumą. Nepažeisdama kainų stabilumo siekio, Sąjungoje ji palaiko bendrąją ekonominę politiką ir prisideda prie Sąjungos tikslų įgyvendinimo. Ji vadovauja visoms kitoms centrinio banko užduotims pagal III dalies nuostatas ir Europos centrinių bankų sistemos bei Europos centrinio banko statutus.
3. Europos centrinis bankas yra institucija, turinti juridinio asmens statusą. Tik jis yra įgaliotas sankcionuoti euro emisiją. Jis nepriklausomai vykdo savo įgaliojimus ir tvarko savo finansus. Sąjungos institucijos ir organai bei valstybių narių vyriausybės įsipareigoja laikytis šio principo.
4. Europos centrinis bankas imasi priemonių, būtinų jo užduotims vykdyti pagal III-77–III-83 ir III-90 straipsnio nuostatas ir Europos centrinių bankų sistemos bei Europos centrinio banko statuteose nustatytais sąlygomis. Pagal šias nuostatas euro neįvedusios valstybės narės ir jų centriniai bankai išlaiko savo kompetencijas pinigų srityje.
5. Europos centrinio banko kompetencijai priklausančiose srityse su juo konsultuojamasi dėl kiekvieno Sąjungos akto projekto, taip pat dėl kiekvieno reglamentavimo projekto šalies lygmenyje, ir jis gali pateikti savo nuomonę.

6. Europos centrinio banko sprendžiamieji organai, jų sandara bei veikimo būdai apibrėžti III-84–III-87 straipsnyje, taip pat Europos centrinių bankų sistemos ir Europos centrinio banko statutuose.

30 straipsnis. Audito Rūmai

1. Audito Rūmai yra auditą atliekanti institucija.
2. Jie tikrina visas Sąjungos įplaukų bei išlaidų sąskaitas ir laiduoja racionalų finansų valdymą.
3. Į juos įeina po vieną pilietę ar pilietį iš kiekvienos valstybės narės. Jų nariai atlieka savo pareigas visiškai nepriklausomai.

31 straipsnis. Sąjungos patariamieji organai

1. Europos Parlamentui, Ministrų Tarybai ir Komisijai padeda Regionų komitetas ir Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas, vykdančys patariamąsias funkcijas.
2. Regionų komitetą sudaro regionų ir vietovių savivaldos atstovai, arba išrinkti į regiono ar vietovės savivaldą, arba politiškai atsakingi išrinktam susirinkimui.
3. Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetą sudaro darbdavių, samdomų darbuotojų ir kitų atstovaujamos pilietinės visuomenės organizacijų atstovai, ypač iš socialinių ir ekonominių, pilietinių, profesinių ir kultūrinių sričių.
4. Regionų komiteto ir Ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nariai neturi būti saistomi jokių įsakmių įgaliojimų. Jie atlieka savo pareigas visiškai nepriklausomai, vadovaudamiesi Sąjungos bendraisiais interesais.

5. Šių komitetų sandaros, narių skyrimo, galių ir veikimo taisyklės apibrėžtos III-292–III-298 straipsnyje. Komisijos pasiūlymu, Ministrų Taryba reguliariai peržiūri sandaros taisykles, atsižvelgdama į Sąjungos ekonominę, socialinę ir demografinę raidą.

V SKIRSNIS. SAJUNGOS KOMPETENCIJŲ REALIZAVIMAS

I skyrius. Bendrosios nuostatos

32 straipsnis. Sąjungos teisiniai aktai

1. Realizuodama Konstitucijoje jai priskirtas kompetencijas, pagal III dalies nuostatas Sąjunga naudojami teisinėmis priemonėmis: Europos įstatymais, Europos įstatymų metmenimis, Europos reglamentu, Europos sprendimu, rekomendacijomis ir nuomonėmis.

Europos įstatymas yra bendrosios paskirties įstatymo galios aktas. Jis yra įpareigojantis visais aspektais ir tiesiogiai pritaikomas kiekvienai valstybei narei.

Europos įstatymo metmenys yra įstatymo galios aktas, saistantis kiekvieną valstybę narę siekiamais rezultatais, bet formos ir priemonių pasirinkimą paliekantis šalių instancijų kompetencijai.

Europos reglamentas yra įstatymo galios neturintis bendrosios paskirties aktas, skirtas įstatymų galios aktų ir specifinių Konstitucijos nuostatų įgyvendinimui. Jis gali būti arba visiškai įpareigojantis visais aspektais ir tiesiogiai pritaikomas kiekvienai valstybei narei, arba saistantis kiekvieną valstybę narę siekiamais rezultatais, bet formos ir priemonių pasirinkimą paliekantis šalių instancijų kompetencijai.

Europos sprendimas yra įstatymo galios neturintis aktas, įpareigojantis visais aspektais. Jei adresatai jame apibrėžti, jis įpareigoja tik juos.

Institucijų priimtos rekomendacijos ir nuomonės nėra įpareigojančios.

2. Svarstydami pasiūlymą dėl įstatymo galios akto, Europos Parlamentas ir Ministrų Taryba susilaiko nuo nagrinėjamai sričiai šiame straipsnyje nenumatytų aktų priėmimo.

33 straipsnis. Įstatymų galios aktai

1. Komisijos pasiūlymu, Europos įstatymus ir įstatymų metmenis priima Europos Parlamentas kartu su Ministrų Taryba pagal bendrąją įstatymų leidybos procedūrą, nurodytą III-302 straipsnyje. Abiem institucijoms nepasiekus sutarimo, svarstomas aktas nepriimamas.

Atvejais, specialiai numatytais III-165 straipsnyje, Europos įstatymai ir įstatymų metmenys gali būti priimami valstybių narių grupės iniciatyva pagal III-302 straipsnį.

2. Atvejais, specialiai numatytais Konstitucijoje, Europos įstatymus ir įstatymų metmenis priima Europos Parlamentas, dalyvaujant Ministrų Tarybai, arba pastaroji, dalyvaujant Europos Parlamentui, pagal specialiąją įstatymų leidybos procedūrą.

34 straipsnis. Įstatymų galios neturintys aktai

1. Ministrų Taryba ir Komisija priima Europos reglamentus arba Europos sprendimus 35 ir 36 straipsnyje nurodytais atvejais ir Konstitucijoje specialiai numatytais atvejais. Europos Sąjungos Vadovų Taryba priima Europos sprendimus Konstitucijoje specialiai numatytais atvejais. Europos centrinis bankas priima Europos reglamentus ir Europos sprendimus, jei tai jam leidžiama pagal Konstituciją.
2. Ministrų Taryba ir Komisija, taip pat Europos centrinis bankas priima rekomendacijas, jei tai jiems leidžiama pagal Konstituciją.

35 straipsnis. Deleguotieji reglamentai

1. Europos įstatymais ir Europos įstatymų metmenimis Komisijai gali būti deleguota galia leisti deleguotuosius reglamentus, papildančius arba keičiančius neesminius įstatymo arba įstatymo metmenų elementus.

Europos įstatymuose ir įstatymų metmenyse aiškiai apribojami delegavimo tikslai, turinys, apimtis ir trukmė. Esminiai srities elementai negali būti deleguojami. Jie rezervuojami įstatymui arba įstatymo metmenims.

2. Europos įstatymuose ir įstatymų metmenyse aiškiai apibrėžiamos delegavimo taikymo sąlygos. Šias sąlygas gali sudaryti tokios galimybės:
  - Europos Parlamentas arba Ministrų Taryba gali nuspręsti atšaukti delegavimą,

- deleguotasis reglamentas gali įsigalioti tik Europos Parlamentui arba Ministrų Tarybai jo neužprotestavus per įstatyme ar įstatymo metmenyse nurodytą laikotarpį.

Sprendimą dėl ankstesnės pastraipos Europos Parlamentas priima jį sudarančių narių balsų dauguma, o Ministrų Taryba – kvalifikuotąja dauguma balsų.

36 straipsnis. Įgyvendinimo aktai

1. Valstybės narės imasi visų vidaus teisės priemonių, būtinų teisiškai įpareigojantiems Sąjungos aktams įgyvendinti.
2. Kai įpareigojantiems Sąjungos aktams įgyvendinti reikalingos vienodos sąlygos, šių aktų įgyvendinimas gali būti pavestas Komisijos kompetencijai, o specifiniais, deramai pagrįstais atvejais ir 39 straipsnyje numatytais atvejais – Ministrų Tarybos kompetencijai.
3. Europos įstatyme pirmiausia nustatomos bendrosios taisyklės ir principai, pagal kuriuos valstybės narės kontroliuoja Sąjungos įgyvendinimo aktus.
4. Sąjungos įgyvendinimo aktai įforminami kaip Europos įgyvendinimo reglamentai arba kaip Europos įgyvendinimo sprendimai.

37 straipsnis. Sąjungos teisinių aktų bendrieji principai

1. Jei Konstitucijoje nenustatytos specifinės sąlygos, atsižvelgdamos į taikymo procedūras, institucijos kiekvienu atveju sprendžia dėl priimamo akto tipo, laikydamosi 9 straipsnyje nurodyto proporcingumo principo.
2. Europos įstatymai, Europos įstatymų metmenys, Europos reglamentai ir Europos sprendimai yra motyvuojami ir remiasi Konstitucijoje numatytais pasiūlymais arba nuomonėmis.

38 straipsnis. Skelbimas ir įsigaliojimas

1. Pagal bendrąją įstatymų leidybos procedūrą priimtus Europos įstatymus ir įstatymų metmenis pasirašo Europos Parlamento ir Ministrų Tarybos Pirmininkai. Kitais atvejais juos pasirašo Europos Parlamento Pirmininkas arba Ministrų Tarybos Pirmininkas. Europos įstatymai ir įstatymų metmenys skelbiami Europos Sąjungos „Oficialiajame leidinyje“ ir įsigalioja nuo juose nurodytos datos arba, jei data nenurodyta, dvidešimtą dieną po paskelbimo.
2. Europos reglamentus ir Europos sprendimus, jei jie neskirti konkrečioms adresatams arba skirti visoms valstybėms narėms, pasirašo juos priimančios institucijos Pirmininkas, jie skelbiami Europos Sąjungos „Oficialiajame leidinyje“ ir įsigalioja nuo juose nurodytos datos arba, jei data nenurodyta, dvidešimtą dieną po paskelbimo.
3. Apie kitus sprendimus pranešama jų adresatams, ir jie įsigalioja po šio pranešimo.

II skyrius. Ypatingosios nuostatos

39 straipsnis. Ypatingosios nuostatos dėl bendrosios užsienio ir saugumo politikos įgyvendinimo

1. Europos Sąjunga turi bendrąją užsienio ir saugumo politiką, grindžiamą valstybių narių tarpusavio politinio solidarumo plėtojimu, bendrai rūpimų klausimų nustatymu ir vis didėjančiu valstybių narių veiksmų suartėjimu.

2. Europos Sąjungos Vadovų Taryba nustato Sąjungos strateginius interesus ir įtvirtina jos bendrosios užsienio ir saugumo politikos tikslus. Ministrų Taryba rengia šią politiką, vadovaudamasi Europos Sąjungos Vadovų Tarybos nustatytais strateginėmis gairėmis ir III dalies nuostatomis.
3. Europos Sąjungos Vadovų Taryba ir Ministrų Taryba priima būtinus Europos sprendimus.
4. Bendrąją užsienio ir saugumo politiką vykdo Sąjungos Užsienio reikalų ministras ir valstybės narės, naudodamiesi šalių ir Sąjungos ištekliais.
5. Ministrų Taryboje ir Europos Sąjungos Vadovų Taryboje valstybės narės tariasi visais bendrai rūpimais užsienio politikos ir saugumo klausimais, siekdamos apibrėžti bendrą požiūrį. Prieš imdamasi bet kokio veiksmo tarptautinėje srityje ar prieš prisiimdama bet koki įsipareigojimą, galintį paveikti Europos Sąjungos interesus, kiekviena valstybė narė konsultuojasi su kitomis valstybėmis Europos Sąjungos Vadovų Taryboje arba Ministrų Taryboje. Savo veiksmy suartėjimu valstybės narės laiduoja Sąjungai galimybę pabrėžti savo interesus ir vertybes tarptautinėje scenoje. Valstybės narės tarpusavyje yra solidarios.
6. Su Europos Parlamentu reguliariai konsultuojamasi dėl bendrosios užsienio ir saugumo politikos pagrindinių aspektų ir pamatinių alternatyvų, jam pranešama apie jos raidą.
7. Europos sprendimus bendrosios užsienio ir saugumo politikos klausimais Europos Sąjungos Vadovų Taryba ir Ministrų Taryba priima vienbalsiai, išskyrus III dalyje numatytus atvejus. Jos pasisako dėl valstybės narės, Sąjungos Užsienio reikalų ministro arba Komisijos palaikomo ministro pasiūlymo. Europos įstatymams ir įstatymų metmenims tai netaikoma.
8. Europos Sąjungos Vadovų Taryba gali vienbalsiai nuspręsti, kad Ministrų Taryba priimtų sprendimus kvalifikuotąja dauguma balsų ne tik tais atvejais, kurie nurodyti III dalyje.

40 straipsnis. Ypatingosios nuostatos dėl bendrosios saugumo ir gynybos politikos įgyvendinimo

1. Bendroji saugumo ir gynybos politika yra bendrosios užsienio ir saugumo politikos sudėtinė dalis. Remiantis civilinėmis ir karinėmis priemonėmis, ja laiduojamas Sąjungos operatyvumas. Sąjunga gali naudotis šiomis priemonėmis misijose už Sąjungos ribų siekdama palaikyti taiką, užkirsti kelią konfliktams ir stiprinti tarptautinį saugumą pagal Jungtinių Tautų chartijos principus. Šių užduočių vykdymas priklauso nuo valstybių narių teikiamų pajėgų.
2. Bendroji saugumo ir gynybos politika apima laipsnišką Sąjungos bendrosios gynybos politikos apibrėžimą. Ji atves į bendrąją gynybą, kai Europos Sąjungos Vadovų Taryba vienbalsiai dėl to nuspręš. Valstybėms narėms tokiu atveju ji rekomenduoja priimti sprendimą šiuo klausimu pagal atitinkamas savo konstitucijos taisykles.

Pagal šio straipsnio sampratą Sąjungos politika nedaro įtakos kai kurių valstybių narių saugumo ir gynybos politikos specifiniam pobūdžiui, ji gerbia iš Šiaurės Atlanto sutarties kylančius kai kurių valstybių narių, manančių, kad jų bendroji gynyba įgyvendinama Šiaurės Atlanto sutarties organizacijoje ir suderinama su joje nustatyta bendrąja saugumo ir gynybos politika, įsipareigojimus.

3. Bendrajai saugumo ir gynybos politikai įgyvendinti valstybės narės perduoda Sąjungos žinion civilinius bei karinius pajėgumus, norėdamos palaikyti Ministrų Tarybos apibrėžtus tikslus. Valstybės narės, drauge kuriančios daugiašales pajėgas, taip pat gali perduoti jas bendrosios saugumo ir gynybos politikos žinion.

Valstybės narės įsipareigoja laipsniškai gerinti savo karinius pajėgumus. Operaciniams poreikiams apibrėžti, jas tenkinančioms priemonėms skatinti, padėti išsiaiškinti ir prireikus panaudoti visas tinkamas priemones gynybos srities pramoninės bei technologinės bazės stiprinimui, dalyvauti apibrėžiant Europos pajėgumų ir ginkluotės politiką, taip pat padėti Ministrų Tarybai gerinti karinį pajėgumą yra įsteigta Europos ginkluotės, tyrimų ir karinių pajėgumų agentūra.

4. Europos sprendimus dėl bendrosios saugumo ir gynybos politikos įgyvendinimo, įskaitant sprendimus dėl šiame straipsnyje nurodytos misijos vykdymo, vienbalsiai priima Ministrų Taryba Sąjungos Užsienio reikalų ministro arba valstybės narės pasiūlymu. Prireikus Sąjungos Užsienio reikalų ministras kartu Komisija gali siūlyti pasinaudoti šalių ištekliais ir Sąjungos priemonėmis.
5. Siekdama išsaugoti Sąjungos vertybes ir tarnauti jos interesams, tam tikros misijos vykdymą Sąjungoje Ministrų Taryba gali patikėti valstybių narių grupei. Tokios misijos vykdymą reguliuoja III-211 straipsnio nuostatos.
6. Valstybės narės, atitinkančios aukščiausius karinių pajėgumų kriterijus ir šioje srityje labiau įsipareigojusios viena kitai dėl ypač reiklų misijų, Sąjungoje įveda struktūrinį bendradarbiavimą. Tokį bendradarbiavimą reguliuoja III-213 straipsnio nuostatos.

7. Kol Europos Sąjungos Vadovų Taryba nėra priėmusi sprendimo pagal šio straipsnio 2 dalį, Sąjungoje įvedamas glaudesnis bendradarbiavimas abipusės gynybos reikalais. Tokio bendradarbiavimo atveju bendradarbiavime dalyvaujančiai valstybei, tapusiai ginkluotos agresijos jos teritorijoje taikiniu, kitos dalyvaujančios valstybės teikia pagalbą ir paramą visomis turimomis karinėmis ir kitokiomis priemonėmis pagal Jungtinių Tautų chartijos 51 straipsnio nuostatas. Įgyvendindamos glaudesnę bendradarbiavimą abipusės gynybos reikalais, dalyvaujančios valstybės narės glaudžiai bendradarbiaus su Šiaurės Atlanto sutarties organizacija. Dalyvavimo bei veikimo būdai ir su šiuo bendradarbiavimu susijusios sprendimų priėmimo procedūros aprašytos III-214 straipsnyje.
8. Su Europos Parlamentu reguliariai konsultuojamasi dėl bendrosios saugumo ir gynybos politikos pagrindinių aspektų ir pamatinių alternatyvų, jam pranešama apie jos raidą.

41 straipsnis. Ypatingosios nuostatos dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės įgyvendinimo

1. Sąjunga sudaro laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę:
  - priimdama Europos įstatymus ir įstatymų metmenis, kuriais prireikus siekiama suartinti šalių įstatymus III dalyje išvardytose srityse;
  - skatindama valstybių narių kompetentingų valdžios organų tarpusavio pasitikėjimą, ypač remiantis teisminių ir neteisminių sprendimų abipusius pripažinimu;
  - operatyviai bendradarbiaujant valstybių narių kompetentingiems valdžios organams, įskaitant policiją, muitines ir kitas tarnybas, specializuotiems nusikalstamos veiklos prevencijai ir tyrimui.

2. Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje šalių parlamentai gali dalyvauti įvertinimo mechanizmuose, numatytuose III-161 straipsnyje, ir būti įtraukiami į Europolo politinę kontrolę bei Eurojusto veiklos įvertinimą pagal III-177 ir III-174 straipsnį.
3. Policijos ir teismų bendradarbiavime nusikaltimų klausimais valstybės narės turi iniciatyvos teisę pagal III-160 straipsnį.

42 straipsnis. Solidarumo sąlyga

1. Sąjunga ir valstybės narės kartu veikia solidarumo dvasia, valstybei narei tapus teroristų antpuolio, gamtinės arba žmogaus sukeltos nelaimės auka. Sąjunga sutelkia visas turimas priemones, įskaitant valstybių narių perduotus jos žinion karinius išteklius, siekdama:
  - a) – užkirsti kelią terorizmo grėsmei valstybių narių teritorijoje;
– apsaugoti demokratines institucijas ir civilius gyventojus nuo galimo teroristų antpuolio;
– valstybės narės politinės valdžios institucijų prašymu suteikti paramą jos teritorijoje teroristų antpuolio atveju;
  - b) – valstybės narės politinės valdžios prašymu suteikti paramą jos teritorijoje nelaimės atveju.
2. Šios nuostatos įgyvendinimo būdai aprašyti III-231 straipsnyje.

III skyrius. Glaudesnis bendradarbiavimas

43 straipsnis. Glaudesnis bendradarbiavimas

1. Valstybės narės, norinčios įvesti glaudesnį tarpusavio bendradarbiavimą Sąjungos neišskirtinių kompetencijų srityje, gali remtis jos institucijomis ir realizuoti šias kompetencijas, taikydamos atitinkamas Konstitucijos nuostatas pagal šiame straipsnyje ir III-322–III-329 straipsnyje numatytus apribojimus bei procedūras.

Glaudesniu bendradarbiavimu siekiama palengvinti Sąjungos tikslų įgyvendinimą, apsaugoti jos interesus ir sustiprinti integracijos procesą. Jis prieinamas visoms valstybėms narėms nuo nuo pat pradžios ir bet kuriuo momentu pagal III-324 straipsnį.

2. Leidimą imtis glaudesnio bendradarbiavimo kaip kraštutinės priemonės suteikia Ministrų Taryba, nustačiusi, kad numatytų tikslų deramu laiku Sąjunga pati negali pasiekti, su sąlyga, kad į ją įsitrauks bent trečdalis valstybių narių. Ministrų Taryba priima sprendimą pagal III-325 straipsnyje numatytą procedūrą.
3. Aktų priėmimo dalyvauja tik Ministrų Tarybos nariai, atstovaujantys glaudesniame bendradarbiavime dalyvaujančioms valstybėms. Tačiau Ministrų Tarybos svarstymuose gali dalyvauti visos valstybės narės.

Vienbalsiškumas apskaičiuojamas tik pagal dalyvaujančių valstybių atstovų balsus. Kvalifikuotą daugumą laikoma mažiausiai trim penktadaliams šių valstybių gyventojų atstovaujančių dalyvaujančių valstybių narių atstovų balsų dauguma. Jei Konstitucijoje nereikalaujama, kad Ministrų Taryba priimtų sprendimą Komisijos pasiūlymu arba jei Ministrų Taryba nepriima sprendimo Sąjungos Užsienio Reikalų Ministro iniciatyva, būtina kvalifikuotą daugumą sudaro du trečdaliai dalyvaujančių valstybių, atstovaujantys mažiausiai trim penktadaliams tų valstybių gyventojų.

4. Priimti aktai dėl glaudesnio bendradarbiavimo saisto tik jame dalyvaujančias valstybes. Jie nelaikomi teisynu, kurį turi priimti stojimo į Sąjungą kandidatės.

VI SKIRSNIS. SAJUNGOS DEMOKRATINIS GYVENIMAS

44 straipsnis. Demokratinės lygybės principas

Visoje savo veikloje Sąjunga laikosi piliečių lygybės principo. Visiems jiems vienodai dėmesio skiria Sąjungos institucijos.

45 straipsnis. Atstovaujamosios demokratijos principas

1. Sąjungos veikimas grindžiamas atstovaujamosios demokratijos principu.
2. Sąjungos lygmenyje pilietėms ir piliečiams tiesiogiai atstovaujama Europos Parlamente. Valstybėms narėms Europos Sąjungos Vadovų Taryboje ir Ministrų Taryboje atstovaujama per jų vyriausybes, atsakingas jų piliečių išrinktiems šalių parlamentams.
3. Kiekviena pilietė ar pilietis turi teisę dalyvauti Sąjungos demokratiame gyvenime. Sprendimai priimami kaip galima atviresniu ir artimesniu piliečiams būdu.
4. Politinės partijos Europos lygmenyje prisideda prie Europos politinės sąmonės ugdymo ir Sąjungos piliečių valios raiškos.

46 straipsnis. Dalyvaujamosios demokratijos principas

1. Atstovaujamosioms pilietėms ar piliečiams ir asociacijoms Sąjungos institucijos atitinkamomis priemonėmis suteikia galimybę viešai reikšti savo nuomones dėl visų Sąjungos veiklos sričių ir keistis jomis.
2. Sąjungos institucijos palaiko atvirą, skaidrą ir nuolatinį dialogą su atstovaujamosiomis asociacijomis ir piliečių visuomene.
3. Siekdama laiduoti Sąjungos veiksmų sanglaudą ir skaidrumą, Komisija plačiai konsultuojasi su suinteresuotomis partijomis.
4. Ne mažiau kaip milijono piliečių iš reikšmingos dalies valstybių narių iniciatyva Komisija gali būti raginama priimti teikiamą pasiūlymą dėl klausimų, kuriais, piliečiai manymu, Konstitucijai taikyti būtinas Sąjungos teisės aktas. Tokiai piliečių iniciatyvai reikalingos specialios procedūros ir sąlygos nustatomos Europos įstatyme.

47 straipsnis. Socialiniai partneriai ir savarankiškas socialinis dialogas

Europos Sąjunga pripažįsta ir skatina socialinių partnerių vaidmenį Sąjungos lygmenyje, atsižvelgdama į šalių sistemų įvairovę; ji lengvina jų dialogą, gerbdama jų savarankiškumą.

48 straipsnis. Europos ombudsmenas

Europos Parlamento skiriamas Europos ombudsmenas priima skundus dėl blogo Sąjungos institucijų, organų ir agentūrų administravimo; jis atlieka tyrimą ir rengia pranešimą šis tema. Europos ombudsmenas atlieka savo pareigas visiškai nepriklausomai.

49 straipsnis. Sąjungos institucijų veiklos skaidrumas

1. Siekdamas skatinti tinkamą valdymą ir laiduoti pilietinės visuomenės dalyvavimą, Sąjungos institucijos, organai ir agentūros veikia kuo labiausiai laikydamosi atvirumo principo.
2. Europos Parlamentas posėdžiauja viešai, kaip ir Ministrų Taryba, svarstydamą ir priimdama pasiūlymą dėl įstatymų leidybos.
3. Kiekviena Sąjungos pilietė ar pilietis, arba kiekvienas fizinis ar juridinis asmuo, gyvenantis arba turintis oficialiąją būstinę valstybėje narėje, turi teisę susipažinti su Sąjungos institucijų, agentūrų ir organų dokumentais, kad ir kokios formos jie būtų, III dalyje numatytais sąlygomis.
4. Europos įstatyme nustatyti bendrieji principai ir ribos, viešaisiais arba privačiais interesais reguliuojantys teisę susipažinti su šiais dokumentais.
5. Kiekviena šio straipsnio 3 dalyje nurodyta institucija, organas arba agentūra vidaus reglamente nustato specialias nuostatas dėl teisės susipažinti su šiais dokumentais pagal 4 dalyje nurodytą Europos įstatymą.

50 straipsnis. Asmeninių duomenų apsauga

1. Kiekvienas žmogus turi teisę į jo asmeninių duomenų apsaugą.
2. Europos įstatyme nustatytos fizinių asmenų apsaugos nuo asmeninių duomenų panaudojimo Sąjungos institucijų, organų ir agentūrų, taip pat valstybių narių veikloje, priklausančioje Sąjungos teisės taikymo sričiai, ir laisvo šių duomenų judėjimo taisyklės. Šių taisyklių laikymąsi kontroliuoja savarankiškas organas.

51 straipsnis. Bažnyčių ir nekonfesinių organizacijų statusas

1. Sąjunga gerbia ir nepažeidžia bažnyčių ir religinių asociacijų arba bendruomenių statuso, kuriuo jos naudojasi valstybėse narėse pagal šalių teisę.
2. Taip pat Sąjunga gerbia filosofinių ir nekonfesinių organizacijų statusą.
3. Pripažindama jų tapatybę ir specifinį indėlį, su šiomis bažnyčiomis ir organizacijomis Sąjunga palaiko atvirą, skaidrų ir nuolatinį dialogą.

VII SKIRSNIS. SAJUNGOS FINANSAI

52 straipsnis. Biudžeto ir finansų principai

1. Visos Sąjungos įplaukos ir išlaidos turi būti iš anksto numatomos kiekvieneriems finansiniams metams ir įtraukiamos į biudžetą pagal III dalies nuostatas.
2. Įplaukos ir išlaidos biudžete turi būti subalansuotos.
3. Į biudžetą įtrauktos išlaidos patvirtinamos vienerių finansinių metų laikotarpiui pagal III-318 straipsnyje nurodytą Europos įstatymą.
4. Į biudžetą įtrauktų išlaidų vartojimui būtina iš anksto priimti teisiškai įpareigojantį aktą, teikiantį teisinį pagrindą Sąjungos veiksmams ir išlaidų vartojimui pagal III-318 straipsnyje nurodytą Europos įstatymą. Šis aktas turi būti įformintas kaip Europos įstatymas, Europos įstatymo metmenys, Europos reglamentas ar Europos sprendimas.

5. Siekdama laiduoti biudžetinę drausmę, Sąjunga nepriima aktų, galinčių pastebimai susilpninti biudžetą, jei nėra garantijų, kad pasiūlymas arba priemonė gali būti finansuojama iš pačios Sąjungos išteklių, neviršijant daugiametės finansų schemos pagal 54 straipsnį.
6. Sąjungos biudžetas vykdomas pagal racionalaus finansų valdymo principą. Valstybės narės ir Sąjunga bendradarbiauja, siekdamas, kad biudžeto asignavimai būtų panaudojami pagal racionalaus finansų valdymo principą.
7. Pagal III-321 straipsnio nuostatas Sąjunga ir valstybės narės kovoja prieš sukčiavimus ir bet kokią kitą neteisėtą veiklą, kenkiančią Sąjungos finansiniams interesams.

53 straipsnis. Sąjungos ištekliai

1. Sąjunga pati apsirūpina priemonėmis, būtinomis jos tikslams pasiekti ir sėkmingai vadovauti jos politikai.
2. Nepriklausomai nuo kitų įplaukų, Sąjungos biudžetas visiškai finansuojamas iš jos pačios išteklių.
3. Ministrų Tarybos išleistame Europos įstatyme nustatomos Sąjungos išteklių ribos ir gali būti įvestos naujos išteklių kategorijas arba panaikinta egzistavusi kategorija. Šis įstatymas įsigalioja tik po valstybių narių pritarimo pagal atitinkamas jų konstitucijų taisykles. Ministrų Taryba vienbalsiai priima sprendimą tik pasikonsultavusi su Europos Parlamentu.
4. Ministrų Tarybos išleistame Europos įstatyme nustatomos Sąjungos išteklių sąlygos. Ministrų Taryba priima sprendimą tik gavusi Europos Parlamento pritarimą.

54 straipsnis. Daugiametė finansų schema

1. Daugiametė finansų schema siekiama laiduoti tvarkingą Sąjungos išlaidų raidą, neviršijant jos išteklių. Joje nustatomos kreditinių įsipareigojimų metinės sumos ribos išlaidų kategorijoje pagal III-308 straipsnio nuostatas.
2. Ministrų Taryba Europos įstatymu nustato daugiametę finansų schemą. Ji priima sprendimą tik gavusi Europos Parlamento narių daugumos pritarimą.
3. Sąjungos metiniame biudžete laikomasi daugiametės finansų schemas.
4. Ministrų Taryba vienbalsiai priima sprendimą dėl pirmos daugiametės finansų schemas, įsigaliojus Konstitucijai.

55 straipsnis. Sąjungos biudžetas

Komisijos pasiūlymu, pagal III-310 straipsnio nuostatas Europos Parlamentas ir Ministrų Taryba priima Europos įstatymą, apibrėžiantį Sąjungos metinį biudžetą.

VIII SKIRSNIS. SAJUNGA IR JOS ARTIMIAUSIA APLINKA

56 straipsnis. Sąjunga ir jos artimiausia aplinka

1. Sąjunga ypač plėtoja santykius su kaimyninėmis valstybėmis, siekdama sukurti palankumo ir geros kaimynystės erdvę, grindžiamą Sąjungos vertybėmis ir pasižyminčią bendradarbiavimu besiremiančiais glaudžiais ir taikiais santykiais.

2. Šiuo tikslu Sąjunga gali sudaryti ir vykdyti atitinkamus susitarimus su suinteresuotomis valstybėmis pagal III-227 straipsnio nuostatas. Į šiuos susitarimus gali įeiti savitarpio teisės ir pareigos, taip pat galimybė kartu vykdyti veiksmus. Dėl jų įgyvendinimo reguliariai konsultuojamasi.

IX SKIRSNIS. SAJUNGOS NARYSTĖ

57 straipsnis. Tinkamumo kriterijai ir stojimo į Sąjungą procedūra

1. Sąjunga atvira visoms Europos valstybėms, gerbiančioms 2 straipsnyje nurodytas vertybes ir įsipareigojusioms kartu jas plėtoti.
2. Kiekviena Europos valstybė, pageidaujanti tapti Sąjungos nare, siunčia prašymą Ministrų Tarybai. Apie šį prašymą pranešama Europos Parlamentui ir valstybių narių parlamentams. Pasikonsultavusi su Komisija ir gavusi Europos Parlamento pritarimą, Ministrų Taryba vienbalsiai priima sprendimą. Dėl priėmimo sąlygų ir taisyklių turi susitarti valstybės narės ir valstybė kandidatė. Visos susitariančios valstybės turi ratifikuoti šį susitarimą pagal atitinkamas savo konstitucijų taisykles.

58 straipsnis. Sąjungos narystės teisių sustabdymas

1. Motyvuotu trečdaliu valstybių narių, Europos Parlamento arba Komisijos pasiūlymu, Ministrų Taryba, gavusi Europos Parlamento pritarimą, keturių penktadalių savo narių balsų dauguma gali priimti Europos sprendimą, kuriame konstatuojamas aiškus pavojus, kad valstybė narė gali rimtai pažeisti 2 straipsnyje skelbiamas vertybes. Prieš konstatuodama tai Taryba išklauso kalbamąją valstybę narę ir gali jai pateikti rekomendacijų pagal tą pačią procedūrą.

Ministrų Taryba reguliariai tikrina, ar tokį konstatavimą lėmę motyvai tebegalioja.

2. Europos Sąjungos Vadovų Taryba, vienbalsiai nusprendusi dėl trečdalis valstybių narių arba Komisijos pateikto pasiūlymo ir gavusi Europos Parlamento pritarimą, gali priimti Europos sprendimą, kuriame konstatuojama, kad valstybė narė rimtai ir be paliovos pažeidžia 2 straipsnyje skelbiamas vertybes, prieš tai paprašiusi valstybę narę pateikti visas savo pastabas šiuo klausimu.
3. Po šio straipsnio 2 dalyje aprašyto konstatavimo Ministrų Taryba kvalifikuotą daugumą balsų gali priimti Europos sprendimą, sustabdantį kai kurias kalbamosios valstybės narės teises, plaukiančias iš Konstitucijos taikymo, įskaitant valstybės narės balsavimo teisę Ministrų Taryboje. Tai darydama, Ministrų Taryba atsižvelgia į galimus šio sustabdymo padarinius fizinių ir juridinių asmenų teisėms bei pareigoms.

Bet kokių atveju šią valstybę narę ir toliau saisto pareigos, kurias jai uždeda Konstitucija.

4. Ministrų Taryba kvalifikuotą daugumą balsų vėliau gali priimti Europos sprendimą, pakeičiantį arba atšaukiantį priemones, kurių ji ėmėsi pagal šio straipsnio 3 dalį, siekdama atsiliepti į situacijos, privertusios ją imtis šių priemonių, pokyčius.
5. Taikydama šį straipsnį, Ministrų Taryba priima sprendimą nepriklausomai nuo svarstomos valstybės narės balsavimo. Dalyvaujančių arba atstovaujamų narių susilaikymas netrukdo priimti šio straipsnio 2 dalyje nurodytus sprendimus.

Ši dalis lygiai taikytina, sustabdant balsavimo teisę pagal šio straipsnio 3 dalį.

6. Taikydamas šio straipsnio 1 ir 2 dalį, Europos Parlamentas priima sprendimą dviem trečdaliais galiojančių balsų, atspindinčiais jo narių daugumą.

59 straipsnis. Savanoriškas išstojimas iš Sąjungos

1. Kiekviena valstybė pagal savo konstitucijos taisykles gali nuspręsti išstoti iš Europos Sąjungos.
2. Nusprendusi išstoti valstybė narė praneša apie savo ketinimą Europos Sąjungos Vadovų Tarybai, o ji apsversto šį pranešimą. Remdamasi Europos Sąjungos Vadovų Tarybos orientacinėmis kryptimis, Sąjunga derasi ir sudaro susitarimą su suinteresuota valstybe, nustatanti jos išstojimo taisykles, atsižvelgiant į būsimus jos santykius su Sąjunga. Gavusi Europos Parlamento pritarimą, Sąjungos vardu šį susitarimą sudaro Ministrų Taryba kvalifikuotąja dauguma balsų.

Išstojančios valstybės narės atstovas nedalyvauja nei ją liečiančiuose Europos Sąjungos Vadovų Tarybos ar Ministrų Tarybos svarstymuose, nei sprendimų priėmime.

3. Konstitucija nebetaikoma kalbamajai valstybei narei nuo susitarimo dėl išstojimo įsigaliojimo datos, arba, jei ji nenurodyta, praėjus dvejiems metams nuo šio straipsnio 2 dalyje nurodyto pranešimo apie išstojimą, nebent Europos Sąjungos Vadovų Taryba, susitarusi su kalbamąja valstybe nare, nuspręstų pratęsti šį terminą.
4. Jei išstojusi iš Sąjungos valstybė prašo vėl ją priimti, jos prašymui taikoma 57 straipsnyje nurodyta procedūra.

II DALIS

SAJUNGOS PAGRINDINIŲ TEISIŲ CHARTIJA

PREAMBULĖ

Europos tautos, kurdamos vis glaudesnę sąjungą, nusprendė taikiai ateitį grįsti bendromis vertybėmis.

Suvokdama savo dvasinį ir moralinį paveldą, Sąjunga remiasi nedaliomis ir visuotinėmis žmogiškojo orumo, laisvės, lygybės ir solidarumo vertybėmis; ji grindžiama demokratijos ir teisinės valstybės principais. Į savo veiklos centrą ji iškelia žmogų, kurdama Sąjungos pilietiškumą ir paversdama ją laisvės, saugumo bei teisingumo erdve. Sąjunga prisideda prie bendrų vertybių išlaikymo ir plėtojimo, gerbdama Europos tautų kultūrą ir tradicijų įvairovę, taip pat valstybių narių ir jų institucijų tautinę tapatybę šalies, regiono ir vietovės lygmenyje; ji stengiasi puoselėti tvarią bei subalansuotą plėtrą ir laiduoja laisvą asmenų, turto, paslaugų bei kapitalo laisvą judėjimą, taip pat steigimosi laisvę.

Šiuo tikslu būtina stiprinti pagrindinių teisių apsaugą, sureikšminant jas chartijoje ir atsižvelgiant į visuomenės raidą, socialinę pažangą ir mokslo bei technologijos plėtrą.

Šioje chartijoje, atsižvelgiant į Sąjungos kompetencijas bei užduotis ir subsidiarumo principą, dar kartą patvirtinamos teisės, plaukiančios iš valstybių narių konstitucinių tradicijų ir bendrų tarptautinių įsipareigojimų, Europos Konvencijos dėl žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos, Sąjungos ir Europos Tarybos priimtų socialinių chartijų, taip pat Europos Sąjungos Teisingumo Teismo ir Europos žmogaus teisių teismo praktikos. Šiame kontekste Sąjungos ir valstybių narių teismai aiškina chartiją, deramai atsižvelgdami į chartiją parengusio Konvento Prezidiumo nurodymu pateiktus paaiškinimus.

Naudojimasis šiomis teisėmis uždeda atsakomybę ir pareigas kitų asmenų, žmonių bendruomenės ir būsimų kartų atžvilgiu.

Todėl Sąjunga pripažįsta toliau skelbiamas teises, laisves ir principus.

I SKIRSNIS. ORUMAS

II-1 straipsnis. Žmogiškasis orumas

Žmogiškasis orumas yra neliečiamas. Jį reikia gerbti ir saugoti.

II-2 straipsnis. Teisė į gyvybę

1. Kiekvienas žmogus turi teisę į gyvybę.
2. Niekas negali būti nuteistas mirti arba nubaustas mirties bausme.

II-3 straipsnis. Teisė į asmens neliečiamybę

1. Kiekvienas žmogus turi teisę į fizinę ir psichinę neliečiamybę.
2. Medicinos ir biologijos srityse turi būti laikomasi:
  - a) suinteresuoto asmens laisvo ir aiškaus sutikimo pagal įstatyme numatytas procedūras,
  - b) eugenikos, ypač žmonių atrankos tikslu, draudimo,
  - c) draudimo paversti žmogaus kūną bei jo dalis pasipelnymo šaltiniu,
  - d) žmonių reprodukcinio klonavimo draudimo.

II-4 straipsnis. Draudimas kankinti ir nežmoniškai arba žeminančiai bausti arba elgtis

Niekas negali būti kankinamas ir patirti nežmonišką ar žeminančią bausmę arba elgesį.

II-5 straipsnis. Vergijos ir priverstinio darbo draudimas

1. Niekas negali būti laikomas vergijoje arba pavergiamas.
2. Niekas negali būti verčiamas atlikti priverstinį arba privalomą darbą.
3. Prekyba žmonėmis draudžiama.

II SKIRSNIS. LAISVĖS

II-6 straipsnis. Laisvės ir saugumo teisė

Kiekvienas žmogus turi laisvės ir saugumo teisę.

II-7 straipsnis. Pagarba asmeniniam ir šeimos gyvenimui

Kiekvienas žmogus turi teisę į pagarbą jo asmeniniam ir šeimos gyvenimui, būstui ir susirašinėjimui.

II-8 straipsnis. Asmeninių duomenų apsauga

1. Kiekvienas žmogus turi teisę į jo asmeninių duomenų apsaugą.
2. Šiais duomenimis turi būti naudojama lojaliai, tik konkrečiais tikslais ir gavus asmens, kurį jie liečia, sutikimą arba kitu įstatyme numatytu teisėtu pagrindu. Kiekvienas žmogus turi teisę susipažinti su sukauptais jo asmeniniais duomenimis ir juos pataisyti.
3. Šių taisyklių laikymąsi kontroliuoja nepriklausomas organas.

II-9 straipsnis. Teisė tuoktis ir teisė kurti šeimą

Teisė tuoktis ir teisė kurti šeimą garantuojamos šalių įstatymais, reguliuojančiais šių teisių įgyvendinimą.

II-10 straipsnis. Minties, sąžinės ir tikėjimo laisvė

1. Kiekvienas žmogus turi teisę į minties, sąžinės ir tikėjimo laisvę. Ši teisė apima laisvę keisti tikėjimą arba įsitikinimus, laisvę individualiai arba kolektyviai, viešai arba privačiai reikšti tikėjimą arba įsitikinimus garbinimu, mokymu, praktikavimu ir laikymusi.
2. Teisė į karinės prievolės atsisakymą pripažįstama šalių įstatymais, reguliuojančiais šios teisės įgyvendinimą.

II-11 straipsnis. Žodžio ir informacijos laisvė

1. Kiekvienas žmogus turi teisę į žodžio laisvę. Ši teisė apima laisvę turėti nuomonę ir gauti bei skleisti informaciją ir idėjas nesikišant valdžios institucijoms ir nepaisant sienų.
2. Turi būti gerbiama žiniasklaidos ir jos pliuralizmo laisvė.

II-12 straipsnis. Susirinkimų ir susivienijimų laisvė

1. Kiekvienas žmogus turi taikių susirinkimų laisvės ir visų lygių susivienijimų, ypač politikos, profsąjungų ir pilietiškumo reikalais, laisvės teisę, taigi ir teisę steigti profsąjungas bei į jas jungtis, ginant savo interesus.
2. Politinės partijos Sąjungos lygmenyje prisideda prie Sąjungos piliečių politinės valios raiškos.

II-13 straipsnis. Meno ir mokslo laisvė

Menas ir moksliniai tyrimai neturi būti varžomi. Akademinė laisvė turi būti gerbiama.

II-14 straipsnis. Teisė į mokslą

1. Kiekvienas žmogus turi teisę į mokslą, taip pat į profesinį ir nuolatinį mokymą.
2. Ši teisė apima galimybę nemokamai įgyti privalomą išsilavinimą.
3. Laisvė steigti mokymo įstaigas pagal demokratijos principus ir tėvų teisė garantuoti savo vaikų mokymą ir lavinimą pagal savo religinius, filosofinius ir pedagoginius įsitikinimus turi būti gerbiamos pagal šios laisvės ir teisės įgyvendinimą reguliuojančius šalių įstatymus.

II-15 straipsnis. Profesijos laisvė ir teisė į darbą

1. Kiekvienas žmogus turi teisę dirbti pagal laisvai pasirinktą arba priimtą profesiją.
2. Kiekviena Sąjungos pilietė ar pilietis turi laisvę ieškoti darbo, dirbti, įsikurti ir teikti paslaugas bet kurioje valstybėje narėje.
3. Trečiųjų šalių piliečiai, kuriems leista dirbti valstybių narių teritorijoje, turi teisę į tokias pat darbo sąlygas, kaip ir Sąjungos piliečiai.

II-16 straipsnis. Verslo laisvė

Verslo laisvė pripažįstama pagal Sąjungos teisę ir šalių įstatymus bei praktiką.

II-17 straipsnis. Nuosavybės teisė

1. Kiekvienas žmogus turi teisę turėti teisėtai įgytą nuosavybę, panaudoti ją, disponuoti ja ir palikti ją testamentu. Niekam negali būti atimta jo nuosavybė, nebent visuomenės interesais įstatymu numatytais atvejais bei sąlygomis, laiku ir teisingai atlyginant patirtus nuostolius. Turto naudojimas gali būti reglamentuojamas įstatymu, deramai atsižvelgiant į bendruosius interesus.
2. Intelektinė nuosavybė turi būti saugoma.

II-18 straipsnis. Prieglobsčio teisė

Prieglobsčio teisė garantuojama pagal 1951 m. liepos 28 d. Ženevos konvenciją ir 1967 m. sausio 31 d. Protokolą dėl pabėgėlių statuso bei šią Konstituciją.

II-19 straipsnis. Apsauga perkėlimo, trėmimo ir išdavimo atvejais

1. Kolektyviniai trėmimai draudžiami.
2. Niekas negali būti perkeltas, ištremtas arba išduotas kitai valstybei, kurioje jam kiltų rimtas pavojus būti nubaustam mirties bausme, kankinamam ir patirti kitokią nežmonišką ar žeminančią bausmę ar elgesį.

III SKIRSNIS. LYGYBĖ

II-20 straipsnis. Lygybė įstatymo akivaizdoje

Įstatymui visi žmonės lygūs.

II-21 straipsnis. Nediskriminavimas

1. Draudžiamas bet koks diskriminavimas dėl lyties, rasės, spalvos, etninės arba socialinės kilmės, genetinių ypatybių, kalbos, religijos arba įsitikinimų, politinių ar bet kokių kitokių pažiūrų, priklausomybės tautinei mažumai, nuosavybės, gimimo, negalios, amžiaus arba lytinės orientacijos.
2. Taikant Konstituciją ir nepažeidžiant konkrečių jos nuostatų, draudžiamas bet koks diskriminavimas dėl pilietybės.

II-22 straipsnis. Kultūrų, religijų ir kalbų įvairovė

Sąjunga gerbia kultūrų, religijų ir kalbų įvairovę.

II-23 straipsnis. Vyrų ir moterų lygybė

Vyrų ir moterų lygybė turi būti laiduojama visose srityse, įskaitant įdarbinimą, darbą ir užmokestį.

Lygybės principas neturi trukdyti laikytis arba imtis priemonių dėl specifinių privilegijų nepakankamai atstovaujamos lyties naudai.

II-24 straipsnis. Vaiko teisės

1. Vaikai turi teisę į apsaugą ir reikiamą priežiūrą jų pačių labui. Jie gali laisvai reikšti savo nuomonę. Į tai, kas ja reiškama, atsižvelgiama pagal jų amžių ir subrendimą.
2. Valdžios ar privačioms institucijoms imantis bet kokių veiksmų, susijusių su vaikais, labiausiai turi būti atsižvelgiama į vaikų interesus.
3. Kiekvienas vaikas turi teisę reguliariai palaikyti asmeninius santykius ir tiesioginius kontaktus su abiem tėvais, išskyrus atvejus, kai tai prieštarauja jo interesams.

II-25 straipsnis. Pagyvenusių žmonių teisės

Sąjunga pripažįsta ir gerbia pagyvenusių žmonių teisę gyventi oriai bei nepriklausomai ir dalyvauti socialiniame bei kultūriniame gyvenime.

II-26 straipsnis. Neįgaliųjų integracija

Sąjunga pripažįsta ir gerbia neįgaliųjų teisę naudotis priemonėmis, laiduojančiomis jų savarankiškumą, socialinę ir profesinę integraciją, taip pat dalyvavimą bendruomenės gyvenime.

IV SKIRSNIS . SOLIDARUMAS

II-27 straipsnis. Imonės darbuotojų informacijos ir konsultacijos teisė

Darbuotojams arba jų atstovams reikiamu laiku turi būti garantuota atitinkamo lygio informacija ir konsultacija Sąjungos teisėje ir šalių įstatymuose bei praktikoje numatytais atvejais ir sąlygomis.

II-28 straipsnis. Kolektyvinių derybų ir veiksmų teisė

Darbuotojai ir darbdaviai arba atitinkamos jų organizacijos pagal Sąjungos teisę ir šalių įstatymus bei praktiką turi teisę atitinkamuose lygiuose kolektyviai derėtis ir sudaryti kolektyvines sutartis, o interesų konfliktų atvejais imtis kolektyvinių veiksmų, įskaitant streiką, savo interesams ginti.

II-29 straipsnis. Teisė naudotis įdarbinimo paslaugomis

Kiekvienas žmogus turi teisę nemokamai naudotis įdarbinimo paslaugomis.

II-30 straipsnis. Apsauga nepagrįsto atleidimo iš darbo atveju

Kiekvienas darbuotojas pagal Sąjungos teisę ir šalių įstatymus bei praktiką turi teisę į apsaugą nuo bet kokio nepagrįsto atleidimo iš darbo.

II-31 straipsnis. Geros ir teisingos darbo sąlygos

1. Kiekvienas darbuotojas turi teisę į darbo sąlygas pagal savo sveikatą, saugumą ir orumą.
2. Kiekvienas darbuotojas turi teisę į maksimalios darbo trukmės apribojimą, kasdieninį bei savaitinį poilsį ir kasmetines mokamas atostogas.

II-32 straipsnis. Vaikų darbo draudimas ir jaunuolių apsauga darbo metu

Vaikų darbas draudžiamas. Minimalus amžius priimant į darbą turi būti ne mažesnis negu baigiant privalomą lavinimąsi, nepažeidžiantis jaunimui palankesnių taisyklių su ribotais suvaržymais.

Įdarbintų jaunuolių darbo sąlygos turi būti pritaikytos jų amžiui, jie turi būti apsaugoti nuo ekonominio išnaudojimo ir bet kokio darbo, pavojingo jų saugumui ir sveikatai, fizinei, protinei, moralinei arba socialinei raidai arba trukdančio jiems mokytis.

II-33 straipsnis. Šeimos gyvenimas ir profesinė veikla

1. Šeimai turi būti laiduojama teisinė, ekonominė ir socialinė apsauga.
2. Siekdamas suderinti šeimos gyvenimą ir profesinę veiklą, kiekvienas žmogus turi teisę į apsaugą nuo atleidimo iš darbo dėl motinystės, taip pat teisę į mokamas motinystės atostogas ir į tėvų atostogas po vaiko gimimo arba įvaikinimo.

II-34 straipsnis. Socialinė apsauga ir socialinė pagalba

1. Sąjunga pripažįsta ir gerbia teisę naudotis socialinės apsaugos pašalpomis ir socialinėmis paslaugomis, laiduojančiomis apsaugą motinystės, ligos, nelaimingų atsitikimų darbe, tapimo išlaikytiniu arba senatvės atvejais, taip pat praradus darbą, atsižvelgiant į taisykles, nustatytas Sąjungos teisėje ir šalių įstatymuose bei praktikoje.
2. Kiekvienas žmogus, teisėtai gyvenantis ir persikeliantis Europos Sąjungoje, turi teisę naudotis socialinės apsaugos pašalpomis ir socialinėmis privilegijomis pagal Sąjungos teisę ir šalių įstatymus bei praktiką.
3. Kovodama su socialiniu atmetimu ir skurdu, Sąjunga pripažįsta ir gerbia teisę į socialinę pagalbą ir aprūpinimą būstu, pagal Sąjungos teisėje ir šalių įstatymuose bei praktikoje nustatytas taisykles siekiant laiduoti orų gyvenimą visiems neturintiems pakankamai išteklių .

II-35 straipsnis. Sveikatos apsauga

Kiekvienas žmogus turi teisę į profilaktinę sveikatos apsaugą ir teisę į gydymą šalių įstatymuose bei praktikoje nustatytomis sąlygomis. Apibrėžiant ir įgyvendinant visą Sąjungos politiką bei veiklą, laiduojamas aukštas žmonių sveikatos apsaugos lygis.

II-36 straipsnis. Galimybė naudotis bendrusius ekonominius interesus tenkinančiomis paslaugomis

Sajunga pripažįsta ir gerbia galimybę pagal Konstituciją naudotis bendrusius ekonominius interesus tenkinančiomis paslaugomis, numatytomis šalių įstatymuose bei praktikoje, skatinant Sąjungos socialinę ir teritorinę sanglaudą.

II-37 straipsnis. Aplinkos apsauga

Aukštas aplinkos apsaugos lygis ir aplinkos kokybės gerinimas turi būti integruojami į Sąjungos politiką ir laiduojami pagal tvarios plėtros principą.

II-38 straipsnis. Vartotojų apsauga

Sąjungos politika garantuoja aukštą vartotojų apsaugos lygį.

V SKIRSNIS. PILIETINĖS TEISĖS

II-39 straipsnis. Balsavimo ir kandidatavimo teisė rinkimuose į Europos Parlamentą

1. Kiekviena Sąjungos pilietė ar pilietis turi balsavimo ir kandidatavimo teisę rinkimuose į Europos Parlamentą toje valstybėje narėje, kurioje jis ar ji gyvena, tokiomis pat sąlygomis, kaip ir tos valstybės piliečiai.
2. Europos Parlamento nariai renkami visuotiniuose tiesioginiuose rinkimuose laisvu ir slaptu balsavimu.

II-40 straipsnis. Balsavimo ir kandidatavimo teisė vietovių savivaldos rinkimuose

Kiekviena Sąjungos pilietė ar pilietis turi balsavimo ir kandidatavimo teisę vietovės savivaldos rinkimuose valstybėje narėje, kurioje jis ar ji gyvena, tokiomis pat sąlygomis, kaip ir tos valstybės piliečiai.

II-41 straipsnis. Racionalaus administravimo teisė

1. Kiekvienas žmogus turi teisę į nešališką, sąžiningą ir deramai spartų savo reikalų tvarkymą Sąjungos institucijose, organuose ir agentūrose.
2. Ši teisė apima:
  - a) kiekvieno žmogaus teisę būti išklaustam prieš taikant bet kokią individualią priemonę, galinčią jį nepalankiai paveikti;
  - b) kiekvieno žmogaus teisę susipažinti su savo byla, nepažeidžiant teisėtų konfidencialumo ir profesinės bei komercinės paslapties reikalavimų;
  - c) administracijos pareigą pagrįsti savo sprendimus.
3. Kiekvienas žmogus turi teisę į dėl pareigas vykdančių institucijų arba jų darbuotojų kaltės patirtų nuostolių atlyginimą, kurį Sąjunga suteikia pagal bendruosius principus, bendrus valstybių narių teisei.
4. Kiekvienas žmogus gali kreiptis į Sąjungos institucijas viena iš Konstitucijos kalbų ir turi gauti atsakymą ta pačia kalba.

II-42 straipsnis. Teisė susipažinti su dokumentais

Kiekviena Sąjungos pilietė ar pilietis, arba kiekvienas fizinis ar juridinis asmuo, gyvenantis arba turintis oficialiąją būstinę valstybėje narėje, turi teisę susipažinti su Sąjungos institucijų, agentūrų ir organų dokumentais, kad ir kokios formos jie būtų.

II-43 straipsnis. Europos ombudsmenas

Kiekviena Sąjungos pilietė ar pilietis, arba kiekvienas fizinis ar juridinis asmuo, gyvenantis arba turintis oficialiąją būstinę valstybėje narėje, turi teisę skųstis Europos ombudsmenui dėl nekompetentingo Sąjungos institucijų, organų arba agentūrų administravimo, išskyrus savo funkciją atliekantį Europos Teisingumo Teismą ir civilinių bylų teismą.

II-44 straipsnis. Peticijos teisė

Kiekviena Sąjungos pilietė ar pilietis, arba kiekvienas fizinis ar juridinis asmuo, gyvenantis arba turintis oficialiąją būstinę valstybėje narėje, turi peticijos Europos Parlamentui teisę.

II-45 straipsnis. Judėjimo ir apsigyvenimo laisvė

1. Kiekviena Sąjungos pilietė ar pilietis turi teisę laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje.
2. Judėjimo ir apsigyvenimo teisė pagal Konstituciją gali būti suteikta trečiųjų šalių piliečiams, teisėtai gyvenantiems valstybės narės teritorijoje.

II-46 straipsnis. Diplomatinė ir konsulinė apsauga

Kiekviena Sąjungos pilietė ar pilietis trečiojoje šalyje, kurioje neatstovaujama jai ar jam pilietybę suteikusiai valstybei narei, naudojasi bet kurios valstybės narės diplomatinę ir konsulinę įstaigų apsauga tokiomis pat sąlygomis, kaip ir tos valstybės narės piliečiai.

VI SKIRSNIS. TEISINGUMAS

II-47 straipsnis. Teisė į veiksmingą gynybą ir nešališką bylos nagrinėjimą

Kiekvienas žmogus, kurio teisės ir laisvės, garantuojamos Sąjungos įstatymu, buvo pažeistos, turi teisę į veiksmingą gynybą teisme šiame straipsnyje numatytais sąlygomis.

Kiekvienas žmogus turi teisę į sąžiningą, viešą ir deramai spartų jo bylos nagrinėjimą įstatyme numatyta nepriklausomame ir nešališkame teisme. Kiekvienas žmogus turi konsultacijų, gynybos ir atstovavimo galimybę.

Neturintiems pakankamai išteklių suteikiama teisinė pagalba, būtina galimybei kreiptis į teismą laiduoti.

II-48 straipsnis. Nekaltumo prezumpcija ir gynybos teisė

1. Kiekvienas kaltinamasis laikomas nekaltu, kol jo kaltė teisėtai neįrodyta.
2. Kiekvienam kaltinamajam garantuojama gynybos teisė.

II-49 straipsnis. Teisėtumo principai bei nusikaltimų ir bausmių proporcingumas

1. Niekas negali būti nuteistas už veiksmus ar neveikimą, jei įvykdymo momentu jie nebuvo laikomi nusikalstamais pagal šalies arba tarptautinę teisę. Taip pat jam negali būti skiriama bausmė, griežtesnė už taikytiną tuo metu, kai buvo įvykdytas nusikaltimas. Jeigu vėliau, po nusikaltimo įvykdymo, įstatyme numatoma švelnesnė bausmė, tai ji ir turi būti skiriama.
2. Šis straipsnis neapriboja galimybės teisti ir bausti asmenį, kaltą dėl veiksmo ar neveikimo, įvykdymo metu laikomų nusikalstamais pagal tautų bendrijos pripažįstamus bendruosius teisės principus.
3. Bausmės griežtumas turi būti proporcingas nusikaltimui.

II-50 straipsnis. Teisė nebūti teisiamam ar baudžiamam du kartus už tą patį nusikaltimą

Niekas negali būti teisiamas ar baudžiamas už nusikaltimą, dėl kurio Sąjungoje jis jau buvo išteisintas arba nuteistas pagal įstatymus.

VII SKIRSNIS. BENDROSIOS NUOSTATOS, REGULIUOJANČIOS CHARTIJOS AIŠKINIMĄ IR TAIKYMA

II-51 straipsnis. Taikymo sritis

1. Šios chartijos nuostatos skiriamos Sąjungos institucijoms, organams ir agentūroms, laikantis subsidiarumo principo, taip pat valstybėms narėms tik tada, kai jomis įgyvendinami Sąjungos įstatymai. Todėl jose turi būti gerbiamos teisės, laikomasi principų ir skatinamas jų taikymas pagal atitinkamas kompetencijas ir atsižvelgiant į tokias Sąjungos kompetencijų ribas, kokios jai pavestos kitose Konstitucijos dalyse.
2. Ši chartija neišplečia Sąjungos įstatymų taikymo srities už Sąjungos kompetencijos ribų, nesuteikia Sąjungai jokių naujų kompetencijų ar užduočių ir nekeičia kompetencijų bei užduočių, apibrėžtų kitose Konstitucijos dalyse.

II-52 straipsnis. Teisių ir principų apimtis ir aiškinimas

1. Bet koks šioje chartijoje pripažintų teisių ir laisvių įgyvendinimo apribojimas turi būti numatytas įstatyme, nepažeidžiant šių teisių ir laisvių esmės. Atsižvelgiant į proporcingumo principą, apribojimai gali būti įvesti tik tada, kai jie būtini ir veiksmingai atitinka Sąjungos pripažintus bendrųjų interesų tikslus arba būtinybę apsaugoti kitų teises ir laisves.
2. Šioje chartijoje pripažintos teisės, aptariamose kitų Konstitucijos dalių nuostatose, įgyvendinamos šio straipsnio dalyse apibrėžtomis sąlygomis ir apimtimi.
3. Kadangi ši chartija apima teises, garantuojamas Konvencijoje dėl žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos, šių teisių prasmė ir taikymo sritis bus tokia pat, kaip ir nustatytą toje Konvencijoje. Ši nuostata netrukdo Sąjungos įstatymui suteikti platesnę apsaugą.
4. Kadangi šioje chartijoje pripažįstamos pagrindines teises, plaukiančios iš valstybėms narėms bendrų konstitucinių tradicijų, šios teisės turi būti aiškinamos derinant jas su tomis tradicijomis.
5. Principus apibrėžiančios šios chartijos nuostatos gali būti įgyvendinamos Sąjungos institucijų ir organų priimtais įstatymų galią turinčiais aktais bei administraciniais aktais ir valstybių narių aktais, kuriais Sąjungos teisė įgyvendinama realizuojant atitinkamas jų kompetencijas. Jų teisingumas pripažintinas tik aiškinant šiuos aktus ir sprendžiant dėl jų teisėtumo.
6. Kaip patikslinama šioje chartijoje, būtina visiškai atsižvelgti į šalių įstatymus ir praktiką.

II-53 straipsnis. Apsaugos lygis

Jokia šios chartijos nuostata neturi būti aiškinama kaip ribojanti ar pažeidžianti pripažintas pagrindines žmogaus teises ir laisves, atitinkamame lauke taikant Sąjungos teisę, tarptautinę teisę ir tarptautines konvencijas, prie kurių yra prisijungusi Sąjunga, Bendrija ir visos valstybės narės, įskaitant Europos konvenciją dėl žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos, taip pat valstybių narių konstitucijas.

II-54 straipsnis. Draudimas piktnaudžiauti teise

Jokia šios chartijos nuostata neturi būti aiškinama kaip suteikianti kokią nors teisę užsiimti veikla arba atlikti veiksma, siekiant sugriauti šioje chartijoje pripažintas teises ir laisves arba smarkiau jas apriboti, negu numatyta šioje chartijoje.

III DALIS

SAJUNGOS FUNKCIONAVIMAS IR JOS POLITIKOS

I ANTRAŠTINĖ DALIS

BENDROS APLIKACIJOS SĄLYGOS

III-1 straipsnis

Sąjunga prižiūri skirtingų politikų ir veiksų vienybę, sutinkamai su šia Konstitucijos Dalimi, ir atsižvelgdama į Sąjungos tikslų visumą bei vadovaudamasi kompetencijų priskyrimo principu.

III-2 straipsnis

Siekdama pateisinti visus veiksmus pagal šią dalį, Sąjunga ieško būdų, kaip pašalinti skirtumus, ir siekia plėtoti lygybę tarp vyrų ir moterų.

III-3 straipsnis

Sutinkamai su šios Konstitucijos dalies numatytų politikų ir veiksų apibūdinimu ir vykdymu, Sąjunga ieško būdų kovoti prieš bet kokią diskriminaciją lyties, rasės arba etninės kilmės, religijos arba įsitikinimų, invalidumo, amžiaus arba seksualinės orientacijos atžvilgiu.

III-4 straipsnis

Reikalavimai aplinkos apsaugai turi būti integruoti į Sąjungos vedamų politikų ir veiksų realizavimo apibūdinimą, pateiktą šioje dalyje, ypač siekiant skatinti nenutrūkstamą vystymąsi.

III-5 straipsnis

Apibūdinant ir vykdant Sąjungos kitas politikas ir veiksmus, yra atsižvelgiama į vartotojų reikalavimus, susijusius su apsauga.

III-6 straipsnis

Nepažeisdamos straipsnių III-55, III-56 ir III-136 ir atsižvelgdamos į bendro ekonominio intereso paslaugas, kurias Sąjunga laiko ypatinga vertybe, o taip pat į jų vaidmenį plėtojant socialinę ir teritorinę vienybę, Sąjunga ir jos Valstybės Narės, sutinkamai su jų atitinkamomis kompetencijomis ir Konstitucijos taikymo sritimi, prižiūri, kad šios paslaugos funkcionuotų pagal principus ir tam tikras sąlygas, ypač ekonomines bei finansines, kurios joms leistų vykdyti savo misijas. Europos teisė turi apibrėžti šiuos principus bei sąlygas.

II ANTRAŠTINĖ DALIS

NEDISKRIMINACIJA IR PILIETYBĖ

III-7 straipsnis

Europos įstatymas arba Europos struktūrinis įstatymas gali reguliuoti bet kokią diskriminacijos draudimą pilietybės atžvilgiu, sutinkamai su I-4 straipsniu.

III-8 straipsnis

1. Nepažeisdamas kitų Konstitucijos nuostatų ir Konstitucijos patikėtų kompetencijų Sąjungai ribų, tam tikras europinis Ministrų Tarybos įstatymas arba struktūrinis įstatymas gali nustatyti būtinas priemones, siekiant kovoti su bet kokia diskriminacija lyties, rasės arba etninės kilmės, religijos arba įsitikinimų, invalidumo, amžiaus arba seksualinės orientacijos atžvilgiu. Pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, Ministrų Taryba vieningai priima sprendimą.

2. Europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas nustato Sąjungos skatinamąsias priemones ir siekia palaikyti Valstybių Narių veiksmus, atmesdamas bet kokią Valstybių Narių teisminių ir reglamentuojančių nuostatų harmonizaciją.

III-9 straipsnis

1. Jei dėl Sąjungos pateikto ieškinio reikėtų pasinaudoti I-8 straipsniu, kuriame aptariamos kiekvieno Sąjungos piliečio laisvo judėjimo bei apsigyvenimo teisės, ir jei Konstitucijoje tokios teisės nėra aptartos, šiam tikslui jos gali nustatomos pagal Europos įstatymus ar Konstituciją.

2. Taip pat, jei Konstitucija neapibrėžia teisių šioje srityje, klausimai susiję su pasais, tapatybės kortelėmis, leidimais gyventi šalyje, ar panašiais dokumentais, taip pat klausimai susiję su socialiniu draudimu bei socialine apsauga gali būti nustatomi vadovaujantis Ministrų Tarybos nustatyta Europos ar Konstitucijos teise. Ministrų Taryba, pasitarusi su Europos Parlamentu turi veikti vieningai.

III-10 straipsnis

Atitinkamas europietiškas Ministrų Tarybos įstatymas arba struktūrinis įstatymas nustato teisės naudojimosi taisykles pagal I-8 straipsnį kiekvienam Europos piliečiui balsavimo ir kandidatūros iškelimo į municipalinius rinkimus ir į Europos Parlamento rinkimus toje Valstybėje Narėje, kurioje jis reziduoja, tačiau nėra tos valstybės pilietis, atvejais. Pasitarusi su Europos Parlamentu, Ministrų Taryba vieningai priima sprendimą. Šios taisyklės gali numatyti atitinkamus nukrypimus, jeigu Valstybės Narės specifinės problemos tai pateisina.

Balsavimo ir kandidatūros iškelimo į Europos Parlamento rinkimus teisės yra vykdoma, nepažeidžiant III-232 straipsnio 2 paragrafo ir priimtų taikymo priemonių.

III-11 straipsnis

Valstybės Narės imasi būtinų priemonių, siekdamos užtikrinti Sąjungos piliečių diplomatinį ir konsulinį saugumą trečiose šalyse, sutinkamai su I-8 straipsniu.

Atitinkamas europietiškas Ministrų Tarybos įstatymas gali nustatyti reikalingas priemones, siekiant palengvinti šį saugumą. Ministrų Taryba privalo imtis veiksmų po konsultacijų su Europos Parlamentu.

III-12 straipsnis

Visos kalbos, kuriomis kiekvienas Sąjungos pilietis turi teisę kreiptis į institucijas arba organus pagal I-8 straipsnį ir gauti atsakymą, yra išvardintos IV-10 straipsnyje. Visos institucijos ir organai, o taip pat Europos Ombudsmenas, susiję su šiuo straipsniu, yra išvardinti I-18 straipsnio 2 paragrafe, I-30 ir I-31 straipsnyje.

III-13 straipsnis

Kas tris metai Komisija ruošia pranešimą Europos Parlamentui, Ministrų Tarybai bei Ekonominių ir Socialinių Reikalų Komitetui apie I-8 straipsnio ir šios antraštinės dalies priemonių taikymą. Šiame pranešime yra atsižvelgta į Sąjungos vystymąsi.

Remdamasis šiomis pastabomis ir nepažeidžiant Konstitucijos kitų nuostatų, atitinkamas europietiškas Ministrų Tarybos įstatymas arba struktūrinis įstatymas papildo teises, numatytas I-8 straipsnyje. Po Europos Parlamento aprobacijos, Ministrų Taryba vieningai priima sprendimą. Šie įstatymai arba su jais susiję struktūriniai įstatymai įsigalioja tik tada, kai savo sutikimą duoda kiekviena Valstybė Narė, sutinkamai su atitinkamomis konstitucinėmis taisyklėmis.

III ANTRAŠTINĖ DALIS
POLITIKOS IR VIDAUS VEIKSMAI

I SKYRIUS

VIDAUS RINKA

1 SEKCIJA

VIDAUS RINKOS STEIGIMAS

III-14 straipsnis

1. Sąjunga priima atitinkamas priemones vidaus rinkos steigimui, sutinkamai su šiuo straipsniu, III-15 straipsniu, III-26 straipsnio 1 paragrafu, III-29, III-39, III-62, III-65 ir III-143 straipsniais ir stengdamasi nepažeisti Konstitucijos kitų nuostatų.
2. Vidaus rinką sudaro atitinkama erdvė be vidinių valstybinių sienų, kurioje yra užtikrinta prekių, asmenų, paslaugų ir kapitalų laisvas judėjimas, sutinkamai su Konstitucijos nuostatomis.
3. Remdamasi Komisijos pasiūlymu, Ministrų Taryba priima europeitiškus reglamentus arba sprendimus, kurie apibūdina reikalingas gaires ir sąlygas, siekdama užtikrinti progreso pusiausvyrą suinteresuotuose sektoriuose.

III-15 straipsnis

Formuluodama savo pasiūlymus tikslų, aprašytų III-14 straipsnyje, įgyvendinimui, Komisija atsižvelgia į užmojų apimtį, nes kai kurios ekonominės sistemos, turinčios skirtingą išsivystymą, privalo skatinti vidaus rinkos steigimą, ir ji gali siūlyti atitinkamas priemones.

Jeigu šios priemonės turi tam tikrą nukrypstamąjį pobūdį, jos turi būti taikomos laikinai, ir jos turi kuo mažiau pažeisti vidaus rinkos funkcionavimą.

III-16 straipsnis

Valstybės Narės konsultuojasi, siekdamos bendrai imtis reikalingų priemonių ir norėdamos išvengti vidaus rinkos funkcionavimo sutrikimų ryšium su atitinkamomis priemonėmis, kurių gali imtis Valstybė Narė dėl rimtų vidinių problemų, turinčių poveikį viešajai tvarkai, dėl karo arba didelės tarptautinės įtampos, dėl kurios gali kilti karo grėsmė, arba vykdyti pareigas, kurias Valstybė Narė įsipareigojo, siekdama palaikyti taiką ir tarptautinį saugumą.

III-17 straipsnis

Jeigu priemonės, naudojamos atitinkamais atvejais, numatytais III-6 ir III-34 straipsniuose, gali iškreipti konkurencijos sąlygas vidaus rinkoje, Komisija išanalizuoja kartu su suinteresuota Valstybe sąlygas, kuriose minėtos priemonės gali būti priimtos, sutinkamai su Konstitucijos nustatytais taisyklėmis.

III-265 ir III-266 straipsnių išimties keliu, Komisija arba suinteresuota Valstybė Narė gali tiesiogiai informuoti Teisingumo Teismą, su sąlyga, jeigu ji galvoja, kad kita valstybė Narė neteisėtai pasinaudojo valdžia, sutinkamai su III-6 ir III-34 straipsniais. Teisingumo Teismas priima sprendimą už uždary durų.

2 SEKCIJA

ASMENŲ IR PASLAUGŲ LAISVAS JUDĖJIMAS

1 Posekcijis

Darbuotojai

III-18 straipsnis

1. Darbuotojai turi teisę laisvai judėti Sąjungos viduje.
2. Bet kokia diskriminacija pilietybės atžvilgiu tarp Valstybių Narių darbuotojų darbo, atlyginimo ir kitų darbo sąlygų klausimais, yra draudžiama.
3. Darbuotojai turi teisę, nelaiduojant už atitinkamus apribojimus ryšium su viešąja tvarka, visuomeniniu saugumu ir sveikatos apsauga, :
  - a) atsakyti į realius darbo pasiūlymus,
  - b) laisvai judėti Valstybių Narių teritorijoje,

- c) reziduoti vienoje iš Valstybių Narių, siekdamas atlikti darbą, sutinkamai su įstatymais, reglamentuojamomis ir administracinėmis nuostatomis, kurios lemia nacionalinių darbuotojų darbą,
  - d) pasilikti gyventi atitinkamoje Valstybėje Narėje, kurioje jis dirbo, sutinkamai su sąlygomis, kurios yra Komisijos priimtų europietišku reglamentu objektas.
4. Šis straipsnis nėra taikomas darbų, susijusių su visuomenine administracija, atvejais.

III-19 straipsnis

Europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas nustato priemones, kurios yra būtinos realizuoti laisvą darbuotojų judėjimą, sutinkamai su III-18 straipsniu. Po konsultacijų su Ekonominių ir Socialinių Reikalų Komitetu, yra priimamas toks įstatymas.

Europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas ypač siekia :

- a) užtikrinti glaudų bendradarbiavimą tarp nacionalinių įdarbinimo tarnybų,
- b) pašalinti atitinkamas administracines procedūras ir tvarkas, o taip pat laukimo periodus esantiems darbams, kurie išplaukia iš vidinių įstatymų visumos arba iš ankstesnių Valstybių Narių susitarimų, darančių kliūtis laisvam darbuotojų judėjimui,
- c) pašalinti bet kokius laiko terminus arba kitus apribojimus, kuriuos numatė vidinių įstatymų visuma arba Valstybių Narių sudaryti ankstesni susitarimai, keliantys kitų Valstybių Narių darbuotojams kitokias sąlygas, negu nacionaliniams darbuotojams, ir tai sudaro kliūtis laisvam darbo pasirinkimui,
- d) nustatyti tinkamus mechanizmus, siekiant apjungti darbo pasiūlymus su darbo reikalavimais, ir palaikyti pusiausvyrą atitinkamose sąlygose, kurios nukreiptų didelę riziką pragyvenimui ir darbo lygiui įvairiuose regionuose ir industrijoje.

III-20 straipsnis

Valstybės Narės skatina apsikeitimą jaunais darbuotojais, sutinkamai su bendra programa.

III-21 straipsnis

Socialinio saugumo sektoriuje europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas nustato priemonės, kurios yra būtinos darbuotojų laisvo judėjimo įgyvendinimui, steigiant atitinkamą sistemą, kuri užtikrintų dirbantiems arba savarankiškai dirbantiems migruojantiems darbuotojams ir jų išlaikytiniams teisę:

- a) į susumavimą visų periodų, susijusių su įgyta ir išlaikoma teise į darbo atlyginimą bei jo paskaičiavimą, ir į kuriuos atsižvelgia skirtingi nacionaliniai įstatymai;
- b) į darbo atlyginimą asmenims, reziduojantiems Valstybių Narių teritorijoje.

2 Posekcijis

Steigimo laisvė

III-22 straipsnis

Remiantis šiuo posekciju, bet kokie apribojimai, susiję su steigimo laisve atitinkamos Valstybės Narės gyventojų atžvilgiu kitos Valstybės Narės teritorijoje, yra draudžiami. Be to, šis draudimas tolygiai liečia bet kokius apribojimus atitinkamos Valstybės Narės piliečiams steigiant agentūras, skyrius arba filialus kitos Valstybės Narės teritorijoje.

Valstybės Narės piliečiai kitos Valstybės Narės teritorijoje turi teisę, kaip nepriklausomi darbuotojai, imtis ir vykdyti atitinkamas veiklas, steigti ir vadovauti įmonėms bei firmoms, sutinkamai su III-27 straipsnio antrąja pastraipa tam tikrose sąlygose, kurias apibūdina Valstybės Narės, kurioje vyksta minėtas steigimas, įstatymai saviems piliečiams, priklausomai nuo sekcijos nuostatų, susijusių su kapitalais.

III-23 straipsnis

1. Europietiškas struktūrinis įstatymas nustato priemonės, siekiant realizuoti steigimo laisvę atitinkamos veiklos atžvilgiu. Po konsultacijų su Ekonominių ir Socialinių Reikalų Komitetu, šis įstatymas yra priimamas.
2. Europos Parlamentas, Ministrų Taryba ir Komisija atlieka funkcijas pagal 1 paragrafą, būtent:
  - a) teikia pirmenybę, kaip paprastai, atitinkamoms veikloms, kuriose steigimo laisvė yra ypač naudinga ir padeda gamybos ir verslo vystymuisi,
  - b) užtikrina glaudų bendradarbiavimą tarp kompetentingų nacionalinių administracinių organų, siekiant pažinti atitinkamų įvairių veiklų specifines situacijas Sąjungos viduje,

- c) šalina tam tikras administracines procedūras ir tvarkas, išplaukiančias iš vidinių įstatymų arba iš Valstybių Narių ankstesnių susitarimų, kurie daro kliūtis steigimo laisvei,
- d) užtikrina, kad vienos Valstybės Narės darbuotojai, dirbantys kitos Valstybės Narės teritorijoje, galėtų pasilikti minėtoje teritorijoje dirbti kaip nepriklausomi darbuotojai pateisindami sąlygas, kurias jie turėtų pateisinti, jeigu jie atvyktų į šią Valstybę tuo momentu, kai jie norėtų imtis šios veiklos,
- e) leidžia Valstybės Narės gyventojui įsigyti ir naudotis pastatais ir žeme kitos Valstybės Narės teritorijoje, jeigu tai nepažeidžia principų pagal III-123 straipsnio 2 paragrafą,
- f) progresyviai anuliuoja apribojimus steigimo laisvei kiekvienos suinteresuotos veiklos atžvilgiu, iš vienos pusės, agentūrų, skyrių arba filialų steigimo sąlygoms Valstybės Narės teritorijoje ir, iš kitos pusės, sąlygoms, pagal kurias darbuotojai iš motininės kompanijos įeina į jos valdymo arba kontrolės organus,
- g) koordinuoja, reikalui esant, atitinkamas garantijas ir jas padaro ekvivalentinėmis, kurių reikalauja Valstybėse Narėse įsteigtos firmos, siekdamos apsaugoti savo ir kitų narių interesus, sutinkamai su III-27 straipsnio antrąja pastraipa,
- h) užtikrina, kad steigimo sąlygas neiškreiptų Valstybių Narių teikiamos pagalbos priemonės.

III-24 straipsnis

Šis skyrius nėra taikomas atitinkamoms veikloms suinteresuotos Valstybės Narės atžvilgiu, kurios minėtoje Valstybėje yra susijusios su oficialia visuomenine valdžia.

Europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas gali daryti išimtį tam tikroms veikloms, susijusioms su šio skyriaus nuostatų taikymu.

III-25 straipsnis

1. Šis posekcijs ir su juo susijusios priimtose priemonės nelemia Valstybių Narių įstatyminių, reglamentuojančių ir administracinių nuostatų, numatančių specialų režimą užsienio piliečiams ir kurias motyvuoja visuomeninės tvarkos, saugumo ir sveikatos apsaugos priežastys, panaudojimo.
2. Europietiškas struktūrinis įstatymas koordinuoja nacionalines nuostatas pagal 1 paragrafą.

III-26 straipsnis

1. Europietiškas struktūrinis įstatymas palengvina nepriklausomų darbuotojų prieinamumą prie atitinkamų veiklų ir šių veiklų vykdymą. Šis įstatymas siekia:

- a) bendro diplomų, pažymėjimų ir kitų dokumentų pripažinimo;
- b) Valstybių Narių įstatyminių, reglamentuojančių ir administracinių nuostatų, susijusių su nepriklausomų darbuotojų prieinamumu prie atitinkamų veiklų ir šių veiklų vykdymu, koordinavimo.

2. Profesijų, susijusių su medicina, farmacija ir panašiai, atvejais augantis išsilaisvinimas nuo apribojimų priklauso nuo vykdymo sąlygų koordinavimo skirtingose Valstybėse Narėse.

III-27 straipsnis

Firmoms arba kompanijoms, įsteigtoms pagal atitinkamos Valstybės Narės įstatymus ir turinčioms savo oficialų registruotą adresą, administracinę centrinę arba pagrindinio steigimo sferą Sąjungos viduje, yra taikomas, kaip ir Valstybių Narių fiziniams asmenims, šis posekcijis.

„Firmos“ - tai reiškia kompanijas, steigiamas remiantis civiline arba komercine teise, tame tarp kooperatinės firmos ir kiti juridiniai organizmai, besiremiantys visuomenine arba privačia teise, darant išimtį nepelno siekiančioms kompanijoms.

III-28 straipsnis

Valstybės Narės sutaria skirti tą patį nacionalinį atlyginimą kitų Valstybių Narių piliečiams, kaip ir savo gyventojams atsižvelgiant į kompanijų kapitalą pagal III-27 straipsnį, nepažeidžiant Konstitucijos kitų nuostatų.

3 Posekcijis

Paslaugų tiekimo laisvė

III-29 straipsnis

Remiantis šiuo posekciju, apribojimai, susiję su laisvu paslaugų tiekimu Sąjungos viduje, yra draudžiami Valstybių Narių gyventojų, įsikūrusių kitoje Valstybėje Narėje ir teikiančių paslaugas dar kitos Valstybės atžvilgiu.

Europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas gali išplėsti šio poskyriaus nuostatas trečiosios šalies gyventojų atžvilgiu, kurie tiekia paslaugas ir kurie reziduoja Sąjungos viduje.

III-30 straipsnis

Sutinkamai su Konstitucija, "paslaugos" reiškia normaliai apmokamas paslaugas, su sąlyga, jeigu jų nevaldo atitinkamos nuostatos, susijusios su prekių, kapitalų ir asmenų laisvu judėjimu.

Šias paslaugas sudaro:

- a) industrinio pobūdžio veiklos,
- b) komercinio pobūdžio veiklos,
- c) veiklos, susijusios su amatais,
- d) laisvųjų profesijų veiklos.

Nepažeidžiant posekcijo, susijusio su steigimo teise, asmuo, tiekiantis paslaugas, gali laikinai vykdyti savo veiklą tam tikroje Valstybėje Narėje, kurioje šios paslaugos yra tiekiamos pagal sąlygas, kurias taiko suinteresuota Valstybė Narų savo gyventojams.

III-31 straipsnis

1. Laisvą paslaugų, susijusių su transportu, judėjimą apsprendžia sekcija apie transportą.
2. Bankų ir draudimo paslaugų, susijusių su kapitalų judėjimais, išlaisvinimas turi būti harmoningai realizuojamas kartu su kapitalų judėjimo išlaisvinimu.

III-32 straipsnis

1. Europietiškas struktūrinis įstatymas, siekdamas realizuoti atitinkamos paslaugos išlaisvinimą, nustato tam tikras priemones. Po konsultacijų su Ekonominių ir Socialinių Reikalų Komitetu, šis įstatymas yra priimamas.
2. Remiantis europietišku struktūriniu įstatymu pagal 1 paragrafą, paprastai pirmenybė yra teikiama paslaugoms, kurios tiesiogiai veikia produkcijos išlaidas arba kurių išlaisvinimas padeda prekių mainams.

III-33 straipsnis

Valstybės Narės skelbia esančios pasiruošusios pradėti vykdyti paslaugų išlaisvinimą pagal privalomą nuostatą sutinkamai su europietišku struktūriniu įstatymu, kuris buvo priimtas, taikant III-29 straipsnio 1 paragrafą, jeigu jų bendra ekonominė situacija ir suinteresuoto sektoriaus situacija tai leidžia.

Komisija pateikia suinteresuotoms Valstybėms Narėms rekomendacijas šiuo klausimu.

III-34 straipsnis

Tol, kol apribojimai laisvam paslaugų tiekimui nėra panaikinti, kiekviena Valstybė Narė juos taiko, nedarydama išimties pilietybei arba asmenų, tiekiančių paslaugas, rezidencijai, kaip yra numatyta pagal III-29 straipsnio pirmąją pastraipą.

III-35 straipsnis

Straipsniai nuo III-24 iki III-27 yra taikomi sutinkamai su šiuo posekciju.

3 SEKCIJA

LAISVAS PREKIŲ JUDEJIMAS

1 Posekcijis

Muitų Sąjunga

III-36 straipsnis

1. Sąjungą sudaro muitų sąjunga, kuri apima visus prekių mainus ir draudimus tarp Valstybių Narių, susijusius su muitų mokesčiais importo ir eksporto atvejais, o taip pat su visais kitais lygiaverčiais mokesčiais bei bendrojo maito tarifo priėmimą jų santykių su trečiosiomis šalimis atveju.
2. III-38 straipsnis ir šios sekcijos 3 posekcijis yra taikomi Valstybių Narių gaminiam, o taip pat trečiųjų šalių produktams, kurie yra išmuitinti ir laisvai cirkuliuoja Valstybėse Narėse.

III-37 straipsnis

Trečiųjų šalių gaminiai yra laikomi laisvai cirkuliuojančiais tam tikroje Valstybėje Narėje, kuriems buvo atlikti importo formalumai, susiję su atitinkamais maito mokesčiais, Valstybėje Narėje ir kuriems nebuvo pilnai arba dalinai grąžinti šie mokesčiai.

III- 38 straipsnis

Maito mokesčiai, susiję su importu ir eksportu, arba lygiaverčiai mokesčiai yra draudžiami Valstybių Narių tarpe. Šis draudimas yra tolygiai taikomas fiskalinio pobūdžio maito mokesčiams.

III-39 straipsnis

Remdamasi Komisijos pasiūlymu, Ministrų Taryba priima europietiškus reglamentus arba sprendimus, kurie nustato bendrus muitų tarifus.

III-40 straipsnis

Vykdydama jai patikėtas misijas pagal šį posekciją, Komisija vadovaujasi:

- a) būtinybe skatinti komercinius mainus tarp Valstybių Narių ir trečiųjų šalių,
- b) konkurencijos sąlygų Sąjungos viduje evoliucija, kuri didintų įmonių konkuruojantį pajėgumą,
- c) Sąjungos aprūpinimo žaliavomis ir pusfabrikačiais būtinybe, prižiūrėdama, kad konkurencijos sąlygos pagamintų produktų atžvilgiu tarp Valstybių Narių nebūtų pažeistos,
- d) būtinybe išvengti rimtų problemų Valstybių Narių ekonominiame gyvenime ir užtikrinti produkcijos racionalų vystymą bei vartojimo plėtimą Sąjungoje.

2 Posekcijs

Muitų kooperacija

III-41 straipsnis

Atsižvelgiant į Konstitucijos taikymo sritį, europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas nustato atitinkamas priemones, siekiant plėsti muitų kooperaciją tarp Valstybių Narių ir Komisijos.

3 Posekcijs

Kiekybinių apribojimų draudimas

III-42 straipsnis

Kiekybiniai apribojimai importo ir eksporto atvejais, o taip pat kitos lygiavertės priemonės yra draudžiami tarp Valstybių Narių.

III-43 straipsnis

III-42 straipsnis nesudaro kliūčių draudimams arba apribojimams importo, eksporto arba tranzito atvejais, kuriuos motyvuoja priežastys, susijusios su viešąja morale, visuomenine tvarka, visuomenės saugumu, žmonių sveikatos, gyvulių arba augalų apsauga, nacionalinių turtų, turinčių meninę, istorinę arba archeologinę vertę išsaugojimu arba industrinės bei komercinės nuosavybės apsauga. Tačiau visi šie draudimai arba apribojimai neturi būti naudojami nei kaip savavališkos diskriminacijos priemonė, nei kaip užmaskuotas komercijos apribojimas Valstybėse Narėse.

III-44 straipsnis

1. Valstybės Narės tinkamai tvarko nacionalinius monopolius, turinčius komercinį pobūdį, užtikrindamos bet kokios diskriminacijos panaikinimą tarp Valstybių Narių gyventojų vykstant prekių aprūpinimui ir realizavimui.

Šis straipsnis yra taikomas bet kokiam pagal įstatymą arba faktą organizmui, per kurį Valstybė Narė kontroliuoja, vadovauja arba daro aiškų tiesioginį arba netiesioginį poveikį importui arba eksportui tarp Valstybių narių. Šis straipsnis yra tolygiai taikomas Valstybės deleguotiems monopoliams.

2. Valstybės Narės susilaiko nuo bet kokios naujos priemonės, kuri yra priešinga principams pagal 1 buvusį paragrafą arba riboja taikymą straipsnių, susijusių su maito mokesčių ir kiekybinių apribojimų draudimu tarp Valstybių Narių.

3. Sutinkamai su šiuo straipsniu, kai komercinio pobūdžio monopolis išreiškia atitinkamą reglamentaciją, skirtą skatinti žemės ūkio produkcijos realizavimą arba valorizaciją, yra užtikrinamos lygiaverčios garantijos darbui ir atitinkamas gyvenimo lygis suinteresuotiems gamintojams.

4 SEKCIJA

KAPITALAI IR MOKĖJIMAI

III-45 straipsnis

Atsižvelgiant į šį skyrių, apribojimai kapitalų judėjimui ir mokėjimams tarp Valstybių Narių ir tarp Valstybių Narių ir trečiųjų šalių yra draudžiami.

III-46 straipsnis

1. III-45 straipsnis nepažeidžia apribojimų taikymo trečiosioms šalims pagal 1993 m. gruodžio 31 d. nacionalinį įstatymą arba Sąjungos teisę kapitalų judėjimo į arba iš trečiųjų šalių, jeigu tai liečia tiesiogines investicijas, tame tarpe nekilnojamojo turto, steigimo investicijas, finansinių paslaugų tiekimą arba vertybinių popierių priėmimą kapitalų rinkoms.

2. Europietiškas įstatymas ir struktūrinis įstatymas nustato priemones, susijusias su kapitalų judėjimu į arba iš trečiųjų šalių, jeigu tai liečia tiesiogines investicijas, tame tarpe nekilnojamojo turto, steigimo investicijas, finansinių paslaugų tiekimą arba vertybinių popierių priėmimą kapitalų rinkoms.

Europos Parlamentas ir Ministrų Taryba stengiasi kuo plačiau realizuoti tikslą, susijusį su laisvu kapitalų judėjimu tarp Valstybių Narių ir trečiųjų šalių, nepažeidžiant Konstitucijos kitų [sekcijų].

3. Išimties tvarka 2 paragrafui, tik europietiškas įstatymas arba struktūrinis Ministrų tarybos įstatymas gali nustatyti atitinkamas priemones, kurios daro vieną žingsnį atgal Sąjungos teisėje, jeigu tai liečia kapitalų judėjimą į arba iš trečiųjų šalių išlaisvinimą. Po konsultacijų su Europos Parlamentu, Ministrų Taryba vieningai priima įstatymą.

III-47 straipsnis

1. III-45 straipsnis nepažeidžia Valstybių Narių teisės:

- a) taikyti tinkamas nuostatas, susijusias su jų fiskalinių įstatymų visuma, atskiriant mokesčių mokėtojus, kurie randasi ne toje pačioje situacijoje, kai eina kalba apie jų rezidenciją arba jų kapitalų investavimo vietą;
- b) imtis visų būtinų priemonių, siekiant užkirsti kelią pažeidimams, susijusiems su jų įstatymais ir reglamentuojančiomis nuostatomis, kai eina kalba apie fiskalinius klausimus arba finansinių steigimų tinkamą kontrolę, numatyti procedūras, susijusias su kapitalų judėjimų deklaracija administracinės arba statistinės informacijos tikslais arba imtis atitinkamų priemonių, kurias paaiškina priežastys, susijusios su viešąja tvarka arba visuomeninių saugumu.

2. Ši sekcija nenulemia galimybės taikyti atitinkamus apribojimus steigimo teisės klausimais, kurie yra suderinti su Konstitucija.

3. Priemonės ir procedūros pagal 1 ir 2 paragrafus neturi sudaryti nei savavališką diskriminaciją, nei užmaskuotą apribojimą laisvam kapitalų ir mokėjimų judėjimui pagal III-45 straipsnį.

III-48 straipsnis

Išimtinių aplinkybių atvejais, kai kapitalų judėjimai į arba iš trečiųjų šalių sukelia arba grasina sukelti rimtas problemas Sąjungos ekonominiam ir monetariniam funkcionavimui, Ministrų Taryba, atsižvelgdama į Komisijos pasiūlymą, gali priimti reglamentus arba europietiškus sprendimus dėl apsaugos priemonių trečiųjų šalių atžvilgiu tam tikram periodui, neviršijančiam šešis mėnesius su sąlyga, jeigu šios priemonės yra tikrai reikalingos. Po konsultacijų su Europos Centrinio Banku, yra priimamas sprendimas.

III-49 straipsnis

Tuo atveju, kai yra įgyvendinami tikslai pagal III-158 straipsnį ir jeigu tai yra susiję su apsaugojimu nuo organizuoto nusikaltimo, terorizmo ir prekyba žmonėmis, o taip pat su kova prieš šiuos reiškinius, europietiškas įstatymas gali nustatyti tam tikras priemones dėl kapitalų ir mokėjimų judėjimų, tame tarpe fondų, finansinių lėšų arba ekonominių pajamų, priklausančių fiziniams asmenims arba juridiniams organizmams, nevalstybinėms grupuotėms arba visumoms, išaldymu.

Remdamasi Komisijos pasiūlymu, Ministrų Taryba priima europietiškus reglamentus arba sprendimus, siekdama įgyvendinti anksčiau apibūdintą įstatymą.

5 SEKCIJA

KONKURENCIJOS TAISYKLĖS

1 Posekcijis

Taisyklės įmonėms

III-50 straipsnis

1. Tai, kas nėra suderinama su vidaus rinka, yra draudžiama : bet kokie susitarimai tarp įmonių, bet kokios asociacijų bei firmų sprendimai ir bet kokios suderintos tvarkos, kurios veikia komerciją tarp Valstybių Narių ir kurios turi tikslą arba poveikį trukdyti, apriboti arba iškreipti konkurenciją vidaus rinkoje, ir ypač :

- a) tiesiogiai arba netiesiogiai nustatyti pirkimo arba pardavimo kainas, arba kitas sandėrių sąlygas,
- b) riboti arba kontroliuoti produkciją, rinkas, techninį vystymą arba investicijas,
- c) skirstyti rinkas arba aprūpinimo šaltinius,
- d) taikyti netolygias sąlygas lygiaverčiams sandėriams kitų prekiaujančiųjų pusių atžvilgiu, pastatant jas į konkuruojančią nepalankią padėtį,
- e) subordinuoti priėmimo kontraktus su kitomis papildomų įsipareigojimų dalimis, kurios pagal savo pobūdį arba komercinę paskirtį neturi nieko bendro su tokiais kontraktais.

2. Bet kokie uždrausti susitarimai arba sprendimai pagal šį straipsnį tampa negaliojančiais.

3. Tačiau, 1 paragrafas gali būti skelbiamas netaikytinu šiais atvejais:

- esant bet kokiam susitarimui arba susitarimų kategorijai tarp įmonių,
- esant bet kokiam įmonių asociacijų sprendimui arba sprendimų kategorijai,
- esant bet kokiai suderintai tvarkai arba suderintų tvarkų kategorijai,

kurios padeda gerinti produkciją arba jos paskirstymą, arba plėtoti techninį ir ekonominį progresą, leidžiant vartotojams atitinkamą teisingą pelno dalį, ir kuri:

- a) neuždeda suinteresuotoms įmonėms apribojimų, ir šie apribojimai nėra būtini tikslų realizavimui,

- b) nesuteikia šioms įmonėms galimybės svarstomos didelės produkcijos dalies atžvilgiu pašalinti konkurencijos.

III-51 straipsnis

Atitinkamais atvejais, kai komercija tarp Valstybių Narių yra neigiamai veikiama, faktas, jog viena arba kelios įmonės piktnaudžiaudamos išnaudoja dominuojančią poziciją vidaus rinkoje arba šios rinkos svarbioje dalyje, yra nesuderinamas su vidaus rinka ir draudžiamas.

Tokį piktnaudžiavimą gali sudaryti:

- a) tiesiogiai arba netiesiogiai nustatant pirkimo arba pardavimo kainas, arba kitas sandėrių netolygias sąlygas,
- b) ribojant produkciją, rinkas arba techninį vystymą, darant žalą vartotojams,
- c) taikant komercinių partnerių atžvilgiu netolygias sąlygas ir statant juos į konkuruojančią nepalankią padėtį,
- d) subordinuojant priėmimo kontraktus su kitomis papildomų įsipareigojimų dalimis, kurios pagal savo pobūdį arba komercinę paskirtį neturi nieko bendro su tokiais kontraktais.

III-52 straipsnis

1. Remdamasi Komisijos pasiūlymu, Ministrų Taryba priima europietiškus reglamentus, siekdama taikyti principus, sutinkamai su III-50 ir III-51 straipsniais. Po konsultacijų su Europos Parlamentu, yra priimamas sprendimas.

2. Europietiški reglamentai, sutinkamai su 1 paragrafu, siekia:

- a) užtikrinti draudimų pagal III-50 straipsnio 1 paragrafą ir III-51 straipsnį laikymąsi, kuri atlieka baudų ir atitinkamą sankcijų institucija,
- b) apibrėžti III-50 straipsnio 3 paragrafo taikymo taisykles, neužmirštant užtikrinti efektyvią kontrolę ir kuo labiau supaprastinti administracinę kontrolę,
- c) patikslinti, reikalui esant, nuostatų pagal III-50 ir III-51 straipsnius taikymo sritį skirtingose ekonominėse šakose,
- d) apibūdinti atitinkamą Komisijos ir Teisingumo Teismo vaidmenį taikant nuostatas pagal šį paragrafą,
- e) apibūdinti ryšius tarp nacionalinių įstatymų ir šios sekcijos, arba priimtus Europos reglamentus pagal šį straipsnį.

III-53 straipsnis

Iki priimtų taikant III-52 straipsnį europietišku reglamentų įsigaliojimo datos, Valstybių Narių valdžios organai priima sprendimą dėl susitarimų priimtimumo ir dėl neteisėto naudojimosi dominuojančia pozicija vidaus rinkoje, sutinkamai su jų vidaus teise ir III-50 straipsnio 3 paragrafu ir III-51 straipsniu.

III-54 straipsnis

1. Nepažeisdama III-53 straipsnio, Komisija kontroliuoja, kaip yra taikomi principai, kuriuos nustatė III-50 ir III-51 straipsniai. Prašant Valstybei Narei arba atitinkamai tarnybai ir palaikant ryšį su Valstybių Narių kompetentingomis valdžiomis, kurios teikia jai paramą, Komisija tiria atvejus, kurie, manoma, pažeidė minėtus principus. Jeigu ji konstatuoja, kad tai yra pažeidimas, tokiu atveju ji siūlo tinkamas priemones jam pašalinti.
2. Jeigu pažeidimai nėra pašalinti, Komisija priima motyvuotą europietišką sprendimą, konstatuodama principų pažeidimą. Ji gali publikuoti savo sprendimą ir leisti Valstybėms Narėms imtis reikalingų priemonių, o taip pat ji apibūdina sąlygas ir taisykles situacijos gerinimui.
3. Komisija gali priimti Europos nuostatus dėl sutarties skyrių, kurių pagrindu, laikydamosi III-52 (2)(b) straipsnio, veikia Ministrų Taryba.

III-55 straipsnis

1. Visuomeninių įmonių ir įmonių, kurioms Valstybės Narės suteikia specialias arba išimtinės teises, atvejais Valstybės Narės neskelbia ir nepalaiko jokios priemonės, kuri yra priešinga Konstitucijos nuostatoms, ypač nuostatoms pagal I-4 straipsnio 2 paragrafą ir nuo III-55 iki III-58 straipsnius.
2. Įmonės, kurios yra atsakingos už bendro ekonominio intereso valdymą arba kurios turi fiskalinio monopolio pobūdį, vykdo Konstitucijos atitinkamas nuostatas, būtent konkurencijos taisykles, kai šių taisyklių taikymas nepažeidžia jiems skirtų, pagal įstatymą arba faktą, ypatingų misijų vykdymo. Mainų vystymasis neturi būti priešingas ir nukrypti nuo Sąjungos intereso.
3. Komisija prižiūri, kaip yra taikomas šis straipsnis, ir priima pagal poreikį tinkamus europietiškus reglamentus arba sprendimus.

2 Posekcijis

Valstybių Narių teikiama pagalba

III-56 straipsnis

1. Išskyrus Konstitucijos numatytus išimtinius atvejus, parama, kurią teikia Valstybės Narės arba Valstybės resurso tam tikra forma, iškreipianti arba grasinanti iškreipti konkurenciją, ir kuri padeda tam tikroms įmonėms arba tam tikrai produkcijai, yra nesuderinama su vidaus rinka atitinkamuose atvejuose, kai yra iškreipiami mainai tarp Valstybių Narių.
2. Su vidaus rinka yra derinamos tokios pagalbos rūšys:
  - a) socialinio pobūdžio pagalba, kuri yra teikiama individualiems vartotojams, su sąlyga, jeigu jos yra taikomos be diskriminacijos, susijusios su produkcijos kilme,
  - b) pagalba, skirta pašalinti nuostolius, kuriuos sukėlė natūralaus pobūdžio nelaimė arba kiti ypatingi įvykiai,
  - c) pagalba, skirta Vokietijos Federalinės Respublikos tam tikrų regionų ekonomikai, paveiktų po Vokietijos padalinimo, siekiant kompensuoti neigiamas ekonomines aplinkybes, kurias sukėlė minėtas padalinimas.
3. Šios pagalbos rūšys gali būti laikomos derinančiomis su vidaus rinka:
  - a) pagalba, siekiant padėti ekonomikos vystymuisi atitinkamuose regionuose, kuriuose gyvenimo lygis nepaprastai žemas arba kuriuose yra didelis darbo lėgos nepanaudojimas,
  - b) pagalba, skirta plėtoti svarbaus projekto, susijusio su bendru Europos interesu, realizaciją arba siekiant pašalinti tam tikrą Valstybės Narės rimtą ekonomikos sutrikimą,
  - c) pagalba, skirta skatinti tam tikrų veiklų arba ekonominių regionų vystymą, su sąlyga, jeigu tokia pagalba neiškreipia mainų sąlygų, kurios gali tapti priešingomis bendram interesui,
  - d) pagalba, skirta plėtoti kultūrai ir užtikrinti jos palikimo išsaugojimą, jeigu ši pagalba nekeičia mainų sąlygų ir konkurencijos Sąjungoje, ir tokiu atveju netampa priešingomis bendram interesui,
  - e) kitų kategorijų pagalba, kurią apibrėžia europietiški reglamentai arba sprendimai, ir kuriuos priėmė Ministrų Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu.

III-57 straipsnis

1. Kartu su Valstybėmis Narėmis, Komisija pastoviai atlieka pagalbos režimų, egzistuojančių šiose šalyse, kontrolę. Ji siūlo atitinkamas naudingas priemones, kurios yra būtinos vidaus rinkos didėjančiam vystymuisi arba jos funkcionavimui.

2. Jeigu, po to, kai suinteresuotos pusės buvo paprašytos pateikti savo stebėjimus, Komisija konstatuoja, kad tam tikra pagalba, kurią teikia Valstybė Narė arba Valstybės resursų atitinkama priemonė nėra suderinama su vidaus rinka pagal III-56 straipsnį arba ši pagalba yra taikoma piktnaudžiaujant ir neteisėtai, ji priima europietišką sprendimą, siekdama, kad suinteresuota Valstybė Narė anuliuotų arba modifikuotų pagalbą per jos nustatytą laikotarpį.

Jeigu suinteresuota Valstybė neprisitaiko prie šio europietiško sprendimo per nustatytą laikotarpį, Komisija arba kita suinteresuota Valstybė Narė gali tiesiogiai perduoti šį atvejį Teisingumo Teismui, padarydama išimtį III-265 ir III-266 straipsniams.

Remdamasi Valstybės Narės prašymu, Ministrų Taryba gali vieningai priimti atitinkamą europietišką sprendimą, pagal kurį tam tikra pagalba, kurią teikia arba gali teikti minėta Valstybė, turi būti laikoma suderinta su vidaus rinka, darant išimtį III-56 straipsniui arba europietiškus reglamentus pagal III-58 straipsnį, jeigu ypatingos aplinkybės pateisina tokį sprendimą. Jeigu šios pagalbos atžvilgiu Komisija pradeda procedūrą pagal šio paragrafo pirmąją pastraipą, suinteresuotos Valstybės prašymas, adresuotas Ministrų Tarybai, turės poveikį suspenduoti minėtą procedūrą iki momento, kol Ministrų Taryba nepriims savo pozicijos.

Tačiau, jeigu Ministrų Taryba nepriėmė atitinkamos pozicijos trijų mėnesių laikotarpyje nuo prašymo įteikimo, Komisija priima sprendimą.

3. Valstybės Narės tinkamu laiku informuoja Komisiją pateikti savo stebėjimus, projektus, susijusius su pagalbų teikimu arba modifikavimu. Jeigu ji nusprendžia, kad projektas nesuderinamas su vidaus rinka pagal III-56 straipsnį, ji nedelsiant pradeda procedūrą, numatytą pagal 2 paragrafą. Suinteresuota Valstybė Narė negali imtis priemonių, numatytų pagal projektą, kol nebus paskelbtas galutinis sprendimas, susijęs su šia procedūra.

4. Komisija gali priimti Europos nouostatus dėl valstybės pagalbos kategorijų, kuriuos, laikydamosi III-55 straipsnio, nustatė Ministrų Taryba ir kurie gali būti netaikomi atliekant 3 paragrafe numatytą procedūrą.

III-58 straipsnis

Ministrų Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, gali priimti europietiškus reglamentus, taikydama III-56 ir III-57 straipsnius ir ypač nustatyti III-57 3 paragrafo] taikymo sąlygas bei pagalbos kategorijas, kurios yra atleistos nuo šios procedūros. Po konsultacijų su Europos Parlamentu, yra priimamas sprendimas.

6 SEKCIJA

FISKALINĖS NUOSTATOS

III-59 straipsnis

Jokia Valstybė Narė tiesiogiai arba netiesiogiai neapmokestina kitų Valstybių Narių produkcijos vidiniu mokesčiu nepriklausomai nuo jų pobūdžio, aukštesniu už mokestį, kuris yra tiesiogiai arba netiesiogiai taikomas tai pačiai arba panašiai nacionaliniai produkcijai.

Be to, jokia Valstybė Narė neapmokestina kitų Valstybių Narių produkcijos mažesniu mokesčiu, siekdama netiesiogiai apsaugoti kitus produktus.

III-60 straipsnis

Kai Valstybė Narė eksportuoja produkciją į kitos Valstybės Narės teritoriją, ji negali pasinaudoti ir jai nebus gražinta jokia suma už aukštesnį vidaus mokestį, kuriuo buvo tiesiogiai arba netiesiogiai apmokestinta produkcija.

III-61 straipsnis

Kalbant apie kitus mokesčius, išskyrus apyvartos mokestį, akcizo mokestis ir kiti netiesioginiai mokesčiai, atleidimo ir gražinimo mokesčiai, susiję su eksportu į kitas Valstybes Nares negali būti įvykdyti, ir negalima nustatyti kompensacijos mokesčių, susijusių su importu iš Valstybių Narių, nebent tam tikrų nuostatų atveju, kurios buvo priimtos tam tikram periodui pagal Ministrų Tarybos priimtą europietišką sprendimą, atsižvelgiant į Komisijos pasiūlymą.

III-62 straipsnis

1. Ministrų Tarybos europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas nustato priemones, susijusias su įstatymų apie apyvartos mokesčius, akcizo mokestį ir kitus netiesioginius mokesčius harmonizacija, kuri yra būtina, siekiant užtikrinti vidaus rinkos funkcionavimą ir pašalinti konkurencijos iškraipymus. Po konsultacijų su Europos Parlamentu bei Ekonominių ir Socialinių Reikalų Komitetu, yra vieningai priimamas įstatymas arba struktūrinis įstatymas.

2. Kai Ministrų Taryba, vieningai veikdama ir besiremddama Komisijos pasiūlymu, konstatuoja, kad priemonės pagal 1 paragrafą yra susijusios su administracine kooperacija arba kova prieš fiskalinius sukčiavimus bei vengimą mokėti mokesčius, ji priima sprendimą kvalifikuota balsų dauguma ir daro išimtį 1 paragrafui, kartu su europietišku įstatymu arba struktūriniu įstatymu, kuris nustato šias priemones.

III-63 straipsnis

Kai Ministrų Taryba, vieningai veikdama ir besiremdama Komisijos pasiūlymu, konstatuoja, kad priemonės, susijusios su firmų apmokestinimu, liečia administracinę kooperaciją arba kovą prieš fiskalinius sukčiavimus ir vengimą mokėti mokesčius, ji priima kvalifikuota balsų dauguma atitinkamą įstatymą arba struktūrinį įstatymą, parodydama, kad šios priemonės yra reikalingos, siekiant užtikrinti vidaus rinkos funkcionavimą ir pašalinti konkurencijos iškraipymus.

Po konsultacijų su Europos Parlamentu bei Ekonominių ir Socialinių Reikalų Komitetu, yra vieningai priimamas įstatymas arba struktūrinis įstatymas.

7 SEKCIJA

LEIDŽIAMŲ ĮSTATYMŲ DERINIMAS

III-64 straipsnis

Europietiškas Ministrų Tarybos struktūrinis įstatymas nustato atitinkamas priemones, siekdamas suartinti įstatymines, reglamentuojančias ir administracines nuostatas Valstybėse Narėse, kurios patyrė vidaus rinkos steigimo arba funkcionavimo tiesioginį sumažėjimą. Po konsultacijų su Europos Parlamentu bei Ekonominių ir Socialinių Reikalų Komitetu, Ministrų Taryba vieningai priima sprendimą, nepažeidžiant III-62 stripsnio.

III-65 straipsnis

1. Konstitucija nenumato kitaip, šis straipsnis yra taikomas, siekiant įgyvendinti tikslus pagal III-14 straipsnį. Europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas nustato priemones, susijusias su įstatyminių, reglamentuojančių ir administracinių nuostatų suartinimu Valstybėse Narėse, kurių tikslą sudaro vidaus rinkos steigimas ir funkcionavimas. Po konsultacijų su Europos Parlamentu bei Ekonominių ir Socialinių Reikalų Komitetu, yra priimamas įstatymas.

2. 1 paragrafas nėra taikomas fiskalinėms nuostatoms bei nuostatoms, susijusioms su asmenų laisvu judėjimu, o taip pat nuostatoms, liečiančioms apmokamų darbuotojų teises ir interesus.

3. Komisija savo pasiūlymuose, pateiktuose 1 paragrafo Antraštinėje Dalyje apie sveikatos apsaugą, saugumą, aplinkos ir vartotojų apsaugą, remiasi aukštu apsaugos lygiu, neužmiršdama naujos evoliucijos, besiremiančios moksliniais faktais. Sutinkamai su savo kompetencijomis, Europos Parlamentas ir Ministrų Taryba kartu bando realizuoti šį tikslą.

4. Jeigu, po to, kai atitinkamas europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas arba Valstybė Narė tvirtina, kad yra būtina palaikyti nacionalines nuostatas, kurias motyvuoja svarbūs reikalavimai pagal III-43 straipsnį arba jos yra susijusios su aplinkos ir darbo aplinkos apsauga, ji praneša apie tai Komisijai, nurodydama šių nuostatų palaikymo priežastis.

5. Be to, nepažeisdama 4 paragrafo, ir jeigu po to, kai atitinkamas europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas arba Komisijos reglamentas priėmė atitinkamą harmonizacijos priemonę, Valstybė Narė tvirtina, kad yra būtina įvesti nacionalines nuostatas, kurios remiasi naujais moksliniais įrodymais, susijusiais su aplinkos arba darbo aplinkos apsauga, ir tai yra susiję su tos Valstybės Narės specifine problema, kuri iškyla priėmus tam tikrą harmonizacijos priemonę, ji praneša Komisijai apie numatytas nuostatas ir pateikia jų motyvaciją.

6. Šešių mėnesių laikotarpyje po pranešimų pagal 4 ir 5 paragrafus, Komisija priima atitinkamą europietišką sprendimą, kuris aprobuos arba atmes nacionalines nuostatas, prieš tai atlikus patikrinimą, ar jos yra ar nėra savavališkos diskriminacijos priemonė arba užmaskuotas apribojimas Valstybių Narių komercijoje, ir ar šios nuostatos sudaro ar nesudaro kliūtį vidaus rinkos funkcionavimui.

Jeigu Komisija nepriima sprendimo per numatytą laikotarpį, nacionalinės nuostatos pagal 4 ir 5 paragrafus yra laikomos priimtomis.

Jeigu sprendimo nepriėmimą motyvuoja klausimo sudėtingumas ir jeigu nėra pavojaus žmonių sveikatai, Komisija gali informuoti suinteresuotą Valstybę Narę, kad numatytas periodas pagal šį paragrafą gali būti vėl pratęstas iki šešių mėnesių.

7. Jeigu, taikant 6 paragrafą, Valstybei Narei yra leidžiama palaikyti arba įvesti nacionalines nuostatas ir pažeisti harmonizacijos priemonę, Komisija nedelsdama išanalizuoja, ar yra tinkama siūlyti šios priemonės taikymą.

8. Kai Valstybė Narė iškelia specifinę problemą, susijusią su sveikatos apsauga, atitinkamame sektoriuje, kuris anksčiau sudarė harmonizacijos priemonių tikslą, ji informuoja apie tai Komisiją, kuri nedelsdama išanalizuoja, ar siūlyti atitinkamas priemones.

9. Darydama išimtį procedūrai pagal III-265 ir III-266 straipsnius, Komisija ir bet kokia Valstybė Narė gali tiesiogiai perduoti medžiagą Teisingumo Teismui, su sąlyga, jeigu jos yra įsitikinusios, kad kita Valstybė Narė piktnaudžiaudama naudojosi savo galia pagal šį straipsnį.

10. Harmonizacijos priemonės pagal šį straipsnį sudaro tam tikrą apsaugos sąlygą, leidžianti atitinkamais atvejais ir esant vienai ar kelioms neekonominėms priežastims pagal III-43 straipsnį Valstybėms Narėms imtis laikinų priemonių, kurias kontroliuoja Sąjunga.

III-66 straipsnis

Atitinkamu atveju, kai Komisija konstatuoja, kad tam tikras skirtumas tarp Valstybių Narių įstatyminių, reglamentuojančių ir administracinių nuostatų iškreipia konkurencijos sąlygas vidaus rinkoje ir sukelia tam tikrą deformaciją, kurią reikia pašalinti, ji konsultuoja suinteresuotas Valstybes Nares.

Jeigu minėta konsultacija neduoda norimų rezultatų, europietiškas struktūrinis įstatymas pašalina atsiradusį pažeidimą. Bet kokios kitos priemonės, kurias numato Konstitucija, gali būti priimamos.

III-67 straipsnis

1. Jeigu yra baiminamasi, kad tam tikros įstatyminės, reglamentuojančios arba administracinės nuostatos priėmimas arba modifikacija sukels atitinkamą pažeidimą pagal III-66 straipsnį, Valstybė Narė, kuri nori vykdyti šį priėmimą arba modifikaciją, konsultuojasi su Komisija. Po konsultacijų su Valstybėmis Narėmis, Komisija kreipiasi į suinteresuotas Valstybes ir pateikia atitinkamą rekomendaciją apie priemones, siekiant pašalinti pažeidimą.
2. Jeigu Valstybė Narė, kuri nori nustatyti arba modifikuoti nacionalines nuostatas neprisitaiko prie Komisijos pateiktos rekomendacijos, ji negali prašyti kitų Valstybių Narių, taikant III-66 straipsnį, modifikuoti jų nacionalines nuostatas, siekiant pašalinti šį pažeidimą. Jeigu Valstybė Narė, kuri ignoravo Komisijos rekomendaciją, išprovokuoja pažeidimą tik sau pačiai, III-66 straipsnis nėra taikomas.

III-68 straipsnis

Siekiant įgyvendinti vidaus rinką, europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas nustato priemones, susijusias su europietiškais būdais, siekiant užtikrinti intelektualinės nuosavybės teisių vieningą apsaugą visoje Sąjungoje ir su įgaliojimų, koordinavimo ir kontrolės režimų vykdymu centralizuotame lygyje visoje Sąjungoje.

Lingvistinius režimus nustato Ministrų Tarybos europietiškas įstatymas, kuris buvo vieningai priimtas ir remiasi Komisijos pasiūlymu. Po konsultacijų su Europos Parlamentu, yra priimamas sprendimas.

II SKYRIUS

EKONOMINĖ IR MONETARINĖ POLITIKA

III-69 straipsnis

1. Ryšium su tikslais, išdėstytais I-3 straipsnyje, Valstybės Narės ir Sąjunga, sutinkamai su Konstitucijos numatytais sąlygomis ir planais, imasi įvesti tam tikrą ekonominę politiką, besiremiančią Valstybių Narių ekonominių politikų glaudžia koordinacija, vidaus rinka ir bendrų tikslų apibūdinimu ir veda šią politiką, laikydamosios atviros rinkos ekonomikos principo, pagal kurį konkurencija yra laisva.
2. Lygiagrečiai, sutinkamai su Konstitucijos numatytais sąlygomis ir planais, šiuos veiksmus sudaro vieningi pinigai - euras, pinigų politikos apibūdinimas ir pinigų politikos bei valiutos kurso politikos, kurios tikslą sudaro palaikyti kainų stabilumą, ir, nepažeidžiant šio tikslo, palaikyti Sąjungos bendras ekonomines politikas, vedimas, remiantis atviros rinkos ekonomikos principu, pagal kurį konkurencija yra laisva.
3. Šie Valstybių Narių ir Sąjungos veiksmai yra grindžiami šiais pagrindiniais principais: stabilios kainos, visuomeniniai finansai bei pinigų sąlygos yra tinkamos ir mokėjimų balansas yra stabilus.

1 SEKCIJA

EKONOMINĖ POLITIKA

III-70 straipsnis

Valstybės Narės veda savo ekonomines politikas, siekdamas padėti realizuoti Sąjungos tikslus, kurie yra apibūdinti I straipsnio 3 dalyje, ir sutinkamai su pagrindinėmis gairėmis pagal III-71 straipsnio 2 paragrafą. Valstybės Narės ir Sąjunga veikia kartu, gerbdamos atviros rinkos ekonomikos principą, pagal kurį konkurencija yra laisva, ir skatindamos efektyvų resursų paskirstymą pagal principus, nustatytus III-69 straipsnyje.

III-71 straipsnis

1. Valstybės Narės laikosi nuomonės, kad jų ekonominės politikos sudaro bendrą interesą, ir jas koordinuoja Ministrų Tarybos lygyje, sutinkamai su III-70 straipsniu.
2. Ministrų Taryba, remdamasi Komisijos rekomendacija, ruošia projektą, susijusį su Valstybių Narių ir Sąjungos ekonominių politikų pagrindinėmis gairėmis, ir pateikia pranešimą Europos Tarybai.

Europos Taryba, remdamasi Ministrų Tarybos pranešimu, svarsto išvadą dėl Valstybių Narių ir Sąjungos ekonominių politikų pagrindinėmis gairių. Ministrų Taryba, remdamasi šia išvada, priima atitinkamą rekomendaciją, kuri nustato pagrindines gaires. Apie tai ji informuoja Europos Parlamentą.

3. Siekdama užtikrinti ekonominių politikų ir Valstybių Narių ekonominių savybių palaikomą konvergencijos glaudesnę koordinavimą, Ministrų Taryba, remdamasi Komisijos pranešimais, kontroliuoja ekonominę evoliuciją kiekvienoje Valstybėje Narėje ir pačioje Sąjungoje, o taip pat ekonominių politikų ir plačiųjų gairių pagal 2 paragrafą atitikimą; be to, ji pastoviai pateikia savo vertinimus.

Ryšium su šios daugiašalės kontrolės poreikiais, Valstybės Narės perduoda Komisijai informaciją apie svarbias nuostatas, susijusias su jų ekonominės politikos tam tikru sektoriumi ir bet kokią kitokią, jų manymu, reikšmingą informaciją.

4. Jeigu yra konstatuojama pagal 3 paragrafo procedūrą, kad vienos Valstybės Narės ekonominės politikos neatitinka plačiųjų gairių pagal 2 paragrafą arba jos rizikuoja pakenkti geram Sąjungos ekonominiam ir monetarinam funkcionavimui, Komisija gali apie tai išpėti suinteresuotą Valstybę Narę. Ministrų Taryba, remdamasi Komisijos rekomendacija, gali pateikti reikalingas rekomendacijas suinteresuotai Valstybei Narei. Ministrų Taryba gali nuspręsti, remdamasi Komisijos pasiūlymu, paskelbti viešai savo rekomendacijas.

Sutinkamai su šiuo paragrafu, Ministrų Taryba priima sprendimą, neatsižvelgdama į suinteresuotos Valstybės Narės atstovo balsą; kvalifikuota balsų dauguma yra apibūdinama kaip kitų Valstybių Narių, kurias sudaro mažiausiai trys penktadaliai jų gyventojų, balsų dauguma.

5. Ministrų Tarybos Prezidentas ir Komisija ruošia pranešimą Europos Parlamentui apie daugiašalės kontrolės rezultatus. Ministrų Tarybos Prezidentas gali būti pakviestas prisistatyti prieš Europos Parlamento sudarytą kompetentingą komisiją, jeigu Ministrų Taryba viešai paskelbė savo rekomendacijas.

6. Europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas gali nustatyti daugiašalės kontrolės procedūros taisykles pagal 3 ir 4 paragrafus.

III-72 straipsnis

1. Nepažeisdamas Konstitucijos kitų procedūrų, Ministrų Taryba, remdamasi pateiktais Komisijos pasiūlymais, gali nustatyti tinkamas priemones ekonominei situacijai, jeigu pasireiškia rimti sunkumai tam tikros produkcijos aprūpinimo atveju.

2. Kai Valstybė Narė susidūria su sunkumais arba iškyla didelių problemų rimta grėsmė, susijusi su natūraliomis katastrofomis arba specifiniais reiškiniais, kurie išvengia kontrolės, Ministrų Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, gali priimti europietišką sprendimą, pagal kurį, esant atitinkamoms sąlygoms Sąjunga teikia finansinę pagalbą suinteresuotai Valstybei Narei. Ministrų Tarybos Prezidentas informuoja apie tai Europos Parlamentą.

III-73 straipsnis

1. Europos Centriniam Bankui arba Valstybių Narių centriniais bankams, žemiau vadinamiems «centriniais nacionaliniams bankams», teikti kredito perviršį arba bet kokio kito tipo kreditą Sąjungos institucijoms arba organams, Valstybių Narių centrinėms administracijoms, regioninėms arba vietinėms valdžioms, kitoms visuomeninėms valdžioms, organizmams arba visuomeninėms įmonėms yra draudžiama; be to, tiesioginis įgijimas atitinkamų instrumentų, susijusių su jų skolomis per Europos Centrinį Banką arba centrinius nacionalinius bankus yra taip pat draudžiama.
2. 1 paragrafas nėra taikomas visuomeninėms kredito įstaigoms, kurioms centriniai nacionaliniai bankai ir Europos Centrinis Bankas naudos tą pačią tvarką, kaip ir privačioms kredito įmonėms tuo atveju, kai centriniai bankai tiekia likvidumus.

III-74 straipsnis

1. Bet kokia priemonė ir nuostata, kuri nesiremia tinkamos tvarkos svarstymais ir aplinkybėmis, sudarančioms Sąjungos institucijoms arba organams, centrinėms administracijoms, Valstybių Narių regioninėms arba vietinėms valdžioms, kitoms visuomeninėms valdžioms, organizmams arba visuomeninėms įmonėms privilegijuotą priėjimą prie finansinių institucijų.
2. Ministrų Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, gali priimti europietiškus reglamentus arba sprendimus, kurie patikslina apibūdinimus, susijusius su draudimų taikymu pagal 1 paragrafą. Po konsultacijų su Europos Parlamentu, yra priimamas sprendimas.

III-75 straipsnis

1. Sąjunga neprisiima ir nėra atsakinga už Valstybės Narės centrinių administracijų, regioninių arba vietinių valdžių, kitų visuomeninių valdžių, organizmų arba visuomeninių įmonių įsipareigojimus, ir ji nepažeidžia tarpusavio finansinių garantijų, bendrai siekdama įgyvendinti tam tikrą projektą. Valstybė Narė neprisiima ir nėra atsakinga už kitos Valstybės Narės centrinių administracijų, regioninių arba vietinių valdžių, kitų visuomeninių valdžių, organizmų arba visuomeninių įmonių, ir ji nepažeidžia tarpusavio finansinių garantijų, bendrai siekdama įgyvendinti tam tikrą projektą.
2. Ministrų Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, gali priimti europietiškus reglamentus arba sprendimus, kurie patikslina apibūdinimus, susijusius su draudimų taikymu pagal III-73 straipsnį ir šį straipsnį. Po konsultacijų su Europos Parlamentu, yra priimamas sprendimas.

III-76 straipsnis

1. Valstybės Narės vengia viešų besaikių deficitų.
2. Komisija kontroliuoja biudžetinės situacijos evoliuciją ir visuomeninės skolos sumą Valstybėse Narėse, siekdama atskleisti rimtas klaidas. Būtent, ji išstudijuoja, ar yra laikomasi biudžetinės disciplinos, kuri remiasi žemiau pateiktais dviem kriterijais:
  - a) jeigu numatyto arba efektyvaus viešojo deficito santykis žaliavos vidinei produkcijai viršija referencijos vertę, nebent:
    - i) santykis žymiai ir pastoviai mažėja ir pasiekia lygį, artimą referencijos vertei arba
    - ii) referencijos vertės viršijimas yra išimtinis ir laikinas, ir jis išlieka artimas referencijos vertei;
  - b) jeigu santykis tarp visuomeninės skolos ir žaliavos vidinės produkcijos viršija referencijos vertę, nebent šis santykis pakankamai sumažėja ir priartėja prie referencijos vertės patenkinamu greičiu.

Referencijos reikšmės yra tiksliai apibūdintos protokole apie procedūrą, susijusią su defecitų viršijimu.

3. Jeigu Valstybė Narė nepateisina šių kriterijų reikalavimų arba vieno iš jų, Komisija ruošia pranešimą. Be to, Komisijos pranešimas tolygiai išstudijuoja, ar visuomeninis deficitas viršija investavimo viešąsias išlaidas ir atsižvelgia į kitus svarbius faktorius, tame tarpe į Valstybės Narės vidutinės trukmės ekonominę ir biudžetinę poziciją.

Komisija gali tolygiai ruošti pranešimą, jeigu, nežiūrint reikalavimų pagal kriterijus išpildymo, ji mano, kad egzistuoja rizika, susijusi su deficito viršijimu Valstybėje Narėje.

4. Ekonominių ir Socialinių Reikalų Komitetas pateikia nuomonę apie Komisijos pranešimą.
5. Jeigu Komisija mano, kad Valstybėje Narėje egzistuoja deficito viršijimas arba yra susidariusi tokio viršijimo rizika, ji išreiškia nuomonę suinteresuotai Valstybei Narei.
6. Ministrų Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, atsižvelgdama į suinteresuotos Valstybės Narės atsitiktinius pastebėjimus ir atlikus bendrą įvertinimą, nusprendžia, ar yra iš tikrųjų deficito viršijimas. Jeigu Ministrų Taryba priima sprendimą, kad egzistuoja deficito viršijimas, ji priima pagal tą pačią procedūrą atitinkamas rekomendacijas, kurias ji perduoda suinteresuotai Valstybei Narei, siekdama, kad pastaroji įveiktų susidariusią situaciją per nurodytą laikotarpį. Sutinkamai su 8 paragrafu, šios rekomendacijos nėra skelbiamos viešai.

Remdamasi šiuo paragrafu, Ministrų Taryba priima sprendimą, neatsižvelgdama į suinteresuotos Valstybės Narės atstovo balsą kvalifikuota balsų dauguma, kuri yra apibūdinama kaip kitų Valstybių Narių dauguma, kurią sudaro mažiausiai trys penktadaliai jų gyventojų.

7. Remdamasi Komisijos rekomendacija, Ministrų Taryba priima kvalifikuota balsų dauguma europietiškus sprendimus ir rekomendacijas pagal paragrafus nuo 8 iki 11. Ji priima sprendimą, neatsižvelgdama į suinteresuotos Valstybės Narės atstovo balsą kvalifikuota balsų dauguma, kuri yra apibūdinama kaip kitų Valstybių Narių dauguma, kurią sudaro mažiausiai trys penktadaliai jų gyventojų.

8. Kai Ministrų Taryba konstatuoja, kad nebuvo imtasi jokių veiksmų ryšium su jos rekomendacijomis per nustatytą laikotarpį, ji gali viešai skelbti savo rekomendacijas.

9. Jeigu Valstybė Narė siekia netaikyti Ministrų Tarybos rekomendacijų, Ministrų Taryba gali priimti atitinkamą europietišką sprendimą, pagal kurį suinteresuota Valstybė Narė yra įpareigojama per nustatytą laikotarpį įgyvendinti nuostatas, siekiant sumažinti, Ministrų Tarybos manymu, deficitą ir pagerinti situaciją.

Panašiu atveju Ministrų Taryba gali paprašyti suinteresuotos Valstybės Narės pateikti pranešimus pagal nustatytus laiko terminus, siekiant išstudijuoti šios Valstybės Narės einamąsias pastangas, susijusias su situacijos gerinimu.

10. Tol, kol Valstybė Narė neprisitaiko prie europietiško sprendimo pagal 9 paragrafą, Ministrų Taryba gali nuspręsti taikyti arba, reikalui esant, suintensyvinti vieną arba kelias priemones:

- a) reikalauti, kad suinteresuota Valstybė Narė publikuotų papildomą informaciją, kurią patikslins Ministrų Taryba, prieš obligacijų ir vertybinių popierių išleidimą;
- b) pakviesti Europos Investicijų Banką peržiūrėti savo paskolų politiką suinteresuotos Valstybės Narės atžvilgiu;
- c) reikalauti, kad suinteresuota Valstybė Narė sudarytų tam tikrą su Sąjunga suderintą beprocentinį depozitą iki momento, kol Ministrų Taryba nenuspręs, kad deficito viršijimas yra ištaisytas;
- d) skirti atitinkamas baudas.

Ministrų Tarybos Prezidentas informuoja Europos Parlamentą apie priimtas priemones.

11. Ministrų Taryba panaikina visas arba atitinkamas priemones pagal 6 paragrafą ir paragrafus nuo 8 iki 10, jeigu ji mano, kad deficito viršijimas suinteresuotoje Valstybėje Narėje buvo ištaisytas. Jeigu Ministrų Taryba anksčiau viešai paskelbė savo rekomendacijas, ji viešai pareišk, kad panaikinus sprendimą pagal 8 paragrafą, šioje Valstybėje Narėje nebeliko deficito viršijimo.

12. Teisė į apskundimą pagal III-265 ir III-266 straipsnius negali būti vykdoma, sutinkamai su paragrafais nuo 1 iki 6, 8 ir 9 paragrafu.

13. Papildomos nuostatos, susijusios su procedūros pagal šį straipsnį vykdymu, yra aprašytos protokole apie procedūrą, liečiančią deficitų viršijimą.

Tam tikras europietiškas Ministrų Tarybos įstatymas nustato tinkamas priemones, kurios pakeičia pastarąjį protokolą. Po konsultacijų su Europos Parlamentu ir Europos Centrinio Banku Ministrų Taryba vieningai priima sprendimą.

Sutinkamai su šio paragrafo kitomis nuostatomis ir atsižvelgdama į Komisijos pasiūlymą, Ministrų Taryba priima europietiškus reglamentus arba sprendimus, kurie nustato minėto protokolo taikymo savybes ir apibūdinimus. Po konsultacijų su Europos Parlamentu, yra priimamas sprendimas.

2 SEKCIJA

MONETARINĖ POLITIKA

III-77 straipsnis

1. Europos Centrinų Bankų Sistemos pagrindinis tikslas yra palaikyti kainų stabilumą. Nepažeisdama šio tikslo, Europos Centrinų Bankų Sistema padeda Sąjungos bendroms ekonominėms politikoms realizuoti tikslus pagal I-3 straipsnį. Europos Centrinų Bankų Sistema veikia pagal atviros rinkos su laisva konkurencija ekonomikos principą, skatindama efektyvų resursų paskirstymą ir garbdama principus pagal III-69 straipsnį.

2. Europos Centrinų Bankų Sistemos pagrindines misijas sudaro:

- a) apibūdinti ir įgyvendinti Sąjungos monetarinę politiką;
- b) tvarkyti valiutos operacijas pagal III-228 straipsnį;
- c) išlaikyti ir valdyti Valstybių Narių valiutos oficialius rezervus;
- d) skatinti tinkamą mokėjimų sistemų funkcionavimą.

3. Valstybių Narių vyriausybės taiko 2 paragrafo c) punktą, nepažeisdamos kapitalų apyvartos devizų laikymo ir valdymo.

4. Europos Centrinis Bankas konsultuoja:

- a) bet kokiais Sąjungos pasiūlytais aktais atitinkamuose sektoriuose pagal savo kompetenciją;
- b) nacionalines valdžias bet koku projektu, susijusiu su reglamentavimu atitinkamuose sektoriuose pagal savo kompetenciją, tačiau tam tikrose Ministrų Tarybos nustatytose ribose ir sąlygose pagal III-79 straipsnio 6 paragrafą.

Europos Centrinis Bankas gali pateikti nuomones Sąjungos institucijoms ir organams, o taip pat nacionalinėms valdžioms apie sektorius, kurie atitinka jo kompetenciją.

5. Europos Centrinųjų Bankų Sistema padeda kompetentingoms valdžioms tinkamai vesti politikas, susijusias su kreditinių įstaigų protinga kontrole ir finansinės sistemos stabilumu.

6. Europietiškas įstatymas arba europietiškas struktūrinis įstatymas gali patikėti Europos Centriniam Bankui specialias misijas, susijusias su kreditinių įstaigų ir kitų finansinių įmonių protinga kontrole, su išimtimi draudimo kompanijoms. Po konsultacijų su Europos Centrinium Banku, yra priimamas atitinkamas įstatymas.

III-78 straipsnis

1. Europos Centrinis Bankas yra vienintelis, kuriam yra suteikta teisė dėl Sąjungos euro banknotų emisijos. Europos Centrinis Bankas ir centriniai nacionaliniai bankai gali emituoti šiuos banknotus. Europos Centrinio Banko ir centrinių nacionalinių bankų emituoti banknotai yra vienintelė teisėta mokėjimo priemonė Sąjungoje.

2. Valstybės Narės gali emituoti euro monetas, priklausomai nuo Europos Centrinio Banko aprobacijos emisijos apimčiai. Ministrų taryba, remdamasi pateiktais Komisijos pasiūlymais, gali nustatyti atitinkamas priemones, siekiant harmonizuoti unitarines vertybes ir visų cirkuliacijai skirtų monetų technines specifikacijas, o taip pat siekiant užtikrinti jų tinkamą cirkuliaciją Sąjungoje. Po konsultacijų su Europos Parlamentu ir Europos Centrinium Banku, yra priimamas įstatymas.

III-79 straipsnis

1. Europos Centrinųjų Bankų Sistemą sudaro Europos Centrinis Bankas ir centriniai nacionaliniai bankai.

2. Europos Centrinis Bankas yra juridinis organizmas.

3. Europos Centrinųjų Bankų Sistemai valdo Europos Centrinio Banko sprendimus leidžiantys organai, kuriuos sudaro Valdytojų Taryba ir Direktoirija.

4. Europos Centrinųjų Bankų Sistemos statutas yra apibrėžtas protokole apie Europos Centrinųjų Bankų Sistemą ir Europos Centrinį Banką.

5. Europos Centrinųjų Bankų Sistemos statuto straipsnius 5.1, 5.2, 5.3, 17, 18, 19.1, 22, 23, 24, 26, 32.2, 32.3, 32.4, 32.6, 33.1 a) ir 36 gali modifikuoti:

a) europietiškas įstatymas, priimtas po konsultacijų su Europos Centrinium Banku;

b) europietiškas Tarybos įstatymas, priimtas remiantis Europos Centrinio Banko rekomendacija, po Europos Parlamento aprobacijos ir po Komisijos konsultacijų.

6. Ministrų Taryba priima tam tikras priemones, susijusias su Europos Centrinųjų Bankų Sistemos statuto straipsniais 4, 5.4, 19.2, 20, 28.1, 29.2, 30.4 ir 34.3. Po konsultacijų su Europos Parlamentu, yra priimamas sprendimas:

- a) remiantis Komisijos pasiūlymu ir po Europos Centrinio Banko konsultacijos;
- b) arba remiantis Europos Centrinio Banko rekomendacija ir po Komisijos konsultacijų.

III-80 straipsnis

Vykdydamas atitinkamas misijas ir užduotis pagal Konstituciją ir Europos Centrinųjų Bankų Sistemos statutą, nei Europos Centrinis Bankas, nei centrinis nacionalinis bankas, nei joks sprendimus priimančias organas negali reikalauti arba priimti instrukcijų iš Sąjungos institucijų ar organų, Valstybių Narių vyriausybių arba bet kokio kito organizmo. Sąjungos institucijos ir organai, o taip pat Valstybių Narių vyriausybės įsipareigoja gerbti šį principą ir nedaryti poveikio Europos Centrinio Banko arba centrinių nacionalinių bankų sprendimus priimančių organų nariams, jiems atliekant savo misijas.

III-81 straipsnis

Kiekviena Valstybė Narė kontroliuoja savo nacionalinių įstatymų atitikimą, tame tarpe savo centrinio nacionalinio banko statutą, su Konstitucija ir Europos Centrinųjų Bankų Sistemos statutais.

III-82 straipsnis

1. Ryšium su misijų, patikėtų Europos Centrinųjų Bankų Sistemai, vykdymu, Europos Centrinis Bankas, sutinkamai su Konstitucija ir sąlygomis pagal Europos Centrinųjų Bankų Sistemos statutą, priima:

- a) europietiškus reglamentus, siekiant vykdyti misijas pagal Europos Centrinųjų Bankų Sistemos statuto straipsnio 3.1, pirmąją pastraipą, straipsnius 19.1, 22 arba 25.2, o taip pat tam tikrais atvejais, numatytais Ministrų Tarybos aktuose pagal III-79 straipsnio 6 paragrafą;
- b) europietiškus sprendimus, kurie yra būtini misijų, patikėtų Europos Centrinųjų Bankų Sistemai, realizavimui, sutinkamai su Konstitucija ir Europos Centrinųjų Bankų Sistemos statutu;
- c) rekomendacijas ir nuomones.

2. Europos Centrinis Bankas gali nuspręsti publikuoti savo europietiškus sprendimus, rekomendacijas ir nuomones.

3. Remiantis Ministrų Tarybos priimtomis sąlygomis ir pagal procedūrą, numatytą III-79 straipsnio 6 paragrafe, Europos Centriniam Bankui yra suteikta teisė skirti baudas ir laikinus apribojimus įstaigoms jo reglamentų ir europietišku sprendimų nesilaikymo atveju.

III-83 straipsnis

Nepažeidžiant Europos Centrinio Banko kompetencijų, tam tikras europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas nustato priemones, kurios yra būtinos ir susijusios su euro, vienintelio piniginio vieneto tarp Valstybių Narių, naudojimu. Po konsultacijų su Europos Centrinio Banku, yra priimamas įstatymas.

3 SEKCIJA

INSTITUCINĖS NUOSTATOS

III-84 straipsnis

1. Europos Centrinio Banko Valdytojų Tarybą sudaro Europos Centrinio Banko Direktorijos nariai ir Valstybių Narių centrinių nacionalinių bankų valdytojai, nedarant jokių išimčių iš III-91 straipsnio.
2. a) Direktorija yra sudaryta iš prezidento, prezidento pavaduotojo ir kitų keturių narių.
b) Direktorijos prezidentas, prezidento pavaduotojas ir kiti nariai yra paskirti, remiantis Valstybių Narių vyriausybių bendru susitarimu valstybės vadovų arba vyriausybės lygyje, sutinkamai su Ministrų Tarybos rekomendacija ir po Europos Parlamento bei Europos Centrinio Banko Valdytojų Tarybos, kurios narių profesionalus patyrimas yra gerai žinomas monetariniame arba bankų sektoriuje, konsultacijų.

Jų mandatas tęsiasi aštuonis metus ir nėra atnaujinamas.

Tik Valstybių Narių piliečiai gali būti Direktorijos nariais.

III-85 straipsnis

1. Ministrų Tarybos Prezidentas ir Komisijos narys gali dalyvauti be teisės balsuoti Europos Centrinio Banko Valdytojų Tarybos susirinkimuose.

Ministrų Tarybos Prezidentas gali pateikti pasiūlymą Europos Centrinio Banko Valdytojų Tarybos svarstymui.

2. Europos Centrinio Banko Prezidentas yra kviečiamas dalyvauti Ministrų Tarybos susirinkimuose, kuomet svarstomo klausimai, susiję su Europos Centrinio Bankų Sistemos tikslais ir misijomis.

3. Europos Centrinis Bankas pateikia metinį pranešimą apie Europos Centrinio Bankų Sistemos veiklas ir praėjusių bei einamųjų metų pinigų politiką Europos Parlamentui, Ministrų Tarybai ir Komisijai, o taip pat Europos Tarybai. Europos Centrinio Banko Prezidentas pateikia šį pranešimą Ministrų Tarybai ir Europos Parlamentui, kurie, juo remdamiesi, gali vesti bendro pobūdžio debatus.

Europos Parlamento kompetentingos komisijos gali išklaudyti Europos Centrinio Banko Prezidentą ir kitus Direktorijos narius, prašant Europos Parlamentui arba savo iniciatyva.

III-86 straipsnis

1. Siekiant tinkamai vystyti Valstybių Narių politikų koordinaciją vidaus rinkos funkcionavimo atžvilgiu, yra steigiamas Ekonominių ir Finansinių Reikalų Komitetas.
2. Komiteto tikslą sudaro:
  - a) formuluoti atitinkamas nuomones, prašant Ministrų Tarybai arba Komisijai, arba savo iniciatyva, šioms institucijoms;
  - b) stebėti Valstybių Narių ir Sąjungos ekonominę bei finansinę situaciją, ir pastoviai ruošti Ministrų Tarybai ir Komisijai pranešimus apie tai, tame tarpe apie finansinius ryšius su trečiomis šalimis ir tarptautinėmis institucijomis;
  - c) nepažeidžiant III-247 straipsnio, padėti Ministrų Tarybai ruošti atitinkamus darbus pagal III-48 straipsnį, III-71 straipsnio 2, 3, 4 ir 6 paragrafus, III-72, III-74, III-75 ir III-76 straipsnius, III-77 straipsnio 6 paragrafą, III-78 straipsnio 2 paragrafą, III-79 straipsnio 5 ir 6 paragrafus, III-83 ir III-90 straipsnį, III-92 straipsnio 2 ir 3 paragrafus, III-95 straipsnį, III-96 straipsnio 2 ir 3 paragrafus, III-224 ir III-228 straipsnius, ir vykdyti kitas patariamąsias bei paruošiamąsias misijas, kurias jai patikėjo Ministrų Taryba;
  - d) išstudijuoti, mažiausiai kartą per metus, situaciją, susijusią su kapitalų judėjimu ir mokėjimų laisve, sutinkamai su Konstitucija ir Tarybos priimtomis atitinkamomis priemonėmis; minėtas situacijos išstudijavimas remiasi priemonėmis, susijusiomis su kapitalų ir mokėjimų judėjimais; Komitetas pateikia pranešimą Komisijai ir Ministrų Tarybai apie šios studijos rezultatus.

Valstybės Narės, Komisija ir Europos Centrinis Bankas skiria daugiausiai po du Komiteto narius.

3. Ministrų Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, priima europietišką sprendimą, nustatantį taisykles, susijusias su Ekonomikos ir Finansinių Reikalų Komiteto sudėtimi. Po Europos Centrinio Banko ir šio Komiteto konsultacijų, Taryba priima sprendimą. Ministrų Tarybos Prezidentas informuoja Europos Parlamentą apie sprendimą.

4. Be misijų, apibrėžtų 2 paragrafe, jeigu ir tol, kol Valstybės Narės daro išimtį III-91 straipsniui, Komitetas stebi monetarinę ir finansinę situaciją, o taip pat Valstybių Narių mokėjimų bendrą režimą ir pastoviai ruošia pranešimą Ministrų Tarybai bei Komisijai apie tai.

III-87 straipsnis

Kas liečia klausimus dėl taikymo srities III-71 straipsnio 4 paragrafą, III-76 straipsnį išskyrus 13 paragrafą, III-83, III-90, III-91 ir III-92 straipsnio 3 paragrafą ir III-228 straipsnį, Ministrų Taryba arba Valstybė Narė gali paprašyti Komisijos suformuluoti, atitinkamu atveju, rekomendaciją arba pasiūlymą. Komisija išstudijuoja šį prašymą ir nedelsdama pateikia savo išvadas Ministrų Tarybai.

3a SEKCIJA

ATITINKAMOS NUOSTATOS EURO ZONOS VALSTYBĖMS NARIAMS

III-88 straipsnis

1. Siekiant remti Sąjungos ekonominį ir monetarinį funkcionavimą, ir sutinkamai su Konstitucijos atitinkamomis nuostatomis, priimamos priemonės Valstybėms Narėms, priklausančioms euro zonai, siekiant:

- a) sustiprinti biudžetinę discipliną ir jos laikymąsi;
- b) parengti joms ekonominės politikos orientacines kryptis, stengiantis, kad jos būtų suderinamos su visai Sąjungai priimtomis ir užtikrinti jų laikymąsi.

2. Tik Valstybės Narės, priklausančios euro zonai, balsuoja dėl priemonių, numatytų pagal 1 paragrafą. Kvalifikuota balsų dauguma yra apibūdinama, kaip Valstybių Narių, priklausančių euro zonai, atstovų balsų dauguma, kuri išreiškia mažiausiai tris penktadalius jų gyventojų balsų. Šių Valstybių Narių vieningumas yra būtinas bet kokio akto vieningam priėmimui.

III-89 straipsnis

Nuostatos, reguliuojančios susirinkimų tarp Valstybių narių, priklausančių euro zonai, ministrų charakteristikas, yra nustatytos protokole dėl Eurogrupės.

III-90 straipsnis

1. Siekdama užtikrinti euro vietą tarptautinėje monetarinėje sistemoje, Ministrų Taryba, remdamasi pateiktais Komisijos pasiūlymais bei Europos Centrinio Banko rekomendacijomis turi suderinti bendras pozicijas dėl Ekonominės bei Monetarinės Sąjungos interesų su kompetentingomis tarptautinėmis institucijomis organizuojamų konferencijų metu.

2. Tik Valstybės Narės, priklausančios euro zonai, balsuoja už priemones, numatytas pagal 1 paragrafą. Kvalifikuota balsų dauguma yra apibūdinama, kaip Valstybių Narių, priklausančių euro zonai, atstovų balsų dauguma, kuri išreiškia mažiausiai tris penktadalius jų gyventojų balsų. Šių Valstybių Narių vieningumas yra būtinas bet kokio akto vieningam priėmimui.

3. The Council of Ministers, on a proposal from the Commission, may adopt appropriate measures to ensure unified representation within the international financial institutions and conferences. The procedural provisions of paragraphs 1 and 2 shall apply.

4 SEKCIJA

PEREINAMOSIOS NUOSTATOS

III-91 straipsnis

1. Valstybės Narės, kurios Ministrų Tarybos sprendimu neįvykdė būtinų sąlygų, susijusių su euro priėmimu, žemiau yra vadinamos "Valstybės Narės, sudarančios nukrypimo objektą".
2. Konstitucijos nuostatos, pateiktos žemiau, nėra taikomos Valstybėms Narėms, sudarančioms nukrypimo objektą:
  - a) ekonominių politikų, bendrai liečiančių euro zoną, plačiųjų gairių dalių priėmimas (III-71 straipsnio 2 paragrafas)
  - b) prievartos priemonės, siekiant pašalinti deficitų viršijimą (III-76 straipsnio 9 ir 10 paragrafai)
  - c) Europos Centrinų Bankų Sistemos tikslai ir misijos (III-77 straipsnio 1, 2, 3 ir 5 paragrafai)
  - d) euro emisija (III-78 straipsnis)
  - e) Europos Centrinio Banko aktai (III-82 straipsnis)
  - f) priemonės, susijusios su euro naudojimu (III-83 straipsnis)
  - g) monetariniai susitarimai ir kitos priemonės, susijusios su keitimo politika (III-228 straipsnis)
  - h) Europos Centrinio Banko Direktorijos narių skyrimas (III-84 straipsnio 2 paragrafo b) punktas).

Sutinkamai su ankstesniais straipsniais "Valstybės Narės" yra suprantamos, kaip Valstybės Narės, nesudarančios nukrypimo objekto.

3. Europos Centrinų Bankų Sistemos statutai numato savo IX Skyriuje, kad Valstybės Narės, sudarančios nukrypimo objektą, ir jų nacionaliniai centriniai bankai netenka teisių ir įsipareigojimų Europos Centrinų Bankų Sistemoje.

Straipsniuose, kurie yra susiję su 2 paragrafu, terminas "Valstybės Narės" bus suprantamas, kaip Valstybės Narės, nesudarančios nukrypimo objekto.

4. Valstybių Narių, sudarančių nukrypimo objektą, balsavimo teisė yra laikinai sustabdoma, kai Ministrų Taryba priima priemones, išdėstytas 2 paragrafo straipsniuose. Kvalifikuota balsų dauguma yra apibūdinama kaip Valstybių Narių, nesudarančių nukrypimo objekto, atstovų balsų dauguma, kurią sudaro mažiausiai trys penktadaliai jų gyventojų. Šių Valstybių Narių vieningumas yra reikalingas bet kokiam vieningai priimamam aktui.

III-92 straipsnis

1. Mažiausiai kas du metai arba prašant Valstybei Narei, sudarančiai nukrypimo objektą, Komisija ir Europos Centrinis Bankas pateikia Ministrų Tarybai pranešimą apie Valstybių Narių, sudarančių nukrypimo objektą atliktą progresą, siekiant įgyvendinti jų įsipareigojimus, susijusius su ekonominės ir monetarinės sąjungos vykdymu. Šiuose pranešimuose yra analizuojama, ar kiekvienos Valstybės Narės nacionaliniai įstatymai, tame tarpe jų centrinio nacionalinio banko statutas, atitinka Konstitucijos III-80 ir III-81 straipsnius ir Europos Centrinį Bankų Sistemos statutą. Be to, pranešimuose yra analizuojama, ar buvo realizuotas aukštas tvirtos konvergencijos lygis, o taip pat pranešimuose yra išstudijuojama, kaip kiekviena Valstybė Narė išpildo šiuos kriterijus:

- a) kainų stabilumo aukšto lygio realizavimas; tai bus matoma pagal infliacijos procentą, kuris yra labiausiai susijęs su daugiausiai trijų Valstybių Narių, geriausiai užtikrinančių kainų stabilumą, infliacijos procento;
- b) visuomeninės finansinės situacijos nepertraukiamumas; tai bus matoma pagal biudžetinę situaciją, kuri yra be deficito viršijimo, sutinkamai su III-76 straipsnio 6 paragrafu];
- c) normalus laikymasis atitinkamų ribų, susijusių su svyravimais, kuriuos numato valiutos kurso mechanizmas per mažiausiai du metus, ne devalvuojant pinigų euro atžvilgiu;
- d) patvari konvergencija, kurią pasiekė Valstybė Narė, sudaranti nukrypimo objektą, ir jos dalyvavimas valiutos kurso mechanizme, kuris atsispindi ilgalaikių palūkanų normų lygiuose.

Keturi šio paragrafo kriterijai ir atitinkami periodai, kurių būtina laikytis, yra apibrėžti protokole apie konvergencijos kriterijus. Be to, Komisijos ir Europos Centrinio Banko pranešimai remiasi rezultatais apie rinkų integraciją, situacija bei evoliucija apie einamųjų mokėjimų balansus ir unitarinių išlaidų, susijusių su darbu, evoliucijos analize bei kitais kainų rodikliais.

2. Po Europos Parlamento konsultacijų ir diskusijos Taryboje valstybių vadovų arba vyriausybės lygyje, Ministrų Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, priima sprendimą, kurios Valstybės Narės, sudarančios nukrypimo objektą, išpildo būtinas sąlygas, susijusias su kriterijais pagal 1 paragrafą, ir anuliuoja suinteresuotos Valstybės Narės nukrypimus.

3. Jeigu yra nuspręsta, sutinkamai su 2 paragrafe numatyta procedūra, anuliuoti tam tikrą nukrypimą, Ministrų Taryba, remdamasi Komisijos Pasiūlymu, vieningai pritariant Ministrų Tarybos nariams, kurių daugumą sudaro Valstybių Narių, nesudarančių nukrypimo objekto, ir suinteresuotos Valstybės Narės atstovai, nustato neatšaukiantį santykį, pagal kurį euro pakeičia suinteresuotos Valstybės Narės pinigus ir priima sprendimą dėl kitų būtinų priemonių, susijusių su euro, vienintelio piniginio vieneto šioje Valstybėje Narėje, įvedimu. Po Europos Centrinio Banko konsultacijų, Ministrų Taryba priima sprendimą.

III-93 straipsnis

1. Jeigu ir tol, kol yra Valstybių Narių, sudarančių nukrypimo objektą, ir nepažeidžiant Konstitucijos III-79 straipsnio 3 paragrafo, yra sudaroma Europos Centrinio Banko Bendroji Taryba, kaip trečias Europos Centrinio Banko sprendimus priimančias organas, pagal Europos Centrinį Bankų Sistemos statuto 45 straipsnį.
2. Jeigu ir tol, kol yra Valstybių Narių, sudarančių nukrypimo objektą, Europos Centrinis Bankas atliks šiuos veiksmus šių Valstybių Narių atžvilgiu:
  - a) stiprins kooperaciją tarp centrinių nacionalinių bankų;
  - b) skatins Valstybių Narių monetarinių politikų koordinavimą, siekiant užtikrinti kainų stabilumą;
  - c) kontroliuoti valiutos mechanizmo funkcionavimą;
  - d) vesti konsultacijas atitinkamais klausimais, susijusiais su centrinių nacionalinių bankų kompetencija ir užtikrinti finansinių įstaigų bei rinkų stabilumą;
  - e) vykdyti Monetarinės Kooperacijos Europos Fondo, ankstesnes funkcijas, kurias anksčiau atliko Europos Monetarinis Institutas.

III-94 straipsnis

Kiekviena Valstybė Narė, sudaranti nukrypimo objektą, traktuoja savo pinigų keitimo politiką kaip bendro intereso problemą. Tai atlikdama, Valstybė neužmiršta sukaupto patyrimo, susijusio su kooperacija valiutos mechanizmo atžvilgiu.

III-95 straipsnis

1. Jeigu iškyla sunkumų arba atsiranda jų rimta grėsmė Valstybės Narės, sudarančios nukrypimo objektą, mokėjimų balanse, ryšium su balanso globaliniu nestabilumu arba jos turimų devizų pobūdžio, ir tai gali kenkti vidaus rinkos funkcionavimui arba bendros komercinės politikos vykdymui, Komisija nedelsdama išstudijuoja šios Valstybės situaciją, o taip pat veiksma, kurio ji imasi arba gali imtis pagal Konstituciją visomis turimomis priemonėmis. Komisija nurodo priemones, kurias ji rekomenduoja priimti suinteresuotai Valstybei Narei.

Jeigu veiksmo imasi Valstybė Narė, sudaranti nukrypimo objektą, ir Komisijos rekomenduotos priemonės nėra pakankamos pašalinti sunkumams arba jų grėsmei, Komisija, pasikonsultavusi su Ekonominių ir Finansinių Reikalų Komitetu, rekomenduoja Ministrų Tarybai tarpusavio konkursą ir tinkamas priemones.

Komisija reguliariai informuoja Ministrų Tarybą apie situaciją ir jos evoliuciją.

2. Ministrų Taryba skiria tarpusavio konkursą; ji priima europietiškus struktūrinius įstatymus arba sprendimus, nustatydamą savo sąlygas ir taisykles. Tarpusavio konkursas gali įgauti formą:

- a) susijusią su veiksmu, kuris yra suderintas su kitomis tarptautinėmis organizacijomis, į kurias Valstybės Narės, sudarančios nukrypimo objektą, gali kreiptis pagalbos;
- b) susijusią su tam tikromis priemonėmis, kurios yra būtinos, siekiant išvengti prekybos nukreipimo į šalį, kai Valstybė Narė, sudaranti nukrypimo objektą, sunkiai palaiko arba atstato kiekybinius apribojimus trečiųjų šalių atžvilgiu.
- c) susijusią su limituotais kreditais, kuriuos teikia kitos Valstybės Narės, atsižvelgiant į jų susitarimą.

3. Jeigu Ministrų Taryba neskyrė Komisijos rekomenduoto tarpusavio konkurso, jeigu skirtas tarpusavio konkursas arba priemonės yra nepakankamos, Komisija leidžia Valstybei Narei, sudarančiai nukrypimo objektą, ir kurios situacija yra sunki, imtis apsaugojimo priemonių, kurių sąlygas ir taisykles pati Komisija apibūdina.

Šis leidimas gali būti atšauktas, o Ministrų Taryba savo iniciatyva gali modifikuoti sąlygas ir taisykles.

III-96 straipsnis

1. Jeigu mokėjimų balanse įvyksta netikėta bei staigi krizė, ir jeigu sprendimas pagal III-90 straipsnio 2 paragrafą nėra tuojau pat taikomas, tokiu atveju Valstybė Narė, sudaranti nukrypimo objektą, gali imtis saugumui užtikrinti reikalingų apsaugojimo priemonių. Šios priemonės turi įnešti kuo mažiau sutrikimų į vidaus rinkos funkcionavimą ir nesumenkinti jo svarbos, kuri yra labai reikalinga, siekiant ištaisyti netikėtai atsiradusius sunkumus.

2. Komisija ir kitos Valstybės Narės turi būti informuotos apsaugojimo priemonės vėliausiai nuo jų įsigaliojimo momento. Komisija gali rekomenduoti Ministrų Tarybai tarpusavio konkursą pagal III-95 straipsnį.

3. Remdamasi Komisijos nuomone bei pasikonsultavusi su Ekonominių ir Finansinių Reikalų Komitetu, Ministrų Taryba gali nuspręsti, kad suinteresuota Valstybė Narė turi modifikuoti, laikinai sustabdyti arba anuliuoti apsaugojimo priemones, išvardintas aukščiau.

III SKYRIUS

POLITIKOS KITUOSE SPECIFINIUOSE SEKTORIUOSE

1 SEKCIJA

DARBAS

III-97 straipsnis

Sutinkamai su šia sekcija, Sąjunga ir Valstybės Narės kartu ruošia suderintą darbo strategiją, ypač skatindamos kvalifikuotą, išvystytą ir lengvai adaptuojančią darbo jėgą, o taip pat darbo rinkas, galinčias greitai reaguoti į ekonomikos evoliuciją, siekiant realizuoti tikslus, apibūdintus I-3 straipsnyje.

III-98 straipsnis

1. Valstybės Narės, savo darbo politika, padeda realizuoti tikslus pagal III-97 straipsnį tam tikru būdu, atsižvelgdamos į Valstybių Narių ir Sąjungos ekonominių politikų plačiąsias gaires, kurios yra priimtos taikant III-71 straipsnio 2 paragrafą.
2. Valstybės Narės, atsižvelgdamos į nacionalines tvarkas, susijusias su socialinių partnerių įsipareigojimais, mano, kad darbo skatinimas yra bendro intereso klausimas, ir jos koordinuoja savo veiklą Ministrų Taryboje pagal šį požiūrį ir sutinkamai su III-100 straipsniu.

III-99 straipsnis

1. Sąjunga padeda realizuoti aukštą darbo lygį, skatindama kooperaciją tarp Valstybių Narių, ir, reikalui esant, ji padeda baigti įgyvendinti jų veiklą. Tai atlikdama, ji pilnutinai gerbia Valstybių Narių kompetenciją šiuo klausimu.
2. Tikslas, kuris yra susijęs su aukšto darbo lygio siekimu, remiasi Sąjungos veiksmų apibūdinimu ir jų realizavimu.

III-100 straipsnis

1. Kiekvienais metais Europos Taryba išstudijuoja darbo situaciją Sąjungoje ir priima išvadas šiuo klausimu, remdamasi Ministrų Tarybos ir Komisijos metiniu pranešimu.

2. Remdamasi Europos Tarybos išvadomis ir atsižvelgdama į Komisijos pasiūlymą, kiekvienais metais Ministrų Taryba priima direktyvas, kuriomis vadovaujasi Valstybės Narės, vykdydamos savo darbo politikas. Po Europos Parlamento, Regionų Komiteto, Ekonominių ir Socialinių Reikalų Komiteto bei Darbo Komiteto konsultacijų, yra priimamas sprendimas.

Šios direktyvos yra suderintos su priimtomis plačiosiomis gairėmis, taikant III-71 straipsnio 2 paragrafą.

3. Kiekviena Valstybė Narė perduoda Ministrų Tarybai ir Komisijai metinį pranešimą apie pagrindines nuostatas, kurias ji taikė, įgyvendindama savo darbo politiką, ir sutinkamai su direktyvomis darbui pagal 2 paragrafą.

4. Remdamasi pranešimais pagal 3 paragrafą, gavusi Darbo Komiteto nuomonę ir atsižvelgdama į darbo direktyvas, kiekvienais metais Ministrų Taryba išstudijuoja, kaip yra įgyvendinamos Valstybių Narių darbo politikos. Remdamasi Komisijos rekomendacija, Ministrų Taryba gali priimti rekomendacijas, kurias ji pateiks Valstybėms Narėms.

5. Atsižvelgdama į šių studijų rezultatus, Ministrų Taryba ir Komisija pateikia metinį pranešimą Europos Tarybai apie darbo situaciją Sąjungoje ir įgyvendina darbo direktyvas.

III-101 straipsnis

Europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas gali nustatyti skatinimo priemonės ir veiksmus, skirtus plėtoti kooperacijai tarp Valstybių Narių ir palaikyti jų veiksmus darbo sektoriuje atitinkama iniciatyva, siekdamas plėtoti pasikeitimą informacija ir tinkamiausias tvarkas, pateikdamas palyginamąsias analizes ir patarimus, o taip pat plėtodamas novatoriškus priėjimus ir įvertindamas patyrimą, tame tarpe pagalbą bandomiems projektams. Po Regionų Komiteto bei Ekonominių ir Socialinių Reikalų Komiteto konsultacijų, yra priimamas įstatymas.

Europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas neapima Valstybių Narių įstatyminių ir reglamentuojančių nuostatų harmonizacijos.

III-102 straipsnis

Ministrų Taryba savo iniciatyva steigia kvalifikuota balsų dauguma konsultacinio pobūdžio Darbo Komitetą, siekdama skatinti koordinaciją tarp Valstybių Narių, darbo politikų ir darbo rinkos. Po Europos Parlamento konsultacijų yra priimamas sprendimas.

Komiteto misijas sudaro:

- a) kontroliuoti darbo situacijos ir darbo politikų evoliuciją Valstybėse Narėse ir Sąjungoje;

- b) nepažeidžiant III-247 straipsnio, formuluoti nuomones, prašant Ministrų Tarybai arba Komisijai, arba savo iniciatyva, ir padėti ruošti Ministrų Tarybos svarstymus pagal III-100 straipsnį.

Vykdydamas savo mandatą, Komitetas konsultuoja socialinius partnerius.

Kiekviena Valstybė Narė ir Komisija skiria po du Komiteto narius.

2 SEKCIJA
SOCIALINĖ POLITIKA

III-103 straipsnis

Sąjunga ir Valstybės Narės, remdamosios savo pagrindinėmis socialinėmis teisėmis pagal Europos Socialinę Chartiją, pasirašytą Turine 1961 m. spalio mėn. 18 d. ir pagal 1989 m. Bendrijos Chartiją apie darbuotojų pagrindines socialines teises, siekia skatinti darbą, gerinti gyvenimo ir darbo sąlygas, teikdamos pirmenybę progresuojančiai lygybei, adekvačiam socialiniam saugumui, socialiniam dialogui, žmogiškųjų resursų vystymui, siekdamas nepertraukiamo aukšto darbo lygio ir kovodamos prieš pašalinimus.

Ryšium su šiuo tikslu Sąjunga ir Valstybės Narės atitinkamai reaguoja, atkreipdamos dėmesį į nacionalinių tvarkų įvairovę, tame tarpe į konvencionalių ryšius ir būtinybę palaikyti Sąjungos ekonomikos konkurencingumą.

Jos tvirtina, kad tokia evoliucija išplaukia ne tik iš vidaus rinkos funkcionavimo, kuris plėtoja socialinių sistemų harmonizaciją, bet ir iš Konstitucijos numatytų procedūrų ir įstatyminių, reglamentuojančių bei administracinių nuostatų sugretinimo.

III-104 straipsnis

1. Siekdama įgyvendinti tikslus pagal III-103 straipsnį, Sąjunga palaiko ir papildo Valstybių Narių veiksmus šiuose sektoriuose :

- a) darbo aplinkos gerinimas, siekiant apsaugoti darbuotojų sveikatą ir užtikrinti darbuotojų saugumą;
- b) darbo sąlygos;
- c) socialinis saugumas ir darbuotojų socialinė apsauga;
- d) darbuotojų apsauga darbo kontrakto nutraukimo atveju;
- e) darbuotojų informavimas ir konsultacijų teikimas jiems;
- f) darbuotojų ir darbdavių interesų reprezentacija ir kolektyvinis gynimas, tame tarpe bendras valdymas pagal 6 paragrafą;
- g) trečiųjų šalių gyventojų, turinčių oficialų leidimą gyventi Sąjungos teritorijoje, darbo sąlygos;

- h) asmenų, atleistų iš darbo rinkos, integracija, nepažeidžiant III-183 straipsnio;
- i) vyrų ir moterų lygybė, kalbant apie jų galimybes darbo rinkoje ir elgesys jų atžvilgiu darbo metu;
- j) kova prieš socialinę izoliaciją;
- k) socialinio saugumo sistemos modernizacija, nepažeidžiant c) punkto.

2. Ryšium su šiuo tikslu :

- a) europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas gali nustatyti atitinkamas priemones, kurios yra skirtos vystyti kooperaciją tarp Valstybių Narių iniciatyvos būdu, siekiant tobulinti žinias, plėtoti pasikeitimą informacija ir tinkamiausiu patyrimu, skatinti novatoriškus priėjimus ir įvertinti patyrimą, išskyrus Valstybių Narių įstatyminių ir reglamentuonųjų nuostatų harmonizaciją;
- b) sektoriuose, kurie yra numatyti 1 paragrafo punktuose nuo a) iki i) europietiškas struktūrinis įstatymas gali nustatyti minimalius reikalavimus, kurie yra progresyviai taikomi, atsižvelgiant į kiekvienos Valstybės Narės technines sąlygas ir reglamentacijas. Šis europietiškas struktūrinis įstatymas vengia taikyti administracinius, finansinius ir juridinius suvaržymus, nes jie gali apriboti mažų ir vidutinių įmonių steigimą ir vystymą.

Bet kokių atveju europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas yra priimamas po Regionų Komiteto ir Ekonominių bei Socialinių Reikalų Komiteto konsultacijų.

3. Po Europos Parlamento, Regionų Komiteto ir Ekonominių bei Socialinių Reikalų Komiteto konsultacijų ir 2 paragrafo išimties atveju, Ministrų Taryba vieningai nusprendžia priimti europietišką įstatymą arba struktūrinį įstatymą sektoriuose, kurie yra apibūdinti 1 paragrafo c), d), f) ir g) punktuose.

Remdamasi Komisijos pasiūlymu, Ministrų Taryba gali priimti europietišką sprendimą, siekdama taikyti paprastą įstatyminę procedūrą šio straipsnio 1 paragrafo d), f) ir g) punktams. Sprendimas yra vieningai priimamas po Europos Parlamento konsultacijų.

4. Valstybė Narė gali patikėti socialiniams partneriams, jiems bendrai prašant, priimtų taikant 2 paragrafą europietišku struktūrinių įstatymų realizavimą.

Tokiu atveju, Valstybė užtikrina, kad vėliausiai iki europietiško struktūrinio įstatymo perkėlimo datos, socialiniai partneriai vykdo būtinas nuostatas susitarimo būdu, ir suinteresuota Valstybė Narė imasi reikalingų priemonių, kurios jai leistų bet kokių laiku garantuoti rezultatus pagal minėtą struktūrinį įstatymą.

5. Sutinkamai su šiuo straipsniu yra priimami europietiški įstatymai ir struktūriniai įstatymai, kurie :

- a) nepakenkia Valstybių Narių teisės apibūdinti jų socialinio saugumo sistemos pagrindinių principų ir neturi rimtai pažeisti finansinės pusiausvyros;

b) negali trukdyti Valstybei Narei palaikyti arba nustatyti saugumo priemonių, kurios yra griežtai derinamos su Konstitucija.

6. Šis straipsnis nėra taikomas išmokant darbo užmokesčius, teisei asocijuotis, streiko teisei, lokautų teisei.

III-105 straipsnis

1. Komisija turi užduotį skatinti socialinių partnerių konsultacijas Sąjungos lygyje ir imasi visų būtinų priemonių, kurios palengvintų jų dialogą ir kontroliuotų subalansuotą paramą partijoms.

2. Dėl šios priežasties ir prieš pateikdama pasiūlymus socialinės politikos sektoriuje, Komisija konsultuoja socialinius partnerius apie galimus aspektus, susijusius su Sąjungos veikla.

3. Jeigu po konsultacijos Komisija mano, kad yra pageidautinas tam tikras Sąjungos veiksmas, ji konsultuoja socialinius partnerius apie numatyto pasiūlymo turinį. Socialiniai partneriai pateikia Komisijai atitinkamą pranešimą arba, reikalui esant, rekomendaciją.

4. Ryšium su šia konsultacija socialiniai partneriai gali informuoti Komisiją apie savo norą pradėti procesą pagal III-106 straipsnį. Procedūros trukmė negali viršyti devynių mėnesių, išskyrus atvejį, kai suinteresuoti socialiniai partneriai ir Komisija bendrai nusprendė jį pratęsti.

III-106 straipsnis

1. Dialogas tarp socialinių partnerių Sąjungos lygyje gali vesti, jeigu pastarieji pageidauja, prie konvencionalių santykių, tame tarpe susitarimų.

2. Sudarytų susitarimų vykdymas Sąjungos lygyje yra įgyvendinamas pagal tinkamas procedūras ir tvarką socialiniams partneriams bei Valstybėms Narėms, arba, pagal atitinkamus būdus, numatytus III-104 straipsnyje, bendrai prašant pasirašiusioms pusėms, sutinkamai su Ministrų Tarybos europietišku reglamentu arba sprendimu, kurį ji priėmė, remdamasi Komisijos pasiūlymu. Apie tai pranešama Europos Parlamentui.

Kai svarstomas susitarimas apima vieną arba daugiau nuostatų, susijusių su tam tikru sektoriumi pagal III-104 straipsnio 3 paragrafą, Ministrų Taryba vieningai priima sprendimą.

III-107 straipsnis

Siekdama realizuoti tikslus pagal III-103 straipsnį ir nepažeisdama kitų Konstitucijos nuostatų, Komisija remia kooperaciją tarp Valstybių Narių; ji palengvina jų veiksmų koordinaciją visuose socialinės politikos sektoriuose, kurie atsispindi šioje sekcijoje, ypač tam tikrais klausimais, susijusiais su :

- a) darbu;
- b) darbo teise ir darbo sąlygomis;
- c) profesionalų apmokymu ir jų kvalifikacijos kėlimu;
- d) socialiniu saugumu;
- e) apsauga nuo nelaimingų atsitikimų ir profesinių ligų;
- f) darbo higiena;
- g) profsajungų teise ir kolektyvinėmis derybomis tarp darbuotojų ir darbdavių.

Šiam tikslui, Komisija glaudžiai veikia kartu su Valstybėmis Narėmis, analizuoja, pateikia savo nuomonę ir organizuoja konsultacijas, ryšium su problemomis nacionalinėje srityje, o taip pat tiems, kuriuos domina tarptautinės organizacijos, ypač iniciatyvomis dėl krypčių ir rodiklių nustatymo, apsikeitimo geriausia praktika organizavimo ir nuolatiniam palaikymui bei raidai reikalingų elementų parengimo. Europos Parlamentas apie tai išsamiai informuojamas.

Prieš pareikšdama nuomonę pagal šį straipsnį, Komisija konsultuojasi su Ekonominių ir Socialinių Reikalų Komitetu.

III-108 straipsnis

1. Kiekviena Valstybė Narė užtikrina, kad būtų taikomas lygybės principas, mokant darbo užmokestį vyriškos ir moteriškos lyties darbuotojams už tą patį darbą.
2. Pagal šį straipsnį "darbo užmokestis" reiškia įprastinį darbo atlyginimą arba minimalią algą, arba visas kitas išmokas, kurias darbdavys moka darbuotojui tiesiogiai arba netiesiogiai, grynais pinigais ar natūra, už pastarojo atliktą darbą.

Darbo atlyginimas pagal lygybės principą be lyčių diskriminacijos reiškia:

- a) atlyginimą už tą patį darbą, kuris turi būti skaičiuojamas, remiantis tuo pačiu įvertinimu;
- b) atlyginimą, kuris yra mokamas pagal darbo valandas, būtų paskaičiuojamas už tą patį darbą.

3. Europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas nustato atitinkamas priemones, siekdamas užtikrinti, kad būtų taikomas vienodų galimybių ir elgesio vyrų bei moterų atžvilgiu darbo metu principas, tame tarpe principas dėl vienodų darbo atlyginimų už tą patį darbą arba už tos pačios vertės darbą. Po Ekonominių ir Socialinių Reikalų Komiteto konsultacijos, yra priimamas įstatymas.

4. Siekiant tiksliai užtikrinti vyrų ir moterų lygybę profesiniame gyvenime, vienodo darbo užmokesčio principas nedarys kliūčių Valstybei Narei palaikyti arba priimti tam tikras priemones, susijusias su specifiniais pranašumais siekiant palengvinti atitinkamos lyties darbuotojui tam tikrą profesinę veiklą, arba apsaugoti, arba kompensuoti trūkumus profesinėje karjeroje.

III-109 straipsnis

Valstybės Narės siekia palaikyti egzistuojančią pusiausvyrą, susijusią su mokamų atostogų režimu.

III-110 straipsnis

Kiekvienais metais Komisija ruošia pranešimą apie tikslų vykdymo evoliuciją pagal III-98 straipsnį, tame tarpe demografinę situaciją Sąjungoje. Ji perduoda šį pranešimą Europos Parlamentui, Ministrų Tarybai ir Ekonominių bei Socialinių Reikalų Komitetui.

III-111 straipsnis

Savo iniciatyva Taryba steigia kvalifikuota balsų dauguma patariamojo pobūdžio Socialinės Apsaugos Komitetą, siekdama plėtoti kooperaciją, susijusią su socialine apsauga tarp Valstybių Narių ir Komisijos. Po Europos Parlamento konsultacijų Taryba priima sprendimą.

Komiteto vykdo šias misijas :

- a) sekti socialinę situaciją ir socialinės apsaugos politikų evoliuciją Valstybėse Narėse ir Sąjungoje;
- b) palengvinti pasikeitimą informacijomis, patyrimu ir atitinkamomis tvarkomis tarp Valstybių Narių ir su Komisija;
- c) nepažeidžiant III-247 straipsnio, ruošti pranešimus, formuluoti nuomones arba imtis kitų veiklų sektoriuose pagal savo kompetenciją, prašant Ministrų Tarybai, arba Komisijai, arba savo iniciatyva.

Vykdydamas savo mandatą, Komitetas nustato atitinkamus kontaktus su socialiniais partneriais.

Kiekviena Valstybė Narė ir Komisija skiria po du Komiteto narius.

III-112 straipsnis

Savo metiniame pranešime Europos Parlamentui Komisija skiria atskirą specialų skyrių apie socialinės situacijos evoliuciją Sąjungoje.

Europos Parlamentas gali paprašyti Komisijos paruošti pranešimus apie socialinės situacijos ypatingas problemas.

1 Posekcijis

Europos Socialinis Fondas

III-113 straipsnis

Siekinat gerinti darbuotojų darbo galimybes vidaus rinkoje ir padėti kelti gyvenimo lygį, yra steigiamas, atsižvelgiant į [šią sekciją], Europos Socialinis Fondas, kuris padeda plėtoti Sąjungos viduje darbo lengvatas, darbuotojų geografinį ir profesinį judrumą, o taip pat palengvina adaptaciją industriniams pasikeitimams ir produkcijos sistemų evoliuciją apmokymu ir profesine rekonversija.

III-114 straipsnis

Komisija valdo Fondą.

Šioje misijoje jai asistuoja Komitetas, kuriam pirmininkauja Komisijos narys ir kurį sudaro Valstybių Narių atstovai bei darbuotojų ir darbdavių profsajungų organizacijos.

III-115 straipsnis

Europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas nustato taikymo priemones, susijusias su Europos Socialiniu Fondu. Po Regionų Komiteto ir Ekonominių bei Socialinių Reikalų Komiteto konsultacijų yra priimamas įstatymas.

3 SEKCIJA

EKONOMINĖ, SOCIALINĖ IR TERITORINĖ VIENYBĖ

III-116 straipsnis

Plėtodama harmoningą vystymąsi, Sąjunga formuoja ir stiprina savo veiklą, siekdama stiprinti savo ekonominę, socialinę ir teritorinę vienybę.

Būtent, Sąjunga siekia sumažinti skirtumą tarp skirtingų regionų vystymosi lygių ir mažiau išvystytų regionų arba salų atsilikimą, tame tarpe kaimo zonas.

III-117 straipsnis

Valstybės Narės veda savo ekonominę politiką ir tolygiai ją koordinuoja, siekdamos tikslų pagal III-116 straipsnį. Sąjungos politikų ir veiklų formulavimas bei įgyvendinimas, o taip pat vidaus rinkos realizavimas remiasi šiais tikslais ir padeda juos įgyvendinti. Sąjunga palaiko šią realizaciją savo veikla, kuri yra susijusi su Struktūriniais Fondais (Europos Fondas žemės ūkio vadovavimui ir garantijoms, sekcija «vadovavimas»; Europos Socialinis Fondas; Europos Fondas regioniniam vystymui), su Europos Banko investavimais ir kitomis egzistuojančiomis finansinėmis priemonėmis.

Kas trys metai Komisija pateikia pranešimą Europos Parlamentui, Ministrų Tarybai, Regionų Komitetui ir Ekonominių bei Socialinių Reikalų Komitetui apie pasiektą pažangą vykdant ekonominę, socialinę ir teritorinę vienybę ir apie tai, kaip šiame straipsnyje nurodytos skirtingos priemonės padėjo tai įgyvendinti. Reikalui esant, prie šio pranešimo yra pridedami atitinkami pasiūlymai.

Europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas gali nustatyti atitinkamas specifines priemones už Fondų ribų, nepažeisdamas priimtų nuostatų sutinkamai su kitomis Sąjungos politikomis. Po Regionų Komiteto ir Ekonominių bei Socialinių Reikalų Komiteto konsultacijų yra priimamas įstatymas.

III-118 straipsnis

Europos Fondas regioniniam vystymui yra skirtas padėti ištaisyti pagrindinius regioninius disbalansus Sąjungoje; jis dalyvauja vystyme, atlieka atsilikusių regionų struktūrinius ištaisymus ir smunkančių industrinių regionų konversiją.

III-119 straipsnis

Nepažeisdamas III-120 straipsnio, europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas apibrėžia misijas, prioritetinius tikslus ir Struktūrinių Fondų organizavimą, pergrupuojant fondus, bendras fondams taikomas taisykles, o taip pat reikalingas priemones, siekiant užtikrinti fondų efektyvumą ir koordinaciją jų pačių tarpe ir su kitais egzistuojančiais finansiniais instrumentais.

Kohezijos Fondas, kuris buvo įsteigtas pagal europietišką įstatymą, padeda finansiškai realizuoti projektus aplinkos sektoriuje ir transeuropinių tinklų sektoriuje, ypač transporto infrastruktūroje.

Visais atvejais europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas yra priimamas po Regionų Komiteto ir Ekonominių bei Socialinių Reikalų Komiteto konsultacijų. Ministrų Taryba teisėtai vieningai veikia iki 2007 metų sausio pirmos dienos.

III-120 straipsnis

Europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas nustato taikomas priemones, susijusias su Europos Fondu regioninam vystymui. Įstatymas yra priimamas po Regionų Komiteto ir Ekonominių bei Socialinių Reikalų Komiteto konsultacijų.

Kalbant apie Europos Fondą žemės ūkio vadovavimui ir garantijoms, sekciją «vadovavimas» ir Europos Socialinį Fondą, III-127 ir III-115 straipsniai yra atitinkamai taikomi.

4 SEKCIJA

ŽEMĖS ŪKIS IR ŽVEJYBA

III-121 straipsnis

Sajunga apibrėžia ir vykdo bendrą žemės ūkio ir žvejybos politiką.

Žemės ūkio produkcija apima žemės produkciją, gyvulininkystę ir žuvininkystę, o taip pat produkciją po pirmojo perdirbimo, kuri yra tiesiogiai susijusi su šiais produktais. Šaltiniai, susiję su bendra žemės ūkio politika arba su žemdirbyste, ir termino "žemės ūkis" naudojimas yra suprantami ir yra susiję su žvejyba.

III-122 straipsnis

1. Vidaus rinka tęsiasi iki žemės ūkio ir žemdirbystės produktų prekybos.
2. Išskyrus nuostatas pagal straipsnius nuo III-123 iki III-128, taisyklės, numatytos vidaus rinkos steigimui, yra taikomos žemdirbystės produktams.
3. Išvardinti I priede¹ produktai pavaldūs straipsniams nuo III-123 iki III-128.
4. Vidaus rinkos funkcionavimas ir vystymas žemės ūkio produkcijos atžvilgiu turi vykti kartu su bendros žemės ūkio politikos steigimu.

III-123 straipsnis

1. Bendros žemės ūkio politikos tikslai yra :
  - a) didinti žemės ūkio produktyvumą, skatinant techninį progresą, užtikrinant žemės ūkio produkcijos racionalų vystymą, o taip pat produkcijos faktorių optimalų panaudojimą, tame tarpe darbo jėgos,
  - b) užtikrinti tinkamą pragyvenimo lygį gyventojams, susijusiems su žemės ūkiu, būtent didinant asmenų, dirbančių žemės ūkyje, individualias pajamas,
  - c) stabilizuoti rinkas,
  - d) garantuoti aprūpinimo saugumą,
  - e) užtikrinti prieinamas kainas, tiekiant produkciją vartotojams.
2. Ruošiant bendrą žemės ūkio politiką ir specialius metodus, kuriais ji gali naudotis, yra atsižvelgiama į:
  - a) žemės ūkio veiklos specifinį pobūdį, kuris išplaukia iš žemės ūkio socialinės struktūros ir struktūrinių bei natūralių skirtumų, pasireiškiančių įvairiuose žemdirbystės regionuose,

---

¹ Šį priedą, atitinkantį EBS I priedą, dar reikia įvesti.

- b) būtinybę palaipsniui vykdyti atitinkamus sureguliuojimus,
- c) faktą, kad Valstybėse Narėse žemės ūkis sudaro sektorių, kuris yra glaudžiai susijęs su bendra ekonomika.

III-124 straipsnis

1. Siekiant įgyvendinti tikslus, numatytus pagal III-123 straipsnį, yra ruošiamas žemės ūkio rinkų bendra organizacija.

Sutinkamai su tam tikra produkcija, ši organizacija įgyja vieną iš žemiau pateiktų formų :

- a) bendras konkurencijos taisyklės,
- b) būtiną koordinaciją rinkai su tarptautinėmis skirtingomis organizacijomis,
- c) rinkos europietiška organizacija.

2. Bendra organizacija, įsteigta pagal 1 paragrafe nurodytas formas, gali apimti visas reikalingas priemones, siekiant realizuoti tikslus pagal III-123 straipsnį, tame tarpe kainų sureguliuojimą, subvencijų įvairios produkcijos gamybai ir komercijai sureguliuojimą, laikymo ir transportavimo sistemų sureguliuojimą, bendrų mechanizmų, susijusių su importo arba eksporto, sureguliuojimą.

Šios organizacijos veikla ribojasi tikslų siekimu pagal III-123 straipsnį ir draudžia bet kokią diskriminaciją tarp Sąjungos gamintojų arba vartotojų.

Bendra kainų politika turi remtis bendrais kriterijais ir vieningais skaičiavimo metodais.

3. Tam, kad bendra organizacija, apibūdinta 1 paragrafe, galėtų siekti savo tikslų, gali būti steigiamas vienas arba daugiau žemės ūkio valdymo ir garantijų fondai.

III-125 straipsnis

Siekiant vykdyti tikslus, apibūdintus III-123 straipsnyje, bendra žemės ūkio politika gali numatyti:

- a) pastangas, susijusias su profesiniu apmokymu, žemės ūkio studijomis ir žemdirbystės žinių sklaidimu, efektyvią koordinaciją, leidžiančią bendrai finansuoti projektus arba institucijas,
- b) bendrus veiksmus, vystant tam tikros produkcijos vartojimą.

III-126 straipsnis

1. Sekcija, susijusi su konkurencijos taisyklėmis, nėra taikoma žemės ūkio produkcijos gamybai ir prekybai, išskyrus atvejus, kuriuos numatė europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas pagal III-127 straipsnio 2 paragrafą] ir atsižvelgiant į tikslus pagal III-123 straipsnį.
2. Remdamasi Komisijos pasiūlymu, Ministrų Taryba gali priimti europietišką reglamentą arba sprendimą, kurie leidžia teikti pagalbą:
  - a) siekiant apsaugoti įmones, kurioms kenkia atitinkamos struktūrinės arba natūralios sąlygos,
  - b) remiantis ekonominio vystymo programomis.

III-127 straipsnis

1. Komisija pateikia pasiūlymus, liečiančius bendros žemės ūkio politikos ruošimą ir įgyvendinimą, tame tarpe nacionalinių organizacijų vienos bendros organizacijos formos keitimą kita forma pagal III-124 straipsnio 1 paragrafą, o taip pat priemonų, išvardintų šioje sekcijoje, įgyvendinimą.

Minėti pasiūlymai remiasi šioje sekcijoje apibūdintų žemės ūkio klausimų tarpusavio priklausomybe.

2. Europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas nustato žemės ūkio rinkų bendrą organizavimą pagal III-124 straipsnio 1 paragrafą, o taip pat kitas priemones, būtinas bendros žemės ūkio ir žvejybos politikos tikslų įgyvendinimui

3. Remdamasi Komisijos pasiūlymu, Ministrų Taryba formuluoja europietiškus reglamentus arba sprendimus, susijusius su kainų nustatymu, išskaitymais, kiekybinėmis paramomis ir apribojimais, o taip pat žvejybos galimybių nustatymu ir paskirstymu.

4. Bendrą organizaciją pagal III-119 straipsnio 1 paragrafą gali pakeisti rinkos nacionalinės organizacijos pagal 2 paragrafe numatytas sąlygas:

- a) jeigu bendra organizacija siūlo Valstybėms Narėms, besipriešinančioms šiai priemonei ir joms pačioms turint nacionalinę organizaciją minėtai gamybai su ekvivalentinėmis garantijomis darbui ir suinteresuotų gamintojų gyvenimo lygiui, neužmirštant galimų adaptacijų tempo ir reikalingų specializacijų, ir
- b) jeigu ši organizacija užtikrina sąlygas prekybai Sąjungoje, kurios yra panašios į sąlygas, egzistuojančias nacionalinėje rinkoje.

5. Jeigu yra steigiama bendra organizacija tam tikroms žaliavoms, nežiūrint fakto, kad jau egzistuoja bendra organizacija produktų perdirbimui, minėtos žaliavos, kurios yra naudojamos produkcijos, skirtos eksportui į trečiąsias šalis, perdirbimui, gali būti importuotos iš šalių, esančių už Sąjungos ribų.

III-128 straipsnis

Kai Valstybėje Narėje tam tikra produkcija sudaro nacionalinės organizacijos arba vidinių ekvivalentiškai efektyvių taisyklių, sukeliančių konkurencinę poziciją panašiai produkcijai kitoje Valstybėje Narėje, objektą, Valstybės Narės taiko tam tikrą kompensacijos mokestį produkcijai, kuri yra importuojanti iš Valstybės Narės, kurioje tokia organizacija arba taisyklės egzistuoja, nebent ši Valstybė taiko kompensacijos mokestį eksportui.

Komisija turi priimti Europos mastu sprendimus ir nustatyti šių mokesčių sumas tam tikrame lygyje, siekdama atstatyti pusiausvyrą; be to, ji gali leisti kitas kompensuojančias priemones, sąlygas ir taisykles, kurias ji pati nustato.

5 SEKCIJA

APLINKA

III-129 straipsnis

1. Aplinkos sektoriuje Sąjungos politika siekia įgyvendinti šiuos tikslus:
  - a) aplinkos kokybės palaikymas, išsaugojimas ir gerinimas,
  - b) žmonių sveikatos apsauga,
  - c) natūralių resursų protingas ir racionalus panaudojimas,
  - d) priemonių, skirtų kovoti su aplinkos regioninėmis arba pasaulinėmis problemomis, plėtojimas tarptautiniame lygyje.

2. Sąjungos politika aplinkos sektoriuje siekia aukšto apsaugos lygio, neužmiršdama situacijų įvairovės skirtinguose Sąjungos regionuose. Ši politika remiasi atsargumo principais ir preventyvine veikla, korekcijos principu, pagal kurį žala aplinkai būtų atitaisyta, teikiant pirmenybę šaltiniui, ir principu, pagal kurį teršėjas privalo mokėti.

Šiame kontekste harmonizacijos priemonės pateisina reikalavimus aplinkos apsaugai ir apima tam tikrais atvejais apsaugos sąlygą, kuri leidžia Valstybėms Narėms imtis laikinų priemonių, vykdomų pagal Sąjungos kontroliuojamą procedūrą, ir tai yra susiję su aplinkos neekonominėmis priežastimis.

3. Ruošdama savo politiką aplinkos sektoriuje, Sąjunga atsižvelgia į:
  - a) prieinamus mokslinius ir techninius duomenis,
  - b) aplinkos sąlygas įvairiuose Sąjungos regionuose,
  - c) pranašumus ir uždavinius, kurie gali išplaukti iš jos veiklos arba veiklos nebuvimo,
  - d) ekonominio ir socialinio Sąjungos bendro vystymosi ir jos regionų subalansuoto vystymosi.
4. Sutinkamai su jų savitarpio kompetencijomis, Sąjunga ir Valstybės Narės kooperuoja su trečiomis šalimis ir tarptautinėmis kompetentingomis organizacijomis. Sąjungos kooperacijos taisyklės gali sudaryti susitarimų tarp jos ir trečiųjų suinteresuotų šalių, objektą; šie susitarimai yra svarstomi ir sudaromi pagal III-272 straipsnį.

Ankstesnė pastraipa nepažeidžia Valstybių Narių kompetencijos vesti derybas su tarptautinėmis instancijomis ir sudaryti tarptautinius susitarimus.

III-130 straipsnis

1. Europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas nustato veiksmus, kurių yra reikia imtis, siekiant realizuoti tikslus pagal III-129 straipsnį. Įstatymas yra priimamas po Regionų Komiteto ir Ekonominių bei Socialinių Reikalų Komiteto konsultacijų.

2. Išimties tvarka 1 paragrafui ir nepažeisdama III-65 straipsnio, Ministrų Taryba vieningai priima europietiškus įstatymus arba struktūrinius įstatymus, nustatydamą:

- a) daugiausia fiskalinio pobūdžio priemonės;
- b) priemonės, kurios veikia:
  - i) teritorinį sutvarkymą;
  - ii) hidraulinių resursų kiekybinį valdymą arba tiesioginį arba netiesioginį minėtų resursų prieinamumą;
  - iii) žemės panaudojimą, išskyrus atliekų tvarkymą;
- c) priemonės, kurios smarkiai veikia Valstybės Narės pasirinkimą tarp skirtingų energijos resursų ir savo energetinio aprūpinimo bendros struktūros.

Atitinkamas Ministrų Tarybos europietiškas įstatymas gali vieningai apibūdinti klausimus, numatytus šio pirmoje šio paragrafo dalyje..

Visais atvejais Ministrų Taryba priima sprendimą po Europos Parlamento, Regionų Komiteto ir Ekonominių bei Socialinių Reikalų Komiteto konsultacijų.

3. Europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas nustato bendro pobūdžio veiksmo programas, kurios formuluoja prioritetinius tikslus. Įstatymas yra priimamas po Regionų Komiteto ir Ekonominių bei Socialinių Reikalų Komiteto konsultacijų.

Atsižvelgiant į sąlygas, kurios yra numatytos 1 arba 2 paragrafuose priklausomai nuo atvejo, yra priimamos priemonės, kurios yra būtinos šių programų vykdymui.

4. Nepažeisdamos atitinkamų Sąjungos priimtų priemonių, Valstybės Narės užtikrina aplinkos politikos finansavimą ir vykdymą.

5. Nepažeisdama principo, pagal kurį teršėjas privalo mokėti, ir jeigu priemonė pagal 1 paragrafą apima išlaidas, kurios yra laikomos neproporcingomis Valstybės Narės visuomeninei valdžiai, ši priemonė numato tam tikra forma:

- a) laikinus nukrypimus ir/arba
- b) Kohezijos Fondo finansinę paramą.

III-131 straipsnis

Apsaugos priemonės, kurios yra priimtos pagal III-130 straipsnį nesudaro kliūties kiekvienai Valstybei Narei palaikyti ir imtis sustiprintų apsaugos priemonių. Šios priemonės turi būti derinamos su Konstitucija. Komisija turi būti informuota apie jas.

6 SEKCIJA

VARTOTOJŲ SAUGUMAS

III-132 straipsnis

1. Siekdama skatinti vartotojų interesus ir užtikrinti jų aukštą apsaugos lygį, Sąjunga padeda apsaugoti vartotojų sveikatą, užtikrinti jų saugumą ir ekonominius interesus, o taip pat užtikrina jų teisę į informaciją, švietimą ir teisę jungtis, siekiant ginti jų interesus.
2. Sąjunga remia tikslų pagal 1 paragrafą įgyvendinimą:
  - a) priimtomis priemonėmis, taikydama III-65 straipsnį ir siekdama įgyvendinti vidaus rinką;
  - b) priemonėmis, kurios remia, papildo ir kontroliuoja Valstybių Narių vedamą politiką.
3. Europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas nustato priemones pagal 2 paragrafo b) punktą. Įstatymas yra priimamas po Ekonominių ir Socialinių Reikalų Komiteto konsultacijų.
4. Priimtoms priemonėms, taikant 3 paragrafą, negali kliūdyti Valstybei Narei palaikyti arba nustatyti griežtesnes apsaugos priemones. Šios priemonės turi būti derinamos su Konstitucija. Komisija yra informuojama apie jas.

7 SEKCIJA

TRANSPORTAS

III-133 straipsnis

Konstitucijos tikslai, susiję su šioje Antraštinėje Dalyje išdėstytais klausimais, yra vykdomi sutinkamai su bendra transporto politika.

III-134 straipsnis

Europietiškas įstatytas arba struktūrinis įstatymas įgyvendina III-133 straipsnį, atsižvelgdamas į specifinius aspektus, susijusius su transportu. Įstatymas yra priimamas po Regionų Komiteto ir Ekonominių bei Socialinių Reikalų Komiteto konsultacijų.

Europietišką įstatymą arba struktūrinį įstatymą sudaro:

- a) bendros taisyklės, taikomos tarptautiniam transportui, kurios yra vykstant į ir iš Valstybės Narės arba kertant vienos ar daugiau Valstybių Narių teritorijas;
- b) priėmimo sąlygos transportuotojams, kurie neriziduoja Valstybėje Narėje, bet gali vykdyti transporto paslaugas minėtoje Valstybėje Narėje;
- c) priemonės, kurios leidžia gerinti transporto saugumą;
- d) bet kokios kitos naudingos priemonės.

III-135 straipsnis

Iki europietiško įstatymo arba struktūrinio įstatymo pagal III-134 straipsnio 1 paragrafą priėmimo ir išskyrus Ministrų Tarybos europietiško įstatymo, leidžiančio tam tikrą nukrypimą, vieningo priėmimo, jokia Valstybė Narė negali ruošti įvairių mažiau palankesnių nuostatų, kurios sąlygojo šiuos klausimus jau 1958 m. sausio 1 d. ir veikė tiesiogiai arba netiesiogiai kitų Valstybių Narių o taip pat būsimų Šalių Kandidačių transportuotojus jų priėmimo laikotarpiu, lyginant juos su nacionaliniais transportuotojais.

III-136 straipsnis

Parama, susijusi su transporto koordinacijos poreikio patenkinimu, arba kuri atitinka tam tikrų poreikių, neatskiriamų nuo visuomeninių paslaugų koncepcijos, kompensaciją, yra derinama su Konstitucija.

III-137 straipsnis

Bet kokios priemonės, susijusios su kainomis ir transporto sąlygomis, ir kurios buvo priimtos pagal Konstituciją, turi atsižvelgti į transportuotojų ekonominę situaciją.

III-138 straipsnis

1. Kai transportas funkcionuoja Sąjungos viduje, yra draudžiama bet kokia diskriminacija, kuri remiasi faktu, kai transportuotojui yra taikomos skirtingos transporto kainos ir sąlygos už tų pačių prekių pervežimą tais pačiais transporto ryšiais, ir tai yra grindžiama priklausomai nuo Valstybės Narės arba transportuojamų produktų pristatymo vietos.

2. Ryšium su 1 paragrafu yra galimas kitų europietišku įstatymų arba struktūrinių įstatymų priėmimas, taikant III-134 straipsnio 1 paragrafą.

3. Remdamasi Komisijos pasiūlymu, Ministrų Taryba priima europietiškus reglamentus arba sprendimus, užtikrindama 1 paragrafo įgyvendinimą. Po konsultacijų su Europos Parlamentu ir Ekonominių ir Socialinių Reikalų Komitetu priimamas sprendimas.

Be to, Taryba gali priimti europietiškus reglamentus arba sprendimus, kurie yra būtini, siekiant leisti institucijoms kontroliuoti, kaip yra laikomasi taisyklės pagal 1 paragrafą ir užtikrinti, kad naudotojai ja pilnai pasinaudotų.

4. Komisija savo iniciatyva arba prašant atitinkamai Valstybei Narei, išstudijuoja diskriminacijos atvejus pagal 1 paragrafą ir po suinteresuotos Valstybės Narės konsultacijų priima reikalingus europietiškus sprendimus, remdamasi europietiškais reglamentais ir sprendimais pagal 3 paragrafą.

III-139 straipsnis

1. Bet koks atvejis, kai Valstybė Narė taiko transportui Sąjungos viduje atitinkamas kainas ir sąlygas, kurios apima elementus, susijusius su parama arba apsauga vardan atitinkamos vienos ar kelių įmonių ar industrijų interesų, yra draudžiamas, nebent, jeigu tai yra leidžiama, remiantis Komisijos priimtu europietišku sprendimu.

2. Komisija savo iniciatyva arba prašant Valstybei Narei išstudijuoja kainas ir sąlygas, susijusias su 1 paragrafu, neužmiršdama, iš vienos pusės, atitinkamos regioninės ekonomikos politikos reikalavimų, neišvystytų regionų poreikių ir regionų, kuriuos rimtai palietė politinės aplinkybės, problemų bei šių kainų ir sąlygų, susijusių su skirtingų transporto rūšių konkurencija, poveikio, iš kitos pusės.

Po kiekvienos suinteresuotos Valstybės Narės konsultacijų, Komisija priima reikalingus europietiškus sprendimus.

3. Draudimas sutinkamai su 1 paragrafu nėra taikomas konkurencijos tarifams.

III-140 straipsnis

Mokesčiai arba atitinkamos prievolės ar pasižadėjimai, kurie nepriklausomai nuo transporto kainų, yra imami iš transportuotojo, jam kertant valstybinę sieną, neturi viršyti prieinamo lygio; negalima užmiršti realių išlaidų, kurios jau yra efektyviai įtrauktos į šio pervežimo išlaidas.

Valstybės Narės stengiasi sumažinti šias išlaidas.

Komisija gali pateikti Valstybėms Narėms rekomendacijas, susijusias su šio straipsnio taikymu.

III-141 straipsnis

[Šios sekcijos] nuostatos nesudaro kliūčių priemonėms, kurias priėmė Vokietijos Federalinė Respublika, nes jos yra būtinos, norint kompensuoti ekonominius skirtumus, kuriuos sukėlė Vokietijos padalinimas tam tikriems Federalinės Respublikos regionams, paveiktiems šio padalinimo.

III-142 straipsnis

Patariamojo pobūdžio Komitetas, kurį sudaro Valstybių Narių vyriausybių paskirti ekspertai, yra steigiamas prie Komisijos. Kiekvieną kartą, esant būtinybei, šis Komitetas teikia konsultacijas transporto klausimais.

III-143 straipsnis

1. Ši sekcija yra taikoma geležinkelio, kelių ir jūros transportui.
2. Europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas gali nustatyti tam tikras priemones, skirtas jūros ir oro transportui. Šis įstatymas yra priimamas po Regionų Komiteto ir Ekonominių bei Socialinių Reikalų Komiteto konsultacijų.

8 SEKCIJA

TRANSEUROPINIS TINKLAS

III-144 straipsnis

1. Siekdama įgyvendinti tikslus pagal III-14 ir III-116 straipsnius ir leisdama Sąjungos piliečiams, ekonomikos operatoriams bei regioninėms ir vietinėms bendruomenėms pilnai naudotis atitinkamais pranašumais, kurie išplaukia iš teritorijos be vidinių sienų įgyvendinimo, Sąjunga padeda steigti ir vystyti transeuropinius tinklus infrastruktūriniuose transporto, telekomunikacijų ir energijos sektoriuose.

2. Remdamasi atvirų ir konkuruojančių rinkų sistema, atitinkama Sąjungos veikla siekia palengvinti nacionalinių tinklų vidinius ryšius ir tarpusavio funkcionavimą, o taip pat priėjimą prie šių tinklų. Ji ypač atsižvelgia į būtinybę prijungti įterptas ir periferines salas prie Sąjungos centrinių regionų.

III-145 straipsnis

1. Siekdama įgyvendinti tikslus pagal III-144 straipsnį, Sąjunga:

- a) nustato orientacines kryptis, apimančias tikslus, prioritetus, o taip pat veiksmų, numatytų transeuropinio tinklo sektoriui, plačiąsias gaires; šios orientacinės kryptys identifikuoja bendro intereso projektus;
- b) vykdo bet kokią veiklą, kuri pasirodo esanti būtina, siekiant užtikrinti tinklų vidinį funkcionavimą, tame tarpe techninių normų harmonizacijos sektoriuje;
- c) gali palaikyti bendro intereso projektus, kuriuos remia Valstybės Narės, ir apibūdina, atlikdama įgyvendinamumo tyrimą, paskolos garantijas arba procentines nuolaidas, remdamasi orientacinėmis kryptimis pagal a) punktą; be to, Sąjunga gali padėti finansuoti specifinius projektus, susijusius su transporto infrastruktūriniais klausimais, Valstybėse Narėse per Kohezijos Fondą.

Sąjungos veikla atsižvelgia į projektų potencialų ekonominį gyvybingumą.

2. Europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas nustato orientacines kryptis ir kitas priemones pagal 1 paragrafą. Šis įstatymas yra priimamas po Regionų Komiteto ir Ekonominių bei Socialinių Reikalų Komiteto konsultacijų.

Bendro intereso orientacinės kryptys ir projektai, kurie liečia atitinkamos Valstybės Narės teritoriją, reikalauja suinteresuotos Valstybės Narės aprobacijos.

3. Valstybės Narės koordinuoja tarpusavyje ir su Komisija politikas, kurias jos veda nacionaliniame lygyje ir kurios gali turėti svarbią reikšmę įgyvendinant tikslus pagal III-144 straipsnį. Komisija, glaudžiai bendradarbiaudama su Valstybėmis Narėmis, gali imtis bet kokios iniciatyvos, kuri yra naudinga plėtojant šią koordinaciją.

4. Sąjunga gali kooperuoti su trečiosiomis šalimis, siekdama plėtoti bendro intereso projektus ir užtikrinti tinklų vidinį funkcionavimą.

9 SEKCIJA

TECHNOLOGINIAI IR KOSMOSO TYRINĖJIMAI IR VYSTYMAS

III-146 straipsnis

1. stiprinti mokslinę ir technologinę Sąjungos industrijos bazę, padėti vystyti savo tarptautinį konkurencingumą ir plėtoti veiklą, susijusią su tyrinėjimais, kurie yra laikomi būtinais, sutinkamai su Konstitucijos kitais skyriais.
2. Ryšium su šiuo tikslu ji skatina Sąjungos mastu mažas ir vidutines įmones, tyrinėjimų centrus ir universitetus rodyti pastangas, susijusias su aukštos kokybės tyrinėjimais ir technologiniu vystymu; ji palaiko jų kooperacijos pastangas, ypač siekdama leisti tyrėjams laisvai bendradarbiauti peržengiant sienas ir įmonėms pilnai eksploatuoti vidaus rinkos potencialumą dėka nacionalinių visuomeninių rinkų atidarymo, bendrų normų apibūdinimo ir juridinių bei fiskalinių kliūčių, susijusių su šia kooperacija, pašalinimo.
3. Visi Sąjungos veiksmai sutinkamai su Konstitucija, tame tarpe demonstraciniai projektai, technologinių tyrinėjimų ir vystymo sektoriuje yra apsprendžiami ir vykdomi remiantis šia sekcija.

III-147 straipsnis

Vykdydama šiuos tikslus, Sąjunga imasi kitų veiksmų, kurie papildo įmonių veiklą Valstybėse Narėse:

- a) įgyvendina programas, susijusias su tyrinėjimais, technologiniu vystymu ir demonstravimu, plėtodama kooperaciją su ir tarp įmonių, tyrinėjimų centrų ir universitetų;
- b) skatina kooperaciją, susijusią su Sąjungos atliekamais tyrinėjimais, technologiniu vystymu ir demonstravimu, su trečiosiomis šalimis ir tarptautinėmis organizacijomis;
- c) skleidžia ir plėtoja optimaliausius rezultatus, susijusius su Sąjungos tyrinėjimų, technologinio vystymo ir demonstravimo veikla;
- d) stimuliuoja Sąjungos tyrinėtojų lavinimą ir mobilumą.

III-148 straipsnis

1. Sąjunga ir Valstybės Narės koordinuoja savo veiklą tyrinėjimų ir technologinio vystymo sektoriuje, siekdamas užtikrinti nacionalinių politikų ir Sąjungos politikos abipusišką vienybę.
2. Komisija, glaudžiai bendradarbiaudama su Valstybėmis Narėmis, gali imtis bet kokios iniciatyvos, kuri yra naudinga plėtoti koordinavimą pagal 1 paragrafą, ypač iniciatyvų nustatyti kryptis ir rodiklius, organizuoti pasikeitimą geriausia praktika ir aprengti periodiniam palaikymui ir raidai būtinų elementų. Europos Parlamentas apie tai išsamiai informuojamas.

III-149 straipsnis

1. Europietiškas įstatymas nustato daugiamečias struktūrines programas, kuriose pateikiami visi Sąjungos bendri veiksmai. Įstatymas yra priimamas po Ekonominių ir Socialinių Reikalų Komiteto konsultacijų.

Ši struktūrinė programa:

- a) apibrėžia mokslinius ir technologinius tikslus, kurių įgyvendinimui yra reikalingi veiksmai, numatyti III-147 straipsnyje ir atitinkami prioritetai;
  - b) nurodo šių veiksmų pagrindines direktyvas;
  - c) nustato maksimalią sumą ir taisykles, susijusias su Sąjungos finansiniu dalyvavimu šioje struktūrinėje programoje, o taip pat kiekvieno numatyto veiksmo abipusiškas dalis.
2. Struktūrinė programa yra priimama arba papildoma priklausomai nuo situacijų evoliucijos.
  3. Struktūrinė programa yra įgyvendinama taikant specifines programas, kurios yra vystomos kiekvieno veiksmo viduje. Kiekviena specifinė programa patikslina savo realizacijos taisykles, nustato trukmę ir numato būtinas apsvaistytas priemones. Nustatytų būtinų sumų, kurias apibrėžė specifinės programos, bendroji suma, negali viršyti globalinės maksimalios sumos, kuri yra nustatyta struktūrinei programai ir kiekvienam veiksmui.
  4. Remdamasi Komisijos pasiūlymu, Ministrų Taryba priima europietiškus reglamentus arba sprendimus, apibrėžiančius specifines programas. Po Europos Parlamento ir Ekonominių bei Socialinių Reikalų Komiteto konsultacijų yra priimamas sprendimas.

III-150 straipsnis

Siekdamas įgyvendinti daugiamečią struktūrinę programą, europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas nustato:

- a) įmonių, tyrinėjimų centrų ir universitetų dalyvavimo taisykles;
- b) taisykles, kurios yra taikomos platinant tyrinėjimų rezultatus.

Po Ekonominių ir Socialinių Reikalų Komiteto konsultacijų yra priimamas europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas.

III-151 straipsnis

Ryšium su daugiamečių struktūrinių programų įgyvendinimu gali būti priimtos papildomos programos, kuriose dalyvauja tik tam tikros Valstybės Narės, kurių finansavimas yra užtikrinamas, jeigu dalyvauja Sąjunga.

Europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas nustato taisykles, kurios yra taikomos papildomoms programoms, ryšium su žinių platinimu ir kitų Valstybių Narių priėmimu. Įstatymas yra priimamas po Ekonominių ir Socialinių Reikalų Komiteto konsultacijų.

III-152 straipsnis

Siekiant realizuoti daugiamečias struktūrinės programos, europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas gali numatyti, sutinkant suinteresuotoms Valstybėms Narėms, dalyvavimą tyrinėjimų ir vystymo programose, kurių imasi daugelis Valstybių Narių, tame tarpe dalyvavimas atitinkamose struktūrose, sukurtose šių programų vykdymui.

Po Ekonominių ir Socialinių Reikalų Komiteto konsultacijų, yra priimamas europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas.

III-153 straipsnis

Ryšium su daugiamečios struktūrinės programos vykdymu, Sąjunga gali numatyti atitinkamą kooperaciją, susijusią su Sąjungos tyrinėjimų, technologinio vystymo ir demonstravimo kooperacija su trečiosiomis šalimis arba tarptautinėmis organizacijomis.

Šios kooperacijos taisyklės gali sudaryti susitarimų tarp Sąjungos ir suinteresuotų trečiųjų šalių objektą; šie susitarimai yra svarstomi ir sudaromi, remiantis III-227 straipsniu.

III-154 straipsnis

Remdamasi Komisijos pasiūlymu, Ministrų Taryba gali priimti europietiškus reglamentus ir sprendimus, siekdama steigti bendras įmones arba bet kokią kitą struktūrą, reikalingą Sąjungos tyrinėjimų, technologinio vystymo ir demonstravimo programų tinkamam vykdymui. Po Europos Parlamento ir Ekonominių bei Socialinių Reikalų Komiteto konsultacijų yra priimamas sprendimas.

III-155 straipsnis

1. Siekdama paremti mokslinį bei techninį progresą, industrinį konkurencingumą ir savo politikų įgyvendinimą, Sąjunga ruošia europietišką kosmoso politiką. Ryšium su šiuo tikslu, ji gali skatinti bendras iniciatyvas, remti tyrinėjimą ir technologinį vystymą bei koordinuoti pastangas, kurios yra būtinos kosmoso tyrinėjimams ir panaudojimui.

2. Siekdamas padėti realizuoti tikslus pagal 1 paragrafą, europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas nustato reikalingas priemones, kurios gali įgauti europietiškos kosmoso programos formą.

III-156 straipsnis

Kiekvienų metų pradžioje Komisija pateikia pranešimą Europos Parlamentui ir Ministrų Tarybai. Šis pranešimas apima veiklas, kurios yra susijusios su tyrinėjimais, technologiniu vystymu ir rezultatų platinimu ankstesnių metų bėgyje ir su darbo programa einamiesiems metams.

10 SEKCIJA

ENERGIJA

III-157 straipsnis

1. Ryšium su vidaus rinkos įgyvendinimu ir atsižvelgdama į reikalavimą išlaikyti ir gerinti aplinką, Sąjungos politika energijos sektoriuje siekia:

- a) užtikrinti energijos rinkos funkcionavimą,
- b) užtikrinti saugumą, susijusį su energijos tiekimu Sąjungoje ir
- c) skatinti energetinį efektyvumą bei plėtoti energijos ekonomikas, o taip pat naujų ir atnaujinamų energijų vystymą.

2. Europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas nustato priemones, kurios yra reikalingos įgyvendinti tikslus pagal 1 paragrafą. Po Regionų Komiteto ir Ekonominių bei Socialinių Reikalų Komiteto konsultacijų yra priimamas sprendimas.

Šis įstatymas arba struktūrinis įstatymas nedaro poveikio Valstybės Narės pasirinkimui tarp skirtingų energijos šaltinių ir bendros struktūros, susijusios su jos aprūpinimu energija. Tokios priemonės yra priimanos pagal III-130 straipsnio 2 paragrafo c) punktą.

IV SKYRIUS

LAISVĖS, SAUGUMO IR TEISINGUMO SFERA¹

1 SEKCIJA

BENDROS NUOSTATOS

III-158 straipsnis

1. Sąjunga kuria laisvės, saugumo ir teisingumo sferą, gerbdama pagrindines teises ir atsižvelgdama į Valstybių Narių skirtingas tradicijas bei teises sistemas.
2. Ji užtikrina asmenų kontrolės nebuvimą prie vidinių valstybinių sienų ir plėtoja atitinkamą bendrą politiką, susijusią su prieglobsčiu, imigracija ir išorinių valstybinių sienų kontrole, kuri remiasi solidarumu tarp Valstybių Narių ir kuri yra teisinga trečiųjų šalių, tame tarpe asmenų be pilietybės teisių gyventojų atžvilgiu.
3. Sąjunga stengiasi užtikrinti aukštą saugumo lygį atitinkamomis apsaugos priemonėmis, kovoti prieš nusikalstamumą, rasizmą ir užsieniečių neapkentimą; ji užtikrina priemones, susijusias su koordinacija ir kooperacija tarp policijos, teisminių ir kitų kompetentingų organų, o taip pat su teisminių baudžiamųjų sprendimų savitarpio pripažinimu ir, jei būtina, baudžiamųjų įstatymų sugretinimu.
4. Sąjunga palengvina priėjimą prie teisingumo; tai ji atlieka remdamasi teisminių ir neteisminių sprendimų savitarpio pripažinimo principu.

III-159 straipsnis

Europos Taryba apibrėžia teismo ir operacinio programavimo strategines orientacines gaires laisvės, saugumo ir teisingumo sferoje.

III-160 straipsnis

1. Ryšium su teismiais pasiūlymais ir iniciatyvomis pagal šio Skyriaus 4 ir 5 sekcijas, Valstybių Narių nacionaliniai parlamentai kontroliuoja, kaip yra laikomasi priklausomybės principo sutinkamai su atitinkamomis taisyklėmis, numatytomis protokole apie priklausomybės ir proporcingumo principų taikymą.

Valstybių Narių nacionaliniai parlamentai gali dalyvauti įvertinimo mechanizmuose pagal Konstitucijos III-161 straipsnį, o taip pat Eurojust ir Europolo veiklą politinėje kontrolėje sutinkamai su III-177 ir III-174 straipsniais.

---

¹ Šiame skyriuje pastabos buvusiems straipsniams remiasi straipsniais, kuriuos pateikė Prezidiumas Konvencijai (CONV 614/03)

III-161 straipsnis

Nepažeisdama straipsnių nuo III-265 iki III-267 ir remdamasi Komisijos pasiūlymu, Ministrų Taryba gali priimti europietiškus reglamentus arba sprendimus, nustatančius taisykles, pagal kurias Valstybės Narės, bendradarbiaudamos su Komisija, atlieka atitinkamą objektyvų ir bešališką įvertinimą, kaip Valstybių Narių valdžios įgyvendina Sąjungos politikas pagal šį skyrių, ir ypatingai remdamos tarpusavio pripažinimo principo pilną taikymą. Europos Parlamentas, o taip pat Valstybių Narių nacionaliniai parlamentai yra informuojami apie šio įvertinimo turinį ir rezultatus.

III-162 straipsnis

Ministrų Taryba steigia Nuolatinį Komitetą, siekiant užtikrinti operatyvinės kooperacijos, susijusios su vidiniu saugumu, plėtojimą ir stiprinimą Sąjungos viduje. Nepažeisdamas III-247 straipsnio, jis remia Valstybių Narių kompetentingų valdžių veiksmų koordinaciją. Sąjungos suinteresuotų organų ir agentūrų atstovai gali įtraukti į šio Komiteto veiklą. Europos Parlamentas ir Valstybių Narių nacionaliniai parlamentai yra informuojami apie veiklą.

III-163 straipsnis

Šis skyrius nekliudo Valstybėms Narėms vykdyti įsipareigojimus, siekiant palaikyti viešąją tvarką ir užtikrinti vidinį saugumą.

III-164 straipsnis

Ministrų Taryba priima europietiškus reglamentus, siekdama užtikrinti administracinę kooperaciją tarp Valstybių Narių kompetentingų tarnybų atitinkamuose sektoriuose pagal šį skyrių, o taip pat tarp šių tarnybų ir Komisijos. Remiantis Komisijos pasiūlymu, po Europos Parlamento konsultacijų ir nepažeidžiant III-165 straipsnio, yra priimamas sprendimas.

III-165 straipsnis

Sutinkamai su šio skyriaus 4 ir 5 sekcijomis yra priimami aktai:

- a) remiantis Komisijos pasiūlymu arba
- b) Valstybių Narių ketvirtadalio iniciatyva.

2 SEKCIJA

POLITIKOS, SUSIJUSIOS SU PASIENIO, PRIEGLOBSČIO IR IMIGRACIJOS KONTROLE

III-166 straipsnis

1. Sąjunga formuoja savo politiką, siekdama:
  - a) užtikrinti bet kokios asmenų kontrolės, susijusios su jų pilietybe, nebuvimą kertant vidines valstybines sienas;
  - b) užtikrinti efektyvią asmenų ir išorinių valstybinių sienų kirtimo;
  - c) progresyviai diegti integruotą sistemą, susijusią su išorinių valstybinių sienų valdymu.
2. Remiantis šiuo tikslu, europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas nustato priemonės, susijusias su:
  - a) vizų ir leidimų trumpalaikiui pragyvenimui bendra politika;
  - b) asmenų, kertančių išorines valstybines sienas, kontrolę;
  - c) sąlygomis, pagal kurias trečiųjų šalių gyventojai gali laisvai judėti po Sąjungos teritoriją per nustatytą trumpą laikotarpį;
  - d) bet kokiomis priemonėmis, kurios yra būtinos progresyviai steigti išorinių valstybinių sienų integruoto valdymo bendrą sistemą;
  - e) asmenų kontrolės, besiremiančios jų pilietybe, nebuvimu kertant vidines valstybines sienas.
3. Šis straipsnis nepažeidžia Valstybių Narių kompetencijos, liečiančios jų valstybinių sienų geografinę demarkaciją, sutinkamai su tarptautine teise.

III-167 straipsnis

1. Sąjunga vysto bendrą politiką, susijusią su prieglobsčiu ir laikina apsauga, siekdama siūlyti atitinkamą statusą bet kokiam trečiosios šalies gyventojui, kuriam yra reikalingas tarptautinis saugumas, ir užtikrinti principo, susijusios su neišsiuntimu iš šalies, laikymąsi. Ši politika turi būti derinama su 1951 m. liepos 28 d. Ženevos Konvencija, 1967 m. sausio 31 d. protokolu dėl pabėgėlių statuto ir su kitomis atitinkamomis sutartimis.

2. Ryšium su šiuo tikslu europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas nustato priemones, kurios yra susijusios su bendra europietiška prieglobsčio sistema, kurią sudaro:

- a) vieningas prieglobsčio statusas trečiųjų šalių gyventojams, kuris galioja visoje Sąjungoje,
- b) vieningas papildomo saugumo statusas trečiųjų šalių gyventojams, kuriems negavus europietiško prieglobsčio, yra reikalingas tarptautinis saugumas,
- c) bendra sistema, susijusi su perkeltų asmenų laikinu saugumu didelio antplūdžio atveju;
- d) bendros procedūros, susijusios su vieningo prieglobsčio statuto arba papildomo saugumo suteikimu ir atšaukimu;
- e) kriterijai ir mechanizmai, kurie yra susiję su Valstybės Narės, atsakingos už prašymo prieglobsčiui arba papildomam saugumui išstudijavimo, paskyrimu;
- f) normos, liečiančios prieglobsčio arba papildomo saugumo prašytojų priėmimo sąlygas;
- g) partnerystė ir kooperacija su trečiosiomis šalimis, siekiant reguliuoti asmenų, prašančių prieglobsčio arba papildomo arba laikino saugumo, srautą.

3. Kai viena arba kelios Valstybės Narės atsidūria atitinkamoje kritiškoje situacijoje, kuri pasižymi asmenų iš trečiųjų šalių staigiu antplūdžiu, Ministrų Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, gali priimti europietiškus reglamentus arba sprendimus ryšium su laikinomis priemonėmis suinteresuotos Valstybės Narės arba suinteresuotų Valstybių narių naudai. Po Europos Parlamento konsultacijų yra priimamas sprendimas.

III-168 straipsnis

1. Sąjunga vysto bendrą imigracijos politiką, siekdama užtikrinti visais etapais migrantų antplūdžio efektyvų reguliavimą, objektyvų ir bešališką elgesį su trečiųjų šalių gyventojais teisėto gyvenimo Valstybėse Narėse klausimais, o taip pat saugumą ir sustiprintą kovą prieš nelegalią imigraciją ir prekybą žmonėmis.

2. Ryšium su šiuo tikslu, europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas nustato priemones sekančiuose sektoriuose:

- a) įvažiavimo ir gyvenimo sąlygas, o taip pat normas, liečiančias vizų ir leidimų ilgalaikiui gyvenimui išdavimą, tame tarpe dokumentus, susijusius su šeimų susijungimu; šiuos dokumentus išduoda Valstybės Narės;
- b) trečiųjų šalių gyventojų, teisėtai gyvenančių vienoje iš Valstybių Narių, teisių apibūdinimas, tame tarpe sąlygų, susijusių su laisvu judėjimu ir gyvenimu kitose Valstybėse Narėse, apibrėžimas;

c) nelegali imigracija ir neteisėtas gyvenimas, tame tarpe neteisėtai gyvenančių asmenų perkėlimas ir repatrijavimas;

3. Sąjunga gali sudaryti susitarimus su trečiomis šalimis dėl neteisėtai gyvenančių asmenų iš trečiųjų šalių išsiuntimo į jų kilmės šalį pagal III-227 straipsnį.

4. Europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas gali nustatyti priemones dėl Valstybių Narių veiksmų skatinimo ir paramos, siekiant palengvinti trečiųjų šalių gyventojų, legaliai gyvenančių Valstybių Narių teritorijoje, išskyrus bet kokią Valstybių Narių įstatyminių ir reglamentuojančių priemonių harmonizaciją.

5. Šis straipsnis nepažeidžia Narių Valstybių teisės nustatyti trečiųjų šalių piliečių, iš trečiųjų šalių atvykstančių į jų teritoriją ieškoti samdomo ar nesamdomo darbo, įvažiavimo apimčių.

III-169 straipsnis

Sąjungos politikos, susijusios su šia sekcija, ir jos įgyvendinimas remiasi solidarumo ir bešališko atsakomybių pasidalijimo tarp Valstybių Narių, tame tarpe finansinių išipareigojimų, principu. Kiekvieną kartą, esant reikalui, Sąjungos priimti aktai pagal šios sekcijos nuostatas, apima tinkamas priemones šio principo taikymui.

3 SEKCIJA

TEISMINĖ KOOPERACIJA CIVILINĖS MEDŽIAGOS KLAUSIMAIS

III-170 straipsnis

1. Sąjunga vysto teisminę kooperaciją civilinės medžiagos klausimais, kuri yra svarbi sienų kirtimo atžvilgiu ir remiasi teisminių ir neteisminių sprendimų tarpusavio pripažinimo principu. Ši kooperacija gali apimti Valstybių Narių įstatyminių ir reglamentuojančių priemonių sugretinimo priėmimą.

2. Ryšium su šiuo tikslu, įstatymas arba struktūrinis įstatymas nustato priemones, siekdamas užtikrinti:

- a) Valstybių Narių teisminių ir neteisminių sprendimų tarpusavio pripažinimą ir jų vykdymą;
- b) teisminių ir neteisminių aktų reikšmę ir pranešimą apie sienų kirtimą;
- c) taisyklių, taikomų Valstybėse Narėse įstatymų ir kompetencijos konflikto atveju, suderinamumą;
- d) kooperaciją, susijusią su įrodymų gavimu;
- e) aukšto lygio priėjimą prie teisingumo;
- f) civilinių procedūrų tinkamą funkcionavimą, siekiant palengvinti civilinės procedūros, taikomos Valstybėse Narėse, taisyklių suderinamumą;
- g) ginčų išsprendimo alternatyvinių metodų vystymą;
- h) paramą teisingumo magistratų ir teisingumo darbuotojų formavimui.

3. Išimties tvarka 2 paragrafui, Ministrų Tarybos europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas nustato priemones, susijusias su šeimos teise, kurie yra svarbūs sienų kirtimo atžvilgiu. Po Europos Parlamento konsultacijų vieningai priimamas sprendimas.

Remdamasi Komisijos pasiūlymu, Ministrų Taryba gali priimti europietišką sprendimą, apibrėžiantį šeimos teisės aspektus, turinčius sienų kirtimo reikšmę, kurios gali būti priimtos sutinkamai pagal įprastinę įstatyminę procedūrą. Po Europos Parlamento konsultacijų Ministrų Taryba vieningai priima sprendimą.

4 SEKCIJA

TEISMINĖ KOOPERACIJA BAUDŽIAMOSIOS MEDŽIAGOS KLAUSIMAIS

III-171 straipsnis

1. Sąjungos teisminė kooperacija remiasi teisminių nuosprendžių bei sprendimų abipusio pripažinimo principu ir apima Valstybių Narių įstatyminių ir reglamentuojančių nuostatų suartinimą sektoriuose, numatytuose 2 paragrafe ir III-172 straipsnyje.

Europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas nustato priemones, siekdamas:

- a) nustatyti taisykles ir procedūras, siekiant užtikrinti visų formų teisminių nuosprendžių ir sprendimų pripažinimą visoje Sąjungoje;
- b) užkirsti kelią ir spręsti konfliktus, susijusius su kompetencijomis tarp Valstybių Narių;
- c) plėtoti magistratų ir teisingumo darbuotojų lavinimą;
- d) palengvinti kooperaciją baudžiamosios medžiagos klausimais tarp Valstybių Narių juridinių valdžios organų arba Valstybių Narių ekvivalentinių valdžios organų ryšium su baudžiamosiomis procedūromis ir sprendimų vykdymu.

2. Siekiant palengvinti teisminių nuosprendžių ir sprendimų abipusį pripažinimą ir policijos bei teisminę kooperaciją baudžiamosios medžiagos klausimais, kuri įgauna sienų peržengimo dimensiją, europietiškas struktūrinis įstatymas gali nustatyti minimalias taisykles apie:

- a) įrodymų tarpusavio priimtimumą tarp Valstybių Narių;
- b) asmenų teisių apibūdinimą baudžiamojoje procedūroje;
- c) nusikaltimo aukų teises;
- d) kitus baudžiamosios procedūros specifinius elementus, kuriuos Ministrų Taryba identifikavo anksčiau, priimdama atitinkamą europietišką sprendimą. Po Europos Parlamento aprobacijos Ministrų Taryba vieningai priima sprendimą.

Šių minimalių taisyklių priėmimas nekliudo Valstybėms Narėms palaikyti arba kurti aukštesnio lygio saugumą asmenų teisėms baudžiamojoje procedūroje.

III-172 straipsnis

1. Europietiškas struktūrinis įstatymas gali nustatyti minimalias taisykles, susijusias su baudžiamųjų nusižengimų apibūdinimu, o taip pat su sankcijų ypač rimtų pažeidimų sektoriuose definicija, ir kurios įgauna sienų peržengimo dimensiją, išplaukiančią iš šių pažeidimų pobūdžio, poveikio arba atitinkamo poreikio kovoti prieš juos, panaudojant bendras priemones.

Nusikalstamumo sektoriai yra tokie : terorizmas, prekyba žmonėmis, moterų bei vaikų seksualinis išnaudojimas, nelegali prekyba narkotikais, nelegali prekyba ginklais, pinigų plovimas, korupcija, mokėjimo priemonių klastojimas, nusikalstamumas, susijęs su informatika ir organizuotas nusikalstamumas.

Ministrų Taryba, atsižvelgdama į nusikalstamumo vystymąsi, gali priimti europietišką sprendimą, identifikuojantį kitus nusikalstamumo sektorius, kurie papildo kriterijus pagal šį paragrafą. Po Europos Parlamento aprobacijos Taryba vieningai priima sprendimą.

2. Kai baudžiamųjų įstatymų normų sugretinimas tampa būtinu, siekiant užtikrinti Sąjungos politikos efektyvų vykdymą sektoriuje, sudarančiam harmonizacijos priemonių objektą, europietiškas struktūrinis įstatymas gali nustatyti minimalias taisykles, susijusias su baudžiamųjų pažeidimų apibūdinimu ir atitinkamo sektoriaus sankcijų definicija.

Nepažeisdamas III-165 straipsnio, šis struktūrinis įstatymas yra priimtas pagal tą pačią procedūrą, kuri yra naudojama priimant harmonizacijos priemones, apibūdintas ankstesniame paragrafe.

III-173 straipsnis

Europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas gali nustatyti atitinkamas priemones, siekdamas skatinti ir remti Valstybių Narių veiksmą sektoriuje, susijusiam su apsaugojimu nuo nusikaltimų. Šios priemonės negali apimti Valstybių Narių įstatyminių ir reglamentuojančių nuostatų sugretinimo.

III-174 straipsnis

1. Eurojust misija yra remti ir stiprinti koordinaciją ir kooperaciją tarp nacionalinių valdžios organų, atsakingų už rimtų nusikaltimų, liečiančių dvi ar daugiau Valstybes Nares, arba aiškinimą, remiantis bendromis priemonėmis, atliktomis operacijomis ir informacijomis, kurias pateikė Valstybių Narių valdžios organai, ir Europolu.

2. Europietiškas įstatymas apibrėžia Eurojust struktūrą, funkcionavimą, veiksmų sritį ir uždavinius. Šiuos uždavinius gali sudaryti:

- a) baudžiamieji persekiojimai atitinkamais atvejais, susijusiais su nusižengimais, kenkiančiais Sąjungos finansiniams interesams, kuriuos vykdo nacionalinės kompetentingos valdžios ir šių persekiojimų koordinacija;
- b) teisminės kooperacijos stiprinimas, vykdomas konfliktų, susijusių su kompetencijomis, sprendimu ir glaudžia kooperacija su Europos Teisiniu Tinklu.

Be to, europietiškas įstatymas nustato atitinkamas nuostatas, įtraukiančias Europos Parlamentą ir Valstybių Narių nacionalinius parlamentus į procesą, susijusį su Eurojust veiklų įvertinimu.

3. Ryšium su persekiojimais, apibūdintais šiame straipsnyje ir nepažeidžiant III-175 straipsnio, nacionaliniai kompetentingi pareigūnai priima teisminės procedūros oficialius aktus.

III-175 straipsnis

1. Siekiant kovoti su rimtu nusikalstamumu, turinčiu sienų peržengimo dimensiją, o taip pat su pažeidimais, kenkiančiais Sąjungos interesams, atitinkamas europietiškas Ministrų Tarybos įstatymas gali steigti Europos Prokuratūrą iš Eurojust. Po Europos Parlamento aprobacijos Ministrų Taryba vieningai priima įstatymą.
2. Europos Prokuratūra, kartu su Europolu, yra atsakinga už tyrimą, persekiojimą ir perdavimą teismui, reikalui esant, rimtų nusikaltimų, liečiančių daugelį Valstybių Narių, ir nusižengimų, kenkiančių Sąjungos finansiniams interesams, autorius ir bendrininkus, sutinkamai su europietišku įstatymu, apibūdintu 1 paragrafe. Europos Prokuratūra vykdo valstybinio prokuroro veiklą, susijusią su šiais nusižengimais, prieš Valstybių Narių kompetentingus teismus.
3. Europietiškas įstatymas pagal 1 paragrafą nustato Europos Prokuratūros statutą, sąlygas, susijusias su funkcijų vykdymu, procedūros taisyklės, taikomas savo veiksmams, instrukcijas, reguliuojančias įrodymų priimtinumą bei taisyklės, taikomas procedūros, kuri yra priimama, vykdant funkcijas, aktų teisminei kontrolei.

5 SEKCIJA

POLICIJOS KOOPERACIJA

III-176 straipsnis

1. Sąjunga vysto policijos kooperaciją, kuri apjungia Valstybių Narių kompetentingus valdžios organus, tame tarpe policijos, muitinių ir kitas represyvinės tarnybas, kurios specializuojasi sektoriuose, susijusiuose su prevencija arba baudžiamųjų nusikaltimų bei tyrimų išaiškinimu.
2. Ryšium su tai, europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas gali nustatyti priemones, susijusias su:
  - a) atitinkamų informacijų rinkimu, laikymu, traktavimu, analize ir pasikeitimu;
  - b) parama, organizuojant darbuotojų mokymą bei bendradarbiaujant keičiantis jais mokant darbuotojus bei bendradarbiavimas jaisbei įranga ir tiriant nusikalstamumą;
  - c) bendrais tyrimo metodais, atskleidžiant organizuoto nusikaltimo rimtas formas.
3. Ministrų Tarybos europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas gali nustatyti tam tikras priemones, susijusias su operatyvine kooperacija tarp valdžios organų, apibūdintų šiame straipsnyje. Po Europos Parlamento konsultacijų Ministrų Taryba vieningai priima sprendimą.

III-177 straipsnis

1. Europolo misija yra remti ir stiprinti policijos organų ir kitų Valstybių Narių represyvinių tarnybų veiksmą, jų abipusį bendradarbiavimą prevencijos atveju ir kovojant prieš rimtą nusikalstamumą, liečiantį dvi ar daugiau Valstybes Nares, terorizmą ir atitinkamas nusikalstamumo formas, kurios kenkdamos bendram interesui, sudaro Sąjungos politikos objektą.
2. Europietiškas įstatymas apibrėžia struktūrą, funkcionavimą, veiksmo sektorių ir Europolo uždavinius. Šiuos uždavinius gali sudaryti:
  - a) informacijos, kurią perduoda Valstybių Narių valdžia, trečiosios šalys arba jų teismai, rinkimas, laikymas, traktavimas, analizė ir pasikeitimas;
  - b) tyrimų ir operatyvinių veiksmų, vykdomų kartu su Valstybių Narių kompetentingomis valdžiomis arba tyrimui vykdyti sudarytų bendrų grupių koordinacija, organizacija ir įgyvendinimas, reikalui esant, kartu su Eurojust.

Be to, europietiškas įstatymas nustato taisykles, susijusias su Europolo veiklų kontrole, kurią vykdo Europos Parlamentas kartu su Valstybių Narių nacionaliniais parlamentais.

3. Bet koks Europolo operatyvinis veiksmas turi būti atliekamas kartu su suinteresuotos Valstybės Narės arba Valstybių Narių valdžia, ir gavus jos sutikimą. Prievartos priemonių taikymas priklauso tik nuo nacionalinių kompetentingų valdžios organų.

III-178 straipsnis

Europietiškas Ministrų Tarybos įstatymas arba struktūrinis įstatymas apibrėžia sąlygas ir ribas, sutinkamai su kuriomis, Valstybių Narių kompetentinga valdžia pagal III-171 ir III-176 straipsnius gali įsikišti į kitos Valstybės Narės teritoriją, kartu su pastarąja ir gavus jos valdžios sutikimą. Po Europos Parlamento konsultacijų Ministrų Taryba vieningai priima sprendimą.

5 SKYRIUS

SEKTORIALI, KURIOSE SAJUNGA GALI NUSPREŠTI VYKDYTI KOORDINAVIMO, PAPILDYMO ARBA PAGALBOS VEIKSMUS

1 SEKCIJA

SVEIKATOS APSAUGA

III-179 straipsnis

1. Aukštą žmonių sveikatos apsaugos lygį užtikrina Sąjungos visų politikų ir veiksmų apibūdinimas ir įgyvendinimas.

Sąjungos veiksmas, kurį papildo nacionalinės politikos, remiasi sveikatos apsaugos gerinimu ir profilaktika prieš žmonių ligas, susirgimus ir priepuolius, kurios yra susijusios su pavojumi fizinei ar psichinei žmonių sveikatai. Be to, šis veiksmas apima kovą prieš dideles nelaimes, siekiant palengvinti jų sukėlimo priežasčių, perdavimo ir prevencijos tyrimą, o taip pat informavimą ir lavinimą sveikatos klausimais.

Sąjunga papildo Valstybių Narių, kurios siekia sumažinti narkotikų pavojingą poveikį sveikatai, vykdomą veiksmą, informuodama ir vykdydama prevenciją.

2. Sąjunga skatina kooperaciją tarp Valstybių Narių sektoriuose, apibūdintuose pagal šį straipsnį ir, reikalui esant, ji remia jų veiklą.

Valstybės Narės koordinuoja tarpusavyje ir kartu su Komisija savo politikas bei programas sektoriuose, apibūdintuose 1 paragrafe. Glaudžiai bendradarbiaudama su Valstybėmis Narėmis, Komisija gali imtis bet kokios naudingos iniciatyvos, siekdama plėtoti šią koordinaciją, ypač iniciatyvas nustatyti kryptis ir rodiklius, organizuoti keitimąsi geriausia praktika ir parengti periodiniam palaikymui bei raidai būtinų elementų. Europos Parlamentas apie tai išsamiai informuojamas.

3. Sąjunga ir Valstybės Narės remia kooperaciją su trečiosiomis šalimis ir tarptautinėmis kompetentingomis organizacijomis sveikatos apsaugos klausimais.

4. Europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas padeda įgyvendinti tikslus pagal šį straipsnį, nustatydamas priemones, kurios naudojamos siekiant užtikrinti saugumą:

- a) priemonės, kurios nustato aukštas kokybės ir saugumo normas, susijusias su žmogiškosios kilmės organais ir medžiagomis, krauju ir kraujo junginiais; šios priemonės netrukdo Valstybei Narei palaikyti arba nustatyti griežtesnes saugumo priemones;
- b) priemonės veterinarijos ir fitosanitarijos sektoriuose, kurios tiesioginį objektą sudaro sveikatos apsauga;

Po Regionų Komiteto ir Ekonominių bei Socialinių Reikalų Komiteto konsultacijų yra priimamas europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas.

5. Be to, europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas gali nustatyti skatinimo priemones, siekiant apsaugoti ir gerinti žmonių sveikatą ir kovoti su pagrindiniais visoje Europos teritorijoje plintančiais virusais, išskyrus Valstybių Narių įstatyminių ir reglamentuojančių nuostatų bet kokią harmonizaciją. Po Regionų Komiteto ir Ekonominių bei Socialinių Reikalų Komiteto konsultacijų yra priimamas įstatymas.

6. Ryšium su šiame straipsnyje išvardintais tikslais, Ministrų Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, gali tolygiai priimti rekomendacijas.

7. Sąjungos veiksmai sveikatos apsaugos sektoriuje pilnai gerbia Valstybių Narių atsakomybę, organizuojant ir aprūpinant sveikatos ir medicininės rūpybos tarnybas. Būtent, priemonės pagal 4 paragrafo a) punktą nepažeidžia nacionalinių nuostatų, susijusių su organų ir kraujo donaryste arba jų panaudojimo medicinos tikslams.

2 SEKCIJA

INDUSTRIJA

III-180 straipsnis

1. Sąjunga ir Valstybės Narės kontroliuoja, kad būtų užtikrintos būtinos sąlygos Sąjungos industrijos konkurencingumui.

Ryšium su šiuo tikslu ir sutinkamai su atvirų bei konkurencinių rinkų sistema, jų veiksmai numato:

- a) greitinti industrijos adaptaciją struktūriniais pokyčiams;
- b) skatinti teigiamą aplinką iniciatyvai ir visos Sąjungos įmonių vystymuisi, jų tarpe mažų ir vidurinių įmonių;
- c) skatinti teigiamą aplinką kooperacijai tarp įmonių;
- d) puoselėti politikų, susijusių su naujovėmis, tyrinėjimais ir moksliniu vystymu, industrinio potencialo tinkamiausią panaudojimą.

2. Valstybės Narės kartu su Komisija tarpusavyje konsultuojasi, ir, reikalui esant, koordinuoja savo veiksmus. Komisija gali imtis bet kokios tinkamos iniciatyvos, siekdama skatinti šią koordinaciją, ypač iniciatyvas nustatyti kryptis ir rodiklius, organizuoti keitimąsi geriausia praktika ir parengti periodiniam palaikymui bei raidai būtinų elementų. Europos Parlamentas apie tai išsamiai informuojamas.

3. Sąjunga prisideda prie tikslų pagal 1 paragrafą įgyvendinimo savo politikomis ir veiksmais, kuriuos ji realizuoja sutinkamai su Konstitucijos kitomis nuostatomis. Europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas gali nustatyti specifines priemones, kurios yra skirtos remti veiksmus, realizuojamus Valstybėse Narėse, siekiant vykdyti tikslus pagal 1 paragrafą. Po Ekonominių ir Socialinių Reikalų Komiteto konsultacijų įstatymas yra priimamas.

Ši sekcija nėra pagrindas Sąjungai įvesti atitinkamas priemones, kurios galėtų deformuoti konkurenciją, būtų susijusios su fiskalinėmis sąlygomis arba su darbuotojų teisėmis bei jų interesais.

3 SEKCIJA

KULTŪRA

III-181 straipsnis

1. Sąjunga remia Valstybių Narių kultūrų klestėjimą, gerbdama jų nacionalinę ir regioninę įvairovę ir pabrėždama, kad visa tai sudaro bendrą kultūrinį palikimą.
2. Sąjungos veikla siekia skatinti kooperaciją tarp Valstybių Narių ir, reikalui esant, remti bei papildyti jų veiksmus šiuose sektoriuose:
  - a) Europos tautų kultūrų ir istorijos pažinimo ir skleidimo gerinimas,
  - b) reikšmingo Europos kultūros palikimo laikymas ir išsaugojimas,
  - c) nekomerciniai kultūriniai mainai,
  - d) meninė ir literatūrinė kūryba, tame tarpe audiovizualiniame sektoriuje.
3. Sąjunga ir Valstybės Narės sudaro sąlygas kooperacijai su trečiosiomis šalimis, kompetentingomis tarptautinėmis organizacijomis ir ypač su Europos Taryba kultūros sektoriuje.
4. Sąjunga atsižvelgia į savo veiksmų kultūrinius aspektus sutinkamai su Konstitucijos kitomis nuostatomis, gerbdama ir plėtodama kultūrų įvairovę.
5. Siekiant prisidėti prie šiame straipsnyje apibūdintų tikslų įgyvendinimo:
  - a) europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas nustato veiksmus, susijusius su skatinimu, išskyrus Valstybių Narių įstatyminių ir reglamentuojančių nuostatų bet kokią harmonizaciją. Po Regionų Komiteto konsultacijų yra priimamas įstatymas;
  - b) Ministrų Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, priima rekomendacijas.

4 SEKCIJA

ŠVIETIMAS, PROFESINIS LAVINIMAS, JAUNIMAS IR SPORTAS

III-182 straipsnis

1. Sąjunga prisideda prie švietimo kokybiško vystymosi, skatindama kooperaciją tarp Valstybių Narių ir, reikalui esant, remti bei papildyti jų veiksmus. Ji pilnai gerbia Valstybių Narių atsakomybę už mokymo turinį ir mokymo sistemos organizavimą, o taip pat jų kultūrinę ir lingvistinę įvairovę.

Sąjunga prisideda prie sporto klausimų propagavimo Europos atžvilgiu, atsižvelgdama į savo socialinę ir švietimo funkciją.

2. Sąjungos vykdoma veikla siekia:

- a) vystyti europietišką dimensiją švietimo srityje, būtent mokytis Valstybių Narių kalbų ir jas propaguoti;
- b) palengvinti studentų ir mokytojų mobilumą, tame tarpe skatinant diplomų ir periodų, susijusių su studijomis, akademinį pripažinimą;
- c) remti kooperaciją tarp mokslo įstaigų;
- d) vystyti informacijos ir patyrimo mainus bendrų klausimų apie Valstybių Narių švietimo sistemas atžvilgiu;
- e) palaikyti jaunimo ir socialinių pedagoginių darbuotojų mainų vystymąsi ir paskatinti jaunimo dalyvavimą Europos demokratiame gyvenime;
- f) remti neakivaizdinio mokymosi vystymąsi;
- g) vystyti europietišką dimensiją sporto srityje, skatinant teisingumo principą varžybų metu ir kooperaciją tarp sporto organizmų, o taip pat saugant sportininkų, ypač jaunų, fizinį ir moralinį dorumą.

3. Sąjunga ir Valstybės Narės prisideda prie kooperacijos su trečiosiomis šalimis, kompetentingomis tarptautinėmis organizacijomis ir ypač su Europos Taryba švietimo srityje.

4. Siekiant padėti įgyvendinti šiame straipsnyje apibūdintus tikslus,

- a) europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas apibrėžia veiksmus, susijusius su skatinimu, išskyrus Valstybių Narių įstatyminių ir reglamentuojančių nuostatų bet kokią harmonizaciją. Įstatymas yra priimamas po Regionų Komiteto ir Ekonominių bei Socialinių Reikalų Komiteto konsultacijų,
- b) Ministrų Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, priima rekomendacijas.

III-183 straipsnis

1. Sąjunga vykdo profesinio lavinimo politiką, kuri remia ir papildo Valstybių Narių vykdomus veiksmus, pilnai gerbdama Valstybių Narių atsakomybę už profesinio mokymo turinį ir organizavimą.
2. Sąjungos vykdoma veikla siekia:
  - a) padėti adaptuotis prie industrinių pokyčių, įgyvendinant profesinį mokymą ir rekonversiją;
  - b) tobulinti pradinį ir tolesnį profesinį mokymą, siekiant palengvinti profesinę integraciją ir pakartotinę integraciją į darbo rinką;
  - c) palengvinti priėjimą prie profesinio mokymosi ir skatinti instruktorių, mokytojų ir ypač jaunų žmonių mobilumą;
  - d) stiprinti kooperaciją mokymo srityje tarp mokymo arba profesinio mokymo įstaigų ir įmonių;
  - e) vystyti informaciją ir patyrimo mainus bendrų klausimų apie Valstybių Narių mokymo sistemas atžvilgiu.
3. Sąjunga ir Valstybės Narės skatina kooperaciją su trečiosiomis šalimis ir kompetentingomis tarptautinėmis organizacijomis profesinio mokymo klausimais.
4. Europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas prisideda prie šiame straipsnyje išvardintų tikslų įgyvendinimo, išskyrus Valstybių Narių įstatyminių ir reglamentuojančių nuostatų bet kokią harmonizaciją. Įstatymas yra priimamas po Regionų Komiteto ir Ekonominių bei Socialinių Reikalų Komiteto konsultacijų.

5 SEKCIJA

CIVILINIS SAUGUMAS

III-184 straipsnis

1. Sąjunga skatina kooperaciją tarp Valstybių Narių, siekdama stiprinti prevencijos ir sistemos, susijusios su apsauga nuo natūralių arba žmonių sukeltų katastrofų Sąjungos viduje, efektyvumą.

Sąjungos vykdoma veikla siekia:

- a) palaikyti ir papildyti Valstybių Narių veiksmus nacionaliniame, regioniniame ir vietiniame lygiuose, vykdant prevenciją, susijusią su rizikomis, ruošiant darbuotojus civilinei apsaugai Valstybėse Narėse ir vykdant intervenciją natūralių arba žmonių sukeltų katastrofų atvejais;
- b) skatinti greitą ir efektyvią operatyvinę kooperaciją tarp nacionalinių civilinės apsaugos tarnybų;
- c) puoselėti įmonių veiksmų vienybę tarptautiniame lygyje civilinės apsaugos atžvilgiu.

2. Europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas nustato priemones, kurios yra būtinos, siekiant prisidėti prie tikslų pagal 1 paragrafą įgyvendinimo

6 SEKCIJA

ADMINISTRACINĖ KOOPERACIJA

III-185 straipsnis

1. Sąjungos įstatymo efektyvus įgyvendinimas, kurį vykdo Valstybės Narės, ir kuris yra reikšmingas tinkamam Sąjungos funkcionavimui, yra laikomas abipusio intereso klausimu.
2. Sąjunga gali remti Valstybių Narių vykdomas pastangas, siekdama gerinti jų administracinį pajėgumą įgyvendinant Sąjungos įstatymą. Ši veikla gali būti susijusi su parama informacijos ir darbuotojų mainams, o taip pat mokymo programoms. Jokia Valstybė Narė nėra verčiama naudotis šia parama. Ryšium su šiuo tikslu europietiškas įstatymas nustato reikalingas priemones
3. Šis straipsnis nepažeidžia Valstybių Narių įsipareigojimo įgyvendinti Sąjungos įstatymą, Komisijos prerogatyvų ir uždavinių. Be to, jis nepažeidžia kitų Konstitucijos nuostatų, numatančių administracinę kooperaciją tarp Valstybių Narių, o taip pat tarp jų ir Sąjungos.

IV ANTRAŠTINĖ DALIS

UŽJŪRINIŲ VALSTYBIŲ IR TERITORIJŲ ASOCIACIJA

III-186 straipsnis

Neeuropinės šalys ir teritorijos, kurios palaiko specialius santykius su Danija, Prancūzija, Nyderlandais ir Jungtine Karalyste, yra prijungtos prie Sąjungos. Šios šalys ir teritorijos, žemiau vadinamos «šalys ir teritorijos», yra išvardintos II priede*.

Asociacijos tikslas yra skatinti šalių ir teritorijų ekonominę bei socialinę vystymąsi, ir formuoti glaudžius ekonominius santykius jų tarpe ir tarp Sąjungos, kaip visumos.

Pirmiausia, asociacija turi sudaryti sąlygas puoselėti šių šalių ir teritorijų gyventojų interesus, kelti jų gerovę, juos kryptingai vedant prie ekonominio, socialinio ir kultūrinio išsivystymo, kurio jie siekia.

III-187 straipsnis

Asociacija siekia žemiau pateiktų tikslų.

- a) Savo komerciniams mainams su šalimis ir teritorijomis Valstybės Narės taiko tą patį režimą, kurį jos taiko tarpusavyje, remdamosios Konstitucija.
- b) Savo komerciniams tikslams su Valstybėmis Narėmis ir kitomis šalimis ir teritorijomis kiekviena šalis arba teritorija taiko tą patį režimą, kurį ji taiko Europos Valstybei, su kuria ji palaiko specialius santykius.
- c) Valstybės Narės prisideda prie investavimo, kuris yra reikalingas šių šalių ir teritorijų pažangiam vystymuisi.
- d) Sąjungos finansuojamų investavimų atvejais dalyvavimas varžytinėse ir vykstant tiekimui yra prieinamas vienodomis sąlygomis visiems Valstybių Narių, šalių ir teritorijų fiziniams asmenims ir juridiniams organizmams.
- e) Santykiuose tarp Valstybių Narių ir šalių ir teritorijų steigimo teisė, susijusi su jų gyventojais ir kompanijomis yra formuojama pagal nuostatas ir taikant procedūras, numatytas posekcijoje, susijusioje su steigimo teise ir remiasi nediskriminacija, nenukrypstant nuo ypatingų priemonių, priimtų pagal III-191 straipsnį.

---

* Šį priedą, atitinkantį EBS II priedą, dar reikia įvesti.

III-188 straipsnis

1. Muito mokesčiai, susiję su importu į Valstybes Nares iš šalių ir teritorijų, turi būti uždrausti sutinkamai su muito mokesčių uždraudimu tarp Valstybių Narių pagal Konstituciją.
2. Muito mokesčiai, susiję su importu į kiekvieną šalį arba teritoriją iš Valstybių Narių arba iš kitų šalių ir teritorijų, turi būti draudžiami pagal III-38 straipsnį.
3. Tačiau šalys ir teritorijos gali imti muito mokesčius, kurie patenkina jų vystymosi būtinybę ir jų industrializavimo poreikius, arba kurie, turintys fiskalinį pobūdį, siekia aprūpinti jų biudžetą.

Mokesčiai, nurodyti pirmojoje pastraipoje, negali viršyti mokesčių, skiriamų importuojamai produkcijai iš Valstybės Narės, kuri palaiko specifinius santykius su kiekviena šalimi arba teritorija, lygio.

4. 2 paragrafas nėra taikomas šalims ir teritorijoms, kurios dėl atitinkamų tarptautinių įsipareigojimų, jau taiko nediskriminuojantį muitų tarifą.
5. Muitų mokesčių įvedimas arba modifikacija importuojamai produkcijai į šalis ir teritorijas neturi, pagal įstatymą arba faktiškai, sukelti tiesioginės arba netiesioginės diskriminacijos tarp importų iš įvairių Valstybių Narių.

III-189 straipsnis

Jeigu mokesčių, taikomų prekėms iš trečiosios šalies įvežimo metu į šalį arba teritoriją, lygis gali, atsižvelgiant į III-188 straipsnio 1 paragrafą taikymą, sukelti prekybos nukrypimus Valstybės Narės nenaudai, pastaroji gali kreiptis į Komisiją ir prašyti, kad kitos Valstybės Narės imtųsi reikalingų priemonių situacijos pagerinimui.

III-190 straipsnis

Nenukrypstant nuo priemonių, susijusių su sveikatos apsauga, visuomeniniu saugumu ir viešąja tvarka, darbuotojų iš šalių ir teritorijų laisvu judėjimu į Valstybes Nares ir darbuotojų iš Valstybių Narių laisvu judėjimu į šalis ir teritorijas yra reguliuojamas pagal priimtas nuostatas sutinkamai su III-191 straipsniu.

III-191 straipsnis

Ministrų Taryba vieningai priima priemones ryšium su asociacija tarp šalių, teritorijų ir Sąjungos, remdamasi principais, išdėstytais Konstitucijoje, europietiškais reglamentais ir sprendimais, susijusiais su asociacijos tarp šalių, teritorijų ir Sąjungos, charakteristikomis ir procedūromis.

III-192 straipsnis

Straipsniai nuo III-186 iki III-191 yra taikomi Grenlandijai, nenukrypstant nuo specifinių nuostatų Grenlandijai, kurios yra pateiktos protokole apie ypatingo režimo taikymą Grenlandijai.

V ANTRAŠTINĖ DALIS

SAJUNGOS IŠORINĖ VEIKLA

I SKYRIUS BENDROS APLIKACIJOS NUOSTATOS

III-193 straipsnis

1. Sąjungos veikla tarptautiniu mastu remiasi principais, susijusiais su jos pačios įsisteigimu, vystymusi bei plėtra, ir siekimu plėtoti visoje likusioje pasaulio dalyje: demokratiją, Valstybės teisę, universalumą ir žmonių teisių bei pagrindinių laisvių nedalijamumą, pagarbą žmogiškajam orumui, lygybės ir solidarumo principus bei pagarbą tarptautinei teisei sutinkamai su Jungtinių Tautų Chartija. Sąjunga siekia vystyti santykius ir plėtoti partnerystę su šalimis ir regioninėmis arba pasaulinėmis organizacijomis, kurios dalinasi tomis pačiomis vertybėmis. Ji padeda rasti daugiašalius sprendimus bendroms problemoms, ypač atvejais, susijusiais su Jungtinėmis Nacijomis.

2. Europos Sąjunga apibrėžia ir veda bendras politikas bei Sąjungos veiksmus, ir stengiasi užtikrinti maksimalų kooperacijos laipsnį visuose sektoriuose, kurie yra susiję su tarptautiniais santykiais, siekdama:

- a) apsaugoti Sąjungos vertybes, pagrindinius interesus, saugumą, nepriklausomybę ir Sąjungos integraciją;
- b) konsoliduoti ir palaikyti demokratiją, Valstybės teisę, žmogaus teises ir tarptautinės teisės principus;
- c) apsaugoti taiką, užkirsti kelią konfliktams ir stiprinti tarptautinį saugumą sutinkamai su Jungtinių Tautų Chartijos principais;
- d) palaikyti pastovų vystymąsi šalies ekonominiu, socialiniu ir aplinkos požiūriu, neužmirštant svarbiausio tikslo - panaikinti skurdą;
- e) skatinti visų šalių integraciją į pasaulinę ekonomiką, įtraukiant kliūčių tarptautinei komercijai progresyvų šalinimą;
- f) ruošti tarptautines priemones, siekiant apsaugoti ir tobulinti aplinkos kokybę bei pasaulio natūralių resursų pastovų valdymą, stengiantis užtikrinti nenutrūkstamą vystymąsi;
- g) padėti gyventojams, šalims ir regionams priešintis katastrofoms, kurias sukelia žmonės, arba natūralaus pobūdžio nelaimėms; ir
- h) plėtoti tarptautinę sistemą, kuri remiasi sustiprinta daugiašalia kooperacija ir tinkamu pasauliniu valdymu.

3. Sąjunga gerbia principus ir siekia tikslų, kurie yra pateikti žemiau, ruošdama ir realizuodama Sąjungos išorinių veiksmų skirtingus sektorius, susijusius su Sąjungos išoriniais veiksmais, kurie yra aprašyti šioje Antraštinėje Dalyje, o taip pat kitų Sąjungos politikų išorinius aspektus.

Sąjunga kontroliuoja sanglaudą tarp išorinių veiksmų skirtingų sektorių ir vidaus politikų. Ministrų Taryba ir Komisija, kurioms asistuoja šiuo atveju Sąjungos Užsienio Reikalų Ministras, prisiima atsakomybę, užtikrindami šią sanglaudą ir kooperaciją šiam tikslui.

III-194 straipsnis

1. Remdamasi III-193 straipsnyje išvardintais principais ir tikslais, Europos Taryba identifikuoja Sąjungos interesus ir strateginius tikslus.

Europos Tarybos europietiški sprendimai dėl Sąjungos interesų ir strateginių tikslų gali remtis Sąjungos užsienio politika, o taip pat kitais sektoriais, susijusiais su Sąjungos išorine veikla. Jie gali liesti Sąjungos santykius su atitinkama šalimi arba regionu, arba turėti panašią tematiką. Juose yra aprašyta trukmė ir nurodytos priemonės, kurios būtų prieinamos Sąjungai ir Valstybėms Narėms.

Europos Taryba, remdamasi Ministrų Tarybos rekomendacijomis, vieningai veikia pagal pastarosios priimtas taisykles kiekvienam sektoriui. Europos Tarybos europietiški sprendimai yra įgyvendinami pagal Konstitucijos numatytas procedūras.

2. Ryšium su užsienio politikos ir bendro saugumo klausimais ir su kitais sektoriais, susijusiais su išorine veikla, Sąjungos užsienio reikalų ministras bei Komisija gali pateikti bendrus pasiūlymus Ministrų Tarybai.

II SKYRIUS

UŽSIENIO POLITIKA IR BENDRAS SAUGUMAS

III-195 straipsnis

1. Ryšium su principais ir savo išorinės veiklos tikslais, kurie yra išvardinti šios Antraštinės Dalies 1 straipsnyje, Sąjunga apibūdina ir vykdo užsienio politiką ir bendrą saugumą, apimdama visus užsienio politikos ir saugumo sektorius.

2. Valstybės Narės aktyviai ir be išlygų remia Sąjungos užsienio politiką ir bendrą saugumą abipusio sąžiningumo ir solidarumo pagrindu.

Valstybės Narės kartu veikia, stiprindamos ir vystydamos tarpusavio politikos solidarumą. Jos susilaiko nuo bet kokio veiksmo, kuris yra priešingas Sąjungos interesams arba kuris gali lengvai pakenkti efektyviai tarptautinių santykių vienybei.

Ministrų Taryba ir Sąjungos Užsienio Reikalų Ministras prižiūri, kad būtų laikomasi šių principų.

3. Sąjunga vykdo užsienio politiką ir bendrą saugumą:

a) nustatydamas bendras orientacines kryptis;

b) priimdama europietiškus sprendimus dėl:

i) Sąjungos veiksmų,

ii) Sąjungos pozicijų,

iii) veiksmų ir pozicijų įgyvendinimo;

c) ir stiprindama sistematinę kooperaciją tarp Valstybių Narių ryšium su jų politikų vedimu.

III-196 straipsnis

Europos Taryba apibūdina užsienio politikos ir bendro saugumo bendras orientacines kryptis, tame tarpe klausimus, susijusius su gynyba.

Priklausomai nuo tarptautinio vystymosi Europos Tarybos Prezidentas šaukia Europos Tarybos neeilinį susirinkimą, siekiant nustatyti Sąjungos politikos strategines linijas, susijusias su šiuo vystymusi.

Remdamasi Europos Tarybos nustatytais bendromis orientacinėmis kryptimis ir strateginėmis linijomis, Ministrų Taryba priima būtinus europietiškus sprendimus, siekdama apibūdinti ir įgyvendinti užsienio politiką ir bendrą saugumą.

III-197 straipsnis

1. Sąjungos Užsienio Reikalų Ministras, kuris pirmininkauja Užsienio Reikalų Ministrų Tarybai, savo pasiūlymais prisideda prie užsienio politikos ir bendro saugumo ruošimo ir užtikrina Europos Tarybos ir Ministrų Tarybos priimtų europietiško sprendimų įgyvendinimą.
2. Klausimų, susijusių su užsienio politika ir bendru saugumu, atžvilgiu, Sąjungą atstovauja Sąjungos Užsienio Reikalų Ministras. Sąjungos vardu jis veda politinį dialogą ir išreiškia Sąjungos poziciją tarptautinėse organizacijose ir konferencijose.
3. Vykdydamas savo funkcijas, ES Užsienio reikalų ministras atstovauja organizacijos užsienio reikalų tarnybai. Ši tarnyba bendradarbiauja su valstybių narių diplomatinėmis tarnybomis.²

III-198 straipsnis

1. Kai tam tikra tarptautinė situacija reikalauja Sąjungos operatyvaus veiksmo, Ministrų Taryba priima būtinus europietiškus sprendimus. Šie sprendimai nustato tikslus, reikšmę, priemones, esančias Sąjungos dispozicijoje, o taip pat sąlygas, susijusias su veiksnių įgyvendinimu ir, reikalui esant, trukmę.

Jeigu pasikeitusios aplinkybės turi esminį poveikį klausimui, sudarančiam tokio europietiško sprendimo objektą, Ministrų Taryba peržiūri šios veiklos principus ir tikslus, ir priima reikalingus europietiškus sprendimus. Tol, kol Ministrų Taryba nenutarė, sprendimas dėl Sąjungos veiklos yra sulaikomas.

2. Šie europietiški sprendimai įpareigoja Valstybės Nares priimti savo poziciją ir vykdyti savo veiksmus.
3. Bet kokios pozicijos priėmimas arba nacionalinės veiklos sutinkamai su tokio sprendimo taikymu vykdymas, sudaro informacijos objektą tam tikram periodui, kuris leidžia, reikalui esant, preliminarines konsultacijas Ministrų Taryboje. Įsipareigojimas, susijęs su preliminarinės informacijos teikimu, nėra taikomas nuostatoms, kurios yra paprasčiausiai perkeliamos į Ministrų Tarybos sprendimų nacionalinį lygį.
4. Esant rimtai būtinybei, susijusiai su situacijos evoliucija, ir jeigu nėra naujo europietiško sprendimo, Valstybės Narės gali skubiai imtis atitinkamų būtinų priemonių, neužmiršdamos europietiško sprendimo, nuodyto 1 paragrafe, bendrų tikslų. Valstybė Narė, kuri imasi tokių priemonių, nedelsdama informuoja Ministrų Tarybą.

---

² Žr. Deklaracijos dėl Europos išorės veiksnių tarnybos įkūrimo III priedą.

5. Jeigu išskyla dideli sunkumai, susiję su europietiško sprendimo pagal šį straipsnį taikymu, Valstybė Narė informuoja apie tai Ministrų Tarybą, kuri svarsto ir ieško tinkamų sprendimų. Jie nageli prieštarauti tikslams, susijusiems su veikla, arba kenkti jų efektyvumui.

III-199 straipsnis

Ministrų Taryba priima europietiškus sprendimus, kurie apibūdina Sąjungos poziciją atitinkamu geografiniu arba tematiniu klausimu. Valstybės Narės užtikrina, kad jų nacionalinės politikos atitiktų Sąjungos pozicijas.

III-200 straipsnis

1. Kiekviena Valstybė Narė, Sąjungos Užsienio Reikalų Ministras arba Ministras, remiamas Komisijos, gali perduoti Ministrų Tarybai bet kokius klausimus, susijusius su užsienio politika ir bendru saugumu, ir perduoti pasiūlymus Ministrų Tarybai.

2. Atitinkamais atvejais, kai yra būtina greitai priimti sprendimą, Sąjungos Užsienio Reikalų Ministras, savo iniciatyva arba prašant Valstybei Narei keturiasdešimt aštuonių valandų bėgyje arba ypač svarbaus reikalo atveju pačiu trumpiausiu laikotarpiu šaukia neeilinį Ministrų Tarybos susirinkimą.

III-201 straipsnis

1. Ministrų Taryba vieningai priima europietiškus sprendimus, susijusius su šiuo skyriumi. Dalyvaujančių narių arba jų atstovų susilaikymai nekliudo priimti šiuos sprendimus.

Bet koks Ministrų Tarybos narys, kuris susilaiko nuo balsavimo, gali sutinkamai su šia pastraipa įvertinti savo susilaikymą atitinkamos formalios deklaracijos forma. Šiuo atveju nėra privaloma taikyti europietišką sprendimą, bet yra sutinkama, kad šis sprendimas įpareigoja Sąjungą. Remdamasi abipusiu solidarumu, suinteresuota Valstybė Narė susilaiko nuo bet kokio veiksmo, galinčio sukelti konfliktą su Sąjungos veikla, kuri remiasi šiuo sprendimu, arba kliudyti; kitos Valstybės Narės gerbia šią poziciją. Jeigu Ministrų Tarybos nariai, kurie įvertina savo susilaikymą atitinkama deklaracijos forma, atstovauja mažiausiai trečdalį Sąjungos gyventojų, sprendimas nėra priimamas.

2. Ministrų Taryba, darydama išimtį 1 paragrafui, vieningai priima sprendimą kvalifikuota balsų dauguma:

- a) kai, remdamasi Europos Tarybos europietišku sprendimu dėl Sąjungos interesų ir strateginių tikslų, aprašytų III-194 straipsnio 1 paragrafe, ji priima europietiškus sprendimus apie Sąjungos veiksmus ir pozicijas;
- b) kai ji priima sprendimą dėl Sąjungos veiklos arba pozicijos, remdamasi Ministro pateiktu pasiūlymu ryšium su Europos Tarybos specialiu prašymu arba jo paties iniciatyva;

- c) kai ji priima bet koki europietišką sprendimą, įgyvendindama Sąjungos veiklą arba poziciją;
- d) kai ji priima europietišką sprendimą dėl specialaus atstovo skyrimo sutinkamai su III-203.

Jeigu Ministrų Tarybos narys pareiškia, kad ryšium su išdėstytomis esminėmis priežastimis, susijusiomis su nacionaline politika, jis ketina prieštarauti europietiško sprendimo priėmimui, kuris turi būti priimtas kvalifikuota balsų dauguma, balsavimas neįvyksta. Sąjungos Užsienio reikalų ministras, glaudžiai konsultuodamasis su suinteresuota Valstybe Nare, stengiasi rasti jam priimtina sprendimą. Jei tai neduoda rezultatų, Ministrų Taryba, veikdama kvalifikuota balsų dauguma, gali prašyti, kad svarstomas klausimas būtų perduotas Europos Tarybai vieningam sprendimui.

- 3. Europos Taryba gali vieningai nuspręsti, kad Ministrų Taryba vieningai veiktų kvalifikuota balsų dauguma kitais atvejais, išskyrus atvejus, numatytus šio straipsnio 2 paragrafe.
- 4. 2 ir 3 paragrafai nėra taikomi sprendimams, turintiems karinį pobūdį arba gynybos sektoriuje.

III-202 straipsnis

- 1. Kai Sąjunga apibūdino bendrą priartėjimą sutinkamai su I-39 straipsnio 5 paragrafu, Sąjungos Užsienio Reikalų Ministras ir Valstybių Narių užsienio reikalų ministrai koordinuoja savo veiklas Ministrų Taryboje.
- 2. Valstybių Narių diplomatinės misijos ir Sąjungos delegacijos kooperuoja tarpusavyje trečiojoje šalyje ir prie tarptautinių organizacijų, ir prisideda prie bendro priartėjimo formulavimo ir įgyvendinimo.

III-203 straipsnis

Kiekvieną kartą, esant reikalui, Ministrų Taryba, remdamasi Sąjungos Užsienio Reikalų Ministro iniciatyva, skiria specialų atstovą, kuriam yra patikimas mandatas, susijęs su specialiais politiniais klausimais. Specialusis atstovas vykdo savo mandatą priklausomai nuo Sąjungos Užsienio Reikalų Ministro.

III-204 straipsnis

Sąjunga gali sudaryti sutartis su viena arba daugeliu Valstybių Narių arba tarptautinėmis organizacijomis, taikydama šį skyrių, sutinkamai su procedūra pagal III-227 straipsnį.

III-205 straipsnis

1. Sąjungos Užsienio Reikalų Ministras konsultuoja Europos Parlamentą apie užsienio politikos ir bendro saugumo principinius aspektus ir pagrindinius pasirinkimo būdus, tame tarpe apie saugumo politiką ir bendrą gynybą, ir kontroliuoja, kad būtų tiksliai atsižvelgta į Europos Parlamento požiūrius. Sąjungos Užsienio Reikalų Ministras reguliariai informuoja Europos Parlamentą apie Sąjungos užsienio politikos ir saugumo evoliuciją, tame tarpe apie saugumo politiką ir gynybą. Specialieji atstovai gali būti įtraukti į Europos Parlamento informavimą.

2. Europos Parlamentas gali pateikti klausimus arba formuluoti rekomendacijas Ministrų Tarybai ir Sąjungos Užsienio Reikalų Ministrui. Du kartus per metus vyksta debatai apie pasiektą progresą, įgyvendinant užsienio politiką ir bendrą saugumą, tame tarpe saugumo politiką ir gynybą.

III-206 straipsnis

1. Valstybės Narės koordinuoja savo veiksmus tarptautinėse organizacijose ir tarptautinių konferencijų metu. Jos gina Sąjungos poziciją šioje aplinkoje. Sąjungos Užsienio Reikalų Ministras užtikrina tokios koordinacijos organizaciją.

Tarptautinėse organizacijose ir tarptautinių konferencijų metu, kuriose visos Valstybės Narės nedalyvauja, Valstybės Narės, kurios dalyvauja, gina Sąjungos pozicijas.

2. Nepažeisdamos šios 1 paragrafo ir III-198 straipsnio 3 paragrafo, Valstybės Narės, atstovaujančios tarptautinėse organizacijose arba tarptautinėse konferencijose, kuriose ne visos Valstybės Narės dalyvauja, informuoja pastarąsias ir Sąjungos Užsienio Reikalų Ministrą apie visus klausimus, susijusius su bendru interesu.

Valstybės Narės, kurios yra taip pat ir Suvienytųjų Tautų Saugumo Tarybos narės, tariasi tarpusavyje ir pilnai informuoja kitas Valstybes Nares bei Sąjungos Užsienio Reikalų Ministrą. Valstybės Narės, kurios yra Saugumo Tarybos narės, gina Sąjungos pozicijas ir interesus, vykdydamos savo funkcijas, ir nepažeisdamos atsakomybių, kurios joms teko sutinkamai su Jungtinių Tautų Chartija.

Kai Sąjunga apibūdino poziciją pagal Suvienytųjų Tautų Saugumo Tarybos darbotvarkės temą, Valstybės Narės, kurios joje posėdžiauja, prašo, kad būtų pakviestas Sąjungos Užsienio Reikalų Ministras, kuris pristatytų Sąjungos poziciją.

III-207 straipsnis

Valstybių Narių diplomatinės ir konsulinės misijos bei Sąjungos delegacijos trečiojoje šalyje ir dalyvaujančios tarptautinėse konferencijose, o taip pat jų atstovybės prie tarptautinių organizacijų kooperuojasi, užtikrindamos Ministrų Tarybos priimtų europietiško sprendimo, susijusio su Sąjungos pozicijomis ir veiksmais, laikymąsi ir įgyvendinimą. Jos stiprina savo kooperaciją, apsikeisdamos informacija ir atlikdamos bendrus įvertinimus.

Jos prisideda prie nuostatų pagal I-8 straipsnio 2 paragrafo įgyvendinimo; šios nuostatos yra susijusios su Europos piliečių apsauga trečiųjų šalių teritorijoje pagal III-11 straipsnį.

III-208 straipsnis

Nepažeisdamas straipsnio III-247, Politikos ir Saugumo Komitetas seka tarptautinę situaciją sektoriuose, kurie yra susiję su užsienio politika ir bendru saugumu, ir prisideda prie politikos apibūdinimo, perduodama Ministrų Tarybai nuomones, prašant pačiai Tarybai, Sąjungos Užsienio Reikalų Ministrui arba savo pačios iniciatyva. Be to, jis prižiūri, kaip yra įgyvendinamos sutartos politikos, nepažeisdamas Sąjungos Užsienio Reikalų Ministro kompetencijos.

Sutinkamai su šia Antraštine Dalimi, Komitetas vykdo, atsakant Ministrų Tarybai ir Sąjungos Užsienio Reikalų Ministrui, politikos kontrolę ir strateginį vadovavimą, susijusį su krizių valdymo operacijomis, apibūdintomis III-210 straipsnyje.

Ryšium su krizių valdymo operacija atitinkamam laikotarpiui, kurį nustato Ministrų Taryba, Ministrų Taryba gali leisti Komitetui priimti tinkamus sprendimus, liečiančius politikos kontrolę ir strateginį vadovavimą operacijai.

III-209 straipsnis

Užsienio politikos ir bendro saugumo įgyvendinimas nepažeidžia kompetencijų, išvardintų straipsniuose nuo I-12 iki I-14 ir I-16. Panašiai, šiuose straipsniuose išvardintų politikų realizavimas nepažeidžia kompetencijos pagal I-15 straipsnį įgyvendinimo.

Teisingumo Teismas yra kompetentingas kontroliuoti šio straipsnio laikymąsi.

1 SEKCIJA

BENDRA SAUGUMO IR GYNYBOS POLITIKA

III-210 straipsnis

1. Misijos, apibūdintos I-40 straipsnio 1 paragrafe, kurių metu Sąjunga gali naudotis civilinėmis ir karinėmis pajėgomis, apima bendrus veiksmus, susijusius su nusiginklavimu, humanitarine misija ir evakuacija, misijomis, kurių metu yra teikiami patarimai ir karinė pagalba, misijomis, liečiančiomis apsisaugojimą nuo konfliktų misijomis dėl taikos palaikymo, misijomis, susijusiomis su kovinėmis pajėgomis krizių valdymui, tame tarpe misijomis, liečiančiomis taikos atkūrimą stabilizavimo operacijomis konfliktų pabaigoje. Visos šios misijos gali prisidėti kovojant prieš terorizmą, tame tarpe suteikiant paramą trečiosioms šalims kovoje prieš terorizmą jų teritorijoje.
2. Ministrų Taryba, vieningai veikdama, priima europietiškus sprendimus dėl misijų, numatytų šiame 1 paragrafe, apibūdinama jų tikslus ir reikšmę, o taip pat bendras taisyklės, susijusias su jų įgyvendinimu. Sąjungos Užsienio Reikalų Ministras, remdamasis Ministrų Taryba ir glaudžiai bei pastoviai bendradarbiaudamas su Politikos ir Saugumo Komitetu, kontroliuoja šių misijų civilinių ir karinių aspektų koordinaciją.

III-211 straipsnis

1. Ryšium su priimtais europietiškais sprendimais pagal III-210 straipsnį, Ministrų Taryba gali patikėti misijos vykdymą Valstybių Narių grupei, kurios turi reikalingus pajėgumus ir nori dalyvauti šioje misijoje. Šios Valstybės Narės kartu su Sąjungos Užsienio Reikalų Ministru tarpusavyje derina misijos organizavimą.
2. Ministrų Tarybą pastoviai informuoja Valstybės, dalyvaujančios misijoje, apie misijos einamąjį etapą, ir jai yra nedelsiant perduodama, ar misijos vykdymas yra susijęs su naujomis rimtomis aplinkybėmis, ir ar yra būtina modifikuoti tikslą, reikšmę arba taisyklės, kurias priėmė Ministrų Taryba pagal III-210 straipsnį, dalyvaudamos Valstybės Narės turi perduoti šį klausimą svarstyti Ministrų Tarybai. Tokiu atveju Ministrų Taryba priima būtinus europietiškus sprendimus.

III-212 straipsnis

1. Europos Ginklavimosi, Tyrimų ir Karinių Pajėgumų Agentūra, remdamasi Ministrų Taryba, siekia:
  - a) prisidėti prie Valstybių Narių karinių pajėgumų tikslų identifikavimo ir Valstybių Narių įsipareigojimų, susijusių su minėtais pajėgumais, laikymosi įvertinimo;
  - b) remti operatyvinių poreikių harmonizaciją ir efektyvių atitinkamų igyjimo metodų priėmimą;

- c) siūlyti daugiašalius projektus, siekiant realizuoti tikslus sutinkamai su kariniais pajėgumais, ir užtikrinti Valstybių Narių vykdomų programų koordinaciją ir valdymą, susijusį su specifinių programų kooperacija;
- d) remti tyrinėjimus, susijusius su gynybos technologija, koordinuoti ir planuoti bendrų tyrimų veiklas ir techninių sprendimų studijas pagal būsimus operatyvinius poreikius;
- e) padėti identifikuoti ir, reikalui esant, realizuoti bet kokias priemones, kurios yra naudingos, siekiant stiprinti gynybos sektoriaus industrinę bei technologinę bazę ir tobulinti karinių išlaidų efektyvumą.

2. Agentūra yra prieinama visoms Valstybėms Narėms, kurios nori joje dalyvauti. Ministrų Taryba vieningai veikia ir kvalifikuota balsų dauguma priima europietišką sprendimą, kuris apibūdina Agentūros statutą, jos įsikūrimo centrą ir funkcionavimo taisykles. Minėtos Valstybės turi neužmiršti efektyvaus dalyvavimo Agentūros veiklose laipsnį. Specifinės grupės yra sudaromos Agentūros viduje, apjungiant Valstybes Nares, kurios vykdo bendrus projektus. Reikalui esant, Agentūra atlieka savo misijas kartu su Komisija.

III-213 straipsnis

1. Išpildydamos aukštesnių karinių pajėgumų kriterijus ir norėdamos imtis labiau įpareigojančių užduočių, susijusių su ypač reikliomis misijomis, Valstybės Narės, kurių sąrašas yra pateiktas protokole [*pavadinimas*], pridėtame prie Konstitucijos, vysto tarpusavyje atitinkamą struktūrinę kooperaciją pagal I-40 straipsnio 6 paragrafą. Kriterijai ir įsipareigojimai, susiję su kariniais pajėgumais, kuriuos apibrėžė Valstybės Narės, yra pateikti tame pačiame protokole.

2. Jeigu Valstybė Narė nori dalyvauti šios operacijos vėlesnėje stadijoje, sutikdama prisiimti su tai susijusius įsipareigojimus, ji informuoja Ministrų Tarybą apie savo ketinimą. Taryba apsparsto suinteresuotos Valstybės Narės prašymą, tačiau tik Valstybių Narių, dalyvaujančių šioje struktūrinėje operacijoje, atstovai dalyvauja balsavime.

3. Kai Ministrų Taryba priima europietiškus sprendimus, susijusius su kooperacijos objektu, tik Valstybių Narių, dalyvaujančių šioje struktūrinėje operacijoje, atstovai dalyvauja svarstymuose ir europietišku sprendimų priėmime. Sąjungos Užsienio Reikalų Ministras dalyvauja svarstymuose. Sąjungos Užsienio Reikalų Ministras informuoja tiksliai ir pastoviai kitų Valstybių Narių atstovus apie kooperacijos vystymąsi.

4. Ministrų Taryba gali patikėti Valstybėms, dalyvaujančioms šioje kooperacijoje, misijos pagal III-210 straipsnį vykdymą Sąjungos ribose.

5. Nesukeldamos kliūčių ankstesniems paragrafams, atitinkamos nuostatos dėl sustiprintos kooperacijos taikomos šio straipsnio reguliuojamoje struktūrinėje kooperacijoje.

III-214 straipsnis

1. Glaudi kooperacija, susijusi su abipuse gynyba, numatyta pagal I-40 straipsnio 7 paragrafą, yra prieinama visoms Sąjungos Valstybėms Narėms. Dalyvaujančių Valstybių Narių sąrašas yra pateiktas Deklaracijoje *pavadinimas*. Jeigu Valstybė Narė nori dalyvauti vėlesnėje stadijoje, prisiimdama su tai susijusius įsipareigojimus, ji informuoja Europos Tarybą ir įsirašo į Deklaraciją, pridėtą prie Konstitucijos.
2. Dalyvaujanti Valstybė, kuri tampa ginkluotos agresijos objektu savo teritorijoje, informuoja kitas situacijoje dalyvaujančias Valstybes Nares, ir ji gali paprašyti jų pagalbos bei paramos. Dalyvaujančios Valstybės Narės susirenka į ministerijų lygio susirinkimą, kuriame dalyvauja jų atstovas iš Politikos ir Saugumo Komiteto bei Karinio Komiteto.
3. Suvienytųjų Nacijų Saugumo Taryba yra nedelsiant informuojama apie bet kokią ginkluotą agresiją, o taip pat apie priemones, kurios buvo priimtos ryšium su tai.
4. Šios nuostatos nepažeidžia teisių ir įsipareigojimų, išplaukiančių iš Šiaurės Atlanto Sutarties suinteresuotųjų atžvilgiu.

2 SEKCIJA

FINANSINĖS NUOSTATOS

III-215 straipsnis

1. Administracinės išlaidos, kurių nuostatos yra susijusios su šiuo Skyriumi, ir kurios liečia institucijas, priklauso Sąjungos biudžetui.

2. Operatyvinės išlaidos, susijusios su minėtų nuostatų įgyvendinimu, taip pat priklauso Sąjungos biudžetui, išskyrus atitinkamas išlaidas, kurios priklauso karinio arba gynybos pobūdžio operacijoms, ir atvejus, kai Ministrų Taryba vieningai priima kitą sprendimą.

Kai išlaidos nepriklauso Sąjungos biudžetui, jas prisiima Valstybės Narės sutinkamai su nacionalinio produkto bruto skale, nebent Ministrų Taryba vieningai priima kitą sprendimą. Ryšium su išlaidomis, kurios priklauso karinio arba gynybos pobūdžio operacijoms, Valstybės Narės, kurių atstovai Ministrų Taryboje pateikia formalią deklaraciją pagal Antraštinės Dalies III-201 straipsnio 1 paragrafo antrąją pastraipą, nėra įpareigosios dalyvauti jų finansavime.

3. Ministrų Tarybos europietiškas sprendimas nustato specifines procedūras, siekiant užtikrinti greitą priėmimą prie Sąjungos biudžeto kreditų, kurie yra skirti skubių iniciatyvų finansavimui užsienio politikos ir bendro saugumo ribose, tame tarpe atitinkamos misijos pagal I-40 straipsnio 1 paragrafą paruošiamosioms veikloms. Ji sprendžia po konsultacijų su Europos Parlamentu.

Paruošiamos veiklos, susijusios su misijomis pagal I-40 straipsnio 1 paragrafą, kurios nepriklauso Sąjungos biudžetui, yra finansuojamos iš steigimo fondo, kurį sudaro Valstybių Narių kontribucijos.

Remdamasi Sąjungos Užsienio Reikalų Ministro pasiūlymu, Ministrų Taryba priima kvalifikuota balsų dauguma europietiškus sprendimus, kurie nustato:

- a) taisykles, susijusias su fondo steigimu ir finansavimu, tame tarpe finansines sumas, kurios yra asignuotos fondui, o taip pat procedūras, susijusias su sumų grąžinimu;
- b) taisykles, susijusias su fondo valdymu;
- c) taisykles, liečiančias finansinę kontrolę.

Kai yra numatoma misija pagal I-40 straipsnio 1 paragrafą, kuri nepriklauso Sąjungos biudžetui, Ministrų Taryba leidžia Sąjungos Užsienio Reikalų Ministrui naudoti šį fondą. Sąjungos Užsienio Reikalų Ministras pateikia Ministrų Tarybai pranešimą, susijusį su šio mandato vykdymu.

III SKYRIUS

BENDRA KOMERCIJOS POLITIKA

III-216 straipsnis

Valstybės Narės, steigdamos muitų sąjungą tarpusavyje, ir atsižvelgdamos į bendrą interesą, siekia prisidėti prie pasaulinės komercijos vystymosi, prie apribojimų, susijusių su tarptautiniais mainais ir tiesioginiais užsienio investavimais, progresyvų naikinimo ir prie kliūčių, liečiančių muitus ir panašiai, mažinimu.

III-217 straipsnis

1. Bendra komercijos politika remiasi vieningais principais, tame tarpe tarifiniais pataisymais, tarifinių ir komercinių sutarčių, susijusių su prekių ir paslaugų mainais, sudarymu ir intelektualinės nuosavybės komerciniais aspektais, tiesioginiais užsienio investavimais, liberalizacijos priemonių suvienodinimu, eksporto politika, o taip pat priemonėmis, susijusiomis su komercine gynyba, kurios yra priimanamos dempingo ir subvencijų atvejais. Bendra komercijos politika yra vedama sutinkamai su Sąjungos išorinės veiklos principais ir tikslais, apibūdintais šios Antraštinės Dalies 1 straipsnyje.

2. Europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas nustato reikalingas priemones bendros komercijos politikos įgyvendinimui.

3. Jeigu sutartys su viena arba keliomis Valstybėmis Narėmis arba tarptautinėmis organizacijomis turi būti svarstomos derybų metu, tokiu atveju yra taikomos III-227 straipsnio atitinkamos nuostatos. Komisija pateikia rekomendacijas Ministrų Tarybai, kuri leidžia Komisijai pradėti reikalingas derybas. Ministrų Taryba ir Komisija yra atsakingos ir kontroliuoja, kad šios svarstomos sutartys būtų derinamos su Sąjungos politikomis ir vidaus taisyklėmis.

Komisija veda šias derybas, konsultuodamasi su specialiu komitetu, kurį paskyrė Ministrų Taryba, siekdama padėti atlikti šią užduotį ir sutinkamai su direktyvomis, kurias Ministrų Taryba gali pateikti. Komisija pastoviai pateikia pranešimą specialiam komitetui ir Europos Parlamentui apie šių derybų evoliuciją.

4. Ryšium su derybomis ir sutarties sudarymu paslaugų komercijos sektoriuje, apimančiam žmonių perkėlimus ir intelektualinės nuosavybės komercinius aspektus, Ministrų Taryba vieningai veikia, kai ši sutartis apima atitinkamas nuostatas, kurioms yra reikalingas vieningumas, norint priimti vidaus taisykles.

Ministrų Taryba taip pat vieningai sprendžia dėl derybų ir susitarimo išvadų kultūrinių ir audiovizualinių paslaugų pardavimo srityje, kai šios kelia grėsmę Sąjungos kultūrinei ir kalbinei įvairovei.

Tarptautinės derybos ir susitarimo išvados dėl transporto lieka pajungtos III antraštinės dalies III skyriaus 7 sekcijos ir III-227 straipsnio nuostatomis.

5. Kompetencijų, kurias skiria šis straipsnis, vykdymas komercinės politikos sektoriuje nepažeidžia kompetencijų ribų nustatymo tarp Sąjungos ir Valstybių Narių, ir nesukelia Valstybių Narių įstatyminių ir reglamentuojančių nuostatų harmonizacijos tais atvejais, kai Konstitucija pašalina tokią harmonizaciją.

IV SKYRIUS

KOOPERACIJA SU TREČIOSIOMIS ŠALIMIS IR HUMANITARINĖ PAGALBA

1 SEKCIJA

VYSTYMOŠI KOOPERACIJA

III-218 straipsnis

1. Sąjungos politika vystymosi kooperacijos sektoriuje yra vedama sutinkamai su Sąjungos išorinės veiklos principais ir tikslais. Sąjungos ir Valstybių Narių vystymosi kooperacijos politika yra papildoma ir stiprinama abipusio pagrindu.

Sąjungos politikos pagrindinis tikslas šiame sektoriuje yra skurdo mažinimas ir, laikui bėgant, jo visiškas panaikinimas. Įgyvendindama politikas, kurios gali paveikti besivystančias šalis, Sąjunga atsižvelgia į vystymosi kooperacijos tikslus.

2. Sąjunga ir Valstybės Narės gerbia įsipareigojimus ir atsižvelgia į tikslus, kuriuos jos priima Suvienytųjų Nacijų ir kitų tarptautinių kompetentingų organizacijų kontekste.

III-219 straipsnis

1. Europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas nustato priemones, kurios yra būtinos vystymosi kooperacijos politikos įgyvendinimui; šios priemonės yra susijusios su kooperacijos daugiametinėmis programomis besivystančiųjų šalių atžvilgiu arba tematinio pobūdžio programomis.

2. Sąjunga gali sudaryti su trečiosiomis šalimis ir kompetentingomis tarptautinėmis organizacijomis susitarimus, kurie būtų naudingi įgyvendinti tikslus pagal III-193 straipsnį. Šie susitarimai yra svarstomi ir sudaromi pagal III-227 straipsnį.

Pirmoji pastraipa nepažeidžia Valstybių Narių kompetencijos svarstyti tarptautinėse instancijose ir sudaryti tarptautinius susitarimus.

3. Europos Investicijų Bankas prisideda prie priemonių pagal 1 paragrafą įgyvendinimo sutinkamai su jo statuteose numatytais sąlygomis.

III-220 straipsnis

1. Sąjunga ir Valstybės Narės koordinuoja savo vystymosi kooperacijos politikas ir tariaisi tarpusavyje dėl pagalbos programų, o taip pat tarptautinėse organizacijose ir tarptautinių konferencijų metu, siekdamos palengvinti savo veiksmų papildomumą ir efektyvumą. Jos gali kartu imtis bendrų veiksmų. Reikalui esant, Valstybės Narės prisideda prie Sąjungos paramos programų realizavimo.
2. Komisija gali imtis bet kokios iniciatyvos, kuri yra naudinga koordinacijos pagal 1 paragrafą plėtojimui.
3. Ryšium su atitinkamomis jų kompetencijomis, Sąjunga ir Valstybės Narės kooperuoja su trečiosiomis šalimis ir kompetentingomis tarptautinėmis organizacijomis.

2 SEKCIJA

EKONOMINĖ, FINANSINĖ IR TECHNINĖ KOOPERACIJA SU TREČIOMIS ŠALIMIS

III-221 straipsnis

1. Nepažeisdama kitų Konstitucijos nuostatų ir ypač straipsnių nuo III-218 iki III-220, liečiančių vystymosi kooperaciją, Sąjunga veda sutinkamai su savo kompetencijomis ekonominės, finansinės ir techninės kooperacijos veiklą, tame tarpe paramą ypač finansiniame sektoriuje su kitomis trečiosiomis šalimis, išskyrus besivystančias šalis. Ši veikla yra susijusi su Sąjungos vystymosi politika. Sąjungos ir Valstybių Narių veiksmai yra papildomi ir stiprinami abipusiškai.
2. Europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas nustato priemones, kurios yra būtinos 1 paragrafo įgyvendinimui.
3. Sutinkamai su savo kompetencijomis, Sąjunga ir Valstybės Narės kooperuoja su trečiosiomis šalimis ir kompetentingomis tarptautinėmis organizacijomis. Sąjungos kooperacijos nuostatos gali tapti susitarimų, svarstomų ir sudaromų pagal III-227 straipsnį tarp Sąjungos ir trečiųjų suinteresuotų pusių, objektu. Ministrų Taryba vieningai veikia asociacijos susitarimų atžvilgiu pagal III-226 straipsnio 2 paragrafą, o taip pat būsimų susitarimų su Šalimis Kandidatėmis stojimo į Sąjungą atveju.

Pirmoji pastraipa nepažeidžia Valstybių Narių kompetencijos vesti derybas tarptautinėse instancijose ir sudaryti tarptautinius susitarimus.

III-222 straipsnis

Kai susidariusi situacija trečiojoje šalyje skubiai reikalauja Sąjungos finansinės paramos, Ministrų Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, priima būtinus europietiškus sprendimus.

3 SEKCIJA

HUMANITARINĖ PAGALBA

III-223 straipsnis

1. Sąjungos veiksmai humanitarinės pagalbos sektoriuje yra vykdomi sutinkamai su Sąjungos išorinės veiklos principais ir tikslais, apibūdintais šios Antraštinės Dalies [III-188 straipsnyje (1 buvusiam straipsnyje)]. Šiais veiksmais yra tiksliai siekiama teikti pagalbą, paramą ir apsaugą trečiųjų šalių gyventojams, žmonių sukeltų arba natūralių katastrofų aukoms, atsižvelgiant į humanitarinius poreikius, išplaukiančius iš šių skirtingų situacijų. Sąjungos ir Valstybių Narių veiksmai yra abipusiškai papildomi ir stiprinami.
  2. Humanitarinės pagalbos veiksmai yra vykdomi pagal tarptautinės humanitarinės teisės principus, būtent pagal bešališkumo ir nediskriminacijos principus.
  3. Europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas nustato būtinas priemones, apibūdinamas ribas, kuriose yra vykdomi Sąjungos humanitarinės pagalbos veiksmai.
  4. Sąjunga gali sudaryti su trečiosiomis šalimis ir kompetentingomis tarptautinėmis organizacijomis bet kokius susitarimus, naudingus tikslų pagal III-193 straipsnį realizavimui. Šie susitarimai yra svarstomi ir sudaromi pagal III-227 straipsnį.
- Pirmoji pastraipa nepažeidžia Valstybių Narių kompetencijos vesti derybas tarptautinėse instancijose ir sudaryti tarptautinius susitarimus.
5. Siekiant nustatyti jaunųjų europiečių ribas bendroms kontribucijoms Sąjungos humanitarinių veikslių atžvilgiu, yra steigiamas Europos Humanitarinės Pagalbos Savanoriškas Korpusas. Europietiškas įstatymas suformuluoja jo statutą ir apibrėžia jo funkcionavimą.
  6. Komisija gali imtis bet kokios naudingos iniciatyvos, siekdama remti koordinaciją tarp Sąjungos bei Valstybių Narių veikslių ir stiprindama Sąjungos bei nacionalinės humanitarinės pagalbos efektyvumą ir papildomumą.
  7. Sąjunga kontroliuoja, kad šie humanitariniai veiksmai būtų koordinuojami ir siejami su tarptautinių organizacijų bei organizmų humanitariniais veiksmais, ypač organizmų, priklausančių Suvienytųjų Tautų sistemai, atžvilgiu.

V SKYRIUS
RIBOJANČIOS PRIEMONĖS

III-224 straipsnis

1. Kai europietiškas sprendimas, susijęs su Sąjungos pozicija arba veikla, priimta pagal šio *pavadinimas* II skyrių užsienio politikos ir bendro saugumo nuostatas, numato ekonominių ir finansinių santykių su viena arba keliomis trečiosiomis šalimis nutraukimą arba sumažėjimą, Ministrų Taryba, veikdama kvalifikuota balsų dauguma ir remdamasi Sąjungos Užsienio Reikalų Ministro pasiūlymu, kartu su Komisija imasi būtinų priemonių. Europos Parlamentas yra informuojamas apie tai.

2. Sektoriuose pagal 1 paragrafą Ministrų Taryba gali priimti pagal tą pačią procedūrą ribojančias priemones, nukreiptas prieš fizinius asmenis arba juridinius organizmus, nevalstybines grupes arba visumas.

VI SKYRIUS

TARPTAUTINIAI SUSITARIMAI

III-225 straipsnis

1. Sąjunga gali sudaryti susitarimus su viena arba keliomis trečiosiomis šalimis arba tarptautinėmis organizacijomis, kai tai yra numatyta Konstitucijoje arba kai yra būtina sudaryti susitarimą, siekiant realizuoti vieną iš šios Konstitucijos nustatytų tikslų Sąjungos vedamų politikų ribose, ir tai yra numatyta Sąjungos privalomame teisiniame akte arba tai liečia Sąjungos vidinį aktą.
2. Sąjungos sudaryti susitarimai apjungia Sąjungos institucijas ir Valstybes Nares.

III-226 straipsnis

1. Sąjunga gali sudaryti asociacijos susitarimus su viena arba keliomis trečiomis šalimis arba tarptautinėmis organizacijomis. Šių susitarimų pagrindu yra steigiama asociacija, apjungianti abipusiškas teises ir įsipareigojimus, bendrus veiksmus ir specialiąsias procedūras.

III-227 straipsnis

1. Nepažeidžiant III-217 straipsnio ypatingųjų nuostatų, susitarimai tarp Sąjungos ir trečiųjų šalių arba tarptautinių organizacijų yra svarstomi ir sudaromi pagal šią procedūrą.
2. Ministrų Taryba duoda leidimą deryboms, formuluoja derybų direktyvas ir sudaro susitarimus.
3. Kai susitarimas liečia tik arba daugiausiai užsienio politiką ir bendrą saugumą, Komisija arba Sąjungos Užsienio Reikalų Ministras pateikia rekomendacijas Ministrų Tarybai, kuri leidžia pradėti derybas.
4. Ryšium su sprendimu pradėti derybas ir priklausomai nuo būsimos susitarimo, Ministrų Taryba skiria derybininką arba vadovą Sąjungos derybininkų grupei.
5. Ministrų Taryba gali pateikti direktyvas, susijusias su derybomis, susitarimo derybininkui ir gali paskirti specialų komitetą konsultacijoms, su kuriuo turi vykti derybos.
6. Remdamasi susitarimo derybininko pasiūlymu, Ministrų Taryba priima sprendimą pasirašyti ir, reikalui esant, laikiną susitarimo taikymą, prieš jam įsigaliojant.

7. Ministrų Taryba, remdamasi susitarimo derybininko pasiūlymu, sudaro susitarimą.

Išskyrus atvejį, kai susitarimas liečia tik užsienio politiką ir bendrą saugumą, Ministrų Taryba sudaro susitarimą tik po Europos parlamento konsultacijų. Parlamentas išreikš savo nuomonę per atitinkamą laikotarpį, kurį nustato Ministrų Taryba skubos tvarka. Jeigu per minėtą laikotarpį nėra pareikšta nuomonė, Ministrų Taryba gali priimti sprendimą.

Europos Parlamento aprobacija yra reikalinga:

- a) asociacijos susitarimui;
- b) Sąjungos stojimui į Europos Žmogaus Teisių ir Pagrindinių Laisvių Gynimo Konvenciją;
- c) susitarimams, kurie yra sudaromi specifinėse institucinėse ribose, organizuojant kooperacijos procedūras;
- d) Sąjungos biudžetinio pobūdžio susitarimams;
- e) susitarimams, kurie apjungia sritis, kurioms yra taikoma įstatyminė procedūra.

Skubos tvarka Ministrų Taryba ir Europos Parlamentas gali susitarti dėl aprobacijos trukmės.

8. Ministrų Taryba, darydama išimtį 6, 7 ir 10 pragrafo nuostatams, susitarimo sudarymo metu gali įgalioti susitarimo derybininką Sąjungos vardu pritariti pataisoms, kai susitarimas numato, kad jo pataisai turi būti priimtos pagal supaprastintą procedūrą arba tam tikros instancijos, kuri buvo įsteigta remiantis minėtu susitarimu; Taryba gali parinkti atitinkamas specifines sąlygas, susijusias su šiuo įgaliojimu.

9. Šios procedūros eigoje kvalifikuota balsų dauguma Ministrų Taryba priima sprendimą. Ji veikia, atsižvelgdama į vieningumą, kai susitarimas yra susijęs su atitinkamu sektoriumi, kuriam yra reikalingas vieningumas, priimant Sąjungos aktą, o taip pat asociacijos susitarimo ir Sąjungos stojimo į Europos Žmogaus Teisių ir Pagrindinių Laisvių Gynimo Konvenciją atvejais.

10. Ministrų Taryba, remdamasi Sąjungos Užsienio Reikalų Ministro arba Komisijos pasiūlymu, nusprendžia priimti susitarimo taikymo suspendavimą ir nustato Sąjungos vardu pozicijas, kurias reikia priimti atitinkamoje susitarimo įsteigtoje instancijoje, kai ši instancija yra kviečiama priimti sprendimus, turinčius teisinius efektus, išskyrus sprendimus, kurie papildo arba modifikuoja susitarimo ribas.

11. Europos Parlamentas yra nedelsiant ir pilnai informuojamas apie šios procedūros visus etapus.

12. Valstybė Narė, Europos Parlamentas, Ministrų Taryba arba Komisija gali gauti Teisingumo Teismo nuomonę, ar būsimas susitarimas atitinka Konstitucijos nuostatas. Jeigu Teisingumo Teismas pateikia neigiamą nuomonę, būsimas susitarimas negali įsigalioti tol, kol nebus peržiūrėtas sutinkamai su Konstitucija pagal procedūrą, numatytą IV-6 straipsnyje.

III-228 straipsnis

Išimties tvarka III-227 straipsniui Ministrų Taryba, vieningai veikdama ir remdamasi Europos Centrinio Banko arba Komisijos rekomendacija, po Europos Centrinio Banko konsultacijų, siekdama konsensuso, suderinto su tikslu, kuris yra susijęs su kainų stabilumu, ir po Europos Parlamento konsultacijų pagal procedūrą, numatytą 3 paragrafe dėl minėtų susitarimų, gali sudaryti formalias sutartis dėl valiutos kurso keitimo į eurą kitos valiutos, kuri nepriklauso Sąjungai, atžvilgiu.

Ministrų Taryba, vieningai veikdama kvalifikuota balsų dauguma ir atsižvelgdama arba į Komisijos rekomendaciją bei po Europos Centrinio Banko konsultacijos konsultacijos ir, arba į rekomendaciją siekdama pasiekti konsensumą, suderintą su tikslu dėl kainų stabilumo, gali priimti, modifikuoti arba atsisakyti pagrindinių euro kursų valiutos keitimo sistemoje. Ministrų Tarybos Prezidentas informuoja Europos Parlamentą apie euro pagrindinių kursų priėmimą, modifikaciją arba atsisakymą.

2. Jeigu nėra valiutos keitimo sistemos vienos arba daugiau kitos valiutos, kurios nepriklauso Sąjungai, atžvilgiu pagal 1 paragrafą, Ministrų Taryba, veikdama bei remdamasi Komisijos rekomendacija ir po Europos Centrinio Banko konsultacijos, arba remdamasi Europos Centrinio Banko rekomendacija, gali formuluoti valiutos keitimo politikos bendras orientacines kryptis minėtų valiutų atžvilgiu. Šios bendros orientacinės kryptys nepažeidžia Europos Centrinį Bankų Sistemos pagrindinio tikslo ir siekia palaikyti kainų stabilumą.

3. Išimties tvarka III-227 straipsniui, kai susitarimai dėl klausimų, susijusių su monetariniu režimu arba valiutos keitimo sistemos, turi sudaryti derybų tarp Sąjungos ir vienos arba kelių Valstybių Narių arba tarptautinių organizacijų objektą, Ministrų Taryba, veikdama ir remdamasi Komisijos rekomendacija ir po Europos Centrinio Banko konsultacijos, nusprendžia dėl atitinkamų susitarimų, susijusių su derybomis, ir dėl šių sutarčių sudarymo. Šie susitarimai turi užtikrinti Sąjungos vieningą poziciją. Komisija yra pilnai susijusi su derybomis.

4. Nepažeisdamos Sąjungos kompetencijų ir sutarčių Sąjungos ekonominiame ir monetariniame sektoriuje, Valstybės Narės gali vesti derybas tarptautinėse instancijose ir sudaryti tarptautines sutartis.

VII SKYRIUS

SANTYKIAI SU TARPTAUTINĖMIS ORGANIZACIJOMIS, TREČIOSIOMIS ŠALIMIS IR SAJUNGOS DELEGACIJOMIS

III-229 straipsnis

1. Sąjunga formuoja bet kokią naudingą kooperaciją su Suvienytomis Nacijomis, Europos Taryba, Organizacija Saugumui ir Kooperacijai Europoje bei Organizacija Kooperacijai ir Ekonominiam Vystymuisi.
2. Ji užtikrina tinkamus santykius su kitomis tarptautinėmis organizacijomis.
3. Sąjungos Užsienio Reikalų Ministras ir Komisija yra atsakingi už ankstesnio paragrafo įgyvendinimą.

III-230 straipsnis

1. Sąjungos delegacijos trečiose šalyse ir prie tarptautinių organizacijų užtikrina Sąjungos reprezentaciją.
2. Sąjungos delegacijos veikia Sąjungos Užsienio Reikalų Ministro vardu ir glaudžiai kooperuoja su Valstybių Narių misijomis.

VIII SKYRIUS

SOLIDARUMO SĄLYGOS VYKDYMAS

III-231 straipsnis

1. Remdamasi Sąjungos Užsienio reikalų Minsitro ir Komisijos bendru pasiūlymu, Ministrų Taryba priima europietišką sprendimą, apibūdinantį taisykles, susijusias su solidarumo sąlygos vykdymu pagal I-42 straipsnį. Europos Parlamentas informuojamas apie tai.
2. Jeigu Valstybė Narė sudaro teroristinės atakos, natūralios arba žmonių sukeltos katastrofos objektą, kitos Valstybės Narės teikia minėtai Valstybei paramą, prašant jos politinės valdžios organams. Ryšium su šiuo tikslu Valstybės Narės vykdo koordinaciją Ministrų Taryboje.
3. Ryšium su šiuo straipsniu Ministrų Tarybai asistuoja Politikos ir Saugumo Komitetas, kuris remiasi išvystytomis struktūromis saugumo politikos ir bendros gynybos ribose ir Komitetu pagal III-162 straipsnį, kuris jam pateikia, reikalui esant, bendras nuomones.
4. Siekdama leisti Sąjungai efektyviai veikti, Europos Taryba atlieka grasinimų, su kuriais Sąjunga susidūria, reguliarių įvertinimą.

VI ANTRAŠTINĖ DALIS
SAJUNGOS FUNKCIONAVIMAS

I SKYRIUS

INSTITUCINĖS NUOSTATOS

1 SEKCIJA

INSTITUCIJOS

1 Posekcijis

Europos Parlamentas

III-232 straipsnis

1. Europos Parlamentas ruošia europietiško įstatymo projektą, siekdamas suteikti galimybę savo narių tiesioginiam visuotiniam balsavimui pagal vieningą procedūrą visose Valstybėse Narėse arba sutinkamai su bendrais principais visoms Valstybėms Narėms.

Ministrų Taryba, vieningai veikdama, po Europos Parlamento aprobacijos, kurią išreiškia Parlamento narių dauguma, priima įstatymą, susijusį su ankstesne pastraipa. Šis įstatymas arba bendrieji įstatymai negalios, kol nebus patvirtinti Valstybių Narių, atsižvelgiant į jų konstitucijų nuostatas.

2. Europos Parlamento europietiškas įstatymas, priimtas jo paties iniciatyva, suformuoja statutą ir bendras sąlygas, susijusias su savo narių funkcijų vykdymu. Europos Parlamentas priima sprendimą, Komisijai pareiškus nuomonę ir esant Ministrų Tarybos aprobacijai. Bet kokiai taisyklei arba sąlygai, susijusiai su narių arba buvusių narių fiskaliniu režimu, yra reikalingas vieningumas Ministrų Taryboje.

3. Legislatūros laikotarpyje nuo 2004 m. iki 2009 m. Europos Parlamento sudėtis išliks tokia, kokia yra numatyta Protokole apie piliečių reprezentaciją į Europos Parlamentą.

III-233 straipsnis

Taikydamas Konstitucijos straipsnį I-45, europietiškas įstatymas nustato politinių partijų statutą europietiškame lygyje, tame tarpe taisykles, susijusias su jų finansavimu.

III-234 straipsnis

Europos Parlamentas kvalifikuota balsų dauguma gali paprašyti Komisijos pateikti bet kokią tinkamą pasiūlymą klausimams, kurie yra būtini, ruošiant Sąjungos atitinkamą aktą, susijusį su Konstitucijos įgyvendinimu. Jeigu Komisija nepateikia pasiūlymo, ji praneša Europos Parlamentui priežastis, susijusias su tai.

III-235 straipsnis

Ryšium su savo misijų įgyvendinimu, Europos Parlamentas gali, prašant ketvirtadaliui narių, sudaryti laikiną tyrimų komisiją, kuri išanalizuotų, nepažeisdama Konstitucijos suteiktų funkcijų kitoms institucijoms arba organams, aiškinimus, susijusius su pažeidimais arba netinkamu administravimu, taikant Sąjungos teisę, išskyrus atvejus, kai aiškinami faktai yra analizuojami teisme ir teisminė procedūra nėra pasibaigusi.

Kai laikina tyrimų komisija pateikia savo pranešimą, ji baigia savo egzistavimą.

Europos Parlamento europietiškas įstatymas, priimtas savo iniciatyva, nustato taisykles, susijusias su tyrimo teisės vykdymu. Europos Parlamentas priima sprendimą, Komisijai pareiškus nuomonę, ir po Ministrų Tarybos aprobacijos.

III-236 straipsnis

Bet koks Sąjungos pilietis, o taip pat fizinis asmuo arba juridinis organizmas, reziduojantis arba turintis savo registruotą ofisą Valstybėje Narėje, turi teisę pateikti, individualiai arba kartu su kitais piliečiais arba asmenimis, peticiją Europos Parlamentui dėl klausimų, susijusių su Sąjungos veiklos sektoriais, kurie tiesiogiai liečia jį arba ją.

III-237 straipsnis

1. Europos Parlamentas savo iniciatyva skiria Europos Ombudsmeną. Europos Ombudsmenas yra įgaliotas gauti iš bet kokio Sąjungos piliečio, fizinio asmens arba juridinio organizmo, reziduojančio arba turinčio registruotą ofisą Valstybėje Narėje, skundus, kurie yra susiję su Sąjungos institucijų arba organų netinkamo administravimo atvejais, išskyrus Teisingumo Teismą, kuris vykdo savo teismines funkcijas.

Sutinkamai su savo misija, Europos Ombudsmenas vykdo tyrimus, kurie jo tvirtinimu, yra pateisinti jo paties iniciatyva arba skundais, jam pateiktais tiesiogiai arba per Europos Parlamento nario tarpininką, išskyrus atvejus, kai aiškinami faktai sudaro arba sudarė teisminės procedūros objektą. Kai Europos Ombudsmenas konstatuoja netinkamo administravimo atvejį, jis praneša minėtai institucijai trijų mėnesių laikotarpyje pateikti savo nuomonę. Po to Europos Ombudsmenas perduoda pranešimą Europos Parlamentui ir minėtai institucijai. Asmuo, kuris pateikė skundą, yra informuojamas apie šių tyrimų rezultatus.

Kiekvienais metais Europos Ombudsmenas pateikia pranešimą Europos Parlamentui apie savo tyrimų rezultatus.

2. Europos Ombudsmenas yra skiriamas po kiekvienų Europos Parlamento rinkimų legislatūros periodui. Jo mandatas yra atnaujinamas.

Teisingumo Teismas gali paskelbti, kad Europos Ombudsmenas yra atleidžiamas, reikalaujant Europos Parlamentui, jeigu jis neišpildo sąlygų, kurios yra būtinos funkcijų vykdymui, arba jeigu jis įvykdė rimtą klaidą.

3. Europos Ombudsmenas atlieka savo funkcijas visiškai nepriklausomai. Vykdydamas savo užduotis, jis nereikalauja ir nepriima jokių instrukcijų iš jokio organizmo. Atlikdamas savo funkcijas, Europos Ombudsmenas negali užsiimti jokia kita profesine apmokama arba neapmokama veikla.

4. Europos Parlamento europietiškas įstatymas, priimtas savo iniciatyva, nustato statutą ir bendras sąlygas, susijusias su Europos Ombudsmeno funkcijų vykdymu. Europos Parlamentas priima sprendimą, Komisijai išreiškus nuomonę, ir po Ministrų Tarybos aprobacijos.

III-238 straipsnis

Europos Parlamentas rengia kasmetinę sesiją. Jis renkasi, nereikalaujamas šaukimo, kovo mėnesio antrą antradienį.

Europos Parlamentas gali susirinkti į neeilinę sesiją, prašant jo narių, Ministrų Tarybos arba Komisijos narių daugumai.

III-239 straipsnis

Komisija gali dalyvauti visuose Europos Parlamento seansuose ir, prašant, būti išklaustytiems.

Komisija atsako žodžiu arba raštu į Europos Parlamento arba jos narių klausimus.

Europos Taryba ir Ministrų Taryba sutinkamai su sąlygomis, kurias nustatė Taryba savo vidaus reglamente.

III-240 straipsnis

Išskyrus Konstitucijos nuostatas, kuriose yra sakoma kitaip, Europos Parlamentas vieningai priima sprendimą, remdamasis išreikštu balsavimu. Vidaus reglamentas nustato kvorumą.

III-241 straipsnis

Europos Parlamentas priima vidaus reglamentą, esant narių daugumai.

Europos Parlamento aktai yra publikuojami sutinkamai su sąlygomis, kurios yra numatytos vidaus reglamente.

III-242 straipsnis

Viešojo seanso metu Europos Parlamentas veda diskusiją apie metinį bendrą pranešimą, kurį jam pateikia Komisija.

III-243 straipsnis

Europos Parlamentas, kuriam yra perduotas cenzūros pasiūlymas dėl Komisijos valdymo, gali išreikšti nuomonę praėjus mažiausiai trimis dienoms po šio pasiūlymo pateikimo ir tai gali atlikti viešu balsavimu.

Jeigu cenzūros pasiūlymas yra priimamas dviejų trečdalių išreikštų balsų ir Europos Parlamento narių dauguma, Komisija turi nutraukti savo funkcijas. Ji tęsia einamųjų reikalų vykdymą iki jos pakeitimo laikotarpio pagal I-25 ir I-26 straipsnius. Šiuo atveju Komisijos tarnybos a, paskirtos jos pakeisti, mandatas baigiasi tada, kai turi baigtis Komisijos tarnybos mandatas.

2 Posekcijis

Europos Taryba

III-244 straipsnis

1. Balsavimo atveju kiekvienas Europos Tarybos narys gali balsuoti ne daugiau kaip vieno kito nario vardu.

Esančių narių arba jų atstovų susilaikymas nesudaro kliūčių Europos Tarybos sprendimų priėmimui, kuriam yra būtinas vieningumas.

2. Europos Taryba gali kviešti Parlamento Prezidentą ir jį išklausti.

3. Europos Taryba nustato, esant paprastajai daugumai, savo taisykles, susijusias su procedūra. Europos Tarybai asistuoja Ministrų Tarybos Generalinis Sekretoriatas.

3 Posekcijis

Ministrų Taryba

III-245 straipsnis

1. Ministrų Taryba renkasi, šaukiant jos Prezidentui, jos pačios iniciatyva, vienam iš jos narių arba Komisijai.
2. Europos Taryba vieningai priima sprendimą, kuris nustato taisykles, susijusias su Ministrų Tarybospirmininkavimo formacijų rotacija.

III-246 straipsnis

1. Balsavimo atveju kiekvienas Ministrų Tarybos narys gali balsuoti ne daugiau kaip vieno kito nario vardu.
2. Nutarimų, kuriems yra reikalinga paprastoji dauguma, atvejais, Ministrų Taryba priima sprendimą, esant narių daugumai.
3. Dalyvaujančių narių arba jų atstovų susilaikymai nesudaro kliūčių Ministrų Tarybos nutarimų priėmimui, kuriam yra reikalingas vieningumas.

III-247 straipsnis

1. Komiteto, kurį sudaro Valstybių Narių nuolatiniai atstovai, tikslas yra ruošti Ministrų Tarybos atitinkamus darbus ir vykdyti jos patikėtus mandatus vėliau. Komitetas gali priimti sprendimus, susijusius su procedūra, atitinkamais atvejais, kuriuos numato Ministrų Tarybos vidaus reglamentas.
2. Ministrų Tarybai asistuoja generalinis sekretoriatas, už kurį yra atsakingas Generalinis Sekretorius, paskirtas Ministrų Tarybos.

Esant paprastajai daugumai, Ministrų Taryba priima sprendimą, susijusį su generalinio sekretoriato organizavimu.

3. Esant paprastajai daugumai, Ministrų Taryba priima sprendimą, susijusį su klausimais dėl procedūros, o taip pat dėl vidaus reglamento priėmimo.

III-248 straipsnis

Esant paprastajai daugumai, Ministrų Taryba gali paprašyti Komisijos atlikti visas, jos manymu, tinkamas studijas, siekiant realizuoti bendrus tikslus ir perduoti jai visus tinkamus pasiūlymus. Jeigu Komisija nepateikia pasiūlymo, ji praneša Ministrų Tarybai priešastis, susijusias su tai.

III-249 straipsnis

Ministrų Taryba priima esant paprastajai daugumai, europietiškus sprendimus, kurie nustato komitetų, numatytų pagal Konstituciją, statutą. Po Komisijos konsultacijų ji priima sprendimą.

4 Posekcijis

Komisija

III-250 straipsnis

Europos Komisarai ir Komisarai yra skiriami penkerių metų laikotarpiui, nenukrypstant nuo III-243 straipsnio, reikalui esant. Tik Valstybių Narių piliečiai gali būti Europos Komisarai ir Komisarai.

III-251 straipsnis

Europos Komisarai ir Komisarai susilaiko nuo bet kokio akto, kuris yra nesuderinamas su jų funkcijomis. Kiekviena Valstybė Narė įsipareigoja gerbti šį principą ir nebandyti daryti poveikio Europos Komisarams arba Komisarams, jiems vykdant užduotis.

Europos Komisarai arba Komisarai savo funkcijų vykdymo laikotarpiu negali užsiimti jokia kita apmokama arba neapmokama profesine veikla. Prieš pradėdami vykdyti savo funkcijas, jie iškilmingai įsipareigoja per visą jų funkcijų vykdymo laikotarpį ir po jo, gerbti įsipareigojimus, išplaukiančius iš jų pareigų, tame tarpe pareigų, susijusių su sąžiningumu ir subtilumu, prisiimant tam tikras funkcijas arba pasinaudojant tam tikrais pranašumais, pasibaigus jų funkcijoms. Jeigu šie įsipareigojimai yra pažeidžiami, Teisingumo Teismas, prašant Ministrų Tarybai arba Komisijai, priima sprendimą, esant paprastajai daugumai, ir, atsižvelgdamas į atvejį, gali skelbti nario atleidimą pagal sąlygas, numatytas III-253 straipsnyje, arba vietoj to, pensijos teisės arba kitų pranašumų netekimą suinteresuotam asmeniui.

III-252 straipsnis

1. Išskyrus reguliarius pakeitimus arba mirties atvejus, Europos Komisarai ir Komisarai baigia savo funkcijas individualiai, savanoriškai atsistatydindami arba jie yra priversti pasitraukti iš pareigų. Europos Komisaras arba Komisaras atsistatydina, jeigu Prezidentas jo prašo.

2. Atsistatydinus Europos Komisarui arba Komisarui arba jo mirties atveju jis yra keičiamas nauju Europos Komisarų arba Komisarų, kurių skiria Komisijos Prezidentas pagal I-25 ir I-26 straipsnio procedūrą likusiam mandato laikotarpiui.

3. Savanoriško, privalomo atsistatydinimo arba mirties atvejais Prezidentas yra keičiamas likusiam mandato laikotarpiui. Procedūra, numatyta pagal I-26 straipsnio 1 paragrafą, yra taikoma jo keitimo atveju.

4. Kelių Europos Komisarų arba Komisarų atsistatydinimo atveju jie tęsia savo funkcijas iki jų numatyto pakeitimo likusiam mandato laikotarpiui pagal procedūras, numatytas I-25 ir I-26 straipsniuose.

III-253 straipsnis

Kai bet koks Europos Komisaras arba Komisaras neišpildo sąlygų, būtinų savo funkcijų atlikimui, arba įvykdo rimtą klaidą, tokiu atveju Teisingumo Teismas gali skelbti jo atleidimą, prašant Ministrų Tarybai, kuri veikia, esant paprastajai daugumai, arba Komisijai.

III-254 straipsnis

Komisijos Prezidentas formuoja ir paskirsto tarp narių Komisijai tenkančius įsipareigojimus, nenukrypstant nuo I-26 straipsnio 3 paragrafo. Prezidentas gali modifikuoti įsipareigojimų paskirstymą mandato bėgyje. Europos Komisarai ir Komisarai atlieka savo funkcijas, kurias jiems pavedė Prezidentas savo vardu.

Komisija veikia esant Kolegijos narių daugumai. *Kvorumas nustatomas vidaus reglamentu.*

III-255 straipsnis

Komisija priima savo vidaus reglamentą, siekdama užtikrinti savo ir savo tarnybų funkcionavimą. Ji užtikrina šio reglamento publikaciją.

III-256 straipsnis

Komisija priima savo vidaus reglamentą, siekdama užtikrinti savo ir savo tarnybų funkcionavimą. Ji užtikrina šio reglamento publikaciją.

III-257 straipsnis

Kiekvienais metais, mažiausiai mėnesį prieš Europos Parlamento sesijos atidarymą, Komisija publikuoja bendrą pranešimą apie Sąjungos veiklą.

5 Posekcijis

Teisingumo Teismas

III-258 straipsnis

Europos Teisingumo Teismas posėdžiauja pasitarimų salėse, didžiojoje pasitarimų salėje arba plenarinėje asamblėjoje, sutinkamai su taisyklėmis, kurias numato šiam tikslui Teisingumo Teismo statutas.

III-259 straipsnis

Europos Teisingumo Teismui asistuoja aštuoni teisėjų padėjėjai. Jeigu Europos Teisingumo Teismas prašo, Ministrų Taryba, vieningai veikdama, gali priimti eoropietišką sprendimą, padidinti teisėjų padėjėjų skaičių.

Teisėjo padėjėjo pareiga yra viešai pateikti, visiškai bešališkai ir nepriklausomai, motyvuotas išvadas, susijusias su atitinkamais atvejais, kuriems, sutinkamai su Teisingumo Teismo statutu, yra reikalingas jo įsikišimas.

III-260 straipsnis

Europos Teisingumo Teismo teisėjai ir jų pavaduotojai, parinkti iš visiškai nepriklausomų asmenų, turinčių atitinkamas kvalifikacijas, kurios išpildo būtinas sąlygas vykdyti aukščiausio lygio teismines funkcijas savo šalyse arba kurie yra juristiniai konsultantai, turintys pripažintas kompetencijas, yra skiriami Valstybių Narių vyriausybių, remiantis bendra sutartimi, po komiteto konsultacijų pagal III-262 straipsnį.

Kas trys metai vyksta teisėjų ir jų pavaduotojų dalinis atnaujinimas pagal sąlygas, kurias numato Teisingumo Teismo statutas.

Teisėjai tarpusavyje išrenka Europos Teisingumo Teismo Prezidentą trims metams. Jo mandatas yra atnaujinamas.

Europos Teisingumo Teismas formuoja procedūrų reglamentą. Šis reglamentas yra pateikiamas Ministrų Tarybos aprobacijai.

III-261 straipsnis

Aukštesniosios Instancijos Teismo teisėjų skaičių nustato Teisingumo Teismo statutas. Statute gali būti numatyta, kad Teisme dalyvautų teisėjų padėjėjai.

Aukštesniosios Instancijos Teismo nariai yra parenkami iš visiškai nepriklausomų asmenų, turinčių reikalingas kompetencijas vykdyti aukščiausias teismines funkcijas. Juos skiria Valstybių Narių vyriausybės pagal bendrą sutartį šešiams metams po komiteto konsultacijų pagal III-262 straipsnį. Kas trys metai vyksta Aukštesniosios Instancijos Teismo narių dalinis atnaujinimas. Nariai, baigę kadenciją, gali vėl būti skiriami.

Teisėjai tarpusavyje renka Aukštesniosios Instancijos Teismo Prezidentą trejiems metams. Jo mandatas yra atnaujinamas.

Aukštesniosios Instancijos Teismas priima procedūros reglamentą, pritariant Europos Teisingumo teismui. Šis reglamentas yra pateikiamas Ministrų Tarybos aprobacijai.

Kai Teisingumo Teismo statutas numato kitaip, Konstitucijos nuostatos, susijusios Europos Teisingumo teismu, yra taikomos Aukštesniosios Instancijos Teisme.

III-262 straipsnis

Yra steigiamas komitetas, kuris pateikia nuomonę apie kandidatų tinkamumą vykdyti teisėjo arba jo pavaduotojo funkcijas Europos Teisingumo Teisme ir Aukštesniosios Instancijos Teisme prieš Valstybių Narių vyriausybėms priimant sprendimą sutinkamai su straipsniais III-260 ir III-261.

Komitetą sudaro septyni asmenys, kurie yra parinkti iš Europos Teisingumo Teismo ir Aukštesniosios Instancijos ankstesnių narių, nacionalinių aukščiausiųjų teismų nariai ir juristai, turintys aukščiausias kompetencijas, iš kurių vieną skiria Europos Parlamentas. Ministrų Taryba skiria šio komiteto narius ir nustato funkcionavimo taisykles, remdamasi europietišku sprendimu, priimtu atsižvelgiant į Europos Teisingumo Teismo Prezidento pasiūlymą.

III-263 straipsnis

1. Aukštesniosios Instancijos Teismas yra kompetentingas spręsti pirmosios instancijos prašymus arba apskundimus pagal straipsnius III-270, III-272, III-275, III-277 ir III-279, išskyrus atvejus, kai jie yra nukreipiami specialiam teismui arba pagal statutą jie yra skiriami Europos Teisingumo Teismui. Statutas gali numatyti, kad Aukštesniosios Instancijos Teismas yra kompetentingas spręsti apskundimų kitas kategorijas.

Aukštesniosios Instancijos Teismo priimti sprendimai pagal šį paragrafą gali sudaryti apskundimo objektą prieš Europos Teisingumo Teismą, kuris sprendžia teisės klausimus, pagal statuto numatytas sąlygas ir atitinkamas ribas.

2. Aukštesniosios Instancijos Teismas yra kompetentingas spręsti prašymus arba apskundimus, kurie yra suformuoti prieš specialių teismų, įsteigtų taikant III-264 straipsnį, sprendimus.

Aukštesniosios Instancijos Teismo priimti sprendimai pagal šį paragrafą gali išimtinu būdu sudaryti peržiūrėjimo objektą, kurį vykdo Europos Teisingumo Teismas pagal statuto numatytas sąlygas ir atitinkamose ribose, jeigu tai liečia riziką, susijusią su rimtu kėsanimusi į Sąjungos teisės vieningumą arba vientisumą.

3. Aukštesniosios Instancijos Teismas yra kompetentingas spręsti klausimus, pažeidžiančius teises arba interesus, sutinkamai su III-274 straipsniu, atitinkamais atvejais, kuriuos nustato statutas.

Kai Aukštesniosios Instancijos Teismas nustato, kad atitinkamu atveju yra būtinas sprendimas, susijęs su principu, kuris veikia Sąjungos teisės vieningumą ir vientisumą, jis gali perduoti bylą Europos Teisingumo Teismui, kuris priims sprendimą.

Aukštesniosios Instancijos Teismo priimti sprendimai dėl klausimų, pažeidžiančių teises arba interesus, gali išimties atveju sudaryti peržiūrėjimo objektą, kurį vykdo Europos Teisingumo Teismas, pagal statuto numatytas sąlygas ir atitinkamose ribose, jeigu tai liečia riziką, susijusią su rimtu kėsanimusi į Sąjungos teisės vieningumą arba vientisumą.

III-264 straipsnis

1. Sutinkamai su europietišku įstatymu gali būti steigiami specialūs teismai prie Aukštesniosios Instancijos Teismo, kurie spręstų pirmosios instancijos atitinkamos kategorijos prašymus arba apskundimus, suformuluotus tam tikrais specifiniais klausimais. Įstatymas yra priimamas, remiantis Komisijos pasiūlymu po Teisingumo Teismo konsultacijų arba prašant Teisingumo Teismui po Komisijos konsultacijų.

2. Europietiškas įstatymas dėl specialaus teismo steigimo nustato taisykles, susijusias su šio teismo sudėtimi, ir patikslina kompetencijas, kurios jam yra patikėtos.

3. Specialių teismų priimti sprendimai gali sudaryti apskundimo objektą, kuris ribojasi teisės klausimais, arba kai europietiškas įstatymas dėl specialaus teismo steigimo tai numato, gali sudaryti apeliacijos objektą, susijusį su faktų klausimais, prieš Aukštesniosios Instancijos Teismą.

4. Specialių teismų nariai yra parenkami iš visiškai nepriklausomų asmenų, turinčių reikalingas kompetencijas vykdyti teismines funkcijas. Juos skiria Ministrų Taryba, vieningai priimdama sprendimą.

5. Specialūs teismai priima reglamentą dėl procedūros, remdamasi Teisingumo Teismo sutikimu. Jie priima sprendimą, esant specialiajai daugumai ir po Ministrų Tarybos aprobacijos.

6. Nebent europietiškas įstatymas dėl specialaus teismo steigimo numato kitaip, Konstitucijos nuostatos, susijusios su Teisingumo Teismu, ir Teisingumo Teismo statuto nuostatos yra taikomos specialiems teismams.

III-265 straipsnis

Jeigu Komisija nutaria, kad Valstybė Narė neįvykdė atitinkamo įsipareigojimo pagal Konstituciją, ji pateikia motyvuotą nuomonę šiuo klausimu, po to, kai ji suteikia minėtai Valstybei galimybę išreikšti savo stebėjimus.

Jeigu minėta Valstybė neprisitaiko prie šios nuomonės per Komisijos nustatytą laikotarpį, Komisija gali perduoti šį reikalą Europos Teisingumo Teismui.

III-266 straipsnis

Kiekviena Valstybė Narė gali perduoti Europos Teisingumo Teismui informaciją, jeigu ji mano, kad kita Valstybė Narė neįvykdė vieno iš įsipareigojimų, jai patikėtų pagal Konstituciją.

Prieš Valstybei Narei pateikiant kitos Valstybės Narės atžvilgiu apskundimą, kuris remiasi tariamu įsipareigojimo pagal Konstituciją pažeidimu, pirmiausia ji turi informuoti Komisiją.

Komisija pareišk motyvuotą nuomonę po to, kai suinteresuotoms Valstybėms buvo suteikta galimybė pareikšti savo stebėjimus raštu ir žodžiu kitos Valstybės atžvilgiu.

Jeigu Komisija nepateikia nuomonės trijų mėnesių laikotarpyje nuo prašymo pateikimo, nuomonės nebuvimas nesudaro kliūčių perduoti reikalą Europos Teisingumo Teismui.

III-267 straipsnis

1. Jeigu Europos Teisingumo Teismas pripažįsta, kad Valstybė Narė neįvykdė vieno iš savo įsipareigojimo, kuris jai buvo patikėtas sutinkamai su Konstitucija, ši Valstybė turi imtis atitinkamų priemonių įvykdyti Europos Teisingumo Teismo nutarimą.

2. Jeigu Komisija nusprendžia, kad minėta Valstybė Narė nesiėmė priemonių įvykdyti Teismo nutarimą, ji gali perduoti šį atvejį Europos Teisingumo Teismui, prieš tai suteikdama galimybę šiai Valstybei pateikti savo stebėjimus. Atsižvelgdama į aplinkybes, ji nurodo sumą, kurią gali sudaryti vienkartinė išmoka arba bauda, kurią turi sumokėti minėta Valstybė Narė.

Jeigu Europos Teisingumo Teismas pripažįsta, kad minėta Valstybė Narė neprisitaikė prie jos nutarimo, ji gali paskirti atitinkamą sumą, kurią sudaro vienkartinė išmoka arba bauda.

Ši procedūra nepažeidžia III-266 straipsnio.

3. Kai Komisija perduoda Europos Teisingumo Teismui atitinkamą skundą sutinkamai su III-265 straipsniu, nurodydama, kad minėta Valstybė neįvykdė įsipareigojimo pranešti apie priemones, susijusias su struktūrinio įstatymo perkėlimu, ji gali, atitinkamu, jos manymu, momentu, kreiptis į Europos Teisingumo Teismą su prašymu paskirti to paties apskundimo atveju sumą, kurią gali sudaryti vienkartinė suma arba bauda tuo atveju, kai Teismas konstatuoja, kad tai nebuvo įvykdyta. Jeigu Europos Teisingumo Teismas sutinka su Komisijos prašymu, klausimas, susijęs su mokėjimu, įsigalioja nuo laikotarpio, kurį nustato Europos Teisingumo Teismas savo nuosprendyje.

III-268 straipsnis

Europietiški įstatymai, europietiški struktūriniai įstatymai ir įstatymai arba Ministrų Tarybos reglamentai, priimti pagal Konstituciją, gali skirti Teisingumo Teismui atitinkamą visiškos jurisdikcijos kompetenciją, skirtą sankcijoms, kurias ji numato.

III-269 straipsnis

Nepažeidžiant Konstitucijos kitų nuostatų, europietiškas įstatymas skiria Teisingumo Teismui tam tikrose numatytose ribose atitinkamą kompetenciją priimti sprendimus ginčų atvejais, kurie yra susiję su taikymu aktų, priimtų remiantis Konstitucija, kuri ruošia intelektualinės nuosavybės dokumentus.

III-270 straipsnis

1. Teisingumo Teismas kontroliuoja europietišku įstatymų, europietišku struktūrinių įstatymų, Ministrų Tarybos, Komisijos ir Europos Centrinio Banko aktų, kitų rekomendacijų, pranešimų ir Europos Parlamento aktų, skirtų teisiniams veiksams trečiųjų pusių atžvilgiu, legalumą. Be to, ji kontroliuoja Sąjungos agentūrų ir organų aktų, skirtų teisiniams veiksams trečiųjų pusių atžvilgiu, legalumą.
2. Ryšium su šiuo tikslu, Teisingumo Teismas yra kompetentingas pasisakyti atvejais, susijusiais su prašymų arba apskundimų nekompetencija, esminių formų pažeidimu, Konstitucijos nesilaikymu arba įstatymo taisyklės, susijusios su jo taikymu, pažeidimu arba netinkamu valdžios panaudojimu, kuriuos vykdo Valstybė Narė, Europos Parlamentas, Ministrų Taryba arba Komisija.
3. Europos Teisingumo Teismas yra kompetentingas pagal tas pačias sąlygas pareikšti nuomonę ryšium su prašymais arba apskundimais, kuriuos formuoja Audito Teismas, Europos Centrinis Bankas ir Regionų Komitetas, kurie mėgina apsaugoti savo prerogatyvas.
4. Bet koks fizinis asmuo arba juridinis organizmas gali formuluoti pagal tas pačias sąlygas prašymą arba apskundimą, nukreiptą prieš aktus, kurie yra jam skirti arba kurie jį liečia tiesiogiai ir individualiai, o taip pat prieš reglamentuojamus aktus, kurie jį tiesiogiai liečia, išskyrus vykdymo priemones.
5. Aktai, kuriais remiantis yra steigiami Sąjungos organai ir agentūros, gali numatyti specifines sąlygas ir būdus, liečiančius prašymus arba apskundimus, kuriuos pateikia fiziniai asmenys arba juridiniai organizmai, prieš šių organų arba agentūrų aktus, ir kurie yra skirti teisiniams veiksams.
6. Apskundimai, kurie yra numatyti šiame straipsnyje, turi būti suformuoti dviejų mėnesių laikotarpyje, priklausomai nuo atvejo, akto publikacijos, jo pranešimo ieškovui arba, jeigu to nėra, nuo dienos, kai jis susipažino su tai.

III-271 straipsnis

Jeigu apskundimas yra pagrįstas, Teisingumo Teismas skelbia aktą negaliojančiu.

Tačiau, Teisingumo Teismas pažymi, kad jeigu jis nutaria, kad yra reikalinga, jis skelbia, anuliuoto akto atitinkamus galutinius veiksmus.

III-272 straipsnis

Kai Konstitucijos pažeidimo atveju Europos Parlamentas, Ministrų Taryba Komisija arba Centrinis Europos Bankas susilaiko nuo sprendimo, Valstybės Narės ir kitos Sąjungos institucijos gali perduoti Teisingumo Teismui minėtą atvejį, siekdamas, kad jis konstatuotų šį pažeidimą. Ši nuostata yra taikoma tose pačiose sąlygose Sąjungos agentūroms ir organams, kurie susilaiko nuo sprendimo.

Šis apskundimas nėra priimtinas, jeigu minėta institucija, agentūra arba organas prieš tai buvo pakviesti imtis veiksmo. Jeigu praėjus dviems mėnesiams po šio pakvietimo institucija, agentūra arba organas nepriėmė atitinkamos pozicijos, apskundimas gali būti formuojamas iš naujo dviejų mėnesių laikotarpyje.

Bet koks fizinis asmuo arba juridinis organizmas gali perduoti Teisingumo Teismui pagal tas pačias sąlygas, kurios yra numatytos ansktesnėse pastraipose, savo pretenzijas ryšium su tai, kad Sąjungos institucijos, agentūros arba organai neperdavė jam jokio akto, tik rekomendaciją arba nuomonę.

III-273 straipsnis

Institucijos arba institucijų, agentūros arba organo, kurių aktas yra paskelbtas anuliuojančiu arba kurių susilaikymas yra paskelbtas prieštaraujančiu Konstitucijai, yra reikalaujama imtis priemonių, susijusių su Teisingumo Teismo nuosprendžio įgyvendinimu.

Šis įpareigojimas nedaro poveikio jokiame kitame įpareigojime, kuris išplaukia iš III-337 straipsnio antrosios pastraipos taikymo.

III-274 straipsnis

Europos Teisingumo Teismas yra kompetentingas priimti preliminarius sprendimus dėl:

- a) Konstitucijos interpretavimo,
- b) Sąjungos institucijų aktų teisėtumo ir interpretavimo,

Kai atitinkamas klausimas yra iškeliamas vienos iš Valstybių Narių teisme, šis teismas gali, jeigu jis mano, kad šio klausimo sprendimui yra reikalinga priimti nuosprendį, kreiptis su prašymu į Europos Teisingumo Teismą priimti sprendimą šiuo klausimu.

Kai atitinkamas klausimas, susijęs su neišspręsta byla, yra iškeliamas vienos iš Valstybių Narių teisme, kurio sprendimai neturi teisminės teisės gynimo priemonių nacionalinio įstatymo atžvilgiu, tokiu atveju teismas perduoda medžiagą Europos Teisingumo Teismui.

Jeigu atitinkamas klausimas, susijęs su neišspręsta byla, ir kuris liečia įkalintą asmenį, yra iškeliamas vienos iš Valstybių Narių teisme, Europos Teisingumo Teismas priima sprendimą kaip galima greičiau.

III-275 straipsnis

Teisingumo Teismas yra kompetentingas spręsti ginčus, susijusius su nuostolių atlyginimu pagal III-337 straipsnio antrąją pastraipą.

III-276 straipsnis

Valstybė Narė, remdamasi Europos Tarybos arba Ministrų Tarybos konstatavimu sutinkamai su I-58 straipsniu, gali pateikti Europos Teisingumo Teismui apskundimą, susijusį su vieninteliu motyvu dėl procedūros, numatytos šioje nuostatoje, pažeidimo. Teismas priima sprendimą mėnesio laikotarpyje nuo minėto konstatavimo.

III-277 straipsnis

Teisingumo Teismas yra kompetentingas priimti sprendimus bet kokių ginčų atveju tarp Sąjungos ir jos agentų atitinkamose ribose ir pagal sąlygas, kurios yra apibrėžtos statute arba išplaukia iš jam taikomo režimo.

III-278 straipsnis

Europos Teisingumo Teismas yra kompetentingas tam tikrose ribose spręsti ginčus, liečiančius:

- a) Valstybių Narių įsipareigojimų, išplaukiančių iš Europos Investicijų Banko statuto, vykdymą. Šiuo atveju banko administracijos taryba naudojasi atitinkamais valdžios įgaliojimais, kuriuos pripažįsta Komisija pagal III-265 straipsnį;
- b) Europos Investicijų Banko direktorių tarybos svarstymus. Kiekviena Valstybė Narė, Komisija ir banko administracijos taryba gali ruošti prašymus arba apskundimus sutinkamai su sąlygomis, kurios yra numatytos III-270 straipsnyje;

c) Europos Investicijų Banko administracijos tarybos svarstymus. Apskundimus prieš šiuos svarstymus gali formuoti tik Valstybės Narės arba Komisija pagal sąlygas, numatytas III-266 straipsnyje, ir tik liečiant Banko statutų formų pažeidimus, numatytus 21 straipsnio 2 ir nuo 5 iki 7 paragrafuose imtinai;

d) nacionalinių centrinių bankų įsipareigojimų, išplaukiančių iš Konstitucijos ir Europos Centrinų Bankų Sistemos bei Europos Centrinio Banko, vykdymą. Šiuo atveju Europos Centrinio Banko taryba naudojasi nacionalinių centrinių bankų atžvilgiu atitinkamais valdžios įgaliojimais, kuriuos pripažįsta Komisija pagal III-265 straipsnį Valstybių Narių atžvilgiu. Jeigu Teisingumo Teismas pripažįsta, kad nacionalinis centrinis bankas neįvykdė vieno iš savo įsipareigojimų sutinkamai su Konstitucija, tokiu atveju šis bankas privalo imtis priemonių, susijusių su Teisingumo Teismo nutarimo vykdymu.

III-279 straipsnis

Teisingumo Teismas yra kompetentingas priimti sprendimą sutinkamai su straipsniu apie arbitražą, įtrauktą į kontraktą, sudarytą pačios Sąjungos arba jos vardu, ir minėtą kontraktą valdo viešasis arba privatus įstatymas.

III-280 straipsnis

Europos Teisingumo Teismas yra kompetentingas priimti sprendimus dėl bet kokių nesutarimų tarp Valstybių Narių, kurie yra susiję su Konstitucija, su sąlyga, jeigu minėtas ginčas yra jam perduotas, remiantis specialiu susitarimu tarp pusių.

III-281 straipsnis

Ryšium su Konstitucijos skirtomis kompetencijomis Teisingumo Teismui, ginčai, kuriuose Sąjunga yra viena iš pusių, šiuo atveju nebus išbraukiami iš Valstybių Narių nacionalinių teismų jurisdikciją.

III-282 straipsnis

Teisingumo Teismas nėra kompetentingas straipsnių I-39 ir I-40 bei nuostatų III dalies V Antraštinės Dalies II Skyriaus atvejais, liečiančiais užsienio politiką ir bendrą saugumą.

Tačiau Teisingumo Teismas yra kompetentingas pasisakyti dėl priemonių, susijusių su prieš fizinius ar juridinius asmenis nukreiptų ribojimo priemonių, Tarybos patvirtintų remiantis III-193 straipsniu ir suformuotų pagal III-270 straipsnio 4 paragrafe numatytas sąlygas, teisėtumo kontrolės.

III-283 straipsnis

Veikdamas pagal savo kompetencijas, susijusias su nuostatomis, kurios yra numatytos III Antraštinės Dalies IV skyriaus 4 ir 5 sekcijose, dėl laisvės, saugumo ir teisingumo sferos, Teisingumo Teismas neturi kompetencijos kontroliuoti operacijų, kurias vykdo policija, arba kitos represyvinės tarnybos Valstybėje Narėje, teisėtumą arba proporcingumą, ir negali priimti sprendimo ryšium su Valstybių Narių įsipareigojimų palaikyti viešąją tvarką ir vidaus saugumą, vykdymu, kai šie aktai yra susiję su nacionaliniu įstatymu.

III-284 straipsnis

Valstybės Narės įsipareigoja nepateikti ginčo, susijusios su Konstitucijos interpretavimu arba taikymu, kitu reglamentavimo būdu, išskyrus tuos, kuriuos yra numačiusi Konstitucija.

III-285 straipsnis

Nepaisant termino pabaigos sutinkamai su III-270 straipsnio 6 paragrafu, bet kokia pusė gali, ginčo atveju, kai yra nagrinėjamas europietiškas įstatymas, Ministrų Tarybos, Komisijos arba Europos Centrinio Banko įstatymas arba reglamentas, naudotis priemonėmis, numatytomis pagal III-270 straipsnio 2 paragrafą], siekdama kreiptis į Teisingumo Teismą dėl šio akto nepritaikomumo.

III-286 straipsnis

Prašymai arba apskundimai, pateikiami Teisingumo Teismui, nėra laikinai sustabdomi. Tačiau Teisingumo Teismas gali, jeigu jis nutaria, kad aplinkybės to reikalauja, duoti įsakymą atidėti akto vykdymą.

III-287 straipsnis

Teisingumo Teismas gali jam perduotų bylų avejais nurodyti laikinas būtinas priemones.

288 straipsnis

Teisingumo Teismo nuosprendžiai turi vykdomąją galią sutinkamai su sąlygomis, kurios yra numatytos III-307 straipsnyje.

III-289 straipsnis

Teisingumo Teismo statutas yra apibrėžtas protokole.

Įstatymas gali modifikuoti statuto nuostatas, išskyrus I Antraštinę Dalį ir 64 straipsnį. Įstatymas yra priimamas, prašant Teisingumo Teismui ir po Komisijos konsultacijų, arba prašant Komisijai ir po Teisingumo Teismo konsultacijų.

6 Posekcijis

Audito Teismas

III-290 straipsnis

1. Audito Teismas analizuoja Sąjungos pajamų ir išlaidų bendras sąskaitas. Be to, jis išstudijuoja bet kokio Sąjungos įsteigto organizmo pajamų ir išlaidų sąskaitas sutinkamai su atvejais, kai steigimo aktas neatmeta tokios analizės.

Audito Teismas perduoda Europos Parlamentui ir Ministrų Tarybai atitinkamą draudimo deklaraciją, susijusią su sąskaitų tikrumu, o taip pat žemiau pateiktų operacijų legalumu ir tikslumu, ir tai yra publikuojama *Europos Sąjungos Oficialiame Leidinyje*. Ši deklaracija gali būti papildoma specifiniais įvertinimais apie kiekvieną Sąjungos veiklos esminį sektorių.

2. Audito Teismas išanalizuoja pajamų ir išlaidų legalumą bei tikslumą, ir užtikrina tinkamą finansinį valdymą. Tai atlikdamas, jis praneša apie bet kokį aptiktą netikslumą.

Pajamų kontrolė yra vykdoma, remiantis pajamų įmokomis Sąjungai.

Išlaidų kontrolė yra vykdoma, remiantis atliktais mokėjimais.

Šios kontrolės gali būti vykdomos prieš sąskaitų uždarymą svarstomiems biudžetiniams metams.

3. Vykdoma kontrolė remiasi įrašais ir, reikalui esant, patikrinimais kitose institucijose, bet kokio organizmo, tvarkančio pajamas ir išlaidas Sąjungos vardu, patalpose ir Valstybėse Narėse, tame tarpe bet kokio fizinio asmenio arba juridinio organizmo, besinaudojančio biudžetinėmis įmokomis, patalpose. Kontrolė Valstybėse Narėse yra vykdoma kartu su nacionalinėmis kontrolės institucijomis arba, jeigu pastarosios neturi reikalingų kompetencijų, su nacionalinėmis kompetentingomis tarnybomis. Teisingumo Teismas ir Valstybių Narių kontrolės nacionalinės institucijos vykdo glaudžią kooperaciją, kuri remiasi pasitikėjimu ir jų nepriklausomumo gerbimu. Šios institucijos arba tarnybos informuoja Teisingumo Teismą, ar jos ketina dalyvauti audito vykdyme.

Kitos institucijos, organizmai, kurie tvarko pajamas arba išlaidas Sąjungos vardu, fiziniai asmenys arba juridiniai organizmai, besinaudojantys biudžetinėmis įmokomis, kontrolės nacionalinės institucijos arba, jeigu jos neturi reikalingų kompetencijų, nacionalinės kompetentingos tarnybos pateikia Audito Teismui bet kokį reikalingą dokumentą arba informaciją, ryšium su Audito Teismo misijos įgyvendinimu.

Ryšium su Sąjungos pajamų ir išlaidų valdymo veikla, kurią atlieka Europos Investicijų Bankas, Teismo priėmimo teisė prie Banko laikomos informacijos yra reguliuojama pagal susitarimą, sudarytą tarp Teismo, Banko ir Komisijos. Jeigu tokio susitarimo nėra, vis dėlto Teismas turi priėmimą prie informacijos, kuri yra reikalinga vykdyti Sąjungos pajamų ir išlaidų valdymo, kurią atlieka Bankas, kontrolę.

4. Audito Teismas ruošia metinį pranešimą finansinių metų pabaigoje. Šis pranešimas yra perduodamas kitoms institucijoms ir publikuojamas Europos Sąjungos Oficialiame Leidinyje kartu su minėtų institucijų atsakymais į Audito Teismo stebėjimus.

Be to, Audito Teismas gali pateikti bet koku momentu savo stebėjimus, tame tarpe specialius pranešimus, liečiančius ypatingus klausimus, ir pateikti nuomonę, prašant vienai iš šių institucijų.

Audito Teismas priima savo metinius pranešimus, specialius pranešimus arba nuomones, esant narių daugumai. Tačiau jis gali steigti vidinius posėdžių kabinetus, siekdamas priimti tam tikrų kategorijų pranešimus arba nuomones sutinkamai su sąlygomis, kurios yra numatytos vidaus reglamente.

Audito Teismas gali padėti Europos Parlamentui ir Ministrų Tarybai vykdyti savo funkciją, susijusią su biudžeto kontrole.

Audito Teismas priima savo vidaus reglamentą. Jis priima sprendimą po Ministrų Tarybos aprobacijos.

III-291 straipsnis

1. Audito Teismo nariai yra parinkti iš asmenų, kurie priklauso arba priklausė savo šalyje atitinkamoms išorinės kontrolės institucijoms arba turi ypatingą kvalifikaciją atlikti šią funkciją. Jų nepriklausomumas turi būti visiškai neabejotinas.

2. Audito Teismo nariai yra skiriami šešiams metams. Jų mandatas yra atnaujinamas. Ministrų Taryba priima savo iniciatyva sprendimą, nustatantį narių sąrašą, sudarytą sutinkamai su kiekvienos Valstybės Narės pateiktais pasiūlymais. Jis priima sprendimą po Europos Parlamento konsultacijų.

Audito Teismo nariai savo tarpe išrenka Prezidentą trejiems metams. Jo mandatas yra atnaujinamas.

3. Audito Teismo nariai atlieka savo funkcijas visiškai nepriklausomai Sąjungos bendro intereso labui.

Vykdydami savo užduotis, jie nereikalauja ir nepriima instrukcijų iš jokios vyriausybės arba jokio organizmo. Jie susilaiko nuo bet kokio akto, kuris yra nesuderinamas su jų funkcijomis.

4. Audito Teismo nariai visu funkcijų vykdymo laikotarpiu negali užsiimti jokia kita apmokama arba neapmokama profesine veikla. Prieš pradėdami vykdyti savo pareigas, jie iškilmingai pasižada funkcijų vykdymo laikotarpiu ir po jo gerbti įsipareigojimus, susijusius su pareigomis, tame tarpe reikalaujančiomis sąžiningumo ir subtilumo, prisiimant tam tikras funkcijas arba naudojantis tam tikrais pranašumais, jiems baigus vykdyti savo pareigas.

5. Išskyrus pastovių atnaujinimų ir mirties atvejus, Audito Teismo narys baigia vykdyti savo funkcijas individualiai, savanoriškai atsistatydindamas, arba Teisingumo Teismui paskelbus privalomą atsistatydinimą jo atžvilgiu pagal 6 paragrafą.

Suinteresuotas narys yra keičiamas kitu asmeniu likusiam mandato laikotarpiui.

Išskyrus privalomą atsistatydinimą, Audito Teismo nariai tęsia savo funkcijas iki jų pakeitimo.

6. Audito Teismo nariai negali būti atleisti iš savo funkcijų, arba negalima skelbti jų atžvilgiu netekus teisės į pensiją arba kitus pranašumus jos vietoje, nebent Teisingumo Teismas konstatuoja, prašant Audito Teismui, kad jie neišpildo būtinų sąlygų arba nepateisina įsipareigojimų, išplaukiančių iš jų pareigų.

2 SEKCIJA

SAJUNGOS PATARIAMIEJI ORGANAI

1 Posekcijis

Regionų Komitetas

III-292 straipsnis

Regionų Komiteto narių skaičius neviršija trijų šimtų penkiasdešimties. Ministrų Taryba priima bendrą Europos nutarimą, kuriuo nustatoma Komiteto sudėtis.

Komiteto nariai bei tiek pat pavaduotojų yra skiriami penkeriems metams. Jų mandatas yra atnaujinamas.

Ministrų Taryba priima europietišką sprendimą, nustatantį narių ir pavaduotojų sąrašą, kuris yra ruošiamas pagal kiekvienos Valstybės Narės pateiktus pasiūlymus.

Kai mandatas pagal I-31 straipsnio 2 paragrafą, kuriuo remiantis nariai buvo pasiūlyti, baigiasi, Komiteto narių mandatas baigiasi automatiškai, ir nariai yra keičiami likusiam minėtam mandatui pagal tą pačią procedūrą.

Komiteto nariai negali būti tuo pačiu metu Europos Parlamento nariais.

III-293 straipsnis

Regionų Komiteto nariai tarpusavyje išrenka Prezidentą ir jo kabinetą dviejų su puse metų laikotarpiui.

Komitetas ruošia vidaus reglamentą.

Komiteto susirinkimus šaukia jo Prezidentas, prašant Europos Parlamentui, Ministrų Tarybai arba Komisijai. Be to, Komitetas gali rinkti savo iniciatyva.

III-294 straipsnis

Regionų Komitetą konsultuoja Europos Parlamentas, Ministrų Taryba arba Komisija Konstitucijos numatytais atvejais ir visais kitais atvejais, ypač jeigu tai liečia kooperaciją, susijusią su sienų kirtimu, kai viena iš dviejų institucijų tai laiko tinkama.

Reikalui esant, Europos Parlamentas, Ministrų Taryba arba Komisija nustato Komitetui laikotarpį pateikti savo nuomonę, kuris negali būti trumpesnis negu mėnuo nuo datos, kai Prezidentas yra informuojamas apie šį reikalą. Pasibaigus nurodytam laikotarpiui, nepateikta nuomonė nekliudo pereiti prie kito veiksmo.

Kai Ekonominių ir Socialinių Reikalų Komitetas yra konsultuojamas, taikant III-298 straipsnį, Regionų Komitetą informuoja Europos Parlamentas, Ministrų Taryba arba Komisija apie prašymą pateikti nuomonę. Reikalui esant, kai Regionų Komitetas nusprendžia, kad specifiniams regioniniams interesams gresia pavojus, jis gali pareikšti nuomonę šiuo klausimu. Be to, jis gali išsakyti nuomonę savo iniciatyva tinkamu atveju.

Komiteto nuomonė kartu su svarstymų apžvalga yra perduodamos Europos Parlamentui, Ministrų Tarybai ir Komisijai.

2 Posekcijis

Ekonominių ir Socialinių Reikalų Komitetas

III-295 straipsnis

Regionų Komiteto narių skaičius neviršija trijų šimtų penkiasdešimties. Ministrų Taryba priima bendrą Europos nutarimą, kuriuo nustato Komiteto sudėtį.

III-296 straipsnis

Komiteto nariai yra skiriami penkeriems metams. Jų mandatas yra atnaujinamas. Ministrų Taryba priima europietišką sprendimą, nustatantį narių sąrašą, kuris yra ruošiamas pagal kiekvienos Valstybės Narės pateiktus pasiūlymus.

Ministrų Taryba priima sprendimą po Komisijos konsultacijų. Ji gali rinkti nuomones iš Europos organizacijų, reprezentuojančių skirtingus ekonominius ir socialinius sektorius bei civilinę visuomenę, kurią domina Sąjungos veikla.

III-297 straipsnis

Komiteto nariai savo tarpe išrenka Prezidentą ir ir jo kabinetą dviejų su puse metų laikotarpiui.

Komitetas ruošia vidaus reglamentą.

Komiteto susirinkimus šaukia jo Prezidentas, prašant Europos Parlamentui, Ministrų Tarybai arba Komisijai. Be to, Komitetas gali rinkti savo iniciatyva.

III-298 straipsnis

Regionų Komitetą būtinai konsultuoja Europos Parlamentas, Ministrų Taryba arba Komisija Konstitucijos numatytais atvejais. Visais kitais atvejais jį gali konsultuoti šios institucijos. Be to, jis gali pateikti nuomonę savo iniciatyva.

Reikalui esant, Europos Parlamentas, Ministrų Taryba arba Komisija nustato Komitetui laikotarpį pateikti savo nuomonę, kuris negali būti trumpesnis negu mėnuo nuo datos, kai Prezidentas yra informuojamas apie šį reikalą. Pasibaigus nurodytam laikotarpiui, nepateikta nuomonė nekliudo pereiti prie kito veiksmo.

Komiteto nuomonė kartu su pranešimu apie specialią sekciją, o taip pat svarstymų apžvalga yra perduodami Europos Parlamentui, Ministrų Tarybai ir Komisijai.

3 SEKCIJA

EUROPOS INVESTICIJŲ BANKAS

III-299 straipsnis

Europos Investicijų Bankas yra juridinis organizmas.

Europos Investicijų Banko nariai yra Valstybės Narės.

Europos Investicijų Banko statutai sudaro protokolo objektą. Europietiškas įstatymas gali modifikuoti Banko statutų 4, 11 ir 12 straipsnius ir 18 straipsnio 5 paragrafą, prašant Europos Investicijų Bankui po Komisijos konsultacijų, arba prašant Komisijai po Europos Investicijų Banko konsultacijų.

III-300 straipsnis

Europos Investicijų Banko tikslas yra remti vidaus rinkos subalansuotą ir pastovų vystymąsi Sąjungos interesų vardu, naudojantis kapitalų rinkomis ir jų resursais. Ryšium su šiuo tikslu, jis teikia paskolas bei garantijas, nesiekdamas pelno, ir palengvina žemiau pateiktų projektų finansavimą visuose ekonomikos sektoriuose:

- a) projektai skirti mažiau išvystytiems regionams;
- b) projektai, numatantys įmonių modernizaciją arba pertvarkymą, arba kūrimą naujų veiklų, susijusių su vidaus rinkos progresyviu steigimu, kurioje šie projektai įgauna tokią apimtį arba yra tokio pobūdžio, kad jų nebeįmanoma finansuoti įvairiomis priemonėmis, kurias turi kiekviena Valstybė Narė;
- c) bendro intereso projektai, skirti daugeliui Valstybių Narių, kurie įgauna tokią apimtį arba yra tokio pobūdžio, kad jų nebeįmanoma finansuoti įvairiomis priemonėmis, kurias turi kiekviena Valstybė Narė.

Vykdydamas savo misiją, Bankas palengvina programų, susijusių su investavimais, finansavimą kartu su Struktūrinių Fondų ir kitų Sąjungos finansinių instrumentų pagalba.

4 SEKCIJA

BENDROS NUOSTATOS SAJUNGOS INSTITUCIJOMS IR ORGANAMS

III-301 straipsnis

1. Kai, sutinkamai su šia Konstitucija, Ministrų Tarybos aktas yra priimamas, remiantis Komisijos pasiūlymu, kuris sudaro pasiūlymo pataisymą, tik esant vieningumui ir nenukrypstant nuo straipsnių I-54, III-302 straipsnio 10 ir 13 paragrafų ir III-310 straipsnio.
2. Tol, kol Ministrų Taryba nepriėmė sprendimo, Komisija gali modifikuoti savo pasiūlymą visų procedūrų, vedančių prie Sąjungos akto priėmimo, eigoje.

III-302 straipsnis

1. Kai, sutinkamai su Konstitucija, įstatymai arba struktūriniai įstatymai yra priimami pagal įprastinę įstatyminę procedūrą, yra taikomos šios nuostatos.
2. Komisija pateikia pasiūlymą Europos Parlamentui ir Ministrų Tarybai.

Pirmoji redakcija

3. Europos Parlamentas priima savo poziciją, ryšium su pirmąja redakcija, ir ją perduoda Ministrų Tarybai.
4. Jeigu Ministrų Taryba pritaria Europos Parlamento pozicijai, siūlomas aktas yra priimamas.
5. Jeigu Ministrų Taryba nepritaria Europos Parlamento pozicijai, ji priima savo poziciją ryšium su pirmąja redakcija, ir ją perduoda Europos Parlamentui.
6. Ministrų Taryba pilnai informuoja Europos Parlamentą apie priežastis, dėl kurių ji priėmė savo poziciją ryšium su pirmąja redakcija. Komisija pilnai informuoja Europos Parlamentą apie savo poziciją.

Antroji redakcija

7. Jeigu trijų mėnesių laikotarpyje po šio perdavimo Europos Parlamentas
  - a) pritaria Ministrų Tarybos pozicijai ryšium su pirmąja redakcija arba nepareiškia nuomonės, siūlomas aktas yra pripažintas priimtu;
  - b) atmeta, esant absoliučiai narių daugumai, Ministrų Tarybos poziciją, ryšium su pirmąja redakcija, siūlomas aktas yra pripažintas nepriimtu;
  - c) siūlo, esant absoliučiai narių daugumai, pataisas Ministrų Tarybos pozicijai ryšium su pirmąja redakcija, tekstas su pataisomis yra perduodamas Ministrų Tarybai ir Komisijai, kurios pateikia nuomonę dėl šių pataisų.

8. Jeigu trijų mėnesių laikotarpyje po Europos Parlamento pataisų gavimo Ministrų Taryba priima sprendimą kvalifikuota balsų dauguma ir

- a) pritaria visoms šioms pataisoms, minėtas aktas yra pripažintas priimtu;
- b) nepitaria visoms pataisoms, Ministrų Tarybos Prezidentas, gavęs Europos Parlamento Prezidento sutikimą, šešių savaitių bėgyje šaukia Taikinamąjį Komitetą.

9. Ministrų Taryba vieningai priima sprendimą dėl pataisų, kurioms Komisija išreiškė neigiamą nuomonę.

Taikinimas

10. Taikinamojo Komiteto, kuris jungia Ministrų Tarybos narius arba jų atstovus ir tiek pat Europos Parlamento atstovų, tikslą sudaro siekti sudaryti sutartį dėl bendro projekto, esant Ministrų Tarybos narių arba jų atstovų kvalifikuota balsų daugumai ir esant Europos Parlamento atstovų daugumai šešių savaitių laikotarpyje nuo Komiteto sušaukimo, remiantis Parlamento ir Ministrų Tarybos pozicijomis ryšium su antrąja redakcija.

11. Komisija dalyvauja Taikinamojo Komiteto procedūrose ir imasi bet kokių būtinų iniciatyvų, siekdama padėti suderinti Europos Parlamento ir Ministrų Tarybos pozicijas.

12. Jeigu šešių savaitių laikotarpyje nuo Taikinamojo Komiteto sušaukimo Komitetas nepitaria bendram projektui, siūlomas aktas yra pripažintas nepriimtu.

Trečioji redakcija

13. Jeigu per šį laikotarpį Taikinamasis Komitetas pritaria bendram projektui, Europos Parlamentas ir Ministrų Taryba atskirai disponuoja šešių savaitių periodu nuo šios aprobacijos priimti minėtą aktą pagal bendrą projektą, esant absoliučios balsų daugumos pritarimui Europos Parlamento atveju kvalifikuota balsų daugumai Tarybos atveju. Jeigu nėra vienos arba kitos institucijos pareikštos aprobacijos nustatytu laikotarpiu, siūlomas aktas yra pripažintas nepriimtu.

14. Trijų mėnesių ir šešių savaitių terminai pagal šį straipsnį yra prailginami atitinkamai daugiausia mėnesiu ir dviem savaitėms ryšium su Europos Parlamento arba Ministrų Tarybos iniciatyva.

Specialiosios nuostatos

15. Specialiu pagal Konstituciją numatytu atveju kai įstatymas arba struktūrinis įstatymas yra skiriamas įprastinei įstatyminei procedūrai, Valstybių Narių grupės arba Centrinio Europos Banko iniciatyva arba Tesingumo Teismo ar Europos Investicijų Banko prašymu, paragrafai 2, 6 antras sakinyis ir 9 nėra taikomi.

Europos Parlamentas ir Ministrų Taryba perduoda Komisijai Valstybių Narių grupės arba Europos Centrinio Banko pasiūlymą bei jų pozicijas ryšium su pirmąja ir antrąja redakcijomis.

Europos Parlamentas arba Ministrų Taryba gali prašyti Komisijos pateikti savo nuomonę visos procedūros eigoje. Tarp kitko, Komisija gali pareikšti nuomonę savo pačios iniciatyva. Reikalui esant, ji gali dalyvauti Taikinamajame Komiteete sutinkamai su terminais, numatytais 11 paragrafe.

III-303 straipsnis

Europos Parlamentas, Ministrų Taryba ir Komisija veda savitarpio konsultacijas ir organizuoja bendru susitarimu jų kooperacijos charakteristikas. Ryšium su šiuo tikslu jos gali, remdamosios Konstitucija, sudaryti tarpinstitucines sutartis, kurios gali turėti privalomąjį pobūdį.

III-304 straipsnis

1. Ryšium su užduočių vykdymu, Sąjungos institucijos, organai ir agentūros remiasi atvira, efektyvia ir nepriklausoma europietiška administracija.
2. Nepažeisdamas straipsnio III-332, europietiškas įstatymas nustato taikomas specifines nuostatas, kurios gali būti priimtos šiuo atveju.

III-305 straipsnis

1. Sąjungos institucijos, agentūros ir organai pripažįsta savo veiksmų aiškumo reikšmę ir apibūdina, taikydamos I-49 straipsnį, specifines nuostatas, susijusias su viešuoju priėjimu prie dokumentų, savo vidaus reglamentuose. Teisingumo Teismui ir Europos Centriniam Bankui yra pateikiamos I-49 straipsnio 3 paragrafo nuostatos, jiems atliekant administracines funkcijas.
2. Kalbant apie įstatymines procedūras, Europos Parlamentas ir Ministrų Taryba ne tik viešai posėdžiauja, bet ir užtikrina pateisinamųjų dokumentų publikaciją.

III-306 straipsnis

1. Ministrų Taryba priima europietiškus sprendimus, nustatančius:
  - a) darbo užmokesčius, pašalpas ir pensijas Europos Tarybos Prezidentui, Komisijos Prezidentui, Sąjungos Užsienio reikalų ministrui, Europos Komisarams bei komisarams, Teisingumo Teismo Prezidentui, teisėjams, jų pavaduotojams ir teismo registраторiui, Civilinių bylų teismo nariams ir registраторiui;

b) darbo sąlygas ir darbo užmokesčius, pašalpas ir pensijas Audito Teismo Prezidentui ir nariams.

Be to, jis nustato bet kokias pašalpas, kurios yra kompensuojamos vietoje atlyginimo.

2. Ministrų Taryba priima taisykles ir Europos sprendimus, nustatančius pašalpas Ekonominių ir Socialinių Reikalų Komiteto nariams.

III-307 straipsnis

Ministrų Tarybos, Komisijos arba Europos Centrinio Banko aktai, kurie skiria piniginę prievolę ne Valstybių gyventojams, yra vykdomieji.

Priverstinį vykdymą tvarko civilinės procedūros taisyklės, galiojančios Valstybėje Narėje ir atitinkamoje teritorijoje, kurioje jis turi būti atliktas. Priverstinį vykdymą be jokios kontrolės, išskyrus sprendimo autentiškumo patikrinimą, skiria nacionalinė valdžia, kurią kiekvienos Valstybės Narės vyriausybė paskiria šiam tikslui, ir kuri informuoja Komisiją bei Teisingumo Teismą.

Atlikus šiuos formalumus, prašant suinteresuotai pusei, minėta pusė gali tęsti priverstinį vykdymą, tiesiogiai ir pagal nacionalinį įstatymą perduodama minėtą reikalą kompetentingui organui.

Priverstinis vykdymas gali būti sustabdytas tik remiantis Teisingumo teismo sprendimu. Tačiau griežta vykdymo nuostatų kontrolė parodo nacionalinių jurisdikcijų kompetenciją.

II SKYRIUS

FINANSINĖS NUOSTATOS

1 SEKCIJA

DAUGIAMETINĖS FINANSINĖS RIBOS

III-308 straipsnis

1. Daugiametinės finansinės ribos yra nustatomos mažiausiai penkių metų laikotarpiui sutinkamai su I-54 straipsniu.
2. Finansinės ribos nustato sumas, susijusias su kreditų metinėmis lubomis, kurios yra skirtos išlaidoms pagal kategoriją ir mokėjimams, liečiantiems kreditų metines lubas. Išlaidų kategorijos, kurių kiekis yra limituotas, atitinka Sąjungos veiklų pagrindinius sektorius.
3. Finansinės ribos numato bet kokias naudingas priemones, kurios yra susijusios su metinės biudžetinės procedūros tinkama eiga.
4. Jeigu Ministrų Tarybos europietiškas įstatymas, nustatantis naujas finansines ribas, nebuvo priimtas pasibaigus ankstesnėms finansinėms riboms, lubos ir kitos priemonės, atitinkančios paskutinių metų ribas, yra prailginamos iki šio įstatymo priėmimo.
5. Visos procedūros, vedančios prie daugiametinių finansinių ribų priėmimo, eigoje, Parlamentas, Ministrų Taryba ir Komisija imasi bet kokių naudingų priemonių, siekdamos palengvinti procedūros užbaigimą.

2 SEKCIJA
SAJUNGOS METINIS BIUDŽETAS

III-309 straipsnis

Biudžetiniai metai prasideda sausio 1 dieną ir baigiasi gruodžio 31 dieną.

III-310 straipsnis

Europietiškas įstatymas nustato Sąjungos metinį biudžetą pagal šias nuostatas.

1. Kiekviena institucija paruošia savo išlaidų sąmatą iki liepos 1 dienos. Komisija sugrupuoja šias sąmatas biudžeto projekte. Ji prideda pranešimą, kuris gali turėti skirtingus įvertinimus.

Šis projektas apima pajamų įvertinimą ir išlaidų įvertinimą.

Komisija gali modifikuoti biudžeto projektą procedūros eigoje iki Taikinamojo Komiteto sušaukimo pagal 5 paragrafą.

2. Komisija pateikia biudžeto projektą Europos Parlamentui ir Ministrų Tarybai vėliausiai iki rugsėjo 1 dienos sekantiems biudžetiniams metams.

3. Ministrų Taryba nustato savo poziciją, liečiančią biudžeto projektą, ir ją perduoda Europos Parlamentui vėliausiai iki spalio 1 dienos, einančios prieš biudžetinius metus. Ministrų Taryba pilnai informuoja Europos Parlamentą apie priežastis, susijusias su jos pozicijos nustatymu.

4. Jeigu keturiasdešimties dienų laikotarpyje nuo šio perdavimo Europos Parlamentas

- a) pritaria Ministrų Tarybos pozicijai arba nepareiškia savo nuomonės, europieiškas įstatymas apie biudžetą yra pripažintas priimtu;
- b) siūlo, esant narių daugumai, pataisas Ministrų Tarybos pozicijai, tekstas su pataisomis yra perduodamas Ministrų Tarybai ir Komisijai. Europos Parlamento Prezidentas, remdamasis Ministrų Tarybos Prezidento sutikimu, nedelsiant šaukia Taikinamąjį Komitetą.

Taikinamasis Komitetas nesirenka, jeigu dešimties dienų laikotarpyje Ministrų Taryba neinformuoja Europos Parlamentą, jog ji pritaria šioms pataisoms.

5. Taikinamasis Komitetas, kuris jungia Ministrų Tarybos narius arba jų atstovus ir tiek pat Europos Parlamento narių, turi tikslą siekti susitarimo dėl bendro projekto kvalifikuota balsų dauguma, kurią sudaro Ministrų Tarybos nariai arba jų atstovai, ir esant Europos Parlamento atstovų daugumai dvidešimties dienų laikotarpyje nuo jo sušaukimo, remiantis Europos Parlamento ir Ministrų Tarybos pozicijomis.

6. Komisija dalyvauja Taikinamojo Komiteto veiksmuose ir imasi bet kokios būtinos iniciatyvos, siekdama skatinti Europos Parlamento ir Ministrų Tarybos pozicijų sugretinimą.

7. Jeigu dvidešimt vienos dienos laikotarpyje nuo jo sušaukimo Taikinamasis Komitetas pritaria bendram projektui, Europos Parlamentas ir Ministrų Taryba atskirai disponuoja keturiolikos dienų periodu nuo šios aprobacijos priimti bendrą projektą, esant absoliučios balsų daugumos pritarimui Europos Parlamento atveju ir kvalifikuota balsų dauguma Tarybos atveju.

8. Jeigu dvidešimt vienos dienos laikotarpyje Taikinamasis Komitetas nepitaria bendram projektui arba jeigu Ministrų Taryba atmeta bendrą projektą, Europos Parlamentas gali keturiolikos dienų laikotarpyje priimti sprendimą, esant narių daugumai ir trims penktadaliams išreikštų balsų, patvirtinti pataisas. Jeigu Parlamento pataisos nėra patvirtintos, Ministrų Tarybos pozicija biudžeto atžvilgiu, kuri sudaro šių pataisų objektą, yra pripažinta priimta.

Jeigu Parlamentas atmeta bendrą projektą, esant narių daugumai ir trims penktadaliams išreikštų balsų, jis gali prašyti sudaryti naują biudžeto projektą.

9. Kai procedūra pagal šį straipsnį yra baigta, Europos Parlamento Prezidentas konstatuoja, kad įstatymas apie biudžetą yra galutinai priimtas.

III-311 straipsnis

1. Jeigu nėra priimto įstatymo apie biudžetą finansinių metų pradžioje, gali būti vykdomos mėnesinės išlaidos, atsižvelgiant į biudžeto skyrius arba kitas dalis ir remiantis europietiško įstatymo nuostatomis, apibūdintomis III-318 straipsnyje, apsiribojant kreditų, įrašytų į ankstesnių finansinių metų įstatymą apie biudžetą, vienos dvyliktosios dalimi; ši priemonė neturi poveikio perduodant į Komisijos dispoziciją kreditus, aukštesnius negu viena dvyliktoji, kurie yra numatyti svarstomame biudžeto projekte.

2. Ministrų Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir atsižvelgdama į kitas sąlygas, nustatytas 1 paragrafe, gali priimti europietišką sprendimą, leidžiantį išlaidas, kurios viršija vieną dvyliktają. Ministrų Taryba nedelsiant perduoda sprendimą Europos Parlamentui.

Šis europietiškas sprendimas numato būtinas priemones, kurios yra susijusios su resursais, taikant šį straipsnį.

Europietiškas sprendimas įsigalioja praėjus trisdešimt dienų nuo jo priėmimo, jeigu per šį laikotarpį Europos Parlamentas, veikdamas, esant narių daugumai, nenusprendžia sumažinti šias išlaidas.

III-312 straipsnis

Ryšium su sąlygomis, kurias nustato europietiškas įstatymas sutinkamai su III-318 straipsniu, kreditai, skirtingi nuo kreditų, susijusių su darbuotojų išlaidomis, neišnaudojamų finansinių metų pabaigoje, gali būti perkelti tik sekantiems finansiniams metams.

Kreditai yra klasifikuojami pagal skirtingus skyrius, grupuojant išlaidas pagal jų pobūdį arba paskirtį, ir perklasifikuojami sutinkamai su europietišku įstatymu pagal 318 straipsnį.

Europos Parlamento, Ministrų Tarybos, Komisijos ir Teisingumo Teismo išlaidos sudaro atskiras dalis biudžete, nepažeisdamos specialaus režimo tam tikroms bendroms išlaidoms.

3 SEKCIJA

BIUDŽETO VYKDYMAS IR JO IŠLAISVINIMAS

III-313 straipsnis

Komisija vykdo biudžetą, kooperuodama su Valstybėmis Narėmis sutinkamai su europietišku įstatymu, remiantis 318 straipsniu, prisiimdama atsakomybę ir apsiribodama asignuotais kreditais sutinkamai su tinkamo finansinio valdymo principu. Valstybės Narės kooperuojasi su Komisija, siekdamos užtikrinti, kad kreditai būtų naudojami pagal tą patį principą.

Europietiškas įstatymas, remdamasis 318 straipsniu, nustato Valstybių Narių kontrolės ir audito įsipareigojimus, susijusius su biudžeto vykdymu, ir iš to išplaukiančias atsakomybes.

Europietiškas įstatymas, remdamasis 318 straipsniu, nustato ypatingus įsipareigojimus ir taisykles, pagal kurias kiekviena institucija dalyvauja savo išlaidų vykdyme.

Neišeidama už biudžeto ribų, Komisija gali vykdyti kreditų pervedimus iš skyriaus į skyrių arba iš poskyrio į poskyrį, sutinkamai su ribomis ir sąlygomis, kurias nustatė europietiškas įstatymas, remdamasis 318 straipsniu.

III-314 straipsnis

Kiekvienais metais Komisija pateikia Europos Parlamentui ir Ministrų Tarybai ankstesnių finansinių metų sąskaitas, susijusias su biudžeto operacijomis. Be to, Komisija jiems pateikia finansinę ataskaitą apie Sąjungos lėšas ir skolas.

Taipogi, Komisija pateikia Europos Parlamentui ir Ministrų Tarybai įvertinimo pranešimą apie Sąjungos finansinę padėtį, kuris remiasi rezultatais, gautais pagal Eurpos Parlamento ir Ministrų Tarybos informacinius duomenis, remiantis III-315 straipsniu.

III-315 straipsnis

1. Europos Parlamentas, remdamasis Ministrų Tarybos rekomendacija, išlaisvina Komisiją nuo įpareigojimų, ryšium su biudžeto vykdymu. Ryšium su šiuo tikslu, Europos Parlamentas ir Ministrų Taryba išanalizuoja sąskaitas, finansinę ataskaitą ir įvertinimo pranešimą, remiantis III-314 straipsniu, Teisingumo Teismo metinį pranešimą kartu su patikrintų institucijų atsakymais į Teisingumo Teismo pastebėjimus, draudimo deklaraciją, remiantis III-290 straipsnio 1 paragrafo antrąja pastraipa, o taip pat Audito Teismo specialius pranešimus.

2. Prieš įpareigodamas Komisiją arba ryšium su bet koku tikslu, susijusiu su įgaliojimų vykdymu realizuojant biudžetą, Europos Parlamentas gali kreiptis su prašymu į Komisiją išklaudyti pranešimo apie išlaidų vykdymą arba finansinės kontrolės sistemų funkcionavimą. Komisija suteikia Europos Parlamentui, jo prašymu, bet kokią reikalingą informaciją.

3. Komisija imsis atitinkamų veiksų ryšium su stebėjimais, susijusiais su atleidimo nuo įsipareigojimų sprendimais, ir su kitais Europos Parlamento stebėjimais, liečiančiais išlaidų vykdymą, o taip pat su komentarais, susijusiais su atleidimo nuo įsipareigojimo rekomendacijomis, kuriuos priėmė Ministrų Taryba.

4. Europos Parlamento arba Ministrų Tarybos prašymu, Komisija ruošia pranešimą apie priimtas priemones, ryšium su šiais stebėjimais bei komentarais, tame tarpe instrukcijomis, kurios buvo duotos tarnyboms, atsakingoms už biudžeto vykdymą. Šie pranešimai yra tolygiai perduodami Audito Teismui.

4 SEKCIJA
BENDROS NUOSTATOS

III-316 straipsnis

Daugiametinės finansinės ribos ir metinis biudžetas yra fiksuojami eurais.

III-317 straipsnis

Informuodama suinteresuotų Valstybių kompetentingus valdžios organus, Komisija gali perduoti vienos Valstybės Narės valiuta avuarus, kuriuos ji saugo kitos Valstybės Narės valiuta, siekdama, kad jie būtų panaudoti atitinkamai paskirčiai sutinkamai su Konstitucija. Komisija kaip galima labiau vengia vykdyti tokius perdavimus, jeigu jos saugomi avuarai yra grynieji pinigai arba likvydūs aktyvai, išreikšti valiuta, kurios jai reikia.

Komisija palaiko ryšį su kiekviena minėta Valstybe Nare per tarpininką, kurį skiria pati Valstybė. Finansinių operacijų vykdymo atvejais Komisija naudojasi suinteresuotos Valstybės Narės emisijos banko paslaugomis arba kita finansine institucija, kurią aprobuoja ši Valstybė Narė.

III-318 straipsnis

1. Europietiškas įstatymas:
  - a) nustato finansines taisykles, kurios apibrėžia charakteristikas, susijusias su biudžeto steigimu bei vykdymu, ir su sąskaitų pateikimu bei tikrinimu;
  - b) nustato taisykles ir organizuoja kontrolę, susijusią su finansinių kontrolierių, tvarkytojų ir buhalterių atsakomybe.

Įstatymas yra priimamas po Audito Teismo konsultacijų.

2. Ministrų Tarybos reglamentas, priimtas, remiantis Komisijos pasiūlymu, nustato taisykles ir procedūrą, pagal kurias biudžetinės pajamos, numatytos pagal Sąjungos resursų režimą, yra perduodamos į Komisijos dispoziciją, o taip pat priemonės, kurias reikia taikyti, reikalui esant, pagal išdo poreikius. Taryba priima sprendimą po Europos Parlamento ir Audito Teismo konsultacijų.
3. Ministrų Taryba vieningai veikia iki 2007 m. sausio 1 dienos visais atvejais pagal šį straipsnį.

III-319 straipsnis

Europos Parlamentas, Ministrų Taryba ir Komisija kontroliuoja finansinių priemonių prieinamumą, leisdama Sąjungai vykdyti savo juridinius įsipareigojimus trečiųjų pusių atžvilgiu.

III-320 straipsnis

Europos Parlamento, Ministrų Tarybos ir Komisijos Prezidentų pastovūs susitikimai yra organizuojami Komisijos iniciatyva ryšium su biudžetinėmis procedūromis pagal šį Skyrių. Prezidentai imasi visų reikalingų priemonių, siekdami remti institucijų pozicijų bendrumą ir sugretinimą, kad palengvinti šiame Skyriuje išdėstytą nuostatų įgyvendinimą.

5 SEKCIJA

KOVA PRIEŠ SUKČIAVIMĄ

III-321 straipsnis

1. Sąjunga ir Valstybės Narės kovoja atitinkamomis priemonėmis, priimtomis pagal šį straipsnį, prieš sukčiavimą ir bet kokią kitą nelegalią veiklą, kuri kenkia Sąjungos finansiniams interesams. Šios priemonės yra įtikinančio pobūdžio ir suteikia efektyvią apsaugą Valstybėse Narėse.
2. Valstybės Narės imasi tų pačių priemonių kovai prieš sukčiavimą, kuris kenkia Sąjungos finansiniams interesams, kaip ir kovai prieš sukčiavimą, kuris kenkia jų pačių finansiniams interesams.
3. Nepažeisdamos kitų Konstitucijos nuostatų, Valstybės Narės koordinuoja savo veiksmus, siekdamos apsaugoti Sąjungos finansinius interesus nuo sukčiavimų. Ryšium su šiuo tikslu kartu su Komisija, jos organizuoja galudų ir pastovų bendradarbiavimą tarp kompetentingų valdžios organų.
4. Europietiškas įstatymas arba struktūrinis įstatymas nustato reikalingas priemones sektoriuose, kurie yra susiję su prevencija nuo sukčiavimo, kenkiančio Sąjungos finansiniams interesams, ir su kova prieš sukčiavimą, siekiant suteikti efektyvią ir lygiaverčią prevenciją visose Valstybėse Narėse. Įstatymas yra priimamas po Audito Teismo konsultacijų.
5. Kiekvienais metais Komisija, kooperuodama su Valstybėmis Narėmis, pateikia Europos Parlamentui ir Ministrų Tarybai pranešimą dėl priemonių ir nuostatų, kurios yra priimtos ryšium su šio straipsnio įgyvendinimu.

III SKYRIUS

SUSTIPRINTOS KOOPERACIJOS

III-322 straipsnis

Numatytos sustiprintos kooperacijos gerbia Sąjungos Konstituciją ir jos

Jos negali kenkti nei vidaus rinkai, nei ekonominei, socialinei ir teritorinei vienybei. Jos negali daryti nei kliūčių, nei diegti diskriminaciją mainuose tarp Valstybių Narių, nei provokuoti konkurencijos deformacijas Valstybių Narių tarpe.

III-323 straipsnis

Numatytos sustiprintos kooperacijos gerbia Valstybių Narių, kurios joje nedalyvauja, kompetencijas, teises ir išsipareigojimus. Šios Valstybės Narės netrukdo dalyvaujančioms Valstybėms Narėms jas įgyvendinti.

III-324 straipsnis

1. Įsteigus sustiprintas kooperacijas, jos tampa atviros visoms Valstybėms Narėms, atsižvelgiant į galimu dalyvavimo sąlygų laikymąsi, kurios yra suformuluotos sprendime, susijusiame su leidimu. Be to, jos yra atviros visoms Valstybėms be visų šių sąlygų, jau priimtų aktų šiuo tikslu, atžvilgiu.

Komisija ir Valstybės Narės, kurios dalyvauja atitinkamoje sustiprintoje kooperacijoje, siekia palengvinti dalyvavimą kuo didesniai Valstybių Narių skaičiui.

2. Komisija ir, reikalui esant, Sąjungos Užsienio reikalų Ministras, pastoviai informuoja visus Ministrų Tarybos narius bei Europos Parlamentą apie sustiprintų kooperacijų evoliuciją.

III-325 straipsnis

1. Valstybės Narės, kurios nori savo tarpe steigti sustiprintą kooperaciją atitinkamame sektoriuje pagal Konstituciją, išskyrus užsienio politiką ir bendrą saugumą, pateikia prašymą Komisijai patikslindamos numatytos sustiprintos kooperacijos taikymo sritį ir tikslus. Komisija gali perduoti Ministrų Tarybai atitinkamą pasiūlymą šiuo klausimu. Jeigu Komisija nesvarsto pasiūlymo, Komisija pateikia suinteresuotoms Valstybėms Narėms priešastis, susijusias su tai.

Ministrų Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir po Europos Parlamento aprobacijos, priima sprendimą, kuris leidžia pradėti steigti sustiprintą kooperaciją.

2. Ryšium su užsienio politika ir bendru saugumu, Valstybių Narių, kurios nori tarpusavyje steigti sustiprintą kooperaciją, prašymas yra pateikiamas Ministrų Tarybai. Ji perduoda prašymą Sąjungos Užsienio Reikalų Ministrui, kuris pareiškia savo nuomonę dėl sustiprintos kooperacijos sanglaudos su Sąjungos užsienio politika ir bendru saugumu, o taip pat Komisijai, kuri taip pat pareiškia savo nuomonę dėl numatytos sustiprintos kooperacijos sanglaudos su Sąjungos kitomis politikomis. Šis prašymas yra tolygiai perduodamas Europos Parlamentui informacijos tikslams.

Leidimą steigti sustiprintą kooperaciją suteikia Ministrų Tarybos sprendimas.

III-326 straipsnis

1. Valstybė Narė, kuri nori dalyvauti sustiprintoje kooperacijoje vinoje iš III-325 straipsnio 1 paragrafe nurodytų sričių, praneša apie savo ketinimą Ministrų Tarybai ir Komisijai.

Keturių mėnesių laikotarpyje nuo pranešimo gavimo Komisija patvirtina svarstomos Valstybės Narės dalyvavimą. Reikalui esant, ji konstatuoja, kad dalyvavimo sąlygos yra išpildytos ir nustato pereinamąsias priemones, kurios yra laikomos būtinomis, ryšium su jau priimtų aktų dėl sustiprintos kooperacijos taikymu.

Tačiau jeigu Komisija nusprendžia, kad dalyvavimo sąlygos nėra išpildytos, ji nurodo priemones, kurių reikia imtis, siekiant išpildyti sąlygas, ir nustato terminą dalyvavimo prašymo peržiūrėjimui. Peržiūradama prašymą, ji veikia sutinkamai su ankstesne pastraipa. Jeigu Komisija mano, kad dalyvavimo sąlygos vis dėlto nėra išpildytos, svarstoma Valstybė Narė gali perduoti šį klausimą Ministrų Tarybai, kuri priima sprendimą pagal I-43 straipsnio 3 paragrafą. Be to, Ministrų Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, gali nustatyti pereinamąsias priemones, remiantis ankstesne pastraipa.

2. Kiekviena Valstybė Narė, norinti dalyvauti sustiprintoje kooperacijoje, laikydamosi bendros užsienio ir saugumo politikos, pareiškia savo norą Ministrų Tarybai, Sąjungos Užsienio reikalų ministrui ir Komisijai.

Ministrų Taryba patvirtina svarstomos Valstybės Narės dalyvavimą po Sąjungos Užsienio reikalų Ministro konsultacijos. Reikalui esant, ji konstatuoja, kad dalyvavimo sąlygos yra išpildytos. Be to, Ministrų Taryba, remdamasi Sąjungos Užsienio Reikalų Ministro pasiūlymu, gali nustatyti pereinamąsias priemones. Tačiau jeigu Ministrų Taryba mano, kad dalyvavimo sąlygos nėra išpildytos, ji nurodo priemones, kurių reikia imtis, kad išpildyti sąlygas, ir nustato terminą peržiūrėti dalyvavimo prašymą.

Ryšium su šio paragrafo tikslu, Ministrų Taryba priima sprendimą pagal I-43 straipsnio 3 paragrafą.

III-327 straipsnis

Už išlaidas, išplaukiančias iš sustiprintos kooperacijos vykdymo, kitas atsitiktines neadministracines institucijų išlaidas yra atsakingos dalyvaujančios Valstybės Narės, nebent Ministrų Taryba, vieningai veikdama visų savo narių atžvilgiu, po Europos Parlamento konsultacijos, nenusprendžia kitaip.

III-328 straipsnis

Jei sustiprintoje kooperacijoje gali būti pritaikyta Konstitucijos nuostata, numatanti, jog Taryba sprendžia vieningai, Taryba, laikydamosi I-43 straipsnyje numatytos procedūros, savo pačios iniciatyva gali vieningai nutarti, jog spres kvalifikuota balsų dauguma.

Jei sustiprintoje kooperacijoje gali būti pritaikyta Konstitucijos nuostata, numatanti, jog Taryba priima įstatymus arba įstatymų metmenis laikydamosi specialiosios įstatymų leidybos procedūros, Taryba, laikydamosi I-43 straipsnio 3 paragrafe numatytos procedūros, savo pačios iniciatyva gali nutarti, jog spres, laikydamosi bendrosios įstatymų leidybos procedūros. Taryba sprendžia pasikonsultavusi su Europos Parlamentu.

III-329 straipsnis

Ministrų Taryba ir Komisija užtikrina įmonių veiksmų sanglaudą ryšium su sustiprinta kooperacija, o taip pat savo veiksmų vienybę su Sąjungos politikomis, ir šiuo tikslu jos vykdo kooperaciją.

VII ANTRAŠTINĖ DALIS

BENDROS NUOSTATOS

III-330 straipsnis

Atsižvelgiant į užjūrinių prancūzų departamentų Azorų salų, Maderos salos ir Kanarų salų struktūrinę socialinę bei ekonominę situaciją, kuri pablogėjo dėl jų didelio atstumo, izoliuotumo, nedidelio ploto, specifinio reljefo, sudėtingo klimato, jų ekonominės priklausomybės ryšium su nedidele produkcija, ir į tai, kad šie pastovūs bei susiję faktoriai smarkiai kenkia jų vystymuisi, Ministrų Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, priima europietiškus reglamentus ir sprendimus, ypač siekdama nustatyti Konstitucijos taikymo sąlygas ir bendras politikas šiuose regionuose. Taryba priima sprendimą po Europos Parlamento konsultacijų.

Priemonės, išvardintos pirmojoje pastraipoje, yra ypač susijusios su muitinių ir komercijos politikomis, fiskaline politika, laisvomis zonomis, politikomis, liečiančiomis žemės ūkį ir žvejybą, su žaliavų ir pagrindinio poreikio vartojimo prekių aprūpinimo sąlygomis, Valstybės parama ir sąlygomis, susijusiomis su priėjimu prie Sąjungos horizontalinių programų ir struktūrinių fondų.

Ministrų Taryba priima priemones, apibūdintas pirmojoje pastraipoje, atsižvelgdama į atokiausių regionų savybes ir specifinius suvaržymus, nesistengdama pakenkti Sąjungos juridinės tvarkos visumai ir vienybei, tame tarpe vidaus rinkai ir bendroms politikoms.

III-331 straipsnis

Konstitucija nepažeidžia taisyklių, reguliuojančių nuosavybės teisių sistemą Valstybėse Narėse.

III-332 straipsnis

Kiekvienoje Valstybėje Narėje Sąjunga turi smarkiai išplėstą teisminę kompetenciją, kuri yra suteikiama juridiniams asmenims pagal nacionalinius įstatymus; būtent, ji gali įsigyti arba perleisti nekilnojamąjį bei kilnojamąjį turtą ir dalyvauti teisminėse procedūrose. Ryšium su šiuo tikslu, Sąjungą atstovauja Komisija. Tačiau jai turi būti atstovaujama kiekvienos institucijos dėl jų administracinės autonomijos sprendžiant klausimus, susijusius su jų atitinkama veikla.

III-333 straipsnis

Įstatymas nustato Sąjungos darbuotojų statutą ir režimą, kuris yra taikomas kitiems Sąjungos agentams. Įstatymas yra priimamas po suinteresuotų institucijų konsultacijų.

III-334 straipsnis

Ryšium su jai patikėtomis užduotimis, Komisija gali rinkti bet kokią informaciją ir atlikti bet kokius būtinus patikrinimus atitinkamose ribose ir sąlygose, kurias nustatė Ministrų Taryba paprasta dauguma.

III-335 straipsnis

1. Nepažeisdamas protokolo apie Europos Centrinų Bankų Sistemos ir Europos Centrinio Banko statutus 5 straipsnio, įstatymas arba struktūrinis įstatymas nustato, reikalui esant, priemones diegti statistikas, ryšium su Sąjungos veiksnių įgyvendinimu.

2. Statistikų diegimas vyksta, remiantis bešališkumu, patikimumu, objektyvumu, mokslinė nepriklausomybe, efektyvumu išlaidų atžvilgiu ir statistinių informacijų konfidencialumu; minėtas diegimas neturi sukelti papildomų užduočių ekonominiams operatoriams.

III-336 straipsnis

Sąjungos institucijų nariai, Komitetų nariai bei Sąjungos pareigūnai ir agentai yra prašomi, baigus vykdyti savo funkcijas, neskelbti viešumon informacijų, kurios pagal savo pobūdį yra susijusios su profesine paslaptimi, tame tarpe duomenų apie įmones, informacijos apie jų komercinius ryšius arba elementus, liečiančius jų kainas.

III-337 straipsnis

Sąjungos sutarčių atsakomybę reguliuoja įstatymas, taikomas minėto kontrakto atveju.

Ryšium su nesutarčių atsakomybe Sąjunga turi pagal pagrindinius bendrus principus, susijusius su Valstybių Narių teisėmis, padengti nuostolius, kuriuos įvykdė jos institucijos arba agentai, atlikdami savo funkcijas.

Antroji pastraipa yra taikoma pagal tas pačias sąlygas padengti žalą, kurią įvykdė Europos Centrinis Bankas arba jo agentai, atlikdami savo funkcijas.

Asmeninę agentų atsakomybę Sąjungos atžvilgiu reguliuoja nuostatos, kurios nustato jų statutą arba jiems taikomą režimą.

III-338 straipsnis

Valstybių Narių vyriausybių bendra sutartis nustatė Sąjungos institucijų buvimo centrą.

III-339 straipsnis

Vieningai priimtas Ministrų Tarybos reglamentas nustato Sąjungos institucijų lingvistinį režimą, nepažeisdamas Europos Teisingumo Teismo statuto.

III-340 straipsnis

Valstybių narių teritorijoje Sąjunga naudojasi privilegijomis ir imunitetais, kurie yra reikalingi atlikti savo misiją sąlygose, apibūdintose 1965 m. balandžio 8 dienos protokole apie Europos Bendrijų privilegijas ir imunitetus. Tas pats atvejis yra taikomas Europos Centrinio Banko ir Europos Investicijų Banko atžvilgiu.

III-341 straipsnis

Teisių ir įsipareigojimų, išplaukiančių iš Konvencijų, sudarytų iki 1958 m. sausio 1 dienos, arba prisijungiančiųjų Valstybių atžvilgiu iki jų prisijungimo, tarp vienos arba kelių Valstybių Narių, iš vienos pusės, ir tarp vienos arba kelių trečiųjų šalių, iš kitos pusės, Konstitucija neliečia.

Atitinkamais atvejais, kai šios Konvencijos nėra suderinamos su Konstitucija, Valstybė Narė arba Valstybės Narės imasi visų tinkamų veiksmų, siekdamos pašalinti konstatuotus nesuderinamumus. Reikalui esant, Valstybės Narės teikia abipusę pagalbą, siekdamos realizuoti šį tikslą, ir esant būtinybei, priima bendrą poziciją.

Ryšium su Konvencijų pagal pirmąją pastraipą taikymu, Valstybės Narės atsižvelgia į faktą, kad Konstitucijos teikiami pranašumai kiekvienai Valstybei Narei sudaro Sąjungos sudėtinę dalį ir, tokiu būdu, yra neatsiejamai susiję su bendrų institucijų steigimu, suteikiant joms kompetencijas ir tuos pačius pranašumus, kaip ir kitoms Valstybėms Narėms.

III-342 straipsnis

1. Konstitucija nepažeidžia žemiau pateiktų taisyklių:
  - a) jokia Valstybė Narė neprivalo teikti informacijos, jeigu ji mano, kad toks informacijos viešas paskleidimas pažeis jos saugumo pagrindinius interesus,
  - b) bet kokia Valstybė Narė gali imtis atitinkamų priemonių, jeigu ji nusprendžia, kad tai yra būtina dėl jos saugumo pagrindinių interesų, ir jeigu tai yra susiję su ginklų, amunicijos ir karinės medžiagos gamyba arba komercija; šios priemonės neturi pakeisti produkcijos, kuri nėra skirta specifiniams kariniams tikslams, atžvilgiu konkurencijos sąlygų vidaus rinkoje.
2. Ministrų Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, gali vieningai priimti europietišką sprendimą, modifikuojantį sąrašą, kurį jis nustatė 1958 m. balandžio 15 dieną, dėl produktų, kuriems yra taikomos 1 paragrafo b) punkto nuostatos.

IV DALIS

BENDROS IR GALUTINĖS NUOSTATOS

IV-1 straipsnis¹ Sąjungos ženklai

Sąjungos vėliavoje pavaizduotas dvylikos aukso žvaigždžių ratas žydrame fone.

Sąjungos himnas – „Odės Džiaugsmui“ ištrauka iš Ludwigo van Beethoveno Devintosios simfonijos.

Sąjungos devizas: Vienybė įvairovėje.

Unijos piniginis vienetas – euras.

Gegužės 9-oji visoje Sąjungoje švenčiama kaip Europos diena.

IV-2 straipsnis Ankstesnių sutarčių naikinimas

Įsigaliojus Konstitucijos įvedimo sutarčiai, yra naikinamos Europos Bendrijos Steigimo sutartis, Europos Sąjungos sutartis, o taip pat jas papildantys arba modifikuojantys aktai ir susitarimai, ir kurie yra įtraukti į protokolą, pridėtą prie Konstitucijos įvedimo sutarties.

IV-3 straipsnis Teisinis nenutrūkstamumas ryšium su Europos Bendrija ir Europos Sąjunga

Europos Sąjunga paveldi iš Europos Bendrijos ir Sąjungos visas jų teises ir įsipareigojimus, kurie yra vidiniai arba išplaukia iš tarptautinių sutarčių, ir kurie egzistavo iki Konstitucijos įvedimo sutarties įsigaliojimo pagal ankstesnes sutartis, protokolus ir aktus, tame tarpe Bendrijos ir Sąjungos aktyvų ir pasyvų elementus bei jų archyvus.

Sąjungos institucijų aktų nuostatos, priimtose sutinkamai su pirmoje pastraipoje išvardintomis sutartimis ir aktais, išlieka galioti sąlygose, numatytose protokole, pridėtame prie Konstitucijos įvedimo sutarties. Europos Bendrijų Teisingumo Teismo jurisprudencija bus palaikoma kaip Sąjungos teisės interpretavimo šaltinis.

IV-4 straipsnis Teritorinė taikymo sritis

1. Konstitucijos įvedimo sutartis yra taikoma Belgijos Karalystėje, Danijos Karalystėje, Vokietijos Federalinėje Respublikoje, Graikijos Respublikoje, Ispanijos Karalystėje, Prancūzijos Respublikoje, Airijoje, Italijos Respublikoje, Liuksemburgo Didžiojoje Kunigaikštystėje, Nyderlandų Karalystėje, Austrijos Respublikoje, Portugalijos Respublikoje, Suomijos Respublikoje, Švedijos Karalystėje ir Jungtinėje Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystėje, ir ...

---

¹ Konvencijos manymu, šį straipsnį geriau dėti į I dalį.

2. Konstitucijos įvedimo sutartis yra taikoma prancūzų užjūriniais departamentams Azorų saloms, Maderos salai ir Kanarų saloms, sutinkamai su III Dalies III-329 straipsniu.

3. Asociacijos specialus režimas, apibūdintas Konstitucijos įvedimo sutarties III dalies IV antraštinėje dalyje, yra taikomas užjūrinėms šalims ir teritorijoms, kurių sąrašas yra EBS II Priede.

Konstitucijos įvedimo sutartis nėra taikoma užjūrinėms šalims ir teritorijoms, turinčioms ypatingus santykius su Jungtine Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalyste, kurios nėra įtrauktos į minėtą sąrašą.

4. Konstitucijos įvedimo sutartis yra taikoma Europos teritorijoms, kurių Valstybė Narė yra atsakinga už išorinius santykius.

5. Konstitucijos įvedimo sutartis yra taikoma Alandų saloms pagal nuostatas, pateiktas protokole nr. 2 prie akto, susijusio su Austrijos Respublikos, Suomijos Respublikos ir Švedijos Karalystės prisijungimo sąlygomis.

6. Išimties tvarka ankstesniems paragrafams:

- a) Konstitucijos įvedimo sutartis nėra taikoma Farerų saloms;
- b) Konstitucijos įvedimo sutartis nėra taikoma Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės suverenioms zonoms Kipre;
- c) Konstitucijos įvedimo sutartis nėra taikoma anglų-normandų saloms ir Meno salai, išskyrus būtinybę, siekiant užtikrinti režimo, numatyto šioms saloms pagal sutartį, susijusią su naujų Valstybių Narių prisijungimu prie Europos Ekonominės Bendrijos ir Europos Atominės Energetikos Bendrijos, pasirašytos 1972 m. sausio 22 dieną, taikymą.

IV-5 straipsnis Regioninės sąjungos

Konstitucijos įvedimo sutartis nedaro kliūčių regioninių sąjungų tarp Belgijos ir Liuksemburgo, o taip pat tarp Belgijos, Liuksemburgo ir Nyderlandų egzistavimui ir vykdymui tam tikru mastu, kai šių regioninių sąjungų tikslai nėra siekiami, taikant minėtą Sutartį.

IV-6 straipsnis Protokolai

Protokolai, pridėti prie šios Sutarties, sudaro neatskiriamą dalį.

IV-7 straipsnis

Procedūra, susijusi su Konstitucijos įvedimo sutarties peržiūrėjimu

1. Bet kokios Valstybės Narės vyriausybė, Europos Parlamentas arba Komisija gali pateikti Ministrų Tarybai projektus, liečiančius Konstitucijos įvedimo sutarties peržiūrėjimą. Valstybių Narių nacionaliniai parlamentai yra informuojami apie šiuos projektus.

2. Jeigu Europos Taryba po Europos Parlamento ir Komisijos konsultacijų priima, esant paprastajai daugumai, palankų sprendimą ryšium su pasiūlytų modifikacijų analize, Europos Tarybos Prezidentas šaukia Konvenciją, kurią sudaro Valstybių Narių nacionalinių parlamentų atstovai, Valstybių arba Valstybių Narių vyriausybių vadovai, Europos Parlamentas ir Komisija. Be to, yra konsultuojamasi su Europos Centrinio Banku monetarinio sektoriaus institucinių modifikacijų atvejais. Europos Taryba gali priimti sprendimą, esant paprastajai daugumai, Europos Parlamentui pritarus, nešaukti Konvencijos modifikacijų atvejais, kai jos nepasiteisina. Pastaraisiais atvejais, Europos Taryba nustato mandatą Valstybių Narių vyriausybių atstovų Konferencijai.

Konvencija išanalizuoja peržiūrėjimo projektus ir priima konsensusu rekomendaciją Valstybių Narių vyriausybių atstovų Konferencijoje pagal 3 paragrafą.

3. Valstybių Narių vyriausybių atstovų Konferenciją šaukia Ministrų Tarybos Prezidentas, siekdamas sudaryti bendrą susitarimą dėl modifikacijų Konstitucijos įvedimo sutarčiai.

Pataisos įsigalios po to, kai visos Valstybės Narės jas ratifikuos sutinkamai su jų konstitucinėmis taisyklėmis.

4. Jeigu praėjus dviems metams nuo Sutarties, kuri modifikuoja Konstitucijos įvedimo sutartį, pasirašymo keturi penktadaliai Valstybių Narių ratifikavo minėtą Sutartį ir jeigu viena arba kelios Valstybės Narės susidūrė su sunkumais, susijusiais su ratifikavimu, Europos Tarybai yra perduodamas šis klausimas.

IV-8 straipsnis

Konstitucijos įvedimo sutarties priėmimas, ratifikavimas ir įsigaliojimas

1. Konstitucijos įvedimo sutartį ratifikuos Aukštosios Susitariančios Šalys sutinkamai su jų konstitucinėmis taisyklėmis. Ratifikavimo dokumentai bus deponuoti Italijos Respublikos vyriausybei.

2. Konstitucijos įvedimo sutartis įsigalios nuo ..., su sąlyga, jeigu visi ratifikavimo dokumentai buvo deponuoti arba, jeigu to nėra, Sutartis įsigalios sekančio mėnesio pirmą dieną, kai paskutinė Valstybė signatarė atliks ratifikavimo dokumentų deponavimą.

IV-9 straipsnis
Trukmė

Konstitucijos įvedimo sutartis yra sudaroma neribotai trukmei.

IV-10 straipsnis
Kalbos¹

Konstitucijos įvedimo sutartis yra sudaryta vienu egzemplioriumi, vokiečių kalba, anglų kalba, danų kalba, ispanų kalba, prancūzų kalba, suomių kalba, graikų kalba, airių kalba, italų kalba, olandų kalba, portugalų kalba, švedų kalba, čekų kalba, estų kalba, latvių kalba, lietuvių kalba, vengrų kalba, maltiečių kalba, lenkų kalba, slovakų kalba ir slovėnų kalba tekstai yra išversti į kiekvieną iš šių kalbų, vienodai autentiški; jie bus deponuoti Italijos Respublikos vyriausybės archyvuose, kuri perduos po patvirtintą kopiją kiekvienai Valstybių signatarių vyriausybei.

---

¹ Šis straipsnis turės būti priderintas prie Priėmimo akto.

PROTOKOLAS DĖL ŠALIŲ PARLAMENTŲ VAIDMENS EUROPOS SĄJUNGOJE

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

PRIMINDAMOS, kad būdas, kuriuo skirtingų šalių parlamentai kontroliuoja savo vyriausybių veiklą Sąjungoje, priklauso nuo kiekvienai valstybei narei būdingos konstitucinės organizacijos ir praktikos,

TROKŠDAMOS vis tiek padrąsinti šalių parlamentus labiau dalyvauti Europos Sąjungos veikloje ir stiprinti jų galimybę reikšti savo požiūrį į įstatymų leidybos pasiūlymus, taip pat kitais jiems ypač rūpimais klausimais,

SUSITARĖ dėl toliau pateikiamų nuostatų, pridedamų prie Konstitucijos:

I. Informacija valstybių narių parlamentams

1. Visus savo konsultacijų dokumentus (žaliąsias knygas, baltąsias knygas ir pranešimus) Komisija tiesiogiai perduoda valstybių narių parlamentams tuoj pat po jų paskelbimo. Lygiai taip valstybių narių parlamentams Komisija siunčia metinę įstatymų leidybos programą, taip pat visas kitas įstatymų leidybos planavimo arba politinės strategijos priemones, jos pateiksimas Europos Parlamentui bei Ministrų Tarybai ir kartu siunčiamas šioms institucijoms.
2. Visi įstatymų leidybos pasiūlymai Europos Parlamentui ir Ministrų Tarybai kartu siunčiami ir valstybių narių parlamentams.

3. Valstybių narių parlamentai gali pateikti Europos Parlamento, Ministrų Tarybos ir Komisijos Pirmininkams motyvuotą nuomonę dėl konkretaus įstatymų leidybos pasiūlymo atitikimo subsidiarumo principui, laikydamiesi Protokole dėl subsidiarumo ir proporcingumo principų taikymo numatytos procedūros.
4. Nuo to momento, kai Komisija pateikia Europos Parlamentui, Ministrų Tarybai ir valstybių narių parlamentams įstatymų leidybos pasiūlymą oficialiomis Europos Sąjungos kalbomis, iki datos, kai jo priėmimas arba pozicijos įstatymų leidybos procedūroje priėmimas įtraukiamas į Ministrų Tarybos darbotvarkę, tęsiasi šešių savaičių laikotarpis, darant išimtis tik skubos sumetimais, kurios motyvai turi būti išdėstyti Ministrų Tarybos akte arba pozicijoje. Išskyrus deramai motyvuotus skubius atvejus, šešių savaičių laikotarpiu negali būti sudarytas joks susitarimas dėl įstatymų leidybos pasiūlymo. Nuo pasiūlymo įtraukimo į Ministrų Tarybos darbotvarkę iki jos pozicijos priėmimo praeina dešimt dienų.
5. Ministrų Tarybos darbotvarkės ir sesijų rezultatai, įskaitant Ministrų Tarybos sesijų, kuriose svarstomi įstatymų leidybos pasiūlymai, protokolus, tiesiogiai perduodami valstybių narių parlamentams, kartu ir valstybių narių vyriausybėms.
6. Europos Sąjungos Vadovų Tarybai numačius pasinaudoti Konstitucijos I-24 straipsnio 4 dalies antros pastraipos nuostata, šalių parlamentams iš anksto pranešama apie bet kokią sprendimą.

Europos Sąjungos Vadovų Tarybai numačius pasinaudoti Konstitucijos I-24 straipsnio 4 dalies antra pastraipos nuostata, šalių parlamentams pranešama mažiausiai keturis mėnesius prieš sprendimo priėmimą.

7. Informacijos tikslais Audito Rūmai siunčia savo metinį pranešimą valstybių narių parlamentams, kartu ir Europos Parlamentui bei Ministrų Tarybai.
8. Dvejų rūmų parlamentų atvejais šios nuostatos taikomos abejiems rūmams.

II. Tarpparlamentinis bendradarbiavimas

9. Europos Parlamentas ir šalių parlamentai kartu nustato, kaip organizuoti ir veiksmingai bei reguliariai plėtoti tarpparlamentinį bendradarbiavimą Europos Sąjungoje.
10. Valstybių parlamentų padalinių, tvarkančių Bendrijos reikalus, konferencija gali siūlyti Europos Parlamentui, Ministrų Tarybai ir Komisijai bet kokias, jos manymu, tinkamas įmokas. Ši Konferencija taip pat skatina valstybių narių parlamentus ir Europos Parlamentą, įskaitant jų specialiąsias komisijas, keistis informacija bei geriausia praktika. Be to, Konferencija gali rengti tarpparlamentines konferencijas konkrečiomis temomis, pavyzdžiui, svarstyti bendrosios užsienio ir saugumo politikos, bendrosios saugumo ir gynybos politikos klausimų. Konferencijos įmokos niekaip nesaisto šalių parlamentų ir nelemia jų pozicijos.

PROTOKOLAS DĖL SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPŲ TAIKYMO

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

TROKŠDAMOS, kad priimami sprendimai būtų kaip galima artimesni Sąjungos piliečiams;

PASIRYŽUSIOS nustatyti subsidiarumo ir proporcingumo principų, paskelbtų Konstitucijos I-9 straipsnyje, taikymo sąlygas, taip pat sukurti sistemą, kontroliuojančią, kaip šiuos principus taiko institucijos,

SUSITARĖ dėl toliau pateikiamų nuostatų, pridedamų prie šios Konstitucijos:

1. Kiekviena institucija nuolat prižiūri, kaip laikomasi Konstitucijos I-9 straipsnyje apibrėžtų subsidiarumo ir proporcingumo principų.
2. Prieš siūlydama įstatymo galią turintį aktą, Komisija plačiai konsultuojasi. Šiose konsultacijose prirėikus dera atsižvelgti į numatytų veiksmų regionuose ir vietovėse apimtį. Išimtinės skubos atveju Komisija nerengia šių konsultacijų. Savo pasiūlyme ji nurodo tokio sprendimo priežastis.
3. Visus savo įstatymų leidybos pasiūlymus, taip pat pakeistus pasiūlymus Komisija siunčia valstybių narių parlamentams, kartu ir Sąjungos įstatymų leidėjui. Juos priėmus, Europos Parlamento įstatymų leidybos rezoliucijos bei Ministrų Tarybos pozicijos išsiunčiamos valstybių narių parlamentams.

4. Komisija motyvuoja savo pasiūlymą subsidiarumo ir proporcingumo principų požiūriu. Į kiekvieną įstatymų leidybos pasiūlymą turėtų būti įtrauktas nuodugnus aptarimas, leidžiantis įvertinti, kaip laikomasi subsidiarumo ir proporcingumo principų. Šiame aptarime turėtų būti įvertinamas poveikis finansų atžvilgiu, o įstatymo metmenų atveju – padariniai valstybių narių įgyvendinamam reguliavimui, įskaitant, jei tai reikalinga, įstatymų leidybą regionuose. Motyvai, leidžiantys daryti išvadą, kad Sąjungos tikslą galima geriau įgyvendinti jos lygmenyje, turi remtis kokybiniais ir, jei tik įmanoma, kiekybiniais rodikliais. Komisija atsižvelgia į būtinybę elgtis taip, kad bet kokia Sąjunga, šalių vyriausybės, regionų ar vietovių savivaldos institucijas, ūkio subjektus ir piliečius apsunkinanti finansinė ar administracinė našta būtų kuo mažesnė ir atitinkanti siekiamą tikslą.
5. Kiekvienos valstybės narės parlamentas arba kiekvieneri šalies parlamento rūmai per šešias savaites po to, kai Komisijos perduoda įstatymų leidybos pasiūlymą, gali pateikti Europos Parlamento, Ministrų Tarybos ir Komisijos Pirmininkams motyvuotą išvadą su priežastimis, dėl kurių, jų nuomone, kalbamas pasiūlymas neatitinka subsidiarumo principo. Kiekvienos šalies parlamentui arba kiekvieneriems šalies parlamento rūmams prireikus dera konsultuotis su įstatymų leidybos galią turinčiais regionų parlamentais.
6. Europos Parlamentas, Ministrų Taryba ir Komisija atsižvelgia į valstybių narių parlamentų arba šių parlamentų rūmų motyvuotas išvadas.

Valstybių narių parlamentai, sudaryti pagal vienerių rūmų sistemą, turi po du balsus, o kiekvieneri dvejų rūmų sistemos parlamento rūmai – po vieną balsą.

Tuo atveju, kai motyvuotai išvadai dėl subsidiarumo principo nepaisymo Komisijos pasiūlyme pritariama mažiausiai trečdaliu visų balsų, skirtų valstybių narių parlamentams ir parlamentų rūmams, Komisija persvarsto savo pasiūlymą. Komisijos pasiūlymo arba grupės valstybių narių iniciatyvos pagal Konstitucijos III-165 straipsnio nuostatas dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės atveju ši slenkstį sudaro mažiausiai ketvirtadalis balsų.

Persvarsčiusi pasiūlymą, Komisija gali nuspręsti arba jo laikytis, arba jį keisti, arba jį atšaukti. Komisija turi motyvuoti savo sprendimą.

7. Teisingumo Teismas kompetentingas nagrinėti skundus dėl subsidiarumo principo pažeidimo įstatymo galią turinčiame akte, pagal Konstitucijos III-270 straipsnyje numatytas taisykles pateiktus valstybių narių arba jų perduotus pagal šalies teisės sistemą jų parlamentų arba parlamentų rūmų vardu.

Pagal tą patį Konstitucijos straipsnį Regionų komitetas irgi gali pateikti tokių skundų dėl įstatymų galią turinčių aktų, kuriuos priimant Konstitucijoje numatyta konsultuotis su juo.

8. Europos Sąjungos Vadovų Tarybai, Europos Parlamentui, Ministrų Tarybai ir valstybių narių parlamentams Komisija kasmet pateikia Konstitucijos I-9 straipsnio taikymo ataskaitą. Ši metinė ataskaita taip pat siunčiama Regionų komitetui ir Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui.

**PROTOKOLAS DĖL PILIEČIŲ ATSTOVAVIMO
EUROPOS PARLAMENTE IR BALSŲ SVORIO
EUROPOS SĄJUNGOS VADOVŲ TARYBOJE IR MINISTRŲ TARYBOJE**

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS

PRIĖMĖ toliau pateikiamas nuostatas, pridedamas prie Sutarties dėl Europos Konstitucijos priėmimo:

1 STRAIPSNIS

Nuostatos dėl Europos Parlamento

1. Per visą 2004–2009 m. kadencijos laikotarpį į Europos Parlamentą iš kiekvienos valstybės narės buvo išrinkta:

Belgija	24
Čekija	24
Danija	14
Vokietija	99
Estija	6
Graikija	24
Ispanija	54
Prancūzija	78
Airija	13
Italija	78
Kipras	6
Latvija	9
Lietuva	13
Liuksemburgas	6
Vengrija	24
Malta	5
Nyderlandai	27
Austrija	18
Lenkija	54
Portugalija	24
Slovėnija	7
Slovakija	14
Suomija	14
Švedija	19
Didžioji Britanija	78

2 STRAIPSNIS

Nuostatos dėl balsų svorio Europos Sąjungos Vadovų Taryboje ir Ministrų Taryboje

1. Pateikiamos nuostatos, nepažeisdamos Konstitucijos I-24 straipsnio, galioja iki 2009 m. lapkričio 1 d.

Europos Sąjungos Vadovų Tarybos ir Ministrų Tarybos svarstymuose, kuriems reikalinga kvalifikuotoji dauguma balsų, narių balsai turi tokį svorį:

Belgija	24
Čekija	24
Danija	14
Vokietija	99
Estija	6
Graikija	24
Ispanija	54
Prancūzija	78
Airija	13
Italija	78
Kipras	6
Latvija	9
Lietuva	13
Liuksemburgas	6
Vengrija	24
Malta	5
Nyderlandai	27
Austrija	18
Lenkija	54
Portugalija	24
Slovėnija	7
Slovakija	14
Suomija	14
Švedija	19
Didžioji Britanija	78

Sprendimai priimami, surinkus mažiausiai 232 balsus, išreiškiančius daugumos narių pritarimą, nes pagal Konstituciją tiek reikia Komisijos pasiūlymui priimti. Kitais atvejais sprendimai priimami, surinkus mažiausiai 232 balsus, išreiškiančius ne mažiau kaip dviejų trečdalių narių pritarimą.

Europos Sąjungos Vadovų Tarybai arba Ministrų Tarybai priimant sprendimą kvalifikuotą daugumą balsų, Europos Sąjungos Vadovų Tarybos arba Ministrų Tarybos narys gali reikalauti, kad būtų patikrinta, ar šią kvalifikuotą daugumą sudarančios valstybės narės atstovauja mažiausiai 62 % visų Sąjungos gyventojų. Įsitikinus, kad ši sąlyga neišlaikyta, svarstomas sprendimas nepriimamas.

2. Po vėlesnių stojimų ankstesnėje straipsnio dalyje nurodytas slenkstis apskaičiuojamas taip, kad balsais išreikšta kvalifikuotoji dauguma neviršytų daugumos pagal lentelę Deklaracijoje dėl Europos Sąjungos plėtros, įtrauktoje į Nicos sutartį priėmusios konferencijos baigiamąjį aktą.

o
o o

PROTOKOLAS APIE EURO GRUPE

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS

norėdamos remti sąlygas didesniai ekonominiam augimui Europoje ir ryšium su šiuo tikslu vystyti kuo glaudesnę ekonominių politikų koordinaciją euro zonoje,

Suvokiančios būtinybę numatyti ypatingas priemones sustiprintam dialogui tarp eurą įvedusių Valstybių Narių, laukiant visų Europos Sąjungos Valstybių Narių prisijungimo prie euro zonos,

Susitarė dėl toliau pateikiamų nuostatų, pridedamų prie Konstitucijos:

1 straipsnis

Eurą įvedusių Valstybių ministrai susirenka tarpusavyje neformaliu būdu. Šie susirinkimai, atsižvelgiant į poreikį, yra skirti svarstyti klausimus, susijusius su specifiniais išipareigojimais, kuriuos jie dalinasi ryšium su vieninga pinigine valiuta. Komisija ir Europos Centrinis Bankas yra kviečiami dalyvauti šiuose susirinkimuose, kuriuos ruošia eurą įvedusių Valstybių Narių ministrų, atsakingų už finansus, atstovai.

2 straipsnis

Eurą įvedusių Valstybių ministrai renka Prezidentą dvejiems su puse metų šių Valstybių Narių balsų dauguma.

PROTOKOLAS DĖL EURATOMO SUTARTIES MODIFIKACIJŲ

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

ATSIŽVELGDAMOS į svarbumą, kad Europos Atominės Energijos Bendrijos Steigimo Sutarties nuostatos ir toliau pilnai turi teisinį poveikį,

NORĖDAMOS, vis dėlto, priimti šią sutartį pagal naujas taisykles, kurias nustatė Konstitucijos Europai įvedimo sutartis, ypač instituciniame ir finansiniame sektoriuose,

PRIĖMĖ žemiau pateiktas nuostatas, kurios yra pridedamos prie Konstitucijos Europai įvedimo sutarties ir kurios modifikuoja Europos Atominės Energijos Bendrijos Steigimo Sutartį šitaip :

1 straipsnis

3 straipsnis yra naikinamas.

2 straipsnis

III Antraštinės Dalies pavadinimas "Institucinės nuostatos" yra keičiamas tokiu pavadinimu : "Institucinės ir finansinės nuostatos".

3 straipsnis

107 straipsnis turi būti pakeistas taip:

"107 straipsnis

Konstitucijos Europai švedimo sutarties institucinės ir finansinės nuostatos (straipsniai nuo I-18 iki I-38, straipsniai nuo I-52 iki I-55 ir straipsniai nuo III-227 iki III-316) ir minėtos Sutarties straipsnis I-58 yra taikomi šiai Sutarčiai, nepažeidžiant specialiųjų nuostatų, išdėstytų 134, 135, 144, 145, 157, 171, 172, 174 ir 176 straipsniuose.

2. Straipsniai nuo 107 A iki 133, nuo 136 iki 143, nuo 146 iki 156, nuo 158 iki 170, 173, 173 bis, 175, nuo 177 iki 183 bis yra naikinami."

4 straipsnis

IV Antraštinės Dalies pavadinimas "Finansinės nuostatos" yra keičiamas tokiu pavadinimu :

"Specifinės finansinės nuostatos".

5 straipsnis

38 straipsnio 3 pastraipoje ir 82 straipsnio 3 pastraipoje esančios nuorodos į 141 ir 142 straipsnius turi būti pakeistos nuorodomis į Europos Konstitucijos sutarties atitinkamai III-265 ir III-266 straipsnius.

171 straipsnio 2 paragrafe, 175 straipsnio 1 pastraipoje ir 176 straipsnio 3 paragrafe esančios nuorodos į 183 straipsnį turi būti pakeistos nuorodomis į Konstitucijos Europai švedimo sutarties III-318 straipsnį.

172 straipsnio 4 paragrafo nuoroda į 177 straipsnio 5 paragrafą turi būti pakeista nuoroda į Konstitucijos Europai įvedimo sutarties III-310 straipsnį.

18 straipsnio paskutinės pastraipos ir 83 straipsnio 2 paragrafo nuorodos į 164 straipsnį turi būti pakeistos nuorodomis į Konstitucijos Europai įvedimo sutarties III-307 straipsnį.

38 ir 82 straipsniuose vartojama sąvoka „direktyva“ turi būti pakeista sąvoka „Europos nutarimas“. Sąvoka „nutarimas“ sutartyje turi būti pakeista sąvoka „Europos nutarimas“.

Sutartyje žodis „sprendimas“ keičiamas žodžiais „Europos sprendimas“

6 straipsnis

190 straipsnis yra keičiamas šitaip :

"Institucijų lingvistinis režimas yra nustatytas Ministrų Tarybos vieningu sprendimu, nepažeidžiant nuostatų, kurias numato Teisingumo Teismo statutas".

7 straipsnis

198 straipsnis yra modifikuojamas šitaip:

"a) Ši Antraštinė Dalis nėra taikoma Farerų saloms".

8 straipsnis

201 straipsnis yra modifikuojamas šitaip:

"Kartu su Europos Kooperacijos ir Vystymosi Organizacija Bendrija plėtoja glaudų bendradarbiavimą, kurio savybes formuluoja bendra sutartis".

9 straipsnis

206 straipsnis yra modifikuojamas šitaip:

"Bendrija gali su viena arba keliomis Valstybėmis Narėmis arba tarptautinėmis organizacijomis sudaryti sutartis, pagal kurias yra steigama asociacija, apimanti abipusiškas teises ir įsipareigojimus, bendrus veiksmus ir ypatingas procedūras.

Ministrų Taryba, vieningai veikdama, po Europos Parlamento konsultacijų sudaro šias sutartis.

Kai šios sutartys reikalauja Sutarties modifikacijų, pirmiausia šios modifikacijos turi būti priimtos pagal procedūrą, kurią numato Konstitucijos Europai įvedimo sutarties IV-7 straipsnis".

DEKLARACIJA,
pridedama prie Protokolo dėl piliečių atstovavimo
Europos Parlamente ir balsų svorio
Europos Sąjungos Vadovų Taryboje ir Ministrų Taryboje

Bendroji pozicija, kurią Europos Sąjungos valstybės narės užims konferencijose dėl Rumunijos ir/arba Bulgarijos stojimo į Europos Sąjungą skirstant vietas Europos Parlamente ir nustatant balsų svorį Europos Sąjungos Vadovų Taryboje ir Ministrų Taryboje, yra tokia. Jei Rumunija ir/arba Bulgarija įstos į Europos Sąjungą iki įsigaliojant Europos Sąjungos Vadovų Tarybos sprendimui, nurodytam Konstitucijos I-19 straipsnio 2 paragrafe, į Europos Parlamentą renkamų jų atstovų skaičius bus atitinkamai 33 ir 17, pataisius pagal tą pačią formulę, pagal kurią nustatytas kiekvienos valstybės narės atstovų į Europos Parlamentą skaičius, nurodytas Protokole dėl piliečių atstovavimo Europos Parlamente ir balsų svorio Europos Sąjungos Vadovų Taryboje ir Ministrų Taryboje.

Sutartyje dėl stojimo į Europos Sąjungą bus galima numatyti, kad, nusižengiant Konstitucijos I-19 straipsnio 2 paragrafui, per likusią 2004–2009 m. kadencijos dalį Europos Parlamento narių skaičius laikinai gali viršyti 736.

Nepažeisdamas Konstitucijos I-24 straipsnio 2 paragrafo, Rumunijos ir Bulgarijos balsų svoris Europos Sąjungos Vadovų Taryboje ir Ministrų Taryboje iki 2009 m. lapkričio 1 d. sudaro atitinkamai 14 ir 10. Kiekvieno stojimo metu Protokole dėl piliečių atstovavimo Europos Parlamente ir balsų svorio Europos Sąjungos Vadovų Taryboje ir Ministrų Taryboje nurodytą slenkstį nustato Ministrų Taryba.

DEKLARACIJA DĖL EUROPOS IŠORĖS VEIKSMŲ TARNYBOS ĮKŪRIMO

Siekiant padėti būsimam Užsienio reikalų ministrui, kurio pareigybės buvo apibrėžtos Europos Konstitucijos sutarties I-27 straipsnyje, vykdyti savo įsipareigojimus, konvencijoje patvirtinama būtinybė Ministrų Tarybai ir Komisijai, nepažeidžiant Europos Parlamento teisių, Ministro žinioje įkurti vieną bendrą tarnybą (Europos išorės veiksmų tarnybą), sudarytą iš atitinkamų Ministrų tarnybos ir Komisijos sekretoriato pareigūnų bei darbuotojų, pasiūlytų nacionalinių diplomatinių tarnybų.

Europos Sąjungos delegatai, kaip apibrėžta III-230 straipsnyje, turi būti skiriami iš šios bendros tarnybos.

Konvencijoje numatyta, kad visi projektai, reikalingi įkurti bendrą tarnybą, turi būti parengti per pirmuosius metus pradėjus galioti Konstitucijos Europai įvedimo sutartį.

**DEKLARACIJA PRIE KONSTITUCIJOS ĮVEDIMO SUTARTIES BAIGIAMOJO
PASIRAŠYMO AKTO**

Jei po Konstitucijos įvedimo sutarties pasirašymo praėjus dvejiems metams keturi penktadaliai Valstybių Narių yra ratifikavusios šią sutartį, o viena ar kelios Valstybės Narės susidūrusios su sunkumais dėl jos ratifikavimo, klausimą svarsto Europos Taryba.

EUROPOS KONVENTAS

NARIŲ SARAŠAS

PIRMININKAS IR PAVADUOTOJAI

Ponas Valéry GISCARD d'ESTAING
Ponas Giuliano AMATO
Ponas Jean-Luc DEHAENE

Pirmininkas
Pirmininko pavaduotojas
Pirmininko pavaduotojas

KITI PREZIDIUMO NARIAI

Ponas Michel BARNIER	Europos Komisijos atstovas
Ponas John BRUTON	Šalių parlamentų atstovas
Ponas Henning CHRISTOPHERSEN	Danijos Prezidentūros atstovas
Ponas Alfonso DASTIS	Ispanijos Prezidentūros atstovas (nuo 2003 kovo)
Ponas Klaus HÄNSCH	Europos Parlamento atstovas
Ponas Giorgos KATIFORIS	Graikijos prezidentūros atstovas (iki 2003 vasario)
Ponas Iñigo MÉNDEZ DE VIGO	Europos Parlamento atstovas
Ponia Ana PALACIO	Ispanijos Prezidentūros atstovė (iki 2003 kovo)
Ponas Giorgos PAPANDREOU	Graikijos Prezidentūros atstovas (nuo 2003 vasario)
Ponia Gisela STUART	Šalių parlamentų atstovė
Ponas Antonio VITORINO	Europos Komisijos atstovas
Ponas Alojz PETERLE	Kviestasis asmuo

KONVENTO NARIAI

EUROPOS PARLAMENTO ATSTOVAI

Ponas Jens-Peter BONDE (DK)
Ponas Elmar BROK (D)
Ponas Andrew Nicholas DUFF (UK)
Ponas Olivier DUHAMEL (F)
Ponas Klaus HÄNSCH (D)
Ponia Sylvia-Yvonne KAUFMANN (D)
Ponas Timothy KIRKHOPE (UK)
Ponas Alain LAMASSOURE (F)
Ponia Linda McAVAN (UK)
Ponia Hanja MAIJ-WEGGEN (NL)
Ponas Luís MARINHO (P)
Ponas Íñigo MÉNDEZ DE VIGO Y MONTOJO (ES)
Ponia Cristiana MUSCARDINI (IT)
Ponas Antonio TAJANI (IT)
Ponia Anne VAN LANCKER (B)
Ponas Johannes VOGGENHUBER (ÖS)

KOMISIJOS ATSTOVAI

Ponas Michel BARNIER
Ponas António VITORINO

VALSTYBIŲ NARIŲ ATSTOVAI

ŠALYS

BELGIË/BELGIQUE

Vyriausybė
Ponas Louis MICHEL

Šalies parlamentas
Ponas Karel DE GUCHT
Ponas Elio DI RUPO

DANMARK

Vyriausybė
Ponas Henning CHRISTOPHERSEN

Šalies parlamentas
Ponas Peter SKAARUP
Ponas Henrik KRISTENSEN DAM

DEUTSCHLAND

Vyriausybė
Ponas Joschka FISCHER
pakeitė Ponas Peter GLOTZ
2002 lapkritį

Šalies parlamentas
Ponas Jürgen MEYER
Ponas Erwin TEUFEL

ELLAS

Vyriausybė
Ponas Giorgos PAPANDREOU
pakeitė M. Giorgos KATIFORIS
2003 vasarį

Šalies parlamentas
Ponas Paraskevas AVGERINOS
Ponia Marietta GIANNAKOU

ESPAÑA

Vyriausybė
Ponas Alfonso DASTIS
pakeitė Ponas Carlos BASTARRECHE
kaip pakaitinis narys 2002 rugsėjį, paskui
Ponia A. PALACIO kaip narė 2003 kovą

Šalies parlamentas
Ponas Josep BORRELL
FONTELLES
Ponas Gabriel CISNEROS
LABORDA

FRANCE

Vyriausybė
Ponas Dominique de VILLEPIN
pakeitė Ponas Pierre MOSCOVICI
2002 lapkritį

Šalies parlamentas
Ponas Pierre LEQUILLER
pakeitė Ponas Alain BARRAU
2002 liepą
Ponas Hubert HAENEL

IRELAND

Vyriausybė
Ponas Dick ROCHE
pakeitė Ponas Ray MacSHARRY
2002 liepą

Šalies parlamentas
Ponas John BRUTON
Ponas Proinsias DE ROSSA

ITALIA

Vyriausybė
Ponas Gianfranco FINI

Šalies parlamentas
Ponas Marco FOLLINI
Ponas Lamberto DINI

LUXEMBOURG

Vyriausybė
Ponas Jacques SANTER

Šalies parlamentas
Ponas Paul HELMINGER
Ponas Ben FAYOT

NEDERLAND

Vyriausybė
Ponas Gijs de VRIES
pakeitė Ponas Hans van MIERLO
2002 spalį

Šalies parlamentas
Ponas René van der LINDEN
Ponas Frans TIMMERMANS

ÖSTERREICH

Vyriausybė
Ponas Hannes FARNLEITNER

Šalies parlamentas
Ponas Caspar EINEM
Ponas Reinhard Eugen BÖSCH

PORTUGAL

Vyriausybė
Ponas Ernâni LOPES
pakeitė Ponas João de VALLERA
2002 gegužę

Šalies parlamentas
Ponas Alberto COSTA
Ponia Eduarda AZEVEDO

SUOMI/FINLAND

Vyriausybė
Ponia Teija TIILIKAINEN

Šalies parlamentas
Ponas Kimmo KILJUNEN
Ponas Jari VILÉN
pakeitė Ponas Matti VANHANEN
2003 gegužę

SVERIGE

Vyriausybė
Ponia Lena HJELM-WALLÉN

Šalies parlamentas
Ponas Sören LEKBERG
Ponas Göran LENNMARKER

UNITED KINGDOM

Vyriausybė
Ponas Peter HAIN

Šalies parlamentas
Ponia Gisela STUART
Ponas David HEATHCOAT-AMORY

ŠALIŲ KANDIDAČIŲ ATSTOVAI

ŠALYS

KYΠΠOΣ/CHYPRE

Vyriausybė
Ponas Michael ATTALIDES

Šalies parlamentas
Ponia Eleni MAVROU
Ponas Panayiotis DEMETRIOU

MALTA

Vyriausybė
Ponas Peter SERRACINO-INGLOTT

Šalies parlamentas
Ponas Michael FRENDO
Ponas Alfred SANT

MAGYARORSZÁG/ HONGRIE

Vyriausybė
Ponas Péter BALÁZS
pakeitė Ponas János MARTONYI
2002 birželį

Šalies parlamentas
Ponas József SZÁJER
Ponas Pál VASTAGH

POLSKA/POLOGNE

Vyriausybė
Ponia Danuta HÜBNER

Šalies parlamentas
Ponas Jozef OLEKSY
Ponas Edmund WITTBRODT

ROMÂNIA/ROUMANIE

Vyriausybė
Ponia Hildegard Carola PUWAK

Šalies parlamentas
Ponas Alexandru ATHANASIU
pakeitė Ponas Liviu MAIOR
2003 vasarį
Ponas Puiu HASOTTI

SLOVENSKO/SLOVAQUIE

Vyriausybė
Ponas Ivan KORČOK
pakeitė Ponas Ján FIGEL
2002 lapkritį

Šalies parlamentas
Ponas Jan FIGEL
pakeitė Ponas Pavol HAMZIK
2002 spalį
Ponia Irena BELOHORSKÁ

LATVIJA/LETTONIE

Vyriausybė
Ponia Sandra KALNIETE
pakeitė Ponas Roberts ZILE
2003 sausį

Šalies parlamentas
Ponas Rihards PIKS
Ponia Liene LIEPINA
pakeitė Ponas Edvins INKĒNS
2003 sausį

EESTI/ESTONIE

Vyriausybė
Ponas Lennart MERI

Šalies parlamentas
Ponas Tunne KELAM
Ponas Rein LANG
pakeitė Ponas Peeter REITZBERG
2003 balandį

LIETUVA/LITHUANIE

Vyriausybė
Ponas Rytis MARTIKONIS

Šalies parlamentas
Ponas Vytenis ANDRIUKAITIS
Ponas Algirdas GRICIUS
pakeitė Ponas Alvydas
MEDALINSKAS 2002 gruodį,
o jį kaip pakaitinę narę
pakeitė Ponia Dalia
KUTRAITĖ-GIEDRAITIENĖ

БЪЛГАРИЯ/BULGARIE

Vyriausybė
Ponia Meglena KUNEVA

Šalies parlamentas
Ponas Daniel VALCHEV
Ponas Nikolai MLADENOV

**ČESKÁ REPUBLIKA/
RÉPUBLIQUE TCHÈQUE**

Vyriausybė
Ponas Jan KOHOUT
pakeitė Ponas Jan KAVAN
2002 rugsėji

Šalies parlamentas
Ponas Jan ZAHRADIL
Ponas Josef ZIELENIEC

SLOVENIJA/SLOVÉNIE

Vyriausybė
Ponas Dimitrij RUPEL
pakeitė Ponas Matjaz NAHTIGAL
2003 sausį

Šalies parlamentas
Ponas Jelko KACIN
pakeitė Ponas Slavko GABER
2003 sausį
Ponas Alojz PETERLE

TÜRQIYE/TURQUIE

Vyriausybė
Ponas Abdullah GÜL
pakeitė 2003 kovą Ponas Yasar
YAKIS, o prieš jį pakeitė
Ponas Mesut YILMAZ 2002 gruodį

Šalies parlamentas
Ponas Zekeriya AKCAM
pakeitė Ponas Ali TEKIN
2002 gruodį
Ponas Kemal DERVIŞ
pakeitė Ponia Ayfer YILMAZ
2002 gruodį

PAKAITINIAI NARIAI

EUROPOS PARLAMENTO ATSTOVAI

Ponas William ABITBOL (F)
Ponia ALMEIDA GARRETT (P)
Ponas John CUSHNAHAN (IRL)
Ponia Lone DYBKJAER (DK)
Ponia Pervenche BERÈS (F)
Ponia Maria BERGER (ÖS)
Ponas Carlos CARNERO GONZÁLEZ (ES)
Ponas Neil MacCORMICK (UK)
Ponia Piia-Noora KAUPPI (FI)
Ponia Elena PACIOTTI (IT)
Ponas Luís QUEIRÓ (P)
Ponas Reinhard RACK (ÖS)
Ponas Esko SEPPÄNEN (FI)
The Earl of STOCKTON (UK)
Ponia Helle THORNING-SCHMIDT (DK)
Ponas Joachim WUERMELING (D)

KOMISIJOS ATSTOVAI

Ponas David O'SULLIVAN

Ponas Paolo PONZANO

VALSTYBIŲ NARIŲ ATSTOVAI

ŠALYS

BELGIË/BELGIQUE

Vyriausybė
Ponas Pierre CHEVALIER

Šalies parlamentas
Ponas Danny PIETERS
Ponia Marie NAGY

DANMARK

Vyriausybė
Ponas Poul SCHLÜTER

Šalies parlamentas
Ponas Per DALGAARD
Ponas Niels HELVEG
PETERSEN

DEUTSCHLAND

Vyriausybė
Ponas Hans Martin BURY
pakeitė Ponas Gunter PLEUGER
2002 lapkritį

Šalies parlamentas
Ponas Peter ALTMAIER
Ponas Wolfgang GERHARDS
pakeitė Ponas Wolfgang SENFF
2003 kovą

ELLAS

Vyriausybė
Ponas Giorgos KATIFORIS
pakeitė Ponas Panayiotis
IOAKIMIDIS 2003 vasarį

Šalies parlamentas
Ponas Nikolaos
CONSTANTOPOULOS
Ponas Evripidis STILINIADIS

ESPAÑA

Vyriausybė
Ponia Ana PALACIO
pakeitė Ponas Alfonso
DASTIS 2003 kovą

Šalies parlamentas
Ponas Diego LÓPEZ GARRIDO
Ponas Alejandro MUÑOZ LONSO

FRANCE

Vyriausybė
Ponia Pascale ANDREANI
pakeitė Ponas Pierre VIMONT
2002 rugpjūtį

Šalies parlamentas
Ponas Jacques FLOCH
pakeitė Ponia Anne-Marie
IDRAC 2002 liepą
Ponas Robert BADINTER

IRELAND

Vyriausybė
Ponas Bobby McDONAGH

Šalies parlamentas
Ponas Pat CAREY, *2002 liepą*
pakeitė Ponas Martin CULLEN
Ponas John GORMLEY

ITALIA

Vyriausybė
Ponas Francesco E. SPERONI

Šalies parlamentas
Ponas Valdo SPINI
Ponas Filadelfio Guido BASILE

LUXEMBOURG

Vyriausybė
Ponas Nicolas SCHMIT

Šalies parlamentas
Ponas Gaston GIBERYEN
Ponia Renée WAGENER

NEDERLAND

Vyriausybė
Ponas Thom de BRUIJN

Šalies parlamentas
Wim van EEKELEN
Ponas Jan Jacob van DIJK
pakeitė Ponas Hans van BAALEN
2002 spalį

ÖSTERREICH

Vyriausybė
Ponas Gerhard TUSEK

Šalies parlamentas
Ponia Evelin LICHTENBERGER
Ponas Eduard MAINONI
pakeitė Ponas Gerhard KURZMANN
2003 kovą

PORTUGAL

Vyriausybė
Ponas Manuel LOBO ANTUNES

Šalies parlamentas
Ponas Guilherme d'OLIVEIRA
MARTINS, *pakeitė Ponas Osvaldo
de CASTRO 2002 birželį*
Ponas António NAZARÉ
PEREIRA

SUOMI/FINLAND

Vyriausybė
Ponas Antti PELTOMÄKI

Šalies parlamentas
Ponas Hannu TAKKULA
*pakeitė Ponia Riitta KORHONEN
2003 gegužę*
Ponas Esko HELLE

SVERIGE

Vyriausybė
Ponas Sven-Olof PETERSSON
*pakeitė Ponia Lena HALLENGREN
2002 gruodį*

Šalies parlamentas
Ponas Kenneth KVIST
Ponas Ingvar SVENSSON

UNITED KINGDOM

Vyriausybė
Baroness SCOTLAND OF ASTHAL

Šalies parlamentas
Lord TOMLINSON
Lord MACLENNAN OF
ROGART

ŠALIŲ KANDIDAČIŲ ATSTOVAI

ŠALYS

ΚΥΠΡΟΣ/CHYPRE

Vyriausybė
Ponas Theophilos V. THEOPHILOU

Šalies parlamentas
Ponas Marios MATSAKIS
Ponia Androula VASSILIOU

MALTA

Vyriausybė
Ponas John INGUANEZ

Šalies parlamentas
Ponia Dolores CRISTINA
Ponas George VELLA

MAGYARORSZÁG/ HONGRIE

Vyriausybė
Ponas Péter GOTTFRIED

Šalies parlamentas
Ponas András KELEMEN
Ponas István SZENT-IVÁNYI

POLSKA/POLOGNE

Vyriausybė
Ponas Janusz TRZCIŃSKI

Šalies parlamentas
Ponia Marta FOGLER
Ponia Genowefa GRABOWSKA

ROMÂNIA/ROUMANIE

Vyriausybė
Ponas Constantin ENE

pakeitė Ponas Ion JINGA
2002 gruodį

Šalies parlamentas
Ponas Péter ECKSTEIN-
KOVACS
Ponas Adrian SEVERIN

SLOVENSKO/SLOVAQUIE

Vyriausybė
Ponas Juraj MIGAŠ

Šalies parlamentas
Ponia Zuzana MARTINAKOVA
pakeitė Ponas Frantisek SEBEJ
2002 lapkritį
Ponas Boris ZALA
pakeitė Ponia Olga KELTOSOVA
2002 lapkritį

LATVIJA/LETONIE

Vyriausybė
Ponas Roberts ZILE
pakeitė Ponas Guntars KRASTS
2003 sausį

Šalies parlamentas
Ponas Guntars KRASTS
pakeitė Ponas Maris
SPRINDZUKS 2003 sausį
Ponas Arturs Krisjanis KARINS
pakeitė Ponia Inese BIRZNIECE
2003 sausį

EESTI/ESTONIE

Vyriausybė
Ponas Henrik HOLOLEI

Šalies parlamentas
Ponia Liina TÕNISSON
pakeitė Ponia Liia HÄNNI
2003 balandį
Ponas Urmas REINSALU
pakeitė Ponas Ülo TÄRNO
2003 balandį

LIETUVA/LITHUANIE

Vyriausybė
Ponas Oskaras JUSYS

Šalies parlamentas
Ponas Gintautas ŠIVICKAS
pakeitė 2003 vasarį
Ponas Gediminas DALINKEVIČIUS,
o prieš jį pakeitė
Ponas Rolandas PAVILIONIS,
2002 gruodį
Ponas Eugenijus MALDEIKIS
pakeitė Ponas Alvydas
MEDALINSKAS 2003 vasarį

БЪЛГАРИЯ/BULGARIE

Vyriausybė
Ponia Neli KUTSKOVA

Šalies parlamentas
Ponas Alexander ARABADJIEV
Ponas Nesrin UZUN

ČESKÁ REPUBLIKA/ RÉPUBLIQUE TCHÈQUE

Vyriausybė
Ponia Lenka Anna ROVNA
pakeitė Ponas Jan KOHOUT
2002 rugsėjį

Šalies parlamentas
Ponas Petr NEČAS
Ponas František KROUPA

SLOVENIJA/SLOVÉNIE

Vyriausybė
Ponas Janez LENARČIČ

Šalies parlamentas
Ponas Franc HORVAT
pakeitė Ponia Danica SIMŠIČ
2003 sausį
Ponas Mihael BREJC

TÜRQIYE/TURQUIE

Vyriausybė

Ponas Oğuz DEMIRALP
pakeitė Ponas Nihat AKYOL
2002 rugpjūtį

Šalies parlamentas

Ponas Ibrahim ÖZAL
pakeitė Ponas Kürsat ESER
2002 gruodį
Ponas Necdet BUDAK
pakeitė Ponas A. Emre
KOCAOĞLOU 2002 gruodį

STEBĖTOJAI

Ponas Roger BRIESCH
Ponas Josef CHABERT
Ponas João CRAVINHO
Ponas Manfred DAMMEYER
Ponas Patrick DEWAELE
Ponas Nikiforos DIAMANDOUROS
(pakeitė Ponas Jacob SÖDERMAN 2003 kovą)
Ponia Claude DU GRANRUT
Ponas Göke Daniel FRERICHS
Ponas Emilio GABAGLIO
Ponas Georges JACOBS
Ponas Claudio MARTINI
Ponia Anne-Maria SIGMUND
Ponas Ramón Luis VALCÁRCEL SISO
(pakeitė Ponas Eduardo ZAPLANA 2003 vasarį,
o prieš jį Ponia Eva-Riitta SIITONEN
pakeitė 2002 spalį)

Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas
Regionų komitetas
Europos socialiniai partneriai
Regionų komitetas
Regionų komitetas
Europos ombudsmenas

Regionų komitetas
Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas
Europos socialiniai partneriai
Europos socialiniai partneriai
Regionų komitetas
Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas
Regionų komitetas

SEKRETORIATAS

Sir John KERR
Ponia Annalisa GIANNELLA

Generalinis sekretorius
Generalinio sekretoriaus pavaduotoja

Ponia Marta ARPIO SANTACRUZ
Ponas Hervé BRIBOSIA
Ponia Elisabeth GATEAU
Ponia Maria José MARTÍNEZ IGLESIAS
Ponas Guy MILTON
Ponia Kristin de PEYRON
Ponas Alain PIOTROWSKI
Ponia Alessandra SCHIAVO
Ponia Maryem van den HEUVEL

Ponia Agnieszka BARTOL
Ponia Nicole BUCHET
Ponas Clemens LADENBURGER
Ponas Nikolaus MEYER LANDRUT
Ponas Ricardo PASSOS
Ponas Alain PILETTE
Ponas Etienne de PONCINS
Ponia Walpurga SPECKBACHER

TURINYS

PRATARMĖ	.....	1
PREAMBULĖ	.....	3
I DALI		
I SKIRSNIS	SAJUNGOS APIBŪDINIMAS IR TIKSLAI	5
II SKIRSNIS	PAGRINDINĖS TEISĖS IR SAJUNGOS PILIETYBĖ	8
III SKIRSNIS	SAJUNGOS KOMPETENCIJOS	9
IV SKIRSNIS	SAJUNGOS INSTITUCIJOS	15
I skyrius	INSTITUCINĖ SANDARA	15
II skyrius	KITOS INSTITUCIJOS IR ORGANAI	25
V SKIRSNIS	SAJUNGOS KOMPETENCIJŲ REALIZAVIMAS	27
I skyrius	BENDROSIOS NUOSTATOS.....	27
II skyrius	YPATINGOSIOS NUOSTATOS.....	31
III skyrius	GLAUDESNIS BENDRADARBIAVIMAS.....	37
VI SKIRSNIS	SAJUNGOS DEMOKRATINIS GYVENIMAS	38
VII SKIRSNIS	SAJUNGOS FINANSAI	41
VIII SKIRSNIS	SAJUNGA IR JOS ARTIMIAUSIA APLINKA	43
IX SKIRSNIS	PRIKLAUSOMYBĖ SAJUNGAI	44

II DALIS : SAJUNGOS PAGRINDINIŲ TEISIŲ CHARTIJA	47
PREAMBULĖ	47
I SKIRSNIS ORUMAS.....	48
II SKIRSNIS LAISVĖS	49
III SKIRSNIS LYGYBĖ.....	51
IV SKIRSNIS SOLIDARUMAS.....	53
V SKIRSNIS PILIETYBĖ.....	56
VI SKIRSNIS TEISINGUMAS	58
VII SKIRSNIS BENDROSIOS NUOSTATOS, REGULIUOJANČIOS CHARTIJOS AIŠKINIMĄ IR TAIKYMĄ.....	59

III DALIS: SAJUNGOS FUNKCIONAVIMAS IR JOS POLITIKOS	61
I ANTRAŠTINĖ DALIS – BENDROS APLIKACIJOS SĄLYGOS	62
II ANTRAŠTINĖ DALIS – NEDISKRIMINACIJA IR PILIETYBĖ.....	63
III ANTRAŠTINĖ DALIS – POLITIKOS IR VIDAUS VEIKSMAI.....	65
I SKYRIUS – VIDAUS RINKA	65
1 Sekcija – Vidaus rinkos steigimas	65
2 Sekcija – Asmenų ir paslaugų laisvas judėjimas.....	66
1 Posekcijis – Darbuotojai.....	66
2 Posekcijis – Steigimo laisvė	68
3 Posekcijis – Paslaugų tiekimo laisvė	70
3 Sekcija – Laisvas prekių judėjimas	73
1 Posekcijis – Muitų Sąjunga	73
2 Posekcijis – Muitų kooperacija.....	74
3 Posekcijis – Kiekybinių apribojimų draudimas.....	74
4 Sekcija – Kapitalai ir mokėjimai.....	76
5 Sekcija – Konkurencijos taisyklės	78
1 Posekcijis – Taisyklės įmonėms	78
2 Posekcijis – Valstybių Narių teikiama pagalba	81
6 Sekcija – Fiskalinės nuostatos.....	83
7 Sekcija – Leidžiamų įstatymų derinimas	84
II SKYRIUS – EKONOMINĖ IR MONETARINĖ POLITIKA.....	87
1 Sekcija – Ekonominė politika	87
2 Sekcija – Monetarinė politika	92
3 Sekcija – Institucinės nuostatos	96
3 bis Sekcija – Atitinkamos nuostatos euro zonos nariams.....	98
4 Sekcija – Pereinamosios nuostatos.....	99

III SKYRIUS – POLITIKOS KITUOSE SPECIFINIUOSE SEKTORIUOSE	103
1 Sekcija – Darbas	103
2 Sekcija – Socialinė politika	106
1 Posekcijis – Europos Socialinis Fondas	111
3 Sekcija – Ekonominė, socialinė ir teritorinė vienybė	112
4 Sekcija – Žemės ūkis ir žvejyba	114
5 Sekcija – Aplinka	118
6 Sekcija – Vartotojų saugumas	121
Sekcija 7 – Transportas	122
Sekcija 8 – Transeuropinis tinklas	125
Sekcija 9 – Technologiniai bei kosmoso tyrinėjimai ir vystymas	127
Sekcija 10 – Energija	131
IV SKYRIUS – LAISVĖS, SAUGUMO IR TEISINGUMO SFERA	132
1 Sekcija – Bendros nuostatos	132
2 Sekcija – Politikos, susijusios su pasienio, prieglobsčio ir imigracijos kontrole	134
3 Sekcija – Teisminė kooperacija civilinės medžiagos klausimais	137
4 Sekcija – Teisminė kooperacija baudžiamosios medžiagos klausimais	138
5 Sekcija – Policijos kooperacija	141
V SKYRIUS – SEKTORIAI, KURIUOSE SAJUNGA GALI NUSPREŠTI VYKDYTI KOORDINAVIMO, PAPILDYMO ARBA PAGALBOS VEIKSMUS	143
1 Sekcija – Sveikatos apsauga	143
2 Sekcija – Industrija	145
3 Sekcija – Kultūra	146
4 Sekcija – Švietimas, profesinis lavinimas, jaunimas ir sportas	147
5 Sekcija – Civilinis saugumas	149
6 Sekcija – Administracinė kooperacija	150

IV ANTRAŠTINĖ DALIS – UŽJŪRINIŲ VALSTYBIŲ IR TERITORIJŲ ASOCIACIJA	151
V ANTRAŠTINĖ DALIS – SAJUNGOS IŠORINĖ VEIKLA	154
I SKYRIUS – BENDROS APLIKACIJOS NUOSTATOS	154
II SKYRIUS – UŽSIENIO POLITIKA IR BENDRAS SAUGUMAS	156
1 Sekcija – Saugumo ir bendros gynybos politika.....	162
Sekcija 2 – Finansinės nuostatos	165
III SKYRIUS – BENDRA KOMERCIJOS POLITIKA	166
IV SKYRIUS – KOOPERACIJA SU TREČIOMIS ŠALIMIS IR HUMANITARINĖ PAGALBA	168
1 Sekcija – Vystymo kooperacija	168
2 Sekcija – Ekonominė, finansinė ir techninė kooperacija su trečiomis šalimis	170
3 Sekcija – Humanitarinė pagalba	171
V SKYRIUS – RIBOJANČIOS PRIEMONĖS	172
VI SKYRIUS – TARPTAUTINIAI SUSITARIMAI	173
VII SKYRIUS – SANTYKIAI SU TARPTAUTINĖMIS ORGANIZACIJOMIS, TREČIOSIOMIS ŠALIMIS IR SAJUNGOS DELEGACIJOMIS	176
VIII SKYRIUS – SOLIDARUMO SĄLYGOS VYKDYMAS	177
VI ANTRAŠTINĖ DALIS – SAJUNGOS FUNKCIONAVIMAS	178
I SKYRIUS – INSTITUCINĖS NUOSTATOS	178
1 Sekcija – Institucijos	178
1 Posekcijis – Europos Parlamentas.....	178
2 Posekcijis – Europos Taryba.....	181
3 Posekcijis – Ministrų Taryba	182
4 Posekcijis – Komisija.....	183
5 Posekcijis – Europos Teisingumo Teismas.....	185
6 Posekcijis – Audito Teismas.....	194

2 Sekcija – Sąjungos patariamieji organai.....	197
1 Posekcijis – Regionų Komitetas.....	197
2 Posekcijis – Ekonominių ir Socialinių Reikalų Komitetas.....	198
3 Sekcija – Europos Investicijų Bankas.....	200
4 Sekcija – Bendros nuostatos Sąjungos institucijoms, organams ir agentūroms.....	201
II SKYRIUS – FINANSINĖS NUOSTATOS.....	205
1 Sekcija – Daugiametinės finansinės ribos.....	205
2 Sekcija – Sąjungos metinis biudžetas.....	206
3 Sekcija – Biudžeto vykdymas ir jo išlaisvinimas.....	209
4 Sekcija – Bendros nuostatos.....	211
5 Sekcija – Kova prieš sukčiavimą.....	213
III SKYRIUS – SUSTIPRINTOS KOOPERACIJOS.....	214
VII ANTRAŠTINĖ DALIS : BENDROS NUOSTATOS.....	217
<u>IV DALIS: BENDROS IR GALUTINĖS NUOSTATOS.....</u>	221
PROTOKOLAS DĖL ŠALIŲ PARLAMENTŲ VAIDMENS EUROPOS SĄJUNGOJE.....	226
PROTOKOLAS DĖL SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPŲ TAIKYMO.....	229
PROTOKOLAS DĖL PILIEČIŲ ATSTOVAVIMO EUROPOS PARLAMENTE IR BALSŲ SVORIO EUROPOS SĄJUNGOS VADOVŲ TARYBOJE IR MINISTRŲ TARYBOJE.....	232
PROTOKOLAS APIE EURO GRUPE.....	235
PROTOKOLAS DĖL EURATOMO SUTARTIES MODIFIKACIJŲ.....	236

DEKLARACIJA, PRIDEDAMA PRIE PROTOKOLO DĖL PILIEČIŲ ATSTOVAVIMO EUROPOS PARLAMENTE IR BALSŲ SVORIO EUROPOS SĄJUNGOS VADOVŲ TARYBOJE IR MINISTRŲ TARYBOJE	238
DEKLARACIJA DĖL EUROPOS IŠORĖS VEIKSMŲ TARNYBOS ĮKŪRIMO.....	239
DEKLARACIJA PRIE KONSTITUCIJOS ĮVEDIMO SUTARTIES BAIGIAMOJO PASIRAŠYMO AKTO.....	240
EUROPOS KONVENTAS. NARIŲ SĄRAŠAS.....	241